

222 ปี 2451

เชิดมอญ

เรื่องของ เชิดมอญไทยและ นาคประทีป มีดก สดักหมัน ฯลฯ

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๕ เล่ม ๔ วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๑)

มาสนุสสรณ์	ศรีไชย	หน้า ๔๓๓
ล้างความแค้น	จำจร	„ ๔๓๘
โอสถบำบัดผู้ไม่โสด	ปรีโยสาน	„ ๔๕๐
ลูกฝาแฝด	ลออ เพ็ชรสิงห์	„ ๔๕๓
ปัญหาเรื่องความยั่งยืนแห่งวิญญาณ	สาถักษณ์	„ ๔๖๐
เลือดรัก	ชลันทร	„ ๔๖๕
ลองดี	ศุขาร	„ ๔๗๗
ลูกอินทร์?	ประเสริฐอักษร นิพนธ์	„ ๔๘๕
ใครตายแน่	เจ้าจำปี	„ ๕๑๕
นักรัก	มรกต	„ ๕๒๐
ลัทธิตามะ (ต่อ)	เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป,	๕๓๘
แถลงการสาธารณสุขพิเศษ	กรมสาธารณสุข	„ ๕๗๒
วิชานารู้	ศ. ร. พรรณะโลก	„ ๕๗๖
สารเชยชม	นนทุกษ์, อรุโณ, ศ.ร. เวชยานนท์,	๕๗๕
อันตวาที	บรรณาธิการ	„ ๕๘๐

ไฟนกซ์

สำนักงานล้างรูป ประสาทสุขุม

ถนนหลานหลวง (ห้างขอนแก่นเก่า) พระนคร

เราสอนการวิธีถ่ายรูป โดยส่งแบบแนะนำกำกับฟิล์ม ทุก ๆ ฟิล์มที่ส่ง

มาล้าง ณะสำนักงานล้างรูปของเรา

รูปธรรมดา

ล้างรูป พิมพ์รูป ขยายรูป ฯลฯ

ภาพยนตร์

ถ่ายภาพยนตร์ ล้างภาพยนตร์ พิมพ์ภาพยนตร์ ฯลฯ

ภาพในวงศ์ลัทธิลามา

วิรูปากษ

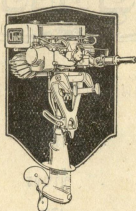

ธฤตราชมุนี

วิรุทธก

ล่อกวัด ช

ชนิด CHIEF

๘-๑๑ แรงม้า ขนาดใหญ่

มาถึงแล้ว

ได้ทดลองแล้ว

เล่นเร็วกว่า

แข็งแรงกว่า

กินน้ำมันน้อยกว่า

เบากว่า

ถูกกว่า

ดีกว่า

เครื่องทั้งหลายขนาดเดียวกันเวลานี้

ห้างสามเหลี่ยม จำกัด

ถนนบูรพา หลังวังบูรพา พระนคร โทรศัพท์ ๖๕๓

เป็นผู้ขายผูกขาดในกรุงสยามแต่ผู้เดียว

มาสาธุสสรณ์

ยาทิส์ ฤๅเต มิตุต

ยาทิสณูปเสวติ

สเว ตาทิสโก ไหติ

สหาโส หิ ตาทิส

๑ คนเช่นใดคบไว้ เปนมิตร

คบมิตรเช่นใดคิด ชอบด้วย

คนคบยอมจักคิด ดังเช่น นั้นแล

เพราะอยู่ร่วมพ่ายวัย เบี่ยงนั้นโดยนิยม ฯ

ศรีไชย

ล้างความแค้น

ข้าขจร

เรียบเรียง

อา! สหายเข็ ความรักแต่อย่างเดียว บรรยายเรื่องนี้ ได้แต่งงานแล้ว ทองลั่น
เท่านั้น ที่ประสาธน์ความสุขอย่างแสนสุข สนั่น สุข คือ ภรรยาสาว ยอศรี คน
ให้แก่ข้าพเจ้า ถูกทักเคียว ความรักคือกุญแจ เคียวของข้าพเจ้า หล่อนมีทองหน้าอื่น
ของความสุข—สหายเข็ ท่านจะรู้สึกแห่ง ปลั่งปลั่ง มีริมปากบางจมดมี มีทอง
ชีวิตของท่านว่าประเสริฐเพียงไร เมื่อท่าน คำนึงคนกาย มีรอยสักยมแย้มอันเป็นทวยวน
ใกล้ผมสั่นโอชะทรมลปากอันพรายพรมแดง ไ้ มีรอยโถมอันอันแอ่งฟ้าทวาท กระนั้น
ประกายสั่นจ่ม—อา มออะไรเล่าจักเป็น หรือข้าพเจ้าจะไม่รัก หล่อน—ไม่ถนอม น้ำใจ
ที่เจริญตาเท่าที่ระมอจ้องในแนวทวาทของสทวิ หล่อน—อา หล่อนคือยอศรีชีวิตคนเดียวของ
สาวซึ่งวาวเป็นมันชลัยและซึ่งเหลอวลัยที่ระยัง ข้าพเจ้า หล่อนคือการทวาทเคียวซึ่งมีแสง
ถึง—และยินก็อะไรเล่าจักมากเท่าเอามือโยย สว่างประจำชีวิตของข้าพเจ้า ชีวิตของ
รอยทวิสทวิ ได้ยินเสียงหัวใจของท่านเด่นเข้า ข้าพเจ้าเปรียบเสมือนสวนดอกไม้ ความรัก
จึงหวั่นกัยเสียงหัวใจของหล่อนเด่น สหายเข็ และ ความขม แยม ของ หล่อน ประ พันธ์ กวง
ไม่มีแล้ว—ไม่มีจริง ๆ—ไม่มีอะไรที่จักสุขแสน อาทิตย อันส่องแสงดังต้อง ดอกไม้ ใน สวนนั้น
สุขเท่ากับความสุขของหนุ่มสาว ซึ่งทวาทจิต กระทำให้สวนเป็นที่ ๆ งามน่าสะพึงพิศ.
ของเขาทั้งสองยืนอยู่ด้วยความรัก อัน ขวีสุทธิ เราอยู่ด้วยกันโดยความผาสุก ภายใน
ข้าพเจ้า นายประทวน หิริญกุล ผู้ คุกหาคน อันโอโง่ง ใน สวน น้อย อัน เป็น ของ

พ. ศ. ๒๔๗๑

ล้างความแค้น

บรรพชนของข้าพเจ้า ถิ่นถิ่นฐานบ้านเรือนอก
ข้าพเจ้าไม่มีความเยือกเย็น วิชาของข้าพเจ้า
เลย ยิ่งอยู่ด้วยกันนานเข้ายิ่งได้เห็นหล่อนงาม
ขึ้นทุก ๆ วัน สหายเอ๋ย หล่อนคือเครื่องศก
คมแห่งหัวใจฉันเอง.

เฮ! ความสุขหนอความสุข เป็นความ
จริง ข้าพเจ้ารู้สึกได้ว่าข้าพเจ้ามีความสุขจริง ๆ
ในกลางคืนมีความสุขชื่นชมเสมอกับใต้ ไปอยู่บน
เมฆฟ้า กลางคืนก็ฝันถึงสิ่งประเสริฐเล็ก
เล็ดล่อง! โอ ข้าพเจ้าได้ใช้บุญแห่ง
ความรัก ไขเข้าไปผ่อนอิริยาบถอยู่ภายใน
อกชยานแห่งความสุขแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่าง
ที่ข้าพเจ้าประสบล้วน ชุ่มเย็น ก่อนรับเป็นที่น่า
เบิกบาน.

บ้านที่เราพำนักอยู่นั้น เต็มไปด้วยความ
หวาน ความสุขสำราญ และความรัก
อันบริสุทธิ์ ชีวิตของเราเป็นดวงเดียวกัน
ข้าพเจ้าชื่นก หล่อนก็ชื่นก ข้าพเจ้า
สุขไม่ หล่อนก็สุขไม่ กระนั้นหรือเราจะ
ไม่มีความสุข โอ! สุขที่สุดในโลก—สุข
จนไม่สามารถที่จะพำพระภรรมาให้ละเอียดยิ่งได้

ปี ๑ แห่งความสุขได้ผ่านพ้นไป ความ
สุขของเราได้ทวีขึ้นอีก ภรรยาของข้าพเจ้า
แม้ทองล้วน หิรัญกล ได้กลายมาเป็นคนหนึ่ง

เป็นชาย น่ารักน่าเอ็นดู ผิวขาวสะอาดอัน
ทวนไม่ขอกอการเป็นเจ้าโรค

ในขณะที่ยาน้อยยังมีระเบียบเรียบร้อยใน
เวลาเช้าวันหนึ่ง ภริยาของข้าพเจ้า
ได้นำเด็กน้อยนั้นมาเลี้ยงข้าพเจ้า ข้าพเจ้า
รับบุตรน้อยจาก หล่อน ด้วย ความ ชื่นชม ยินดี
บุตรชายของข้าพเจ้าได้กลืนตาฉัน นั้นนาคา
คำใหญ่ไม่ผิดความราคา ข้าพเจ้ายกบะ
ช่นแล้วรับบุตรชายของข้าพเจ้าที่หน้า แล้ว
ค่อยประคองส่งคืนให้แก่หล่อน ซึ่งหล่อน
ก็ก้มลง จมพิศบุตร ของ หล่อน เช่นเดียวกับ
ข้าพเจ้าอ้อมมือไปจับไหล่ ภริยา ของ ข้าพเจ้า
โอบ ตัว หล่อนไว้ ด้วย ความ รัก อย่าง ยิ่ง ยวบ
หล่อนซบหน้าลงก้มศีรษะของ ข้าพเจ้า แล้ว
พูดเสียงหวานจับใจว่า

“คุณพ่อา! น้องรู้สึกได้ว่าชีวิตของฉัน
เต็มไปด้วยความสุขได้เห็นหน้าคุณพ่อ—ได้เห็น
หน้าลูกน้อย ของเราได้พบ ความรักอัน บริสุทธิ์
คุณพ่อา! เรามีสู่ท่านกพอแล้ว”

ข้าพเจ้าก้มลง ประ โถมหล่อน อย่าง ชื่นใจ
แล้วตอบว่า “จะ แม่ชื่นใจของพ่อ ความสุข
ของเรา—โอ! พอแล้วขอรักขอให้เป็น
กันนี้เสมอไปเถิด”

เสียงนกที่โผบินไปมาตามกิ่งไม้ เสียง

ข้าพเจ้า

สิ่งนี้

จนกระทั่งถึงวันมาแต่หมู่บ้านอันไกล พระพาย
โผยเอากลิ่นอันหอมหวานของบุษผาชาติมาคั่ง
ฉานประสาธ ทำให้อารมณ์เบิกบานใจ อา
ความสดชื่นของเรา—เป็นความสดชื่นอย่างแท้จริง—
เป็นความสดชื่นยังเกิด จาก ความรักที่ บริสุทธิ์
โดยแท้.

๓ ยแห่งความผาสุกได้ผ่านพ้นไปอีก เรา
ยังมีสุขเช่นเดิม ทุกสิ่งทุกอย่างยังคือนัย
ชีวิตของเราคือความรักอันนิรันดร์ เราคงใจ
ของเราให้เปลือกละเลิน ให้รักค่าแห่ง
ความรักที่สุจริตของชน ข้าพเจ้าไม่เคยนึก
เยื่อห่ออันดีเป็นภริยาของรัก ความรักของ
ข้าพเจ้ายังทวายนเสมอ ข้าพเจ้ายังเห็นห่ออัน
สวย ชน ทุกวัน—เราใจให้ ข้าพเจ้า ขอสัพ
สุจริตต่อห่ออัน—รักห่ออันไม่มีวันคลาย.

ทุกเย็น—เมื่อ พระอาทิตย์ จัก ลับ เหลี่ยม
เมรุมาศ ข้าพเจ้าก็ยลห่ออันรักพอใจไปนั่ง
บนม้ายาวริมสนามหญ้าน้อย ๆ หลังบ้าน หน
ประทีน บุตรชาย สดสวยทักของข้าพเจ้ามักนั่ง
กลางเสมอ บางทีก็ยืนค้ำห่ออัน และบาง
ทีก็ยืนค้ำข้าพเจ้า ห่ออันร้องเพลง และ
บางครั้งข้าพเจ้าเล่านิทาน—เล่าถึงความฝัน
ไปในชีวิต บางทีเราก็นั่งกันประทีนวงเล่นกับ
โอรีแวว สนุกสนานไป.

กลางคืน เมื่อครันน้อยหลับแล้ว เรายัง
สนทนากันอยู่ ข้าพเจ้าชอบนั่งเฝ้านั่ง
ฟังกับต้นแขนของห่ออัน ฟังห่ออันร้องเพลง
ฟังห่ออันอ่านหนังสือ เสียงของห่ออันหวาน
เย็นแจ่มเจือจิบใจข้าพเจ้า นาน ๆ ห่ออัน
ก็ยกมือขึ้นลูบไล้ เนื้อตัวข้าพเจ้าด้วยความรัก
และข้าพเจ้าก็คอยแทน ห่ออัน ด้วย อารมณ์
ศรัทธาต่อห่ออันมา แล้วชื่นใจเสียดใจสมัคร
ด้วยความถนอมถนอมถนอมรักของข้าพเจ้า
ข้าพเจ้ามักนึกว่า ข้าพเจ้าไม่ได้อยู่ในเมือง
มนุษย์ ข้าพเจ้ากำลังอยู่ในเทพนิยาย และ
ภริยาของข้าพเจ้าคือเทพธิดา—เจ้าแห่งความ
สวย—มีดวงใจซื่อสัตย์สุจริต—ทุกสิ่งทุกอย่าง
ในกายของห่ออันคืออาหารทิพย์—บริโภคนแล้ว
มิรู้ เหน็ด—บริโภคนแล้วย่อมลืมสิ่งไรทั้งหมก
นอกจากตัวห่ออัน หัวใจย่อมเบิกบาน คง
หน้าย่อมแจ่มใส และร่างกายย่อมเป็นสุข
แต่—อนิจจา สหายเอ๋ย ยึดมั่นความสุข
ทั้งมวล—ความสุขอันเล็กเลือนสรวงของข้าพเจ้า
ได้ อ่อนระอาไปสิ้นแล้ว ขณะนี้เป็นที่ ๒
หลังจาก ๓ ยแห่งความสุข—เป็นบท ๒ ซึ่ง
ชีวิตอันแสนสุขของข้าพเจ้า ต้องเกลือก
กลิ้งอยู่กับความลำบากยากแค้น—ความทุกข์
อย่างมหันต์ตลอดเวลา ๒ ปีเต็ม อา! สหาย

พ. ศ. ๒๔๗๑

ล้างความแค้น

ที่รัก ข้าพเจ้าพึ่งหลีกออกมาจากสถานทอน
มีนามว่า คุณ คินตัวเป็นไทย—เป็นอิสระสภาพ
เช่นเดิม แต่หัวใจของข้าพเจ้าณบัดนี้ไร้เสียสัน
แล้วซึ่งความ สุขสำราญเหมือนหนหลัง หัวใจ
ของข้าพเจ้าณบัดนี้ระออยู่ด้วย พินมัยแค้น—
แค้นใจตัวมาร—ผู้ทำลายความสุขของข้าพเจ้า
ผู้พรากข้าพเจ้าไปจาก วงแขน แม่ทองล้น ยอด
สุดสวาท—พรากข้าพเจ้าไปจากบุตรน้อย—อา
ผู้คนคือ นายเอม ทพวาทน์ ผู้
มีอำนาจ เหนือ ข้าพเจ้า ในหน้าที่อื่น ข้าพเจ้า
กระทำอยู่ณทุกทวน ของเขา—ข้าพเจ้า เป็น
เลขานุการของท่านผู้นั้นนั่นเอง

ข้าพเจ้าไม่ ทราญ เลยว่า เขาผู้ มี
น้ำใจเหี้ยมโหดผู้นี้—จักรักภริยาของข้าพเจ้า
อา! สหายเอ๋ย เป็นความจริง เขารัก
ภริยาข้าพเจ้า ถึงนั้นจึงหาหนทางพราก
ข้าพเจ้าไปจากหล่อน—พรากความสุขทั้งหลาย
พรากความรักอันใสสะอาด—ไปทนทุกข์ทรมาน
กายอยู่ใน คุณ เป็นเวลา ๒ ปีเต็ม

สหาย เอ๋ย! ข้าพเจ้าขอสาบานต่อสิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายไว้ว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้บริสุทธิ์
โดยแท้ แ่ตอนาดหนอ! อำนาจเงิน—
ยันทาลให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ผิดไปได้ เขาหาว่า
ข้าพเจ้าจะ โหมินาพิกาฝั่งพิชร์ของเขา ใน

เมื่อถูก จับ ข้าพเจ้า จึง ประ จักษ์ ว่าถูกเขาคัม
นาฬิกาของเขาระเห่มา อยู่ ในกะเปาะ ข้าพเจ้า
ไต่อย่างนำประหลาด ความแค้นอย่างแรง
กล้าเล่นขมจีบหัวใจข้าพเจ้า ข้าพเจ้าพึ่ง
ตระหนัก ในขณะนั้นว่า เขาคักตัวมารผู้พราก
ข้าพเจ้าไปจากความสุข ข้าพเจ้าโถมเข้า
ต่อสู้โดยแรง ล้มคว่ำลงไปโดยทิศใดทิศหนึ่ง

นั่นแหละ สหายเอ๋ย! กรณีย ทข้าพเจ้า
ถูก ศาล หลวง พิพากษา จำคุก เป็นเวลา ๒ ปี
อนิจจาเอ๋ย! นี่เรียกว่า ยุติกรรมแล้วหรือ?
การจับยุติคดี ผู้ไร้ความผิด เข้าสู่ ชุมนรก ใน
เมืองมนุษย์เช่นนั้น จะเรียกว่า ยุติกรรม
อย่างไรได้?

โอ้! นำสงสารภริยาของข้าพเจ้า—หล่อน
จะรู้แหละหรือว่าสามีที่รักของหล่อน กำลังอยู่
ในคุก หล่อนก็มิวแต่จะหลงคอย—หรือไม่ก็
นึกว่าสามีจะคิดนอกใจหล่อน—อา! หล่อน
คงไม่คิดสำหรับข้าฉันนี้ ตลอดเวลา ๔ ปีที่เร
แต่งงานกันมา เป็นเครื่องพิสูจน์ความซื่อ
สัตย์สุจริตของข้าพเจ้าเพียงพอแล้ว หล่อนคง
นึกไปต่าง ๆ นา ๆ ยิ่งคอยหยา—คอยหา
โถ! หล่อนคงร้องไห้ฟูมฟายน้ำตา ยาม
นอนก็จะไม่เป็นอันนอน ยามกินก็จะกิน
แทบไม่ได้ ยิ่งลูกน้อยจะมาพิพิไรร้องไห้

ข้าขจร

ถามตลอดว่า “แม่เจ้า พ่อหนูไปไหน” จากกรณีนี้
 หล่อนก็คงพอกไม่ออก คงได้แต่ร้องไห้และ
 สวมกอดบุตรน้อยไว้แนบ ओ ประทิน
 ของพ่อเอ๋ย ลูกจะรู้ละหรือว่า เจ้าเป็นลูกของ
 คนร้าย—ซึก—ซึก—ซึก—โธ! พ่ออยู่เจ้าก็
 วนเวียนเล่นหัวตามประสาเด็ก พ่อไปเสียเจ้าก็
 ว่าเหว—โธน่าสงสาร—น่าสงสารนัก

ทองลั่นแล้ว—แม่ยอศรีภักของพี่ รุปร้าง
 ของน้องระซุกโถมลงเพราะความตรอมใจสัก
 เพียงไหน? ทนทานคงจกแยกตัวไปคืบ
 น้ำตาทุกหยดน้ำ ไครจกปล่อยน้องให้คลา
 โศก—สรวด์เศร้าบรรเทาทุกข— โอโย!
 เวรกรรมปางไหนขอ—

แต่อย่างไรก็ตาม สหายเอ๋ย วันนั้นเป็น
 วันอิสสระภาพของข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าวัย
 โทษครบ ๒ ขวบวัยจนแล้ว กลับเป็นไทย
 แก่กว่าอากวาระหนึ่ง วันนั้นแหละหนอ—ข้าพเจ้า
 จักได้เห็นหน้าบุตรน้อย—จักได้เห็นหน้าทองลั่น
 ภริยาของอากวาระ—และจะได้แก่กัน ต้อง
 แก่แก่ สหายเอ๋ย สัตว์ของข้าพเจ้าจะอยู่
 ร่วมโลกกับข้าพเจ้าไม่ได้เสียแล้ว

ข้าพเจ้าวัย สาวเท้าวร คงไปส่ง คุฤทธาน์
 แห่ง ความ ผาสุก แต่บรรพกาลนั้น ด้วย ความ
 โสมนัด ประจักษ์ที่ถูกลงใจให้ลูกพ้นออก

ข้าพเจ้าหายใจสะทอน เมื่ออย่างเท่าเข้า
 เขี่ยขลุ่ยลานบ้าน ทุกสิ่งทุกอย่างยังมิไต่
 ความเศร้าโศก ค้นไม่ถาม ๗ หลายคืน
 ถึงซึ่งความอึด—เหี่ยวแห้ง สำนามพญา
 รกเย็นพวงเย็นน้ำไม่น่าทึ่งสน ข้าพเจ้าร้อง
 เรียกภรรยาและบุตร น้อยอยู่เรา ๆ ก็ไม่มีใคร
 ขานรับ ไม่มีใครเปิดประตูให้

ครั้นพึงประตู เข้าไปได้ โดย กาลัง แรง—

โอ! พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์! ทุก
 สิ่งทุกอย่าง ซึ่งเป็น เครื่อง ประคอง ห้อง อันมีค่า
 หายไปสิ้น—เหลือแต่เศษผ้าเก่า ๆ ขวดยา—
 โอ่งน้ำ—ซึ่งมีมูลค่าไม่เกิน ๓ บาท

“แม่ลั่นเจ้า พี่มาแล้ว โอ ประทินลูกรัก
 มาละ—มาหาพ่อ—พ่อมาแล้ว”

ข้าพเจ้าควมูขวาง คล้ายคนเสีย วิท
 “โอ ชื่นใจ ของ พี่ เอ๋ย—เจ้าหนพ ไปไหน
 เจ้านอกใจพี่จริง ๆ เจ็บหรือหนึ่ ประทินเอ๋ย
 พ่อมาแล้ว ลูกยังมีชีวิตอยู่หรือ—โอโย—”

ข้าพเจ้ารู้สึกปวดร้าวทรวงใจ รวากันดู
 ทิมแทง ด้วย สาคาวรสักร้อยเล่ม โอัสหาย
 เอ๋ย เป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้ารู้ ราคาค่าของความ
 ทุกข์ และความโกรธแค้นแสนสาหัส ข้าพเจ้า
 ร้องไห้ หัวใจคับตันเหี่ยวแห้ง ทุกสิ่งทุก

พ.ศ. ๒๔๗๑

ล้างความแค้น

อย่างในโลกถ้วนอนิจจัง ไม่มีสิ่งใดเป็นแก่นสาร
ไม่มีสิ่งใดเป็นความจริง ทุกสิ่งทุกอย่างที่
ยึดมิให้เกิดความทุกข์ และความสุข คือ
ยศฐาและพระเจ้า—เวรกรรมแต่ หนหลังยันกาล
ให้เป็นไป ชีวิตของมนุษย์เราคือ ความผัน
ไถโยธแท้ ไม่มีสิ่งใดเป็นของเที่ยงแท้ นอกจาก
ความตายเท่านั้น.

สหายท่านพร่ำพร่าวของข้าพเจ้า เหลือไป
เห็นมีกษัตริย์ของโบราณเล่ม ๑ ซึ่งเป็นของบุรพชน
คันธะกุลของข้าพเจ้า ยังมิผลัดสมอยอย่าง
เรียบร้อย ข้าพเจ้าหยาบขมาและซกซอก
แล้วปฏิญญาด้วยความแค้นว่า “มันต้อง
ตายกายมิกเลมน์ โอคนอุบาทว์ มันต้องตาย
ด้วยมือของกู กระตามมัจฉนพ ไม่ว่า
บุกข่าฆ่าหนาม—ขันเขาสงห้วย กระขอตาม
มันไป—ตามไปฆ่ามัน—จนได้ หากกูไม่ได้
ฆ่ามันแล้ว วิญญูญาณของกระจะไม่มีความสุข
มันต้องตายด้วยมือมิกเลมน์—ตายด้วยมือกู!”

ข้าพเจ้าก็พ่นแน่นด้วย เหลือ แค้น—แค้น
นัก—แค้นไม่หาย—ความแค้นเป็นแผลเป็น ติด
หัวใจอยู่ คิดถึงความสุขหนหลัง ยิ่ง
เราใจให้ความแค้นรุ่งโรจน์ คนมือ ใครจะ
ทำหันมนุษย์อุบาทว์ ผู้พราดकुผิวเมย์ พราด
ลูกพราดพ่อ—พราดคตอก จน ความสุข อันเล็ก

เล็ดสรวง.

ข้าพเจ้าได้ตกลงใจขายเรือนอันเคยเนามา
ด้วยความสุขสำราญแต่เพลงกาลนั้น แก่ผู้
มี ชอ คนหนึ่ง ซึ่งคุ้นเคย กัน เป็น จำนวน
เงิน ๓๐๐๐ บาทถ้วนรวมทั้งที่ดินด้วย ต่อจาก
นั้น ข้าพเจ้าก็เริ่มลงมือสืบทายทรัพย์ และภรรยาด้วย

ย้ายสัตรีของข้าพเจ้าในกรุงเทพ ปาก่อน.
ความหวังที่จะแก้แค้นได้แลเห็นอย่าง ๆ
ฉะเพาะหน้าของข้าพเจ้าแล้ว โดยข้าพเจ้า
ได้ทราบอย่างมั่นใจเหมาะ จาก สหายคนหนึ่ง ว่า
นายเฮม ทพวานน์ มนุษย์อุบาทว์ ได้ขาย
คฤหาสน์ของตัวเหมือนกัน เมื่อ ๓ เดือน ก่อน
นั้น และแสดงความประสงค์ว่า จะไปตั้ง
การท่ามาหาถิ่นทางจังหวัดชุมพร ข้าพเจ้า
แสดงความขอยใจสหายตามสมควร แล้วเราก็
ต่างลาจากกันไป.

ขบวนรถไฟสายใต้ ในวันที่ รุ่งขึ้นมี ข้าพเจ้า
คนหนึ่งนั่งอยู่ในจำนวนคน โดยสาร ข้าพเจ้า
ชอตัวคนที่ ๓ ไปลงจังหวัดชุมพร เลย ที่เกียว
แต่สหายเฮย์! ความพยายามของข้าพเจ้า
มีสิทธิชานภาพใหญ่หลวงนัก ข้าพเจ้าไม่ต้อง
ไปถึงเมืองชุมพร ข้าพเจ้าพบบ้านแล้ว—
สหาย — พบกัณมัน โดยฉะฉิน — พบกัณมัน

ข้าพเจ้า

สิ่งนี้

รลไฟชยวนเกือบกันนั้น

มันอยู่ในรถคันที่ ๒ ซึ่งพ่วง อยู่ หลัง คัน
ที่ข้าพเจ้าโดยสาร การแต่งกายของมันโอ
้อ่าเช่นเคย มันกำลังอ่านหนังสือพิมพ์เพลิน
อยู่

ข้าพเจ้ารีบหลยหมวกลงนิกหน้อย ควิก
แว่นตาโคขึ้นมาสวม พลางทอศสายคาไป
ทาง หน้าค่างรด ข้า ๆ นาน ๆ ก็ลอย
ข้าเลื่องคมันเสียครึ่งหนึ่ง แต่ในใจยังนึก
วิตกอยู่บ้าง โดยเกรงว่ามันอาจเห็นข้าพเจ้า
เสียก่อนแล้ว แต่เชื่อว่า อย่างไรก็ หนวก
และเคราะห์ของข้าพเจ้าที่ขจรจนเขยว่นนี้ คง
ทำให้ลักษณะแห่งใบ หน้าเปลี่ยน แปลงไปไม่
มากนักอย .

พอรถไฟเทียบชานสถานีข้าน้อย ข้าพเจ้า
รู้สึกประหลาดใจ ที่เห็นชายมณษย์อุยาทว
หวัะเข้าเคิรทางลงจากรด “ฮะ! เข้าใจ
ปคมณษย์ ข้าใจสัคว! ฮี! ฮี! ไปทำมา
หากินในเมืองชมพร—” ข้าพเจ้านึกคำ
มันอยู่ในใจเมื่อก้าวเท้าลงรด คิคตามมัน
ไปห่าง ๆ ระยะเวลา ๓ เส้นเศษ

มัน เคิร ก้มหน้าเรอยโดย หารู้สึกไม่ว่า
มีจราชกำลังคิคตามมาสังหาร โอ! พระ
เจ้าไม่เข้าข้างคนผิ การแก้แค้นของข้าพเจ้า

คงบรรลุซึ่งความสำเร็จโดยวรายรณเป็นแน่นอน
เรา (มันกับข้าพเจ้า) เคิรผ่านทุ่งอันเต็ม
ไปด้วยคันชระครามและข้าแสมย์อม ๆ หลาย
แห่ง ตามทางที่ผ่านมามีบ้านและกระท่อม
ใหญ่น้อยเป็นทย่อม ๆ เยื้องหน้าเป็นทิวเขา
เขียวสลับ—น้ำสฟิงคิก ถักลงมาเป็นข่าไม้
เขียวชะอุ่ม สามารถแลเห็นหมู่บ้านซึ่ง
ขนานนามว่า บ้านน้อยห้วยหลวง ได้แต่ไม่
ถนัดนัก

สักครู่ใหญ่ข้าพเจ้าแลเห็นมันเคิร ถักเข้า
ไปในหมู่ไม้แห่งหนึ่ง และหายว้างไป เมื่อ
ข้าพเจ้ามาถึงทนั้น จึงแลเห็นเรือนโบราณ
อายุอยู่ในราวหลายสิบยหลังหนึ่งตั้งอยู่ แน่
แล้ว ทนต้องเป็นทย่อยของมัน แต่ถ้าเช่นนั้น
แม่ลิวนและหนูประทีนอยที่ไหน?

ข้าพเจ้าชยชงหาไม้แตก แต่ใจนั้น
มันว่ากรรยาและลกรักย มีชีวิต อยู่ และคงถูก
ซึ่งอยู่ในข้านลกลยเป็นแน่นอน.
ข้าพเจ้ารีบรถกลับไปยังสถานี และเข้า
ห้องพักใต้ห้องหนึ่งเคิรว้านขายอาหาร สงย
อารมณ์รเวลาอยู่ด้วย ความ กระวน กระวายเป็น
ที่สุด โอ! พระรัตนคัย ขอพระองค์
จงทรงบันดาลให้กรรยาและลกลน้อยของข้าพเจ้า
ยังมีชีวิตอยู่ก่อนเด็ก เจ้าประคุณ.

คืนวันนั้นฝนตกหนัก ทุกหนทุกแห่ง
มกครึมและชื้นและ เสียงทองพาดวรรดร้อง
อยู่เยื้อง ๆ นำหว่ากเสียง อากาศหรือก็
หนาวเยือกเย็นจับหัวใจ อา สภาพของ
ราตรีกาลนั้นเป็นที่น่าสยดสยองยิ่งนัก...

ข้าพเจ้าแต่งกาย อย่าง แนบเนียน ที่สักรวย
เล็กตลอดออกจากที่พัก มุ่งตรงไปยังนิวกาศ
สถานอันเร็นลึกลับท่ามกลางย่านน้อย ๆ นั้นด้วย
ความระมัดระวังกาย.

เมื่อข้าพเจ้ามาถึง หัวใจของข้าพเจ้า
คันเต้นเป็นอย่างยิ่ง เนื้อตัวสั่นสะท้านไป
หมด ข้าพเจ้าได้ยินเสียงครวญครางคล้าย
คนเข็นหนัก เสียงนั้นแหบแห้ง เสียงนั้น
จับใจข้าพเจ้ายิ่งนัก เสียงนั้นคล้ายเสียง
แม่ล้วนภรรยาขอรักของข้าพเจ้าเสียจน กระไร
ข้าพเจ้าเร่งย่นหน้าขึ้นไปทางหน้าต่าง เห็นมีก้อย
มีแสงไฟลอดออกมาเล็กน้อย ริมเรือนมี
คันมะขามใหญ่คันหนึ่ง ทอดกิ่งสาขาไป
กึกหน้าทำงานนั้น

ข้าพเจ้ายิ้มก้อยความพอใจ โชคของ
ข้าพเจ้ามาถึงแล้ว ระมัดระวังอย่าเล่า
ข้าพเจ้าโจนขึ้นเกาะคันมะขามต้นนั้น และ
ไต่ขึ้นไป ไต่ขึ้นไป แหม ! ลื่นเหลือ
เกิน จักกระเด็นจะตกลงมากกว่า ๕ ครั้ง

เพราะเกาะพลาท แต่เสียงครวญที่ได้ยิน
ความแค้นที่หมอก เฝ้าใจให้มันมาเนะ เฝ้าใจ
ให้ข้าพเจ้ากล่าวหาญ ลมความตายเสียหมด
สิ้น อา! ข้าพเจ้าไต่ขึ้นไป ไต่ขึ้นไป
จนถึงหน้าต่างนั้นแล้วโดยสวัสดิภาพ.

อา! สหายเอ๋ย! ใจของข้าพเจ้าเต้นแรง
ภาพ เบื้อง หน้า ซึ่ง ปราศ แก้ว จักขุ ของ
ข้าพเจ้านั้นเป็นภาพของหญิงสาวผู้หนึ่ง ร่าง
ของเจ้าหล่อนผอมซึก นอนร้องครวญคราง
อยู่บนเตียงนอน ที่หัวนอนมีตะเกียงถ่าน
ดวงหนึ่งคงอยู่ ข้าพเจ้ายังเห็นหน้าหล่อน
ไม่ถนัด หล่อนคือใครหนอ?

แต่จักไฉนนี้ หล่อนร้องเสียงแหลม ร้อง
ก้วยความเจ็บปวดทรมาน เสียงหล่อนจับ
หัวใจของข้าพเจ้า เสียงหล่อนทำให้ข้าพเจ้า
ต้องแผ่นลงไปในห้องนั้น.

“โอ๊ย!—ประทีน—คุณพี่—”

ข้าพเจ้าโถมเข้ากอดหล่อนไว้นั่น หล่อน
จำข้าพเจ้าได้ และข้าพเจ้าก็จำหล่อนได้
โอ! สหายน้ำตาของข้าพเจ้ามาจากไหน
กันนี้ ข้าพเจ้าร้องไห้ และหล่อนก็ร้องไห้.
“น้องล้วนจำ—โอ๊ย—นั่นนี่—เป็น
อะไรไป—ประ—ประทีนไปไหน?”

หล่อนหลับตานิ่ง เมื่อถูกถาม ยกมือขึ้น

ผอมแห้งจนกอดคอข้าพเจ้า และสะอึกสะอื้น
หนักขึ้น หล่อนพูดไม่ออก หล่อนไ้แต่
ร้องไห้ โอ้แม่ล้วนเอ๋ยแม่ล้วน เวรเธอเวร—

“ประทีนไปไหน ยอกพี่—เร็ว?”

หล่อนคอยทั้งสะอื้นด้วย น้ำเสียง แท้งแหบ
“ประ—ทีน—ไปรอ—น้อง—อยู่แล้ว—คุณพ
ชา”

ข้าพเจ้าทะลึ่งลุก หัวใจป่วนร้าวระบมไป
หมด ฐึ ลึกหนาหมึก เวียนศีรษะ เกือบล้ม
ข้าพเจ้าชุกกายลง แล้วถามภรรยาว่า

“น้อง—หมายถึงว่าประทีนตายแล้วหรือ?”

“กะ” เป็นเสียงคอบอย่างแหบเครือ.

ข้าพเจ้าพยายามจะถามอีก แต่พูดไม่
ออก น้ำตาเจ้ากรรมก็ยิ่งไหลออกมากไม่หยุด
หย่อน ชะพ่นาลงกับทรวงอกของภรรยา แต่
หญิงก็อยู่ ไ้ยินเสียงแม่ล้วน ไ้ยินหล่อน
เล่าถึงเรื่องราวอันพิศดารของหล่อน — — —

“คุณพี่ชา—น้องถูกมันลวงมา—
นายของคุณพี่—มันบอกว่า—คุณพี่—
มากขึ้น—มาอยู่ที่นี่—และให้—มันมารับ
น้องไป—อยู่ด้วย—คุณพี่ชา—น้องเชอมน
โกยสารพัดไฟ—มากับมัน—พอมาถึงบ้าน
นี้—โอ๊ย—คุณพี่ชา—อ๊อ—เจ็บในคอ
เหลือเกิน—คุณพี่ชา! มันบอกว่าคุณพี่

คุณพี่นอใจน้อง—และเป็นผู้ร้ายสำคัญ—
ถูกกักตวง—โอ๊ย! คุณพี่ชา—น้องไม่
เชอมน—น้องฟังรู้ว่า—ถูกมันลวง—
รีบจิต—แจะระทมมัน—ไป—แต่ในกลาง
คืน—โอ๊ย—เวรกรรม—อะไรหนอ—
คุณพี่ชา—มันรู้ลึกคว—จับน้องไว้ไ้—
น้องถูกมันชิง—ไว้—แล้วต่อจากนั้น—มัน

ก็พยายาม—มาฝากรักน้องทุกวัน—น้อง
ถามมัน—มันก็ไม่โกรธ—คืนวันหนึ่งมันเข้า
มาปล้ำน้อง—น้องเอาคนโทน้ำ—ฟาดทะยาน
มันแตก มันแค่น้องมาก—คุณพี่ชา—
คุณพี่ประทวนของน้อง พอแผลมันหาย—
โอ๊ย! คุณพี่ชา—มันมาขึ้นในน้องอีก—
น้องสู้มันไม่ไหว—น้อง—น้อง—”

ปล้ำ—เหมือนถูกมึกแทงซอหัวใจ ข้าพเจ้า
ทะลึ่งลุกขึ้นอีก ไม่ยอมให้หล่อนเล่าต่อ
ข้าพเจ้าทนฟังไม่ไหว โอ—ไม่ไหว ร้าย
การอะไรเช่นนี้ เหลือมาทางแม่ล้วนสิ อ้าว!
นั่นหล่อนเป็นอะไรไป เอ๊ะ! หล่อนกินกะสับ
กะส่าย หายใจครึกครากเหมือนคนเป็นทวิติ
หล่อนยังกินใหญ่ยกมือตะคุะกาย ข้าพเจ้า
ชุกกายลงประคองหล่อน โอ! คุณพระช่วย
หน้าหล่อนเย็นเฉียบ—ราวอศุภ

“ต้อง—แก่—แค่น—คุณพี่ชา—ประทีน

พ. ศ. ๒๔๗๑

ล้างความแค้น

และน้อง —ตาย— เพราะ— เพราะมัน—เคย—
เคยมันก็—มา—โอ๊ย—เจ็บในคอ—เจ็บใน
อกอะไยงั้น—”

หล่อน พกเสียง อ้อๆ เกือบไม่ได้ยิน
แล้วก็นอนไปมาอย่างน่าสงสาร

ข้าพเจ้าก็ลงปลอยหล่อน พกไม่ออก
น้ำตาหยดลงท้องหน้าของเจ้าหล่อน ทันที
นั้นหล่อนยกมือทั้งสองขึ้นกอด ข้าพเจ้าไว้ แน่น
อาการกระสี้กระส่ายดิ้น

“นี่ถึงคุณพระไว้—ทำใจให้—กันละวัน
เอ๊ย—” ข้าพเจ้าเอ่ยปลอย

หล่อนไม่พูดว่าอะไร เป็นแต่กอดข้าพเจ้า
ไว้แน่น แต่พอข้าพเจ้าซอขึ้นศีรษะขึ้น โอ๊ย!
พระเจ้า หล่อนหัดขำก้าง พมพ้อออกมา
ว่า “แก—แคะ—แค้น—!”

ครั้นแล้ว อาการ คิน กระสี้ กระส่าย ก็ ห่าง
ลง และหล่อนปลอยแขนออกจากคอกข้าพเจ้า
อาการหายใจค่อยช้าลง—ช้าลงและในที่สีกก็
หมดลม ข้าพเจ้าก็ลงเฝ้าเฝ้าออกคำหัวใจ
และชีพจรของเจ้าหล่อน “อนาถเอ๊ย! โอ๊ย
แม่ฉันบอกรักของพี่ พระยาม้าราชเกศ
เอากองวิญญาน ของน้องไปเมืองฟ้าเสียแล้ว
หนอ—”

หล่อนสิ้นใจอยู่ภายในวงแขนของข้าพเจ้า

วงแขนของสามียอกรักของหล่อน!

ข้าพเจ้าสะดุ้งซึ้งๆ ชมหน้าลงไปก้ม
ทรวงอกหล่อน เวียนกอด—ประโลม—เกือบ
ไม่เป็นสติสมปฤติ ปากก็พร่ำพรรณาถึง
หล่อน—ถึงประทีปลักรัก—โอ๊ย—อนาถแสน
มาพลัดพรากจากกันอย่างน่าสลดใจ—แต่
จะเล่าหลาย—ไปคอบพ่อยก่อนเด็ก—แกแค้น
แล้วจะตามไป กรรมเวรแต่ปางก่อนตามมา
สนองทันในชาตินี้แล้วหนอ—อนาถนัก—อนาถ
จริง ๆ—อนาถนักกระไรเลย

ยักคณีนัยานปรารถนาของเข็ญผาง ข้าพเจ้า
ทะลึ่งลักขึ้นยืน ก็พ้อก็ละเชียวหน้ากับภาพ
มนุญย์ใจอาชวรรมเข้าอย่างจัง!

มันผละถอยหลังเข้าไปติดฝาห้องและร้อง
ออกมาว่า

“มึง—มึง เข้ามาทำไม?”

“ไต่เท้าจำกรรม ไม่ได้ หรือ ขอรับ”
ข้าพเจ้าพูดเป็นเชิงเย้ย “กรรมคือผู้ถูกลง
ไต่เท้าทำกรรมชีวิตแทบเล็ดตาไหล ไต่เท้า
พรากกรรมไปจากความสุข—พราก กรรม
ไปจากภรรยาละลดน้อย—”

“มึงไม่ต้องพูดมาก! ว่าแต่มีมึงถูกรุกเข้า
มาในย่านข้าทำไมหา—ไอ้ทวน!” นายเฒ

อะคอดก้วยความโกรธแค้น

สิ่งนี้

ล้างความแค้น—ของ ข้าพเจ้า ให้หมดไป
ข้าพเจ้าต้องข่มานให้ ไท—ต้องข่มานให้สม
คำปฏิญญาด้วยมือเถื่อนนี้ !

ข้าพเจ้ารวมกำลังทอใยทั้งหมด เบ่งตัว
ลุกขึ้น และใช้เท้าถีบโครมเข้าที่ท้องนายอม
ซึ่งทำให้มันกระเด็นไปจากอกของข้าพเจ้า และ
ทันทีนั้น ข้าพเจ้าผูกมัดลูกขนบิน กำมัดไวแน่น
พจนนายอมโถมเข้ามา และข้าพเจ้าโถม
เจ้าไป โดยว่องไว ข้าพเจ้ายกมือขึ้นและ
แทง!

จួយ! ข้าพเจ้าแก้แค้นสมความมุ่งหมาย
แล้ว มีก้อนเงินงาขาววาววับ สำคัญ
ทรวงอกนายเชมจนมืดดำ!

มันฝรั่งขาย ข้าพเจ้ารับชั่งก็มีคอก
 โลหิตหนึ่งลูกจนมากก็มี และแทงข้างไป
 อีก แทะตรงหัวใจของมัน—แทงตรงทรวง
 ขอกของข้าพเจ้า—

นายเอมมีอิงโฮ! และยกมือขึ้นนม
ทรวงอก นัยนทาเหลือกด้วยความปลอดภัย
ล้มคว่ำหน้าลงไปกับพื้น นึกแต่มั่นเข้าไป
ฝังอยู่ในทรวงอก มันก็กระสับกระส่ายอยู่
ครู่หนึ่ง แล้วนิ่ง——!

ข้าพเจ้ากลัวพลกหนามันจน สหยาอัย
มันตายแล้ว! ตายด้วยมือของข้าพเจ้า!

พ. ศ. ๒๔๗๑

ล้างความแค้น

อา, ความแค้น! ข้าพเจ้าได้ล้างความแค้น ไปนี้ รู้ สักปวงก็ระเหิดเกิน—ปวงจน
ของข้าพเจ้าสมควรแล้ว ประทานแล้ว ถึง แทบทนไม่ไหว และทันที่นั้น ข้าพเจ้ารู้ สัก
ข้าพเจ้าตายไป ข้าพเจ้าก็หมดกังวล. หิววายเป็นไข้พิศ นัยน์ตาล้ำฟางไปหมด
ข้าพเจ้าค่อย—ค่อยเคี้ยวเข้าไปที่เตียงภรรยา หูอื้อไม่ได้ยินเสียงอะไร ยิ่งรู้ สักปวงหัว
ของข้าพเจ้า แม่ล้วน แม่ล้วน หิวญุกต หนักขึ้น—หนักขึ้น จนข้าพเจ้าไม่รู้ สักตัว
ภรรยาของข้าพเจ้าก็ตายแล้ว ข้าพเจ้า แค่นี้เหมือนข้าพเจ้าล้มลงไป และระเหิดลง
ข้าพเจ้าชุกกายลงข้างเตียง แล้วช้อน ไป—ทิ้งลงไปในที่มืดแสนมืด แล้วข้าพเจ้า
หล่นลงนอนกอดไว้ เอ! นี่ข้าพเจ้าเป็นอะไร จ้าอะไรต่อไปอีกไม่ได้-----

© ขวมาชาติ ประศาสน์ ให้ความ
โยชน์ชุ่ม คุ้มรัก ให้อีกเดือน

เพชเชษฐ วงศา ส่งงาน
ขึ้นหลังเขื่อน ชิงไกล ร้อนใจเฮย ฯ

พระศรี นิพนธ์

ไอศกัณฑ์บัดนี้ ไม่ใสด

อ้าย

ปรีไยสาค

วิธีรักษาสามีผู้ได้รับความทุกข์จิตใจ

“อ้าว! คุณชาว เข้าวันไหนจึงมี นั่น! คุณเชอใหม่ ว่าร่างกายของเรา
อาการชั่มกะทือไปยั้งเล่า ปวดพันร? เปล่า! ยางส่วนซึ่งเราเชื่อว่าพิกลพิการนั้น อันที่จริง
ถ้าเช่นนั้นเมื่อไรเกิดขึ้นล่ะ? เป็นแต่เรานึกเอาเท่านั้นเอง และเป็นข้อที่สม

อพิไร! ได้รับความรำคาญใจจากภรรยา อาการจะหยิบยกเหตุผลขึ้นแสดงได้กับ
ในเรื่องความประพฤติ บ้านช่องรกรุงรัง ไม่รัก ลองให้เรายกคดี ของคุณ ชันวินิจัย คุณ
อาหารเย็นไว้ให้ ทายจริง! คุณช่างมีข้อ หรือว่า เป็นความเกิดก่อนอันหาญกล้าได้หรือ
เกิดก่อนมากมายจริงนะ นั่น! สมจะมี ประการไร?

โอกาสช่วยเหลือคุณในทางไรได้บ้าง? ข้อแรกคุณกล่าวว่า ภรรยาประพฤติกิริยา
อะไร! คุณพูดว่าผมไม่มีหนทางช่วยคุณ ไม่ก็ต่อคุณ ไซ้ไหม? เจ้าหล่อนประพฤติ
เลยยังงั้นหรือ? เอ! ออกระบายมาก แต่ฟัง กิริยาเช่นนั้นเสมอ อะไรเป็นเหตุให้เจ้าหล่อน

พ. ศ. ๒๔๗๑

โอสถบำบัดไข้โสด

ประพจน์เช่นนั้น ? คุณไม่ทราบ ขอลาถาม
หน่อยละคะ คุณได้เคยพยายามค้นหาสาเหตุ
ในเรื่องนี้บ้างหรือเปล่า ? เปล่า ! จริงซี ผม
ก็เชื่อว่า คุณไม่เคยค้นหาเลย เธอละคะ ผม
เชื่อว่าบางทีผมอาจจะบรรยายกันเหตุของเรื่องนี้
ให้คุณทราบได้บ้าง เชิญฟัง !

เพราะว่า เจ้าหล่อนมีวิสัยทัศน์ที่ยังอยู่กับ
ภาระต่าง ๆ จนเหลือความสามารถของสมอง
อันแยบยลของเธอนั้นจะสร้างไหว เพื่อประหยั
กใช้จ่ายเงิน อันมีจำนวนเล็กน้อย ซึ่งคุณได้มอบ
ให้แก่เจ้าหล่อน เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการ
บ้านเรือนนั้น โดยตลอด ส่วนคุณเองซี ผม
ทราบดีอยู่แล้วว่า ได้ใช้เงินหมดไปเพราะค่าเบี้ยและ
บุหรณ์มากมายกว่าที่เจ้าหล่อนอีก ยิ่งกว่านั้น
ผมยังรู้เรื่อง ที่ คุณ ไปชม ม้าแข่ง ณ สนาม
ราชกรีฑาสโมสร ราชตฤณมัยสมาคม และ
ห้องขี้เลื่อยต่าง ๆ เป็นอันอนันต์ อีกด้วย ดังนั้น
แหละจึงเป็นเหตุ ให้ต้องลงสันนิษฐานว่า การที่
ภรรยาของคุณมีความประพจน์เช่นนั้น สาเหตุ
เนื่องมาจากคุณโดยตรง

คุณว่า คุณให้เจ้าหล่อนเดือนละ ๔๐ บาท
ไม่ใช่หรือ ? อแม่เจ้า ! และคุณเองหาได้
เดือนละ ๖๐ บาท เมื่อเป็นอย่างนั้น คุณจะหวัง
ให้เจ้าหล่อนเป็นแม่ครัว แม่บ้านและแม่แม่

เพื่อเลี้ยงคนทั้งเรือน หาเสียค่าใช้จ่ายได้
อย่างพออกพอใจอะไรได้ เจ้าหล่อนทำไม่ได้
อย่างแน่นอน ผมจะบอกให้ ว่าเพราะเหตุไร
คือว่า ตัวคุณเองไม่ได้ทำหน้าที่ให้หมก
นั้นแหละ

เฮฮ ! คุณที่รัก ! การมีครอบครัวสมัยนี้
ไม่ใช่ของง่ายเลยที่เดียว คุณควรระวังใจให้
ไว้ว่า เป็นพันธะของบิดาที่จะต้องยกแ
ได้ยาลากเช่นสัมภาระต่าง ๆ คุณจะต้องยอม
ล้มหัว ทุ่มท้าย ด้วยภรรยา ของ คุณ กล่าว คือ
ทุกซั่ ๆ ด้วยสุข ๆ ด้วยจึงจะควร ไม่พึง
เอาเปรียบกับแต่ความสบายฝ่ายเดียว

คุณกล่าวว่า คุณทำงานขายเหิงอ แต่
ไม่ได้มีความขยันหมั่นเพียรงานเลย ไม่มีความ
รุนแรงขยันเหิงใจเลยยังงั้น ? ทำไมคุณที่รัก !
การมีบุตรชายถึง ๓ คนเช่นนั้น ไม่เป็นสิ่ง
อันควรทวงใจหรือ ? คุณควรระวัง สักว่าเหิง
ในการ ที่จะหาเงิน มาทำนุบำรุงเด็ก ๆ เหล่านี้
แล้วจงหาความเหิงรมย์ ในเด็กเหล่านั้นโดย พึง
เลี้ยงเด็กด้วยพลอดประจ้อประแจ อิ่มสัสมชเม
เล่น พาไปเที่ยวตากอากาศแล้วและมองค
ในตา อันไม่เกลียดสา ของเด็กนั้น ซึ่ง คำเหิงม
วาวคล้ายกับระแผลของความรัก และเคารพ ต่อผู้
ซึ่งเป็นบิดา นั้นแหละคุณเฮฮ ! เป็นโอสถกั ให้

เกิดความปริศนาปราโมทย์อย่างก็ยิ่ง

และข้อนี้กระทำให้ผมระลึกถึงคำที่คุณพูด
เมื่อสักครู่ที่ว่า บ้านซึ่งรกรกรังไม่เรียบร้อย
ซึ่งความจริง ก็ไม่น่า จะเป็นการ ประหลาดเลย
ขอให้ คึกคึกเถะ ภรรยาของคุณจะมีจิตใจไป
ตกแต่งประกับประคายน้อยอย่างไรก็ได้ เมื่อ
ตัวคุณเอง ไม่อยู่คึกคึกบ้านเสียเลย เพราะเหตุว่า
ใจของเจ้าหล่อนลอยเสียแล้ว นี่เป็นรากเง่า
ของเรื่องอีกอย่างหนึ่ง

หากว่า คุณ เลิกงาน แล้วไม่ได้อะไรไป
ทอนเสีย ยอมให้เจ้าหล่อนปรียทุกขสัพพัตถ์คุณ
ไม่รังเกียจที่จะบ่มแยม้วยเจ้าหล่อนผู้วิ่งออกมา
เพื่อทอนรับคุณ ฉะนั้นแล้วคุณจะต้องสังเกตเห็นว่า
ได้มีการ เปลี่ยนแปลงขึ้นทันที จงลองดู !

ส่วนการที่ไม่มื่ออาหารเย็นไว้นั้น ต้อง
ใคร่ครวญดูว่า เจ้าหล่อนมีเงินพอใช้หรือไม่
รายการ ที่เจ้าหล่อน จะต้องใช้ มี มากมาย นึก
เป็นต้นว่า ค่าเช่าห้อง ค่าถ่าน ค่าเช่าสาร
ค่าน้ำ ค่าไฟ เหล่านี้รวมอยู่ในจำนวนเงิน
๔๐ บาททั้งสิ้น การที่จะอนุมัติครหา สมัยนี้

ย่อมถือกันว่าเป็นสิ่งเหลวไหลเสียแล้ว

เพื่อนเอ๋ย ! อย่าหวังผลจากอดีตให้
มากมายเกินไป จงระลึก ไว้ว่าภาระงานของ
เจ้าหล่อน ไม่เหมือนของคุณ งานของคุณพอ
คึกคึก ก็หมด หน้าที่ มีหน้าที่ ยังแถม มีหยก วัน
อาทิตย์ ออกทั้งวันด้วย ส่วนของเจ้าหล่อนซึ่ง
งาน ไม่รู้จักหมดก็มีอยู่ตลอดก็ย อดออกเคื่อนไม่ได้
พักผ่อนเลยถ้าจะทำ

คุณว่า ภรรยาเขา คงเกลียดชังคุณ ยังงั้น
ไม่ใช่หรือ ? เปล่า ! เจ้าหล่อนไม่เกลียดชัง
คุณนักหรอก จงกลับไปบ้านเถะ แล้วเล่าเรื่อง
ต่าง ๆ ที่ผมกล่าวไว้ให้เจ้าหล่อนฟัง และต่อไป
คุณจงปฏิบัติหน้าที่ของคุณให้หมดจดมีความสุข
ทุกข กับเจ้าหล่อนนั้น

ที่ ๆ ยังใจคุณที่รัก ! การการค่อขุเถาขึ้น
ไม่ใช่หรือ ? โอสถของผมมีรสและสรรพคุณ
อย่างนั้นแหละ แต่อาภรรยารักใคร่คนให้
หายขาดได้จริง ๆ ลาก่อน ! ว่าง ๆ จะมา
คุยใหม่”

ลูกฝาแฝด

ของ

นายล่อ เพ็ชรสิงห์

คลีเมนต์และเฮนรี วอลฟอร์ด เป็นพี่น้องฝาแฝด รูปโฉมโฉมพรรณเหมือนกันได้ว่า มีส่วนที่คล้ายคลึงและทำให้คนเห็นว่าเป็นบุคคลคน ๆ เกียวกันได้มากที่สุด มารดาผู้บังเกิดเกล้าของทั้งสองเป็นนางละครชั้นสูงได้สามิ จนเกิดบุตร อย่างถึย ๆ ด้วยกันเมื่อให้กำเนิดเขามามีชีวิต ก็ถึงแก่กรรม จำต้องละยัรยอนโลกไปยังอีกโลกหนึ่ง—โลกซ่งใคร ๆ อีกมากนั้ก็ไป คอยอยู่ก่อนแล้ว และที่ระคึกตามไปภายหลัง ลูกฝาแฝดทั้งสองก็ถูกแยกย้ายกันไป แต่การที่เขาค้นพ้องจากกันนั้นใช้ว่าจากกันไปสู่ความสุขหาวมิได้ ต่างต้องละเชียวกับความยากไร้ และทั้งด้วยความลำบากอย่างที่สุดในชีวิต เมื่อเคียโตซันก็ค้องจะเลือก กระสน เพื่อพะยุงชีวิต ด้วยลำแข้งของตนเองทั้งสน จนกระทั่งเหตุการณ์ฉว่งเลยมาถึงวาระที่เคียโตซันทั้งสองบรรลุนิติภาวะ การ

เป็นวงศาคณาญาติของพี่น้องคน ก็เป็นแต่เพียงในนามเท่านั้น เพราะสมัยนั้นความเป็นอยู่หรือฐานะ ต่างกัน เลี้ยแล้วคนหนึ่งนั้น มหาชนเริ่มจะเกียเขาภาพและชื่อเสียงของเขาให้เข้าสู่ความทรงจำ อนิจจาอีกคนหนึ่งก็มิใคร่เอาใจใส่ แม้แต่คนดังก็ไม่มี

คลีเมนต์ วอลฟอร์ด ! นามนี้ย่อมอดใจช้อยในชนหมู่มาก นักเขียนที่ได้อ่านว่าก็เก่ง ๆ ก็ยัง เขียนข่าว ลง ใน นิตยสาร หลายสิบ ฉะบับ ยกย่องและขอมโหมของเขาไว้มากมาย ผู้จัดการละคร หลาย คน แม้ ไม่ ถึง ก็ยังต้อง คุกเข่าลง อ้อนวอน และสัญญา ว่าจะจ่ายเงินก้อนให้ อย่างงาม ก็เกีย ๆ เข้าไปแล้ว สโมสรรทุกแห่งเป็คประตักอันรับโดยคั ผลสุดท้าย เขาก็่างขึ้นเป็นผู้มีชื่อเสียง ในการแสดงละครได้อย่างยอดเยี่ยมผู้หนึ่ง

ทันแต่มาทางเฮนรี วอลฟอร์ด ก็เข้าเฝ้า!

นายล่อ เพ็ชร สิงห์

สิงห์

เพียงผาด ๆ เท่านั้น ก็รู้ ได้เสียแล้วว่า เชนวิ
ยากจนจนแทบเหลือประมาณ หรือเชนวิมกรรม
ทำไว้อย่างไรหนอ คนหนึ่งซึ่งใช้นามสกุล
เกียวกิน เขากำลัง คึกคอง พุ่มพวยอยู่
ท่ามกลางความวุ่นวายแห่งสมาคมที่หมิ่นตา
ในลอนดอน แต่เชนวิผู้ ไร้บุญ ไร้วิชา
ต้องตะเกียกตะกายอยู่กลางทะเลอัน
กว้างหาเขตที่มิได้ ในขณะที่คลื่นเม่นทัก
แกว่งเตล้าขึ้นชู เชนวิยืนคอยแห่งผาดอยู่ด้วย
ความหิวระโหยและอ่อนใจ

หลายครั้งหลายหน มีความจำเป็นบังคับ
ให้เชนวิ จีบปากกา เขียนจดหมายไป อ้อนวอน
ขอความอุปการะจากพี่ชาย แต่ก็ปราศจากผล
อันใด เพราะเขาไม่ได้ รับผิดชอบต่อพี่ชาย
ของเขาเลย จดหมายทุกฉบับที่มิได้ เหมื่อน
โยนทิ้งน้ำ เขาใช้ ให้น้อยผู้ภรรยาไปเคาะ
ประตูที่งานศพ เพื่อหวังจะอ้อนวอนด้วยปาก
และน้ำตาอีกสักครั้งหนึ่ง ก็ได้คำตอบจาก
เหล่าคนใช้ประจำบ้านว่า “คุณพลฟอว์ก
ไม่อยู่” ทุกคราวเลยได้วิธีแต่คำตอบเช่นนั้น
ก็ต้องแยกเอาความไม่สมหวัง กลับมา แกร่งแก่
เชนวิผู้สาม

ทุกขียากก็แทบเลือดตากระเด็น ผู้ที่มีความสุข
ก็ร้องเพลงอย่างรุ่มรวย สภาพทั้งสองอย่าง
ได้แก่ เชนวิ และคลีเมนท์
คนวันหนึ่ง เป็นคนที่ขึงความตึงเครียดให้
แก่คลีเมนท์มากที่สุดในชีวิตของเขา โลมชาติ
ลูกชายที่ร่างกายก๊วยความขี้เกียจ สะครวญที่เขา
แสดงอยู่นั้น ประกาศจะแสดงเรื่อง “แฮมเลต”
ซึ่งประพันธ์โดยท่าน เชกสเปียร์ จินตนาการ
เขาได้ร้อยเกียรติกายเป็นตัวแฮมเลตในการแสดง
คราวนั้น

มหาชนกำลังพากันเฝ้ารอเป็นสาย ๆ รว
กยกระแสน้ำในลำธาร ต่างมีความจำนนที่
จะทัศนา “แฮมเลต” อ่า! ซื่อเสียงเซี่ย
คลีเมนท์แสนระปลม!

วาระนี้ ภายในห้องเช่าชั้นเลว ๆ แห่งหนึ่ง
มีลักษณะโศโครกไม่มีเครื่องเรือนมากนัก สตรี
สาวคนหนึ่ง ปล่อยผมไว้นานเพื่อย นอนจม
อยู่เหนือฟูกอันเก่าคร่ำคร่า สิ้นนายบอกว่า
เจ้าเธอเองไม่มีความสุขเลย ข้าง ๆ นางมี
ชายหนุ่มคนหนึ่งเฝ้าหน้าเหมือนคลีเมนท์ นิ่ง
จิบมือของสตรีนั้นมาปากไว้นอนตัก และเซี่ยซื่อ
ของหล่อนเขา ๆ ว่า:

“ยูเลียด้า!”

ภรรยาที่ชีวิตของเขาทำดวงตาละห้อย

กาลล่วงมา ระหว่างนั้น ผู้ที่มีความ

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกฝาแฝด

อยู่เลย เวลานี้ หน้าเศร้า ชัก ไม่มิ โลหิต
เจ้าหล่อน มองดูหน้า ของ สามี้ ด้วย แหวศา อัน
ซุ่มซัน และมันาคา ซึ่ง สำแดงความรูสึก
ภายในไหลซึมซาบออกมาตามขมขตา ขนตา
อัน ยาวสลวย ของหล่อน เขยิบไปหมก แม่
กวงหน้าของหล่อนจะงาม แต่ก็ไม่สมกับ
อาภรณ์ ที่ห่อหุ้มร่างกายของหล่อน อยู่ในเวลา
นั้นเลย แสงเทียนที่หัวนอนคงช่วยให้เห็นสิ่ง
ต่าง ๆ ในบริเวณนั้นได้ ส่วนเซ่นร้นาคาไหล
พราก อยู่เลย ค่อย ๆ บรรจงซักมือ ออกจากคัก
ของสามี้ แล้วพลิกตัวไปยัง วัตถุ ที่มีชีวิต
อย่างหนึ่ง และ โนมศิริจะลงจับพิศส่วนบน
ของวัตถุนี้ พร้อมกับพึมพำว่า :

“ลูกเอ๊ย ! เจ้าเกิดมาช่วยแม่ร้องไห้อีก
คนหนึ่งทำไมไม่รู้”

แล้วหล่อน ก็ทอดกายลง เซ่นร้น เข้า
ทั้งสองชั้นบันไดคอก ผ่านมือทั้งสองกับศิริจะ
ลยคลำเส้นผม ของตนเองไปมา เหมือน จะแก้
ความยุ่งยากในใจให้หายไปได้ เขาหันไป
มองดูหน้าบุตรชาย ซึ่งพึ่งลืมตามาก โลกได้
๓ ชั่วโมง แล้วก็พยหน้าลงบนฟูกข้าง ๆ แขน
อยู่เลย

เจ้าหล่อนตกใจเล็กน้อย แล้วเออมนมไป
ลูบผมน ศิริจะ ของ สามี้ พลาง พูกว่า

“เซ่นร้น ! เซ่นร้น ! เธอจะไม่พยายามไปหาพี่เขา
ด้วยตนเองบ้างหรือ ? เราไม่มีหนทางใดอีก
แล้วนะละ พ่อยอครึกของเมีย เราต้องรอเขา
โอ้ ! จ้อเขา ไปซิ พี่จ๋า ! เพื่อเห็นแก่ลูกน้อย
คาทำ ๆ คนนี้ยังเด็ก”

เซ่นร้น ถอนศีรษะลง เงยหน้าขึ้นมองดู อยู่เลย
แล้วมองดูหน้าบุตรสาวครึก ครอว่า “จ้อเขา ?
จ้อพี่คลีเมนท... ฮัม !”

“โอ้ เซ่นร้น อย่าผูกพยาบาทเขานักเลย
ลองไปอ้อนวอนพึ่งการมเขาอีกครั้งเป็นไร”

เซ่นร้น ดูหน้าลูก นาคาร่วงผละ ๆ “โอ!
ลูกเอ๊ย” แล้วเขาเริ่มสระศีรษะอันหล่อไป “เด็ก
ยอครึก ฉะนั้นลองทำหน้าก้านอีกสักครั้งหนึ่ง
เพื่อเห็นแก่ลูกของเรา !”

อยู่เลย ยอมอย่างเศร้า แล้วก็แยกกันไป....

๐ ๐ ๐
มีเสียง เคาะประตู ค่อยมา คนใช้ ของ
คลีเมนท จึงเปิดประตูออก เซ่นร้น แต่งกายอย่าง
ชมกชมอมเย็นทันทันวันวิเศษ ฉามออกนาม
พี่ชายร่วมสายโลหิตของเขาทันที

ก่อนหน้าที่เซ่นร้นจะมาถึง คลีเมนทกำลัง
นั่งเฝ้าหวีและทำผมริม ในถ้วยเจียรนัยอย่างงาม
ให้หมกไปภายในห้องแต่ผู้เดียว เวลานี้เขา
กำลังต้องการความสันโดษ เพื่อคิด-คิดถึง

นายลืออ เพ็ชร สิงห์

สิงห์

ความ^๑มี^๒ชื่อเสียง^๓ใน^๔วรา^๕ณ^๖มาก^๗กว่า^๘อะไร^๙ทั้ง^{๑๐}หมด^{๑๑}
เขา^{๑๒}พัน^{๑๓}ควัน^{๑๔}ยาล^{๑๕}อย^{๑๖}เป^{๑๗}น^{๑๘}ว^{๑๙}ง^{๒๐} ๗^{๒๑} ๗^{๒๒} ๗^{๒๓} ๗^{๒๔} ๗^{๒๕} ๗^{๒๖} ๗^{๒๗} ๗^{๒๘} ๗^{๒๙} ๗^{๓๐}
ใจ^{๓๑} และ^{๓๒}ม^{๓๓}อง^{๓๔}เห^{๓๕}็น^{๓๖}ม^{๓๗}หา^{๓๘}ช^{๓๙}น^{๔๐}ค^{๔๑}ย^{๔๒}ม^{๔๓}ือ^{๔๔}ให้^{๔๕}เก^{๔๖}ย^{๔๗}ร^{๔๘}ค^{๔๙}ย^{๕๐}
แก^{๕๑}แ^{๕๒}ม^{๕๓}เล^{๕๔}ก^{๕๕}ไ^{๕๖}้^{๕๗}จาก^{๕๘}ค^{๕๙}ว^{๖๐}น^{๖๑}เ^{๖๒}ล^{๖๓}่า^{๖๔}น^{๖๕} ใ^{๖๖}้^{๖๗}ย^{๖๘}ิน^{๖๙}ส^{๗๐}ย^{๗๑}
ร^{๗๒}้อง^{๗๓}ช^{๗๔}ม^{๗๕}เช^{๗๖}บ^{๗๗} แ^{๗๘}ม^{๗๙}เล^{๘๐}ก^{๘๑}! แ^{๘๒}ม^{๘๓}เล^{๘๔}ก^{๘๕}! มา^{๘๖}จาก^{๘๗}
ช^{๘๘}อง^{๘๙}ว^{๙๐}าง^{๙๑}ท^{๙๒}ี่^{๙๓}ห^{๙๔}น^{๙๕}า^{๙๖}ง^{๙๗} ช^{๙๘}ว^{๙๙}เ^{๑๐๐}น^{๑๐๑}เ^{๑๐๒}า^{๑๐๓}ม^{๑๐๔}ค^{๑๐๕}ว^{๑๐๖}ม^{๑๐๗}ย^{๑๐๘}ค^{๑๐๙}ย^{๑๑๐}
จ^{๑๑๑}น^{๑๑๒}เก^{๑๑๓}ย^{๑๑๔}จะ^{๑๑๕}เ^{๑๑๖}ม^{๑๑๗}เ^{๑๑๘}ะ^{๑๑๙}เ^{๑๒๐}ร^{๑๒๑}เ^{๑๒๒}น^{๑๒๓}เ^{๑๒๔}จ^{๑๒๕}เ^{๑๒๖}น^{๑๒๗}อ^{๑๒๘}ย^{๑๒๙}ใ^{๑๓๐}น^{๑๓๑}ท^{๑๓๒}ว^{๑๓๓} ๒^{๑๓๔}ล^{๑๓๕}ม^{๑๓๖}
๒^{๑๓๗}ล^{๑๓๘}ม^{๑๓๙} ๒^{๑๔๐}ย^{๑๔๑}าง^{๑๔๒}เ^{๑๔๓}ก^{๑๔๔}ย^{๑๔๕}ว^{๑๔๖} เ^{๑๔๗}า^{๑๔๘}น^{๑๔๙} ๗^{๑๕๐}ง^{๑๕๑} ว^{๑๕๒}าง^{๑๕๓}อ^{๑๕๔}า^{๑๕๕}น^{๑๕๖}า^{๑๕๗}เ^{๑๕๘}ย^{๑๕๙}ม^{๑๖๐}อ^{๑๖๑}
ใ^{๑๖๒}น^{๑๖๓}ส^{๑๖๔}ม^{๑๖๕}อง^{๑๖๖}

เข^{๑๖๗}า^{๑๖๘}ย^{๑๖๙}ม^{๑๗๐}แ^{๑๗๑}น^{๑๗๒}—ย^{๑๗๓}ม^{๑๗๔}ก^{๑๗๕}ย^{๑๗๖}ค^{๑๗๗}น^{๑๗๘}เ^{๑๗๙}ง^{๑๘๐} เ^{๑๘๑}า^{๑๘๒}ว^{๑๘๓}ร^{๑๘๔}ล^{๑๘๕}ก^{๑๘๖}พ^{๑๘๗}ม^{๑๘๘}ใ^{๑๘๙}
ห^{๑๙๐}า^{๑๙๑}น^{๑๙๒}อ^{๑๙๓}ย^{๑๙๔}เ^{๑๙๕}ม^{๑๙๖}ไ^{๑๙๗}ม^{๑๙๘}ท^{๑๙๙}เ^{๒๐๐}า^{๒๐๑}ส^{๒๐๒}ว^{๒๐๓} พ^{๒๐๔}ล^{๒๐๕}าง^{๒๐๖}ล^{๒๐๗}ก^{๒๐๘}ช^{๒๐๙}น^{๒๑๐}ไ^{๒๑๑}ย^{๒๑๒}น^{๒๑๓}
ท^{๒๑๔}ี่^{๒๑๕}เ^{๒๑๖}ก^{๒๑๗}จ^{๒๑๘}เ^{๒๑๙}า^{๒๒๐} พ^{๒๒๑}อง^{๒๒๒}ค^{๒๒๓}ว^{๒๒๔}าง^{๒๒๕}ช^{๒๒๖}อง^{๒๒๗}ค^{๒๒๘}น^{๒๒๙}เ^{๒๓๐}ก^{๒๓๑}ย^{๒๓๒}
ก^{๒๓๓}ะ^{๒๓๔}จ^{๒๓๕}เ^{๒๓๖}า^{๒๓๗} เ^{๒๓๘}ก^{๒๓๙}่^{๒๔๐}ท^{๒๔๑}เ^{๒๔๒}น^{๒๔๓}เ^{๒๔๔}า^{๒๔๕}ก^{๒๔๖}เ^{๒๔๗}ง^{๒๔๘}ห^{๒๔๙}ย^{๒๕๐}อ^{๒๕๑}อ^{๒๕๒}ก^{๒๕๓}
ร^{๒๕๔}ู้^{๒๕๕}ล^{๒๕๖}ก^{๒๕๗}ห^{๒๕๘}ว^{๒๕๙}เ^{๒๖๐}น^{๒๖๑}ค^{๒๖๒}ว^{๒๖๓} ๗^{๒๖๔} เ^{๒๖๕}ก^{๒๖๖}ะ^{๒๖๗}เ^{๒๖๘}ล^{๒๖๙}ม^{๒๗๐}ล^{๒๗๑}ง^{๒๗๒}ท^{๒๗๓}ง^{๒๗๔}ย^{๒๗๕}น^{๒๗๖} เ^{๒๗๗}า^{๒๗๘}
พ^{๒๗๙}ย^{๒๘๐}า^{๒๘๑}ม^{๒๘๒}ท^{๒๘๓}ร^{๒๘๔}ว^{๒๘๕}าง^{๒๘๖}ไ^{๒๘๗}ว^{๒๘๘} แ^{๒๘๙}ล^{๒๙๐}ม^{๒๙๑}อง^{๒๙๒}ค^{๒๙๓}ว^{๒๙๔}า^{๒๙๕}ง^{๒๙๖}ค^{๒๙๗}น^{๒๙๘}ใ^{๒๙๙}
ก^{๓๐๐}ะ^{๓๐๑}จ^{๓๐๒}เ^{๓๐๓}น^{๓๐๔}น^{๓๐๕}อ^{๓๐๖}ก^{๓๐๗}ร^{๓๐๘}ง^{๓๐๙}ท^{๓๑๐}น^{๓๑๑}ง^{๓๑๒} พ^{๓๑๓}อ^{๓๑๔}ท^{๓๑๕}น^{๓๑๖}า^{๓๑๗}ม^{๓๑๘}ค^{๓๑๙}า^{๓๒๐}ม^{๓๒๑}ว^{๓๒๒}ล^{๓๒๓}
ว^{๓๒๔}าง^{๓๒๕}ก^{๓๒๖}เ^{๓๒๗}ไ^{๓๒๘}ย^{๓๒๙}เ^{๓๓๐}ก^{๓๓๑}เ^{๓๓๒}า^{๓๓๓} ๒^{๓๓๔}าก^{๓๓๕}พ^{๓๓๖}ม^{๓๓๗}พ^{๓๓๘}า^{๓๓๙}ว^{๓๔๐} “ก^{๓๔๑}ะ^{๓๔๒}
อ^{๓๔๓}ย^{๓๔๔}ไ^{๓๔๕}น^{๓๔๖}? อ^{๓๔๗}อ^{๓๔๘}! อ^{๓๔๙}ย^{๓๕๐}ท^{๓๕๑}เ^{๓๕๒}น^{๓๕๓}เ^{๓๕๔}ง^{๓๕๕} เ^{๓๕๖}า^{๓๕๗}ย^{๓๕๘}ร^{๓๕๙}เ^{๓๖๐}น^{๓๖๑}ค^{๓๖๒}า^{๓๖๓}ใ^{๓๖๔}
ช^{๓๖๕}า^{๓๖๖}ก^{๓๖๗}น^{๓๖๘}ห^{๓๖๙}น^{๓๗๐}อ^{๓๗๑}ว^{๓๗๒}! แ^{๓๗๓}ล^{๓๗๔}ว^{๓๗๕}า^{๓๗๖}—ช^{๓๗๗}า^{๓๗๘}ก^{๓๗๙}เ^{๓๘๐}ะ^{๓๘๑}ส^{๓๘๒}ะ^{๓๘๓}ย^{๓๘๔}า^{๓๘๕}ช^{๓๘๖}น^{๓๘๗}”
พ^{๓๘๘}อ^{๓๘๙}ห^{๓๙๐}ม^{๓๙๑}ค^{๓๙๒}ำ^{๓๙๓}พ^{๓๙๔}ก^{๓๙๕} เ^{๓๙๖}า^{๓๙๗}ก^{๓๙๘}เ^{๓๙๙}ล^{๔๐๐}ม^{๔๐๑}ช^{๔๐๒}ว^{๔๐๓} ล^{๔๐๔}ง^{๔๐๕}ก^{๔๐๖}ย^{๔๐๗} พ^{๔๐๘}น^{๔๐๙}ท^{๔๑๐}
ไ^{๔๑๑}ย^{๔๑๒}แ^{๔๑๓}ว^{๔๑๔}ง^{๔๑๕}

เ^{๔๑๖}ม^{๔๑๗}เ^{๔๑๘}า^{๔๑๙}ค^{๔๒๐}น^{๔๒๑}ล^{๔๒๒}ม^{๔๒๓}ค^{๔๒๔}า^{๔๒๕}ช^{๔๒๖}น^{๔๒๗}น^{๔๒๘} เ^{๔๒๙}า^{๔๓๐}ไ^{๔๓๑}้^{๔๓๒}มา^{๔๓๓}น^{๔๓๔}
เ^{๔๓๕}ย^{๔๓๖}เ^{๔๓๗}ย^{๔๓๘}น^{๔๓๙}เ^{๔๔๐}ย^{๔๔๑}เ^{๔๔๒}น^{๔๔๓}เ^{๔๔๔}ย^{๔๔๕}เ^{๔๔๖}น^{๔๔๗}เ^{๔๔๘}ย^{๔๔๙}เ^{๔๕๐}น^{๔๕๑}เ^{๔๕๒}ย^{๔๕๓}เ^{๔๕๔}น^{๔๕๕}เ^{๔๕๖}ย^{๔๕๗}เ^{๔๕๘}น^{๔๕๙}เ^{๔๖๐}ย^{๔๖๑}
ช^{๔๖๒}า^{๔๖๓}ย^{๔๖๔}ค^{๔๖๕}า^{๔๖๖}ไ^{๔๖๗}ย^{๔๖๘}ท^{๔๖๙}าง^{๔๗๐}น^{๔๗๑}น^{๔๗๒}เ^{๔๗๓}ล^{๔๗๔}ว^{๔๗๕}เ^{๔๗๖}า^{๔๗๗}ม^{๔๗๘}พ^{๔๗๙}อ^{๔๘๐}ก^{๔๘๑}

“ค^{๔๘๒}ัน^{๔๘๓}—ค^{๔๘๔}ัน^{๔๘๕}อ^{๔๘๖}ย^{๔๘๗}ที่^{๔๘๘}ไ^{๔๘๙}น^{๔๙๐} ค^{๔๙๑}ัน^{๔๙๒}มา^{๔๙๓}น^{๔๙๔}อ^{๔๙๕}น^{๔๙๖}ย^{๔๙๗}ท^{๔๙๘}น^{๔๙๙}
น^{๕๐๐}า^{๕๐๑}น^{๕๐๒}เ^{๕๐๓}า^{๕๐๔}ไ^{๕๐๕}ว^{๕๐๖}เ^{๕๐๗}ล^{๕๐๘}ว^{๕๐๙}? อ^{๕๑๐}อ^{๕๑๑}! ค^{๕๑๒}อ^{๕๑๓}เ^{๕๑๔}ก^{๕๑๕}เ^{๕๑๖}จ^{๕๑๗}เ^{๕๑๘}ว^{๕๑๙}ง^{๕๒๐} ช^{๕๒๑}อ^{๕๒๒}น^{๕๒๓}า^{๕๒๔}ก^{๕๒๕}
ล^{๕๒๖}ัก^{๕๒๗}ก^{๕๒๘}เ^{๕๒๙}เ^{๕๓๐}ะ^{๕๓๑}”

น^{๕๓๒}า^{๕๓๓}ย^{๕๓๔}พ^{๕๓๕}เ^{๕๓๖}ก^{๕๓๗}ย^{๕๓๘}เ^{๕๓๙}ผู้^{๕๔๐}ม^{๕๔๑}ี^{๕๔๒}ว^{๕๔๓}า^{๕๔๔}ย^{๕๔๕}ว^{๕๔๖}ั^{๕๔๗}ว^{๕๔๘}เ^{๕๔๙}น^{๕๕๐}เ^{๕๕๑}น^{๕๕๒}ค^{๕๕๓}ิ^{๕๕๔}น^{๕๕๕}า^{๕๕๖}
ไ^{๕๕๗}้^{๕๕๘}เ^{๕๕๙}ก^{๕๖๐}ว^{๕๖๑}แ^{๕๖๒}ล^{๕๖๓}ะ^{๕๖๔}ช^{๕๖๕}ว^{๕๖๖}เ^{๕๖๗}ย^{๕๖๘}พ^{๕๖๙}ะ^{๕๗๐}ย^{๕๗๑}เ^{๕๗๒}ว^{๕๗๓}าง^{๕๗๔}จ^{๕๗๕}น^{๕๗๖} เ^{๕๗๗}ก^{๕๗๘}เ^{๕๗๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}ย^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}ม^{๕๘๔}
ใ^{๕๘๕}้^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}ก^{๕๘๘}ด^{๕๘๙}ย^{๕๙๐}ง^{๕๙๑} เ^{๕๙๒}า^{๕๙๓}ว^{๕๙๔}เ^{๕๙๕}ย^{๕๙๖}เ^{๕๙๗}แ^{๕๙๘}ย^{๕๙๙}เ^{๖๐๐}า^{๖๐๑}เ^{๖๐๒}ว^{๖๐๓}น้ำ^{๖๐๔}ไ^{๖๐๕}ย^{๖๐๖}ค^{๖๐๗}เ^{๖๐๘}ย^{๖๐๙}เ^{๖๑๐}เ^{๖๑๑}

“ค^{๖๑๒}ัน^{๖๑๓}เ^{๖๑๔}น^{๖๑๕}เ^{๖๑๖}ะ^{๖๑๗}ไ^{๖๑๘}ว^{๖๑๙}ไ^{๖๒๐}ย^{๖๒๑}ห^{๖๒๒}ร^{๖๒๓}อ^{๖๒๔}? ” ค^{๖๒๕}น^{๖๒๖}เ^{๖๒๗}เ^{๖๒๘}า^{๖๒๙}ม^{๖๓๐}

“เ^{๖๓๒}เ^{๖๓๓}น^{๖๓๔}ไ^{๖๓๕}ล^{๖๓๖}เ^{๖๓๗}ค^{๖๓๘}แ^{๖๓๙}ก^{๖๔๐} ท^{๖๔๑}า^{๖๔๒}น^{๖๔๓} ก^{๖๔๔}ำ^{๖๔๕}ล^{๖๔๖}ง^{๖๔๗}ม^{๖๔๘}ี^{๖๔๙}อ^{๖๕๐}า^{๖๕๑}ก^{๖๕๒}
ก^{๖๕๓}ะ^{๖๕๔}ป^{๖๕๕}ล^{๖๕๖}ก^{๖๕๗}ะ^{๖๕๘}เ^{๖๕๙}ล^{๖๖๐}ย^{๖๖๑}เ^{๖๖๒}ย^{๖๖๓}เ^{๖๖๔}ม^{๖๖๕}าก^{๖๖๖} เ^{๖๖๗}ะ^{๖๖๘}ค^{๖๖๙}ะ^{๖๗๐}น^{๖๗๑}เ^{๖๗๒}ะ^{๖๗๓}ไ^{๖๗๔}ย^{๖๗๕}าง^{๖๗๖}ไ^{๖๗๗}
ไ^{๖๗๘}้^{๖๗๙}ไ^{๖๘๐}ย^{๖๘๑}เ^{๖๘๒}น^{๖๘๓}เ^{๖๘๔}า^{๖๘๕}ค^{๖๘๖}”

“ไ^{๖๘๗}ย^{๖๘๘}ไ^{๖๘๙}น^{๖๙๐}ไ^{๖๙๑}ไ^{๖๙๒}้^{๖๙๓}” ค^{๖๙๔}เ^{๖๙๕}เ^{๖๙๖}น^{๖๙๗}เ^{๖๙๘}ก^{๖๙๙}ว^{๗๐๐}าง^{๗๐๑} “เ^{๗๐๒}ล^{๗๐๓}เ^{๗๐๔}ค^{๗๐๕}ัน^{๗๐๖}
ว^{๗๐๗}น^{๗๐๘}—ค^{๗๐๙}ัน^{๗๑๐}เ^{๗๑๑}น^{๗๑๒}เ^{๗๑๓}น^{๗๑๔}เ^{๗๑๕}น^{๗๑๖}เ^{๗๑๗}ค^{๗๑๘}น^{๗๑๙}เ^{๗๒๐}แ^{๗๒๑}ม^{๗๒๒}เล^{๗๒๓}ก^{๗๒๔} ะ^{๗๒๕}ะ^{๗๒๖}!
ท^{๗๒๗}า^{๗๒๘}น^{๗๒๙} ค^{๗๓๐}ิ^{๗๓๑}เ^{๗๓๒}ะ^{๗๓๓}ว^{๗๓๔}เ^{๗๓๕}ว^{๗๓๖}า^{๗๓๗}ค^{๗๓๘}ัน^{๗๓๙} เ^{๗๔๐}ะ^{๗๔๑}ไ^{๗๔๒}ย^{๗๔๓}เ^{๗๔๔}ม^{๗๔๕}ไ^{๗๔๖}ก^{๗๔๗}า^{๗๔๘}ค^{๗๔๙}เ^{๗๕๐}
จ^{๗๕๑}น^{๗๕๒}เ^{๗๕๓}ท^{๗๕๔}อ^{๗๕๕}เ^{๗๕๖}ย^{๗๕๗}เ^{๗๕๘}ง^{๗๕๙} อ^{๗๖๐}อ^{๗๖๑}! ๒^{๗๖๒}ว^{๗๖๓}ก^{๗๖๔}ห^{๗๖๕}ว^{๗๖๖}เ^{๗๖๗}ม^{๗๖๘}อง^{๗๖๙}
จะ^{๗๗๐}แ^{๗๗๑}เ^{๗๗๒}ล^{๗๗๓}เ^{๗๗๔}ย^{๗๗๕}เ^{๗๗๖}ว^{๗๗๗}”

ค^{๗๗๘}น^{๗๗๙}เ^{๗๘๐}ย^{๗๘๑}เ^{๗๘๒}ช^{๗๘๓}อ^{๗๘๔}น^{๗๘๕}า^{๗๘๖}ก^{๗๘๗}เ^{๗๘๘}น^{๗๘๙}เ^{๗๙๐}น^{๗๙๑}เ^{๗๙๒}น^{๗๙๓}เ^{๗๙๔}น^{๗๙๕}เ^{๗๙๖}น^{๗๙๗}เ^{๗๙๘}น^{๗๙๙}เ^{๘๐๐}น^{๘๐๑}
“ค^{๘๐๒}ัน^{๘๐๓}เ^{๘๐๔}ย^{๘๐๕}ไ^{๘๐๖}ย^{๘๐๗}เ^{๘๐๘}น^{๘๐๙}เ^{๘๑๐}น^{๘๑๑}เ^{๘๑๒}น^{๘๑๓}เ^{๘๑๔}น^{๘๑๕}เ^{๘๑๖}น^{๘๑๗}เ^{๘๑๘}น^{๘๑๙}เ^{๘๒๐}น^{๘๒๑}เ^{๘๒๒}น^{๘๒๓}เ^{๘๒๔}น^{๘๒๕}เ^{๘๒๖}น^{๘๒๗}เ^{๘๒๘}น^{๘๒๙}เ^{๘๓๐}น^{๘๓๑}
ค^{๘๓๒}อ^{๘๓๓}ห^{๘๓๔}ม^{๘๓๕}อ^{๘๓๖}” เ^{๘๓๗}า^{๘๓๘}ด^{๘๓๙}า^{๘๔๐}ม^{๘๔๑}เ^{๘๔๒}เ^{๘๔๓}เ^{๘๔๔}ย^{๘๔๕}เ^{๘๔๖}เ^{๘๔๗}เ^{๘๔๘}น^{๘๔๙}เ^{๘๕๐}ย^{๘๕๑}เ^{๘๕๒}ไ^{๘๕๓}ย^{๘๕๔}เ^{๘๕๕}น^{๘๕๖}เ^{๘๕๗}เ^{๘๕๘}น^{๘๕๙}เ^{๘๖๐}ย^{๘๖๑}
ไ^{๘๖๒}้^{๘๖๓}ไ^{๘๖๔}ย^{๘๖๕}เ^{๘๖๖}น^{๘๖๗}เ^{๘๖๘}น^{๘๖๙}เ^{๘๗๐}น^{๘๗๑}เ^{๘๗๒}น^{๘๗๓}เ^{๘๗๔}น^{๘๗๕}เ^{๘๗๖}น^{๘๗๗}เ^{๘๗๘}น^{๘๗๙}เ^{๘๘๐}น^{๘๘๑}เ^{๘๘๒}น^{๘๘๓}เ^{๘๘๔}น^{๘๘๕}เ^{๘๘๖}น^{๘๘๗}เ^{๘๘๘}น^{๘๘๙}เ^{๘๙๐}น^{๘๙๑}
ไ^{๘๙๒}ย^{๘๙๓}ก^{๘๙๔}ห^{๘๙๕}ย^{๘๙๖}เ^{๘๙๗}ม^{๘๙๘}า^{๘๙๙}ไ^{๙๐๐}้^{๙๐๑}ค^{๙๐๒}ัน^{๙๐๓}เ^{๙๐๔}ก^{๙๐๕}เ^{๙๐๖}เ^{๙๐๗}ท^{๙๐๘}เ^{๙๐๙}เ^{๙๑๐}ว^{๙๑๑}ง^{๙๑๒} ๗^{๙๑๓}น^{๙๑๔}เ^{๙๑๕}น^{๙๑๖}ะ^{๙๑๗}”

น^{๙๑๘}า^{๙๑๙}ย^{๙๒๐}พ^{๙๒๑}เ^{๙๒๒}ก

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกฝาแฝด

หันไปมองหน้าชายหนุ่มทั้งสอง นี่เป็นอย่างไร

กันหนอ แผลความไม่ออก

“คุณคลีเมนต์กำลังเจ็บ” นายแพทย์
หันไปพอกกับเฮนรี “กำลังเพื่อยกับการ
แสดงละครคืนนี้”

คลีเมนต์พรั่นเพื่อตอบว่า “โอ๊ย—ฉัน

จะ—ตาย—แล้ว หัวน้ำแข็ง คุณหมอครับ โอ

คุณหมอ ฉันอยากเห็น—อยากเห็นหน้าเฮนรี

เพือนอยาก—เพือนอยากของพี่เอ๊ย ฉันโทรร้าย

เหลือเกิน ยานี้ พุท โอ๊ยเอ๊ย! ฉันร้ายกาจมาก

ร้ายกาจ! เออ คอแห้ง ไปรักเรียก—เรียก

เฮนรี มาหาฉันหน่อยเถิด คุณหมอ” ถึง

ตรงนี้เสียงของกันเจ็บแล้วเขาลง และมีกลิ่น

สิ้น “ไปรักบอกเขา—บอกเขาว่า พี่ชาย

ของเขา อยาก เห็น หน้า เขา เป็น ครั้ง สุดท้าย

โอ๊ย...”

นายแพทย์ พะยิกหน้าอันเศร้าสลกไม่มอ

ไปกว่าเฮนรี ให้เขาเก็บเข้าไปหา ไปหน้า

ของเฮนรี อันถึงเครือกัด้วยโลหิต ค่อย อ่อนลง

แล้วจึงไขเข้าอกคลีเมนต์ พี่ชายไว้นั้น ชาย

ทั้งสองทางรุมกันด้วยความทนคันทนาน ๆ ใ

มาพบกันครึ่งหนึ่ง !

คลีเมนต์ร้องไห้ “โอ เฮนรีน้องรักของ

เอ๊ย พี่ไม่นึกเลยว่าน้องจะยากจนคนแค่นี้

เพียงนี้ สวรรคตโทษพี่มากพอแล้วนะน้อง

พี่เห็นจะต้องตายคนนี้นะ—ตายก่อนที่พี่จะเป็น

แฮมเลต น้องเอ๊ย เออ น้องจะไม่ ‘ยกโทษให้

พี่’ แหละหรือ?”

เฮนรี ถ้ามือของพี่ชายไว้นั้น กว่าเดิมอีก

น้ำตาก็กไหลรินพลางพูดว่า:

“ฉันยกโทษให้พี่ทั้งหมด ขอให้พี่สง

อารมณ์เสียบ้าง ึ่งตายเป็นปกติสุขเถิดนะ พี่

ฉัน กำลังเผือกใจพ่อยแล้ว”

“พี่—พี่หัวใจมันระริก ๆ วนจะขาดแล้ว

รอน ๆ” คนเจ็บเสียงเขาลงอีก “เฮนรี

เพือนอยาก พี่ต้องตายแน่แล้ว พี่รู้ว่าคนเป็น

วาระสุดท้ายของพี่ ชั่วโมงนั้นเป็นชั่วโมงที่

พญามัจจุราชกำลังหัวเราะว่าเริง โอ๊ย...

ไฟ—ไฟนรกลุกโชนเพื่อสังสอนความโท

ของพี่แล้ว แฮม! ช่างน่ากลัวเหลือเกิน!”

คนเจ็บหอบ

“นี่แน่ เฮน—รี น้องรัก คนนี้ ชั่วโมงนี้

พี่ต้องตาย ครานเป็นโอกาสของน้องละนะ อ!

ในที่สุด มัน ก็ เป็นโอกาส ของ น้อง คน เกีย

นายล่อ เพ็ชร สิงห์

สิงห์

เช่นนั้นไม่ใช่หรือ? ขอน้ำให้พินท์ ริม
 ฝายปากแซง—แหง เอ... ขอบใจเจ้าละน้องรัก
 แล้วพองพุดนะ เข้ามาใกล้ๆ พุด เซนรี คน
 ฟ้าไปเล่น แซมเลด ไม่ได้ เพราะคนนั้นเป็นวันตาย
 ของพี่ น้องรู้แล้วไม่ใช่หรือ? นั่น! น้องจง
 สวมเสื้อ ขนสัตว์ ของพี่ ทวางไว้นานเถิดวัน
 ไปให้น้องรักไปสวมเสื้อให้พุดก็ ไม่เป็นไรทอก
 เซนรี เชอพละนะ ปลดอัยแซนพลเสียก่อนก็ได้
 สวมเสื้อให้พุด ”

เซนรี ลกชนไปหยิบเสื้อจากเถา มาสวม
 ตามคำขอรอง เลื่อนนศกโดยผมนายช่าง
 ทักเลื้อยผู้ชำนาญ รูปกะทิกิริทักมาก
 “นั่น ๆ เท่านั้นเอง น้องก็กลายเป็นฟ้าไป
 เท่านั้น ไม่ยากเลย ไม่ใช่หรือ? แล้วทัก
 ก่อนละครจะลงมือเล่น น้องต้องไปทักโรงละคร
 เกิตรง เข้าไปโดยไม่ทัก พุดจา อะไร ทักหมก
 ยรรยาคำนงานจะยกมือขึ้นแตะหมวกแสดงความ
 เคารพ แล้วเกิตรงเข้าไปยังห้องของพุดเดียว
 ทักนั้นแหละเครื่องแต่งตัวของ ‘แซมเลด’ ได้
 จักไว้พร้อมแล้ว อยู่ในห้องแรกทางซ้ายมือ
 เข้า วิวไปเถะ ไม่ต้องมารอคอยทักใจอัน
 แสนชั่วช้าของฟ้าในคราวแตกกัญชกอนธะ!

เป็นโอกาสที่น้องจะทำได้อย่างนั้นน้อยนัก ไป!
 จงไปประสพความมีชื่อเสียงแทนพี่ คือ คลิเมนต์
 วอลฟอว์กัน!” หยทักทักใจใหม่ “เสียง
 คนตรึงรวิชน—มานะเริ่มเผยออก และ
 น้องซึ่งอยู่ในเครื่องแต่งกาย ‘แซมเลด’ จง
 เกิตรงาค้นให้ออกไปสู่เวที น้องจะได้ยินเสียง
 ผู้คนทักมือให้เกิตรงทักอย่างเอ็กเกริก โอ!
 โอกาสเช่นนั้นที่ไหน เซนรี ไปเถิดล้ำทวีพ
 ขอ—ลา—ฮาร์—ฮาร์—”

ในคอนทักแห่งวันนั้นเอง เซนรี ทวีออก
 นัยหนึ่ง “แซมเลด” ยืนทักสายทักทะลุงาน
 ละครที่ หน้าต่าง ลงไป ทักหน้าฝูงชน ที่ไหลย่ำ
 ออกจากประตูโรงละคร แต่นัยนี้คำของเขา
 แทน ที่ จะ ทักเฮม อยู่ ด้วย ความ ปลายปลัด
 ตรงกันข้าม กลับ ชุ่มชวย อยู่ด้วย หยาก
 อัสสุฮาร ด้วยขณะนั้นเขาทักละครลงถึงยูเลีย
 และลูกรัก ซึ่งต้องนอนทนความหนาว อยู่อย่าง
 น่าสงสาร

เขารับผลึกเครื่องแต่งตัว ตรงไปบ้าน
 คลิเมนต์ทันที แต่คนใช้รายงานแก่เขาเมื่อ
 คอนจะขึ้นบันไดว่า คลิเมนต์นั้นได้ ถึงแก่กรรม

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกฝาแฝด
๒

เสียแล้ว และให้ทำพิธีกรรมยกทรัพย์สมบัติ ความว่า:

“ให้แก่เขาทั้งหมด เสนว คอตก พลังเคียว “ลูกของเวรสัน ใจเสียนานแล้ว เสนว
เข้าไปคำนับศพด้วยความเศร้าโศก แล้วจึง ขา!”
รีบกลับบ้านไปหาขลุ่ย เสนว กอดภรรยาไว้นั่น แหงนหน้าขึ้นสู่

เมื่อมาถึง ขลุ่ยพะยุงร่างอันปราศจาก เบื้องบน แล้วถอนตัว.....!
เร็วแรงออกมาวิ่งหนี และพุ่มพวยน้ำตา โชคของเขา กล้าอยู่ ด้วยทุกข์ลำบาก แสน
อย่างนานใหญ่ พุกเสียงสั่นจนเกือบไม่ได้ สาส์สอย่างน่าสงสาร

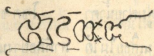
๑ เขาหนึ่งไป ผ่อนใจ ไม้แต่เหมาะ
ที่เวรหนึ่ง หนึ่งได้ เขาไม่จ้าง

อย่าให้เกาะ เกิดสวาท รุนยาทมาง
ขึ้นสองข้าง ต่างก็ ขาค้างเอย

พระศรี นิพนธ์

ปัญหาเรื่องความยั่งยืนแห่งวิญญาณ

เขียนตามมติของ นายโรเบิร์ต อาร์ช

วิญญาณในที่นี้ หมายถึง สวภาพ^๑ คือ นามธรรมซึ่งถูกสมมติว่าเป็นเราเป็นเขา เมื่อเรากลับขึ้นแล้ว เราจะต้องรู้สึกตนเหมือนอย่างที่เราเคยรู้สึกในเวลานั้นหรือไม่? ภายหลังที่ร่างกายของนาย ก. สิ้นชีวิตแล้ว, นาย ก. จะยังมีอยู่หรือไม่? ถ้าจะมีอยู่ได้, สวภาพของมนุษย์ (หรือสัตว์) ย่อมมีอยู่ตลอดไปหรือไม่? สิ้นสุดขณะนั้นหรือไม่? นี่เป็นปัญหาอันมหัศจรรย์ ใฝ่ใจคิดขบและมาแต่ครั้งตกตำรา

การที่จะบอกว่าวิญญาณของนาย ก. เป็นอมก, จะต้องพิสูจน์ว่า สวภาพ ของ นาย ก. เป็นชาติที่อันจำเป็นสำหรับโลก; ซึ่งหา

เป็นเช่นนั้นไม่: โลกมีอยู่ก่อนนาย ก. เกิดต่างหาก. และโดยเหตุนี้ ผู้ที่ถือว่ามนุษย์ตายแล้ว วิญญาณยังเหลืออยู่ จึงกลับยกเอาลัทธิ 'ชาติก่อน' ขึ้นสนับสนุนหลักของตน. 'ลัทธิชาติก่อนชาติหน้า' นี้เป็นความสันนิษฐาน เพราะถ้าจะถามว่าวิญญาณซึ่งเป็น แก่น แห่ง รูปร่าง อันเกิด และ ตายนั้น คืออะไร? ก็ต้องตอบว่าเป็นธาตุแท้ประจำโลก (อาคัมมัน?): เช่นนั้นก็เป็นการกลับไปสู่ความที่ประเสริฐไว้เดิมอีก. อนึ่งถ้า สวภาพไม่ใช่ธาตุแท้ประจำโลก, ก็มองไม่เห็นว่าจะเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากว่านาย ก. เป็น

๑. ความเป็นเราเขา.

พ.ศ. ๒๕๓๑

ปัญหาความยั่งยืนแห่งวิญญาณ

ผลแห่งกรรมชาติที่ปรุงแต่ง, และถูกกำหนด
ให้ตายไปเพราะเกิดการปรุ่อก้อนหนึ่ง ซึ่ง
ขัดต่อความดำรงอยู่ของนาย ก. ลาฟคาดีโอ
เฮอรัน (Lafcadio Hearn) ผู้ชิม ทราบ คอ
ความคิดแห่งชาวตะวันตก "กล่าวว่า" การ
ที่จะตัดสิน ความ เห็น ฝ่าย พุทธ ศาสนิกชนใน
เรื่อง 'ชาติก่อน' ให้ถูกต้องนั้น ขึ้นกับ
จำเป็นที่จะต้องไม่เอาใจไปคิดถึงลัทธิ ที่ถือว่า
วิญญาณ คงเกี่ยวกัน เทียบ สิ่ง รูป มนุษย์ และ
สัตว์เทวญาณได้ เพราะมีทั้ง ๒ ไม่ตรงกัน
พุทธศาสนาประเพณี อธิบาย ว่ากรรมคือความ
จริงเป็น อนัตตา, วิญญาณ (ปฏิสนธิ
วิญญาณ) ตามหลัก พุทธ ศาสนาไม่ใช่
อัตตา เป็นแค่เครื่องปรุงอย่างซับซ้อนอัน
หนึ่ง คือผลย่อแห่งความคิดในชาติก่อน ๆ
(สังขาร) สุดท้ายนี้ ทวนขึ้นไปได้."
นักศึกษายุ่งกันกล่าวว่า "ไม่มีอะไร จะ ไร
ไป กว่า การ อ้าง ถึง อนาคต ภาพ แห่ง วิญญาณ
วิญญาณเป็นของปรุง และถึงแม้ว่าชาติเดิม
ซึ่งมาปรุงเป็นวิญญาณขึ้น จะมีอยู่เสมอ ก็ตาม
เราก็รู้ว่าชาตินั้น ๆ จะปรุงเหมือนกันแต่ ถึง
๒ คราวไม่ได้เลย สังขารทั้งหลายต้องเปลี่ยน

สภาพ ชีวิตมนุษย์เป็นสังขาร และกำลัง
ประเภทหนึ่ง (Energies) ปรุง กัน ขึ้นเป็น
วิญญาณ วิญญาณจะแตกดับหรืออยู่ได้ ก็
แล้วแต่ เหตุ" เฮอรัน (Hearn) อธิบาย
เคมีไว้ว่า "ต้นตำหรับแท้ของพุทธศาสนา
ประเพณีว่า สิ่งที่เราเรียกว่าตัวตนนั้นไม่มี
อยู่จริง และไม่รับรองเรื่องที่ว่าวิญญาณ
คงเกี่ยวกันทั้งร่างที่สิ้นชีวิตแล้ว และเข้า
สิ่งในร่างที่เกิดใหม่ ขึ้นอย่างที่มีคนตีความ
หมายผิด" สิ่งซึ่งสะสมหรือชำระกรรม
นั้นเป็นกรรมอันหนึ่ง มีขึ้นและดับไปเพราะ
เหตุ.

เมื่อตกลงว่าดวงจิตของมนุษย์เป็นสิ่งที่
อยู่ติดกันเช่นเดียวกับเหตุการณ์อันหนึ่ง และ
จะต้องดับหายไปเมื่อถึงวาระแล้ว ยังคงมี
ปัญหาเหลืออยู่ข้อหนึ่งว่า เมื่อร่างกายหมด
ชีวิตแล้ว ความรู้เห็น หรือ สภาวะ จะอยู่ต่อ
ไปอีกช่วงเวลาเล็กน้อยหรือไม่ ขึ้นข้อ
ตอบว่า ก็เมื่อการทำลายดวงตา ทำให้
สิ้นการมองเห็น การทำลายหู ทำให้ สิ้น
การได้ยิน และการทำอันตรายสมองส่วน
หน้า ทำให้ สิ้นความสามารถของใจไปตาม

๑. มีฝ่ายพุทธศาสนิกชนว่า กรรมเป็นเครื่องก่อชาติและภพ; สันกรรมก็สันชาติและภพ.

๒๒

สิ่งทอ

ส่วน ทั้งนั้นจะต้องลงความเห็น ว่า เมื่อ
 กายทำลาย สวภาพก็ถึงที่สุดด้วยเหมือนกัน
 สวภาพ ซึ่ง ตาม ความ จริง มิใช่ อัน นอก จาก
 อากาโรหังใจ เมื่อสิ้นความเป็นไปแห่งใจแล้ว
 แล้วสวภาพก็มิได้ และโดยที่ความเป็นไป
 หรืออากาโรหังใจทุก ๆ อย่าง ปรากฏว่า
 อาตริยส่วนของร่างกาย สวภาพก็ปรากฏ
 ว่าต้องอาตริยร่างกายนั้นเอง จึงอยู่คนตา
 ขอดอาตริยเห็นภาพต่าง ๆ ได้ คนหูหนวก
 ก็อาตริยได้ยิน แต่ทว่าภาพหลอกหรือเสียง
 หลอกเช่นนั้น เกิดจากความจำภาพและเสียง
 ซึ่งเคยได้ ประสพมาแต่ก่อน คนที่ตายอด
 มาแต่ก้านึกย่อมไม่เห็นอะไรเลย แม้ที่สุด
 ภาพอันเกิดแต่การนึกนั้นคนก็ไม่มี ถ้าจะ
 ถามว่า ก็เมื่อ "เงา" แห่ง รูป และ เสียง ยัง
 เหลืออยู่ได้ ภายหลังที่ตาและหูเสียไปแล้ว
 โลกความรู้ตาก็ยังมีอยู่ภายหลังที่ร่างกายสิ้น
 ชีวิตแล้วมิได้เล่า ? คำตอบ มีว่า ข้อ
 ความทั้ง ๒ นั้นเทียบกันไม่ได้ ตามความจริง
 คาหรือห มีใช้ส่วนของร่างกายซึ่งทำหน้าที่
 เห็นหรือได้ยินโดยบริบูรณ์ ที่จริง "เครื่อง
 เห็น" นั้นคือ ตา ก็ยังเส้นประสาท ก็สัมผัสส่วน
 หนึ่งต่างหาก "เครื่องได้ยิน" ก็ทำนองเดียวกัน

กัน ดังนั้นแม้แต่เมื่อเครื่องมือนอก (ตา, หู) เป็นอันครายไปแล้ว สมอก็ยังสร้างเงาขึ้นได้ อย่างไรก็ดี ถ้าหันทางคมนาคมกับโลกภายนอกถูกตัดเสียแล้ว รูปผลอกเหล่านี้ย่อมไม่มีลักษณะแห่งความจริงได้เสีย ถ้าร่างกายทั้งหมด หรือ สมอ ทั้งหมด ถูกทำลายลง ส่วนใจทั้งหมดก็ทำลายเหมือนกัน เป็นการเกินสติปัญญาที่จะเห็นได้ว่า ความรู้สึกตนจะคงอยู่ได้อย่างไร

หลักฐานทั้งหลายเหล่านี้มีอยู่ ถัดกัน แต่แสดงว่า จิตของผู้ที่มีอยู่ได้ก็เพราะสมอของผู้นั้น กำลังสมอก็คือกำลังใจ ความเห็นอื่น นอกแห่งสมอ ก็คือ ความเห็นอื่นแห่งใจ โรคสมอก็คือโรคใจ ยาซึ่งกำลังยอมทำให้โรคช่นจนได้ ยาเมื่อทำให้เกิดใจมันขึ้น ยาผลยทำให้ใจใกล้ชิดกับความตกกับ สิ่งเหล่านี้ออกฤทธิ์ต่อส่วนของร่างกายโดยตรง และก็ยังผลเปลี่ยนแปลง แก่จิตใจโดย อารย การเปลี่ยนแปลง แห่ง ร่างกายด้วย ผู้ที่ยืนยันว่า จิต หรือวิญญาณ อยู่ได้ โดยไม่ต้องมีกาย ก็เท่ากับยืนยันว่า สิ่งซึ่งเห็นอยู่นั้นเพราะทำงาน, ซึ่งคงมีแรงด้วยอาหารและน้ำ ซึ่งอาจใช้ยาพิษเบียด

พ. ศ. ๒๔๗๑

ปัญหาความยั่งยืนแห่งวิญญาน

ไว้ และอาจทำให้ คืบไปชั่วครวโดยการ
 ทุบตีจนศีรษะ คือความรู้นั้นดำรงอยู่ ใต้ ภาย
 หลังความตาย ไม่แตกดับหรือ ไม่ลดน้อยลง
 โดยเหตุวิบัติอันร้ายแรงกว่าผลแห่งความเห็น
 หนอย, ถ้าถึงยังกับ หรือการทุบตี พวกนี้
 ยืนยันว่าความรู้ตนมีอยู่ และความรู้ ในเมื่อ
 ไม่มีตน (ตามสัมมัตติ) ก็มิออกด้วย เป็น
 การชักต่อความรู้ความเข้าใจของคนทั่วไป
 มีคนอีกพวกหนึ่ง ทหาทาง เลี่ยง ความชัก
 ของอันนี้ แก้วว่าร่างกายนี้มีใช้เส้นทาง
 ให้เราเกิดความรู้ (หมายถึง ความรู้ ทางตา
 และหู เป็นต้น) แต่กลับเป็น เครื่องกักกัน
 ความรู้ แล้วพวกนี้จึงนึกกันไปว่า ความ
 ตาย เป็นโอกาส ให้จิต หลุดพ้น จาก เครื่อง
 ยังกั้น แท้ไหนได้ ความเห็นชักต่อ
 ความสังเกต ถ้าส่วนของร่างกาย ก็กัก
 ความรู้จริงแล้ว เมื่อปลดปล่อยออกเสียก็
 จะช่วยให้ความรู้ ก็ขึ้น แปลว่าถ้าไม่มีตา
 เราจะแลเห็นก็ขึ้น ไม่มี หู ก็ยิน ได้ยิน
 และ ไม่มีสัมผัสก็คิดก็ขึ้น เช่นนั้นดี เมื่อ

ไม่เป็นเช่นนั้นก็ไม่เกิดผลอันใดจะมากักกัน
 ข้อที่ว่า อายตนะภายในคือเครื่องมีอันจำเป็น
 สำหรับความรู้ และถ้าไม่มีเสียแล้ว ความ
 รู้ หรือวิญญานก็มิได้เท่านั้นเอง
 เหตุผลทั้งกล่าวแล้ว ชักต่อความเชื่อ
 ๕ วิทยาศาสตร์แผนก เมตะฟิสิกส์^๑ และ
 ๖ ธรรมวิทยา สอนให้เราเห็นความแตกต่าง
 ระหว่างวิญญาน กับพื้นเกิด แห่งวิญญานโดย
 เกินชัด เชื้อซึ่งปรุ่งขึ้นเป็นวิญญานนั้น
 จะเป็นอย่างอื่นไม่ได้ นอกจากเป็นธาตุเกิด
 ของธรรมชาติอันเป็นของยั่งยืน โดยที่เป็น
 ๗ พันหรือรากเหง้าของสรรพสิ่งที่มีมาแล้ว และ
 จะมีต่อไปข้างหน้า ส่วนตัววิญญานเองซึ่ง
 ทำให้รู้จิตสิ่งนั้นสิ่งนี้ ฯลฯ ย่อมมีธรรมชาติ
 แปรปรวนไปตามเรื่อง มีข้อสงสัยยุ่งเหยิง
 เป็นอันมากขึ้น เพราะเหตุไม่ยึดหลักแห่ง
 เมตะฟิสิกส์ เมื่อไม่ยึดหลักแล้ว ชาติ
 ซึ่งปรุ่งขึ้นเป็นวิญญาน ก็มักจะแปรไป
 วิญญาน เลยเข้าใจเสียว่า จิต หรือ
 วิญญานของมนุษย์เป็นธาตุเกิด อันเป็น

๑ วิทยา อัน ค้นคว้าทันเหตุ แห่งสรรพสิ่ง และว่าด้วยความคิด

สัญลักษณ์

สิ่งที

เหตุให้ดีกว่านั้น อย่างกันว่าเป็น และ อยู่ภายใน กาย มี ขวอม ชาติ ต่าง ๆ
อมต สิ่งอยู่ในรูป แต่ก็ไม่ทราบว่าอยู่ ตรง ประกอบมา เช่น ความปรารถนาที่จะเปลี่ยน
โทษ; เจริญตามรูปแต่ก็เป็นเอกไม่พึงรูป; แปลงเครื่องแวกล้อมให้เหมาะสมควรกับตัว ความ
ได้ รับความกระทบกระทั่ง เปลี่ยน แปลง จากเหตุ สามารถเรียนความรู้ ซึ่งอยู่ในกำหนด เป็นต้น
อันเกิด แก่รูป แต่ก็ไม่รู้ ทำลาย; อา เจริญขึ้นตามกาล, กระทำความปรารถนา
เป็นเหยื่อแก่ความสลาย โรควิกลจริต และ ไม่สำเร็ยบ้าง สำเร็ยบ้าง และในที่สุก
โรคอื่น ๆ แต่ไม่เป็นเหยื่อแห่งมรณะ เหตุ แยกคืบไป กายอันเป็น ที่อาศัย และ
ผลเหล่านั้นแย้งกัน ในตัวทั้งสิ้น เจริญมาด้วยกัน แต่ในขณะทีจิต หรือ

ถ้าเราก็คืออวัยวะเหล่านั้นออกเสีย ก็ สภาพเกิดขึ้นและดับไป ชาติเดิมก็ดำรง
จะเห็นได้ว่า จิต หรือ วิญญาณ หรือ อยู่ พยายามอยู่ติดกันในรูปอื่น ๆ เรื่อยไป
สภาพ เป็นผลชั่วคราวแห่งขวอมชาติ ไม่ แต่มีความแปรปรวนต้องแตกทำลายเหมือนกัน
มีเหตุสงสัยในข้อที่ว่าจิต มีมาพร้อมกับกาย หมด

๑ การแต่งงาน ใช้การ งานแข่งขัน
ช่วยประมาท ชาติคน ถึงจนรวย

ข่มให้ร้าย ปรายกัน นั้นนำขวย
มียอมงวย งามาย เช่นควายเคย 7

พระศรี นพรัตน์

เลือดรัก

บรรยายโดย

“ชลันทร”

๑ ‘แม่สกาขาว ก้อยหนักจิต

แทบชั้วคือนอนละเมอดังเพื่อฝัน

หวังเป็นคู่รักรักสมัครกัน

ทุกคืนวันคืนเข้าเฝ้าตรมครอง

เสียดายนักรักไม่มีคอย

ข้ารักขอยใจจิตสนิสนอง

จนจวนตายหมายมั่นวันปอง

พยายามมาทสนองแม่น้องเฮย ฯ’

กลอน ๔ คำนี้ บางทีเขาจะแต่งและท่องจน
ชินใจเองแล้วจะมี บทและทำนองเพลงที่

เขาส่งเสียงร้องนั้นจึงถูกใจเป็นจังหวะจะโคนสมัย
เนื้อเพลงพอก และในเมื่อเขาร้องเพลงนั้น

อะไร เขา เป็น ต้อง แหงน หน้า ชื่น ต
ท้องฟ้าพร้อมด้วย สัณห ภูมิ — ยมอย่างมีเสก

พยายามซ่อนอยู่ภายในเสมอ ทำทางคลอกจน

รูปร่างลักษณะของเขาทุกส่วนสมเป็นชายหนุ่ม

หน้าตาดีอ่อนคนอายุ ไม่เกิน ๒๕ ปี พันกับ

กวางดาทั้งสองช่วยให้รูปลักษณะสวย เก่งชนัก

ฉนัก นอกจากที่กล่าวนี้ ชกก็ยังฉายผ้ง

แสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญ อันเป็นสันดาน

ประจำตัว สิ่งทีพรพัฒนามานคงจะไม่มีใคร

ฝัน และนึกว่าจะมีสัตว์คนใดกล้าประติเยช

ความรักที่เขายบรรยายให้ฟังจนจบ

จริง! เขาเป็นชายหนุ่ม ที่เกิดในตระกูล

เทียมหนามนุษย์ มีมิตรทั้งชายและหญิงมาก

ความประพฤติเรียบร้อยของเขานั้นแหละ ทำให้

เขาเป็นคนกว้างขวาง เป็นที่ รัก ใคร่ นัถิอ ใน

ระวางมิตรสหายและญาติพี่น้องทั้งหลาย จาก

มรยาบทเหล่านั้น สัตว์ตัวเป็นจำนวนมาก

จึงพากันเข้าเลื่องเลื่องเขา ทั้งท่องคำคอย

ประ โยค หนึ่งไว้ ภายใน เพื่อ เตรียม คอย

เมื่อเขาตามเสมอ

สัตว์ทั้งหลาย! หล่อนคงยังไม่ทราบกะมัง

หนอว่าเขากำลังตรมตรอมใจเพราะรูปร่างของ

หล่อนคนหนึ่งในจำนวนเหล่านั้น และ เป็น

เหตุเพราะรูปร่างงามเองทำให้เขาเข้าใจ—แค่นี้

ชิลันทร

สิงห์

เป็นอย่างยิ่ง นอกจากนั้นยังช่วยให้หล่อนผู้
ร่ำมาสร้างคามเยื่อหุ้มหนังตัว เพราะความ
งามขึ้นอกกลืนก็ ความแค้นอนันเขาเองก็
ทราบก็ว่า เกิดเพราะความรักที่เขาพล้อออกจาก
อก มอมให้แก่เจ้าของความงามหมดตนเอง
เขายรักหล่อนผู้หนึ่งอีกหรือ ? ถูกแล้ว !
เขายังหล่นไม่รู้ว่า ชีวิตนี้ยาวเวลาใด
ก็มาเห็นโลกและงานกัน เขาได้เคยพบ
เคยเห็นทั้งรักกับความรักมาครั้งเดียวคือใน
ปรียะนันเอง แต่ความรักที่หวังวิริยสมชุน
นั้นจะต้องล้มละลายในอนาคตที่ใกล้ ทั้ง
ก็เพราะผู้ที่มีความสามารถต่อความรัก ของ
เขาไปนั้นไป ทั้งความรักของเขาเสียแล้วนั่นเอง
พูดถึงตอนนั้นที่ทรง กับ กลอน ๖ ที่เขาแต่งเทียบ
ความเป็นไปของเขาในระหว่างหญิงที่รัก ซึ่งเขา
ได้บรรพทักลงไว้ ที่สมกพประจำตัวหน้าคั่นว่า—

‘หญิงรักข้าเทียบเปรียบนก

ย่อมโผนโชนผลไม้ให้หา

พบนกอนณินมา

วัยลาข้าร้างห่างไกล

เสียกายส่ายนชลุศกรัก

มาหักรักพิณาคาใจ

ทั้งสัดยคักเยอหมกไป

งมไยไกลไปชนอนเชย

เขานั่นหนึ่ง เขานั่นอยู่ บนเกาะ ทางสนาม
หญ้าหน้าบ้าน สายตาของเขาทอดก้นอยู่ก็
ทองฟ้าเป็นเวลานาน สิ้นหน้าของเขาชมวค
ยัง ประหนึ่งว่าระหาคความคึกอันหนึ่งให้สำเร็จ
ไปโดยรวกเร็ว ชั่วโมงสัก ๓ ครู่ต่อมา สิ้น
หนานนั้นก็ย่อยสลายหาย และขณะนั้นเขาก็
ทรงตัวลุกขึ้นยืน นำ กาย ของ เขา ซึ่งสวมแต่
เพียง กางเกงแพรดำ ก็ยลเสียดขึ้นนอก ปราศจาก
หมวกออกจากบ้านเกิรวีไปตามถนนพระราม ๖
ระหว่างเขาก็มีหน้าเกิรวีมาตามถนนนั้น
ยากที่จะมีใครทราบว่าเขาจะไปแห่งไร แต่
พอมาถึงถนนพระราม ๔ ทางแยก เขาก็เริ่ม
เงยหน้าเลี้ยวไปทางซ้าย ไม่ช้านักเขาก็นำ
ร่างของเขาเข้าไปภายในบ้าน ๗ แห่งซึ่งตั้งอยู่
ทางฝั่งคลอง

พอเขาโผล่ ล่วงประตูบ้าน สายตาของ
เขาก็แลทอดไปทางสนามหญ้า ซึ่งมี สตรีสาว
นั่งวางอารมณ์ ถักลูกไม้ ง่วนอย่างไม่เอาใจใส่
อยู่บนเก้าอี้ ทุกกระยะก้าวที่เขาเดินเหมือน
จะพยายาม สงบใจให้มัน คง ปราศจาก อาการ
สะทกสะท้าน และนอกจากนั้น เขายัง
พยายาม สงวนกิริยา ของเขาให้เป็นสุภาพ อีก
ด้วย

“คุณ สุภา” เขากล่าว ทัก เมื่อ ได้

พ.ศ. ๒๔๗๑

เลื้อยครัก

ห้ามเข้า ของเขาให้ หยก อยู่ ใน ระยะ ไม่ ห่าง
“ฉันมาตามนัดของเขอ และเพอมอบสิ่งท
เขอร้องขอต่อฉัน ทาง จตพมา ๓ ฉะบับ คติ ๆ
กันนั้น”

เขากล่าวแล้วถลึงมือลงไปในกระเป๋าทับ
เขามักกระพ่ายพยับขนขึ้นส่งให้ เจ้าหล่อน
ผู้ถูกขานนามจากเขารับเห็นหน้า มาทางเสียง
โดยเร็ว และจากเวลาที่สายทาวของเจ้าหล่อน
ประสพกับทรวงหน้าของชายหนุ่ม สีหน้าของ
เจ้าหล่อนก็กลายเป็นค่อนข้างขมขื่น อย่าง ไม่พอใจ

“เธอไม่ควรทำสีหน้าอย่างนี้กับฉันดอกจ๊ะ
คุณ สุภา เธอ ไปรัก เข้าใจ เธอว่าฉันเอง
ก็อยากกระพยับไปเสียให้ พัน เช่นเดียวกับเธอ
ปรารถนา แต่— แต่ ฉัน แน่, คุณ สุภา
ฉัน มี โอกาส สันทนา กับ เธอ ครึ่ง น ครึ่ง เคียว
เพราะฉะนั้นฉันจะขอพักให้หมกพงลึกหน่อย”
เขากล่าวถึงทรงน กทมมิธ ทถอมกกระพายนัน
ถลึงมาไว้ทรงแนวขา “นี่เป็นบรรดาจตพมา
ที่เธอเขียน ด้วยมือ ของเธอเอง และใช้ คำ
จั่วหน้า เรียก ฉัน ว่า ‘คุณ พ ของ สุภา’ ทถ
ฉะบับ ซึ่งฉันรวมแล้วสัก ๓๐๐ ยัง มี เศษเล็ก
น้อย ถ้อยคำสำนวนทถฉะบับอ่านแล้ว ทำ
ให้ ใจฉันเคลือบเคลิ้ม จนหลงใหลใฝ่ฝัน ถึงเธอ
เกือบตลอดทั้งวัน วังนระเธอ, ฉันเคยคิดว่

ถ้าฉันมีสิทธิได้ เป็นสามีของเธอ ตามที่เราเคย
ตกลงมาแล้ว ฉันจะขอชื่นใจเธอให้ร่วมสม
รักที่เกี่ยว แต่— แต่ในที่สุด ฉันต้องกลาย
เป็นคน ถูกผู้หลอก ทั้งหนุ่ม ๆ ก็มาก— ก็
มาก, คุณ สุภา เธอ ไปรัก จำไว้ ด้วย นะ
ว่าเธอทำความซอกซำให้กับฉัน และฉันจะ
ขอจกจำเป็นประวัติตอนหนึ่งในระวางชีวิตของ
ฉันด้วยว่าฉันถูกหญิงชู้สยัหลอกกั้มหัวใจของ
ฉันจนสุด แล้วถลึงหันหน้าไปทวนอน
เพื่อลองฟังสำนวนรักของเขาคือไปอีก อ่า,
คุณสุภา เธอเชื่อเธอว่า ถึงแม้จตพมา
เหล่านี้จะตกอยู่ในมือของฉันก็ตาม แต่ฉัน
คง ไม่ ร้าย ถึง กับ เกี่ยว โปนทะนาให้ ชายหนุ่ม
หน้าสวย ๆ พอที่เธอจะ เรียกวิ่ง เข้ามา เป็น คู่
หมอนนอนอุ่นรักดอก ว่าฉันเคยจำ— เคยปล่อย—
เคยพลอก— เคยว่าพรวณ และเคยรักกันมา
แล้ว แต่— แต่ฉันจะพอน้อยเพียงภายใน
ใจ เท่านั้นเองว่า เขา กิน เคน ของฉัน แล้ว
ชะ! ชะ!! เธออย่าโกรธฉันนะ— เธอรู้สิ
เธอว่า เธอจะมีความสุข กับรักใหม่ ของเธอ
ตามปรารถนาต่อไปข้างหน้า ส่วนฉันนั้นจะ
ขอลาจากเธอ เพื่อหนีไปเสียให้ไกล ฉัน
เมื่อที่ระทมมองกู่ท่าทางไม่สนิธของเธอ— ฉัน
ขอบอกเธอจนหมดใจว่าฉันเกลียด และเพราะ

ชลันทร

สิงห์

ความเกลียดคนจึงต้องขอลีกตัวหนี — ลาก่อน
อ้อ, นี่ละ ของ ๆ เธอ โปรยเอาไปเสีย
เถอะ”

เขากล่าวแล้ว ก็ ยืน ของ สิ่ง นั้น ให้ กัย
เจ้าหล่อน ซึ่ง ทันใดนั้น เจ้าหล่อนก็ รีบ กระซอก
ไปถือไว้ ในกำมือ

“กิริยาเช่นนั้นแหละจ๊ะ, คุณสุภา, ที่
คนทั้งโลก เขา เรียก ว่า หึง — เธอ หึง ได้ ก็
เพราะเธอถือว่ามีชายทั้ง ๕๐๐๐ คนละเมอถึงความ
สวยงามของเธอ โอ, แม่หญิงเอ๋ย ฉัน
เกรง ว่า เธอจะท้อง นอน เปลือยกาย ภาย เพราะ
ความหึง ของเธอ สักวันหนึ่ง คอก เธอ จำ
ถ้อยคำของฉันไว้เถอะนะ พอแล้ว — ฉันผูก
เท้านักพอแล้ว เพราะฉะนั้นฉันขอชวน
สำหรับหญิงรูปงามเช่นเธอสักที”

ก่อนที่เจ้าหล่อนจะมีเวลาได้ ไต่ คอยถ้อย
คำของเขานั้น เขาได้ รีบ หาย พ้น ไป จาก
สาย ตา เสีย ก่อน เจ้าหล่อน เริ่ม แก้มัก
จกหมายออกนัยน์ แต่ยังมีทีท่ากระบวน
สาย ตา ของ เจ้าหล่อน ก็ ก้อง ทอ นึง อยู่ ตรง
จกหมายละมัยหนึ่งซึ่งยืนมาถนัดจกหมายทั้ง
หมด เพื่อแก้ความสงสัยที่มีอยู่ เจ้าหล่อน
ก็ รีบ จกหมายละมัยนั้นออกอ่าน ซึ่งมีถ้อยคำ
ทุกประโยค ๆ ว่า —

จกหมายละมัยนั้นใช้ความพยายามเขียน
ด้วยเลือดของตนเอง ขอเธอจงเข้าใจว่า
เป็น เลือดรัก ที่ ฉัน เคย มี อยู่ ต่อเธอมานาน
แล้วเถอะ บัดนี้ฉันยังเอาเลือดที่กล้ำมานั้น
ออกเสียจากอก และ ใช้ปากกาจกเขียนส่ง
มาให้เธอ เพื่อยกให้เธอทราบว่าฉันหมด
รัก และอาลัย เธอ เสีย แล้ว นี่ยัง คง แต่วินเขียน
จกหมายละมัยนั้น

ประกอบ ปุริมรัตนา

บางทีจะเป็นเพราะข้อความในจกหมายทำ
ให้กลุ้ม เจ้าหล่อนจึงรีบลุกจากที่นั่งและก้ม
หน้าเคียวุม พวยระจกจกหมายทั้งหอยคึกคักด้วย
หทัยเข้าไปในนัยน์

ตั้งแต่ วัน ที่เขาได้รัก หมดอาลัย ใน ความ
งาม ของ นาง สุภา ภรรยา หลวง ก้าว รัตน์
แล้ว เขาก็เปลี่ยนอาชีพมาดำรงานค้าขาย
เข้าห็นกัณยวิรัชการต่าง ๆ ซึ่งนัยค่อนเนื่องจาก
นั้นชั่วเวลา ๖ ปี เขาก็เปลี่ยนสภาพเป็นคน
ค่อนข้างเป็นเศรษฐี มีคณนัยหน้าถือตามาก
หลาย และนอกจากนั้น เขาก็ยัง ครอง ตัว เป็น
โสภคย์เช่นเดิม เขาพยายามที่สุดที่จะลืม
ความรักที่เขาเคยใช้มาแล้ว เพราะฉะนั้น
พวก สตรี สาว ๆ หน้า นวล ๆ จึงหมดโอกาส
ที่จะพยายามเป็นภรรยาเศรษฐีหนุ่มต่อไป

พ.ศ. ๒๔๗๑

เลื้อยครัก

เช้าวันหนึ่งเวลา ๘ นาฬิกา เขานั่ง
สลับที่พนักพิงอยู่ ๆ อยู่ในห้องรับแขก คนใช้
ก็เข้ามาบอกว่ามีสภาพสคริปมาหา เขาก็
รีบสั่งให้เชิญมาในห้องรับแขกโดยเร็ว และ
ก็ลุกจากเก้าอี้เพื่อต้อนรับสคริปผู้นั้น แต่เขา
เกือบจะถอยหลังเขไปติดฝาผนังห้อง เพราะ
สคริปผู้ทำตนเป็นแขกคนคือ สคริป ผู้ที่เขาแสน
เกลียด เขาริม เพลียน สีหน้าอย่างแสดง
ความรังเกียจ แต่เมื่อเขากลับใจคิดว่าเขา
ไม่ควรจะขี้ใจโล้แล้ว เขาก็รีบเชิญให้
เจ้าหล่อนนั่งเก้าอี้

“คุณประภอย” เจ้าหล่อนทัก ขณะเมื่อ
ซุกกายลงนั่ง และจ้องมองดูเขาด้วยความ
ประหลาด “กิดินมาหาคุณเนื่องจากอะไรส่วน
ตัว”

“ขอโทษ, ฉันลืมหมดทั้งที่เกี่ยว และ
นึกไม่ออกจนเกี่ยวว่า ฉันมีเรื่องติดคออะไร
อยู่กัยเธออีก” เขาคอยและวางท่าทางเหมือน
กับคนไม่รู้ไม่ชี้

“คุณคงยังจำกิดินได้อยู่กระมังคะ”
“ใช่, ฉันยังเข้าใจเสมอว่า เธอ คือ คุณ
สุภา แต่—แต่ฉันลืมเรื่องหลังทั้งหมด ฉัน
จำไม่ได้เลยนอกจากนามของเธอเท่านั้น”

“ค่ะ, ขอบใจมาก กิดินมาวันนี้เพื่อขอ

ความช่วยเหลือจากคุณในฐานะเป็นคนรู้จักกันมา
แต่ก่อน ๆ”

“บางทีจะยากที่สุด ฉันคิดว่าฉันไม่มี
ความสามารถพอกับคำขอร้องขอของเธอทีเดียว”

“โอ, คุณประภอย คุณอย่าพูดอย่างนี้
ซีคะ กิดินอ่อนวอนขอให้คุณส่งสารแก่กิดิน
กิดินมากับตนเอง และกิดินจะยอมทุก
อย่างเพื่อคอยแทนความช่วยเหลือของคุณ”

“โอ, ยากมาก ฉันไม่ต้องการ ของ
คอยแทนจากเธอเลย ฉันนึกเสียใจ ไหน เธอ
ลองบอกเล่าให้ฉันฟังสักหน่อยซี ว่าฉันจะ
ควรทำอะไร”

เจ้าหล่อน คั่งคั่ง บรรยาย ถึง สาม ของเจ้า
หล่อน เป็น หิน ห้าง พาณิชย์ สยาม และ ห้าง
ประภอยพาณิชย์ ให้ฟังโดยถนัด ตลอดจน
จนถึง เหตุที่ห้างทั้งสองร้องฟ้องต่อศาล ขอ ยก
ทรัพย์สิน ให้ เขา ฟัง โดยถนัด เขานั่งฟังพลา
สีหน้าของเขาก็เปลี่ยนเป็นยิ้ม

“และ ฉันจะช่วย เธอ ได้ อย่างไร กัน เล่า,
เธอ” ในที่สุดเขาเอ่ยถามขึ้นก่อน ขณะเมื่อ
เจ้าหล่อน บรรยาย เรืองราว รบลง “มี แยก
บ้าน”

“ถ้าคุณส่งสารกิดิน ก็ขออย่าได้ ทำ
เช่นนั้นเลยคะ คุณก็ทักเถิดว่า กิดินจะ

ชลันทร

สิงห์

ต้องเป็นคนล้มละลายไปด้วย เวลานอนออกจาก
ที่ดินจะมีผัวกับตัวแล้ว ยังมีลูกถึง ๓ คน
ซึ่งถ้าหากที่ดินหมดก็ตัว ลูกก็ฉิบหายจะพลอย
ชกตายไปด้วย”

“แต่เธอจะให้ฉันช่วยอย่างไรเล่า สำหรับ
ฉันเองแล้วเห็นว่าหมกหมนทางที่เกียจ”

“ไม่หมกหมกอะไร เพราะทางทั้งสี่อัน
เป็นของคฤหัสถ์ และคุณอาจสั่งอย่างไรก็ได้”

“ตายจริง เธอเข้าใจผิดนัก แท้จริง
ฉันมีหุ้นอยู่ เพียง นก ๆ หน้อย ๆ เท่านั้นเอง
เธอคิดหรือว่าฉันจะมีเงินเป็นเศรษฐีถึงมีพามัน
ห่อเท่งที่เข้าใจ”

“คุณพระยกยอเจ้าข้า, โปรดส่งสารที่ดิน
สักครึ่งหนึ่งแก่บิดา เพื่อเห็นแก่ที่ดินกับลูก ขอ
คุณอย่าผูกพยาบาทต่อดิฉันเลย ดิฉันทราบดี
ตัวของดิฉันก็แล้วว่าดิฉันสร้างความขิงขมจน
ทำให้ คุณ เกลียดดิฉัน ก็เพราะดิฉัน เชื้อ คนบุญ
ดิฉันเป็นคนหูเบาที่สุด และเพราะเหตุนี้
เอง ดิฉันจึงเลือกทางเกิดผิด”

เขานิ่งนิ่งไม่ตอบว่าอะไร สายตาแล
ข้ามไปทางหน้าต่าง ประหนึ่งว่าจะพยายาม
ค้นหาคำตอบ เพื่อตอบให้ทราบดีเสียโดยเร็ว
สัปดาห์ต่อมาตามเดิม แต่ก่อนที่เขาจะ
ลงคนคอบน เขาได้ กลมเกลื่อนรอยยืม

เสียหมด

“แต่เธอจะต้องทำหนังสือสัญญาขึ้นโดย
เป็นลูกหนี้ของเงินตามจำนวนเงิน ๖๐๐๐ บาท” เขา
กล่าว “และเธอจะต้องส่งคอกเขยร้อยละ ๑ ทุก
เดือนไปอีกด้วย”

“มีทางเกียจเท่านั้นหรือคะ” เจ้าหล่อน
ถาม

“ทางเกียจเท่านั้นแหละจะ ถ้าไม่
เช่นนั้นฉันก็จะจัดการตามระเบียบ”

ในที่สุดเจ้าหล่อน เห็นว่าเป็นทางที่ เขา
กรณามากแล้ว ก็รับรองตามคำแนะนำของ
เขา ต่อจากนั้นเขาก็เรียกผู้ที่เป็นพยานมาทำ
หนังสือสัญญาขึ้นเงินจนเสร็จ

“เธอต้องส่งคอกเขยทุกเดือน ข้าไม่ได้
เข้าใจใหม่ และในสัญญาฉันก็ขอยกแล้ว”

เขากล่าว แล้วก่อนหนังสือสัญญา ทวน
ให้เจ้าหล่อน ฟัง อีก ครั้ง เมื่อเสร็จ จากนั้น
เจ้าหล่อนก็ลาเขากลับบ้าน ส่วนเขาก็ออก
จาก ห้อง เกิด ลง ไปยัง สนาม หน้าบ้าน
เพื่อชมพรรณพฤกษชาติต่อไป

๑๑ เดือนต่อมา ๑๒ เดือนต่อมา ๑๓ เดือนต่อมา
๑๔ เดือนต่อมา ๑๕ เดือนต่อมา ๑๖ เดือนต่อมา ๑๗ เดือนต่อมา ๑๘ เดือนต่อมา ๑๙ เดือนต่อมา ๒๐ เดือนต่อมา
๒๑ เดือนต่อมา ๒๒ เดือนต่อมา ๒๓ เดือนต่อมา ๒๔ เดือนต่อมา ๒๕ เดือนต่อมา ๒๖ เดือนต่อมา ๒๗ เดือนต่อมา ๒๘ เดือนต่อมา ๒๙ เดือนต่อมา ๓๐ เดือนต่อมา
๓๑ เดือนต่อมา ๓๒ เดือนต่อมา ๓๓ เดือนต่อมา ๓๔ เดือนต่อมา ๓๕ เดือนต่อมา ๓๖ เดือนต่อมา ๓๗ เดือนต่อมา ๓๘ เดือนต่อมา ๓๙ เดือนต่อมา ๔๐ เดือนต่อมา
๔๑ เดือนต่อมา ๔๒ เดือนต่อมา ๔๓ เดือนต่อมา ๔๔ เดือนต่อมา ๔๕ เดือนต่อมา ๔๖ เดือนต่อมา ๔๗ เดือนต่อมา ๔๘ เดือนต่อมา ๔๙ เดือนต่อมา ๕๐ เดือนต่อมา
๕๑ เดือนต่อมา ๕๒ เดือนต่อมา ๕๓ เดือนต่อมา ๕๔ เดือนต่อมา ๕๕ เดือนต่อมา ๕๖ เดือนต่อมา ๕๗ เดือนต่อมา ๕๘ เดือนต่อมา ๕๙ เดือนต่อมา ๖๐ เดือนต่อมา
๖๑ เดือนต่อมา ๖๒ เดือนต่อมา ๖๓ เดือนต่อมา ๖๔ เดือนต่อมา ๖๕ เดือนต่อมา ๖๖ เดือนต่อมา ๖๗ เดือนต่อมา ๖๘ เดือนต่อมา ๖๙ เดือนต่อมา ๗๐ เดือนต่อมา
๗๑ เดือนต่อมา ๗๒ เดือนต่อมา ๗๓ เดือนต่อมา ๗๔ เดือนต่อมา ๗๕ เดือนต่อมา ๗๖ เดือนต่อมา ๗๗ เดือนต่อมา ๗๘ เดือนต่อมา ๗๙ เดือนต่อมา ๘๐ เดือนต่อมา
๘๑ เดือนต่อมา ๘๒ เดือนต่อมา ๘๓ เดือนต่อมา ๘๔ เดือนต่อมา ๘๕ เดือนต่อมา ๘๖ เดือนต่อมา ๘๗ เดือนต่อมา ๘๘ เดือนต่อมา ๘๙ เดือนต่อมา ๙๐ เดือนต่อมา
๙๑ เดือนต่อมา ๙๒ เดือนต่อมา ๙๓ เดือนต่อมา ๙๔ เดือนต่อมา ๙๕ เดือนต่อมา ๙๖ เดือนต่อมา ๙๗ เดือนต่อมา ๙๘ เดือนต่อมา ๙๙ เดือนต่อมา ๑๐๐ เดือนต่อมา

พ. ศ. ๒๔๗๑

เลื้อยครัก

ช่วย ก็ไม่เป็นคนอื่นอันนอน หน้าตาชบ ๓ เกือบให้หลังนัยคนแก่เจ้าหลอนไว้รอยการ
ชกชกโชมรวากัยเป็นคนมีอายุสักปุ่น ๔๐ การ จากเขา เนื้อหนึ่งก็คอยมชนตามลาคัย หน้า
รักษาพยาบาล แม้เจ้าหลอน ถึงกับยอมอดหลับ ๕ คาทเคยชบชก เทยเวแห่งก็คอยกลับมีผวพรรณ
คนอื่น อากาใช้ของสามก็ปราศจากความ ๕ คชนกว่าเคม ทั้งยอมเกิดจากความขริยรรณ
หวัง ในที่สุดก็จากวันเริ่มช่วยสักเคียนเคย ๕ กัยความสขเล็ก ๆ น้อย ๆ นั้นเอง
สามของเจ้าหลอนก็ลาไปสัปรโลก ทั้งเจ้าหลอน ๕ เจ้าวันทั้งเจ้าหลอน เขารับหน้าทำท้าว
ให้เป็นหม้ายและลูก ๓ คนเป็นกำพร้า จาก ๕ เพื่อเป็นทางช่วยเหลือแม่ครัว โดย มีกิกเห็นแก่
เหตุเศร้าโศกอนัน เจ้าหลอนยังเพิ่มความ ๕ ความเห็นใจเห็นอย ในรวงที่เจ้าหลอนงวน
ทุกข ชนอย่างเอนเอนนาค แต่สิ่งอะไรทั้งหมค ๕ กัยการครว้น หามใครสังเกตไม่ว่าเจ้าหลอน
เจ้าหลอนไม่ กลุ้มใจ หรือหนักใจเท่ากับหน ที่ ๕ ไก้มหน้าปล่อยให้อิสสุล ร่วงเาะลงยงพัน
สามทำทงไว้ ให้เป็นภาระของเจ้าหลอน และ ๕ เจ้าหลอนพยายามผน — ผนจนสึกกำลังเพือจะ
ยังเจ้าหลอน หมค หนทาง ทำมา หากิน เช่น ๕ ให้อาการเหล่านึ่งยลง แต่ก็เปล่า ยังกว่า
เจ้าหลอนก็ยงกลุ้มใจหนักชน ผลที่สุดเมื่อ ๕ นนเสียงสระอนยังเกอยจะพลอยเรมดชนอก
หมคหนทางจะพึงพาใคร เจ้าหลอนจึงละทิ้ง ๕ ในจำนวนคนครัวทั้ง ๕ คน ก็ มีเพียง
บ้านซึ่งหอยลูกกำพร้าทั้งสาม มา ขอพง อยที่ ๕ คนเคยว คือผู้ ทคนทั้งบ้าน เรียก ว่า “ข้าเพิ่ม”
บ้าน นายประกอย ขริมรัตน โดยยอมคน ๕ เก้านนทกรวยรหัสเหตุของเจ้าหลอนใดก็ และ
ให้ ใช้สอยในการงาน เพื่อแทนการสง ๕ เหตุก็ แก้ว เรือง ก็โดย นายประกอย เป็น ผู้ เล่า
คอกเมยประจำเคียนต่อไป ๕ ให้ ฟังทั้งมอยหมายให้แกช่วยดูแลอย่างหลาน
ส่วนเขานันเล่า ถึงแม่ ไยยังคึกพยาบาท ๕ ด้วย
มาคร ร้ายอยู่ก็ถาม แต่เมื่อ เหตุการณ ๕ “คุณควรกลับไปนอน เสีย ก่อนเถะคะ”
นี้ก็ได้ ประจักษ์แก่ตาเอง ๕ ใจเขาก็คชกอน ๕ ข้าเพิ่มกล่าวเพื่อปล่อยโยน “ก็ฉันยังเห็นหน้า
และยอม รับผิดชอบเจ้าหลอนไว้ ใน บ้านด้วย ความ ๕ ทาของคุณก็อย้อยมาก ไปเถะคะ ไว้
สงสารและเมตตา ๕ ทั้งสงเสียให้คนอื่นช่วย ๕ เมื่อสะบายแล้วจึงค่อยมา”
ดูแล ถึง ความทุกข์ สุข ของ เจ้าหลอน อีกด้วย ๕ “ไม่เป็นไรคอกคะ, คุณข้า” เจ้าหลอน

ชลันทร

สิงห์

ทอຍค່อย ๆ แต่เสียงยังกังสน้อย “ฉัน
เข้าใจว่าฉัน หาย คนแล้ว คุณอย่าทราวยแล้ว
ว่าฉัน ควรทำงาน — ไม่ ควรนอน อยู่เปล่า ๆ
จริง นะคะ, คุณย่า คุณ — คุณ ผู้ชาย ของ
คุณย่า ใจคอดีมาก แต่ — แต่ ฉันยังไม่ทราวย
ว่าใจของคุณผู้หญิงจะเป็น — ”

“อู๊ย, คุณเข้าใจผิดมาก” ในที่
สักแฉกแล้วบ้านออกมา “คุณผู้ชายของดิฉัน
ยังอยู่ตัวคนเดียว — อยู่คนเดียว มาตั้งแต่ดิฉัน
อยู่กับท่านซึ่งนั่งลงเคียวนกเกอย เขา ๘ บแล้ว
แต่ดิฉันก็เฝ้าตามเมื่อท่านอารมณ์ดี ๆ คงได้
รับคำตอຍทุก ๆ ครั้งทีถามท่านว่า ‘ฉันเช็ด
เช็ดเสียแล้วละยัง’ ฉันเข้าใจว่าหญิงทุก ๆ
คนพยายามจะแกล้งให้ผู้ชายตอຍ เพราะ
ฉะนั้นฉันจึงไม่กล้า’ อย่างนี้แหละค่ะ ดิฉัน
จึงไม่รู้จะถามท่านอย่างไรอีก”

เจ้าหล่อน เหย หน้า ขึ้นคิย่าเพิ่ม ขวักคิใจ
แล้วก็ถลันกับหน้าลงทำงานตามเดิมต่อไป

“ขอโทษนะคะ, คุณย่า” เจ้าหล่อน
กล่าวซ้ำ ๆ เพื่อยืนยันไม่ให้ แก้วรู้ ว่ากำลังข่ม
เสียงสะอื้น “ฉัน เห็นจะต้องไป พัก เสียสัก
ประเดี๋ยว เพราะรู้สึกปวดศีรษะเหลือทน”

ก่อนจะไ้ รับคำตอຍจากย่าเพิ่มเจ้าหล่อน
ก็ทรงกายลุกขึ้น และเริ่ กับหน้า ออกจากห้อง

ควรวไป
เมื่อเจ้าหล่อนมาถึงห้องนั้น ลูกทั้งสาม
คนคงนอนหลับอยู่อย่างปกติ และต่างจาก
เวลาทเจ้าหล่อนซดตัวลงนอนกับท่านนอน เสียง
สะอื้นก็เริ่มตงคนทันที

ดวง หน้า ของ เจ้า หล่อน คง ซัด เคี้ยว อยู่
ตลอดทั้งวัน เจ้าหล่อนพยายามจะหักห้าม
เท่าไร ก็เหมือนกลับยิ่งแกล้ง ให้ ใจ ของ
เจ้าหล่อนเหียวเหิงมากขึ้น ในที่สุดก็เป็น
อันต้องปล่อยอารมณ์ ให้ เป็นไปตาม ขาดอารมณ์

ตอนเย็นเห็นแสงทินกรจับสว่าง เหลืองอยู่
ทางทิศตะวันตก ลมกำลังพัดเคียวพอเย็น
สบาย เจ้าหล่อนออกมานั่งเล่นที่หน้าห้อง
ซึ่งอาจแลเห็นทางหน้าบ้านตรงสนามหญ้าเจ้า
หล่อนนั่งชมกินฟาวอากาศจนเพลิน — เพลินจน
เจ้าหล่อนเกอยไม่รู้สีกว่าเจ้าหล่อนได้ลุกขึ้นยืน

และ ยอม ให้ เท้านากาย ของ เจ้าหล่อนไปตาม
แนวรั้ว แต่พอถึงรั้วมรั้วพั้งซึ่งเป็นแนวรั้ว
ใกล้กับ คุ เจ้าหล่อน ก็ ต้อง หยค ทันที
สีหน้าของเจ้าหล่อนฉีกปกติ ด้วย ว่า มี สิ่ง
หนึ่งสะกดใจให้เจ้าหล่อนคอຍระแวงระวัง เจ้า
หล่อนค່อย ๆ เริ่เข้าไปนอนใกล้กับ รั้ว พร้อม
กับเงยหูฟัง ไม่ซำนักเสียงสนทนาก็กแล่น
เข้าไปใน โสตประสาทของเจ้าหล่อน

“คุณประกอบขา ก็ฉันหวังว่าคุณคงจะ
เข้าใจว่าคุณรักก็ฉันอยู่เสมอ” เสียงนี้หวาน
แต่ค่อย “คุณทรายข้างใหม่คะว่า ถ้อยคำ
ของคุณนั้นยากหัวใจฉันทุกคำ”

“ถูกแล้ว” เสียงนี้ ค่อย อย่าง คม คาย
และเจ้าหล่อนแนใจว่า เป็นเรื่องของเขานั่นเอง
“เพราะฉัน เคยเช็ด มาแล้ว ฉันจึง จำเป็น ต้อง
ระวังให้มากที่สุด เขาเถอะแม่จ๋า ลอง ไทน์ ๆ

เธอก็ทรายตระหนกแน่แล้วว่าฉันมีความรักใคร่
เธอ ฉันจะขอบรรยายความจริงในครั้งหนึ่ง

ให้เธอฟัง นอกจากนั้นฉันยังหวังจะให้เธอ
เครื่องเตือนใจ สำหรับ เธอ อีก” เขากล่าว
มาถึง เพียงนี้ ก็รีบเปลี่ยน เสียง ให้ ชัด ขึ้น

“๖ ปีล่วงมาแล้ว ฉันเคยให้ความรักของฉัน
แก่หญิงคนหนึ่ง ซึ่งเธอไม่ ควร ทรายนามของ

หล่อน หญิงคนนั้นถ้าพูดสำหรับรูป ฉัน
บอกตรง ๆ ว่างามอย่างควมขานที่เคียว แต่

ความรัก ของ หล่อน มี อยู่ ต่อ ฉัน ไม่ได้ ก็น้ำ
หล่อนก็ไปรักชายคนอื่นเสีย คงเท่านั้นฉันก็

ออกจะไม่สละบาย ยิ่ง หล่อน ทำ ทำ ทำทาง
คล้าย ๆ เขาระก้วยแล้ว ฉันก็ยังแทบเป็นบ้า

ทั้งนี้เพราะเวลานั้น หัวใจ ของฉัน เกละอยู่กับ
หล่อนอย่างแน่นแฟ้น ต่อเมื่อหมกหมักทาง
ฉันจะได้หล่อนมาแล้ว ฉันจึงจำเป็นต้อง

สละโดย เค้าเลือก ที่ฉันก็รักออกจากอกของฉัน
เอง เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรถึงหล่อนเพื่อ

ให้หล่อนทรายว่า ฉันหมดอาลัย สำหรับหล่อน
คงเท่านั้น เธอคิดก็เถอะว่าฉัน ควรจะเสียใจ

เพียงไหน เพราะฉันคงเท่านั้นจึงระวัง
ไม่ต้องการแล้วพานภัยหญิงเลย มาคราวนี้

เธอได้สนิทชิดเชื้อกับฉันเป็นคน ๆ ๒ ฉัน
เกรงว่า จะเป็นเหมือนอย่างที่แล้วมา ฉันจึงต้อง

คงกฎขุ่นในใจ เพื่อไม่ให้ ต้องหลงรักกัน
แทบเป็นบ้าเหมือนอย่างแต่ก่อน”

“คุณประกอบขา ก็ฉันไม่ถือโทษอย่างไร
ดอกคะ ก็ฉันทรายมาก่อนแล้วว่าคุณพูดโดย

หวังดีเตือน แต่ถ้าคุณคิดว่าหญิงอาจะเป็น
ไปได้อย่างไรคุณคิดทุกคน คุณก็ควรเลิกคิด

และอย่าพูด เรืองขึ้น กับฉันอีก รุ่งระคะ
ก็ฉัน พลอย เสียใจมาก ที่เพศ ของ ก็ฉัน ทำให้

คุณทุกข์ โศก ธรรมดาจน ถึงเช่นนั้น ก็ฉัน
คิดว่า — คิดว่า ถ้า ก็ฉัน เป็นหญิง คนนั้น แล้ว

ก็ฉันจะคง — ต้องขอลาจาก โลกทันที”

“ตายละ, ความคิดของเธอถึงอย่างนั้น
เจ็บหรือ แต่ — แต่หญิงคนนั้นเขาไม่ใช่เธอ

เพราะฉันนั้นเขาจึงต้องอยู่ และเคยชวนเขามีสก
มาอวดฉันถึง ๓ คน”

พ. ศ. ๒๔๗๑

เลื้อยครัก

เจ้าหล่อน จึงสั่งเสี้ยมฝากลูกกับข้าพเจ้า และ
ขอให้ข้าพเจ้าเอาใจใส่ดูแลแก่ลูกชายคนหนึ่ง
กับหญิงสองคน เช่นเดียวกับหลานแท้ ๆ ด้วย
ความสงสาร ข้าพเจ้าก็ยินยอมอย่างแข็งแรง
นอกจากนั้น แลยังปล่อยโยนเอาใจต่าง ๆ

เข้าต่อมามาก ๗ วัน ข้าพเจ้านำข่าวไปบอก
กับคุณผู้ชายของแก ปรากฏว่าเขาได้ไป
เยี่ยม เจ้าหล่อน ถึง ห้อง พร้อม กับ หน้าตา อัน
คนคน

เจ้าหล่อนจึงแจ้งว่า รู้สึกกระสับกระส่ายเต็มที
ก็ตาม แต่เมื่อเห็นเขามาเยี่ยมเช่นนั้น สหน้า
ของเจ้าหล่อนก็ซีกมึน รอยยิ้ม — ยิ้มอย่างคนไข้
เพื่อต้อนรับเขาด้วยอาการสุภาพ

“คุณประภอยขา” เจ้าหล่อนกล่าวค่อย ๆ
แต่รู้สึกวุ่นวายเต็มทน “คุณมาให้กิดิน
เห็นหน้าอีกครึ่ง โอ, บุญของ สุกาแท้ ๆ
กิดินผิดแล้ว ขอคุณจงไปโสร่งให้กิดินเด็ก
นะคะ ลูกของกิดิน ๓ คน ขอฝากให้คุณเลี้ยง
ด้วย และ — และก่อนที่กิดินจะจากคุณคงจะ
กิดินขอความกรุณาจากคุณ เพื่อขอทานเงิน
เท่าจำนวนที่ เป็นหนี้สิน กิดินหมดตัวแล้ว
และกิดินขอขายลูก ๓ คนของกิดินไว้ให้คุณด้วย และ

ไปทรมานนะ, คุณประภอย อย่าคิดถึงความ
หลังเลยนะ — อย่าคิดเลย กิดินผิดแล้ว — ผิด
จริง ๆ กิดินทราบดีแล้ว — ทราบดีว่ากิดินแก้ตัว
คุณมาก และผลอันนี้เองสนองกิดิน กิดิน
จึง — จึงตกทุกข์ได้ยากถึงเพียงนี้ คุณหมก
รัก — คุณสละเลื้อยครักเสียหมกก็เพราะกิดิน —
เจตนาหมายจะยินยอมอยู่กับกิดิน — ยินยอมอยู่กับกิดิน
จนเคยวัน และ — และ —” เจ้าหล่อนกล่าว
ถึงตรงนั้น ก็ค่อย ๆ ล้วงมือไปขึงข้างที่นอนหยิบ
แผ่นกระดาษซึ่งเขียนด้วยสีแดงบนสั่งให้ ซึ่ง
เขากลับไปอ่านดูทันที “นี่เป็นเลื้อยครักของกิดิน
ให้ กับคุณโดยเฉพาะ กิดินรักคุณ — พึง
มารักคุณ ตั้งแต่มาอยู่ที่นี่เป็นครั้งแรก แต่
กิดิน จะทำให้ คุณรัก อีกไม่ได้ ก็เพราะกิดิน มี
ความเสียแล้ว คุณจงอยู่เย็นเป็นสุขสำราญ
กับคุณเจ้าตองเถิดนะ กิดินจะแบ่งความรัก
ของคุณ มาทำให้ อีกไม่ได้แล้ว — สายเกินไป
เสียแล้ว แต่หวังว่าในชาติหน้ากิดินจะได้
ใช้หนี้ความรักของคุณอีก คุณประภอยขา,
กิดินหวังว่าคุณคงจะสงสารกิดิน และทำตาม
คำขอของฉันนะ เพื่อเห็นแก่หญิงที่ให้คุณเคยรัก
ขอคุณจงสงสาร แก่ลูกของกิดินด้วย และ

ลวงต

โดย

ศิวะ

เมื่อ กลาง เย็น ปลาย เวลา คำ
อากาศหนาวจก นาน ๆ มีลมเหนือพัดกระโชก
แรง ๆ ทวีความหนาวให้ยิ่งขึ้น น้ำค้างตก
ลงดกไข่มไฉ่เสียงกึกเปาะ ๆ แปะ ๆ บนท้องฟ้า
เต็มไปทั่วด้วยดวงดาวน้อยใหญ่ วันนั้นเป็นวัน
ขึ้น ๑๕ ค่ำ ดวงจันทร์เต็มดวงส่องแสงอัน
นวลงาม ทำให้สว่างไสวไปทั่วบริเวณนั้น
ข้าพเจ้ากำลังนอนทอดอารมณ์เรื่อยเรื่อยบนเก้าอี้
หวายริมระเบียงเรือน ประตูให้เจตสิกแล่น
ไปตามอารมณ์ ปากคายกลิ้งไม่หยุดสลับหัว
จากในกลิ้งอยู่เรื่อย ข้าพเจ้าอยู่ในอาการ
เช่นนั้นนานเท่าไรไม่ทันได้สังเกต จนปรากฏ
เสียง มารคา ร้องเรียก ออกมา จากในเรือน จึง
ได้รู้สึกตน

“พ่อเจม วันนี ไม่ไปฟังมหาชาติที่วัด
หรือ?” เป็นคำถามของมารคาข้าพเจ้า

“กัณฑ์อะไรขอรับคุณแม่?” ข้าพเจ้า
ย้อนถามพลาญลูกขึ้นนั่ง และขีคิ้วเพื่อให้หาย
เมื่อย ด้วยนอนมานาน

“อริยสัจจ์! ท่านวัดใหม่เทศน์”

อากาศเช่นนั้น ข้าพเจ้าขอยกจริง ๆ
ว่าไม่ใคร่อยากจากบ้านเลย มีหน้าไม่ใช่ไป
เพื่อความเบิกบานในการคุมหรรคพ หรือไป
เพื่อความรื่นเริงในงานอันสนุกสนาน ข้าต้อง
ไปนั่งฟังเทศน์ แต่สำหรับมหาชาติ ถ้า
กัณฑ์อื่น ๆ เช่น มหาพน ก็พอทำเนา นี่โดน
อริยสัจจ์ ซึ่ง ข้าพเจ้าได้เคยฟัง และได้รับ
ความง่วงจาก การไม่สู้เข้าใจ มาเสียมากแล้ว
แท้จริงข้าพเจ้าเป็นพุทธศาสนิก และได้เคย
อบรมมาในทางศาสนา คือได้บวชและเรียนแล้ว
แต่ข้าพเจ้ายังไม่ปรารถนาถึงโศดา หรือ อรหัต
ฉะนั้นในการฟังเทศน์ทางปรมาตม์ ข้าพเจ้าจึง

ศยาร

สิงห์

ไม่สู้สนใจนัก นอกจากเวลาอันควร

ข้าพเจ้า ะเลียง ปฏิเสธ ไม่ไป ก็ เกรงใจ
คุณแม่ และกลัวพลคนไปว่า บางที แม่ก่อน
อีกา นายวอน ช่างไม้ ที่ ทำยกลาก ซึ่ง เป็น
เพื่อนบ้านกันเคยและชอบพอกันมากกับข้าพเจ้า
อาจะไป และจะได้ พย กัน ที่ นั้น ย่าง ดังนั้น
ข้าพเจ้าก็ปลงใจ จึงรีบเข้าไปในเรือน พยยเสีย
สักกระหลาสดักดา เกรียมยหริ และผ้าเช็ดหน้า
บรรจุกระเป๋ารับเรียบร้อยแล้ว จึงสวมเสื้อผ้ามัว
พันคอไว้ ก็รีบ เกริ ออกไป ทาง ปลาย เกลียง
พอกี คุณแม่ ท่านแต่งตัวเสร็จ ออกมาจากเรือน
ของท่าน ข้าพเจ้าจึงลงบรรได ตามท่านไป
ยังวัดกลาง ตรงข้ามคลองริมบ้านข้าพเจ้า

เมื่อไปถึงวัดคุณแม่กับข้าพเจ้าก็ตรงเข้าไป
ในศาลาการเปรียญอันเป็นธรรมสถาน ภายใน
ศาลา เต็มไป ด้วย อุยาสกอุยาสิกา ผู้มีงหวังถึง
นิสสัยบุญเขตต์ เป็นการสมจริงกับข้าพเจ้า
คาค วม ชวรมาศน์ ตรงข้าม ที่ ข้าพเจ้านั่ง
ข้าพเจ้ามองไป ก็ได้พย แม่ก่อน ผู้ชอบพอ ของ
ข้าพเจ้า หล่อนนั่งอยู่เบื้องหลังมารดาของหล่อน
วันนั้นข้าพเจ้า ยังจำ ได้ คัดดา เจ้าหล่อน
แต่งชุด สีชมพู เรียบ ๆ ไม่ดูฉูด ทรูหรา จน
เกินไป ถึงกับนั้นก็ออกจะเป็นสาวดวงเด่นอยู่
ในหมู่ชนภายในศาลานี้ แต่ความจริง

แม่ก่อน หล่อนก็เป็นเพ็ชรน้ำเอกของประชาชน
ค้ายลคลองบ้านลาวอยู่แล้ว เมื่อข้าพเจ้าได้
สังเนศวรวิทย์ ไปถึงเจ้าหล่อน เพียง ๒ - ๓ ครั้ง
ก็เข้าใจความประสงค์ของกันก็ เมื่อได้เวลา
ทำนวกีใหม่ก็มาถึง พอท่านพักคันท้ำชาได้
สักครู่ก็ชวนชวรมาศน์ เริ่มแสดงธรรม พอ
ท่านแสดง ทุกข้อเสร็จ จบลง ข้าพเจ้า เห็น
แม่ก่อน กระซิบ พุดอะไร กับ มารดา ๒ - ๓ คำ
แล้วก็กลานออกไปหลังศาลา ข้าพเจ้าตั้งใจ
จะฟังให้จบ แต่ไม่มีสมาธิเสียแล้ว เลยออก
กับ คุณแม่ ว่า จะออกไปข้างนอก สัก ประเดี๋ยว
แล้วข้าพเจ้าก็ตามออกไปทางหลังศาลาข้าง

ที่ คด หลังศาลาการเปรียญ ท่านสนธนา
วัดกลางได้ใจไว้สำหรับเป็นที่พัก ของ อุยาสก
อุยาสิกา เพื่อยับยั้งทาน้ำ และหมากพลูยหริ
ข้าพเจ้าเห็น แม่ก่อน ไปนั่งอยู่ก่อน ข้าพเจ้าก็
นั่งข้าง

“สยาก็หรือ แม่ก่อน ?” ข้าพเจ้าเริ่ม
ทักขึ้น

“อะ, คุณละ ?” เจ้าหล่อนยกมือไหว้
ข้าพเจ้า พร้อมกับคำพูด ข้าพเจ้าก็มือชนรับ
แล้วก็ทอยหล่อน

“จ๊ะ, สยาก็เช่นกัน”
ต่อจาก นั้น ก็ เริ่ม สนทนา วิสสาสะกันไป

ตามเรื่อง พักถึงคืนฟ้าอากาศยัง เห็น ๆ
แนม ๆ กันพอหอมปากหอมคอ ยัง สักครู่หนึ่ง
หล่อนก็ซอกล้อโทษซ้ำเจ้าว่า จะต้องรีบเข้าไป
หา มารดา ของ หล่อน เพราะเกรง จะคอย นาน
เมื่อหล่อนไปแล้วก็มีพวกอวยาสักบางคนออกมา
รับประทานน้ำและสอยหัวร่อ ๆ กันไป และ
ยาที่ ก็มาจับยวงสนทนากันบ้าง ในหน้าที่
เลี้ยงคน มี คำว่า สู่สถานายก แห่ง วัคนี้ เป็นผู้
อำนวยการ และปกติของแกเป็นนักคุยอย่าง
เอก ฉะนั้นจึงเป็นที่คันเคยของบรรดาอวยาสก
อวยาสักว่ากันโดยมาก เมื่อ มีการยวงคุยกัน
ที่ไรในวัคนี้ เป็นต้อง มี คำอ่ำ รวมอยู่ในงานนี้
ด้วยเสมอไป

ในคืนวันนั้นก็เช่นเดียวกัน ในวงของเรา
มี หนนุ ข่านี มรรคนายก ของวัค นายอา
เวยาวัจจรงค์ ปลัดเที่ยง นายแจ้ ทิดเปรม
ผู้ใหญ่ปาน รวม ๓๐ คน ทั้งคำอ่ำและข้าพเจ้า
เริ่มต้นก็พูดธรรมะกันก่อน แต่เป็นเพียงแก้
ขี้เกียจธรรมบางบท ไม่เข้าสู่ชั้นจนถึงภุมิ
ปรมัตถ์ ตอนนั้น ซักคือเป็นอันไป ตามกัน
ราวกับทุกคนได้เคย ไป เห็นสวรรค์ หรือ อมฤต
นิพพาน มาแล้วทั้งนั้น ตอนปลายอย่างไร
ไม่ทราบ จึงกลายไปเป็นเรื่องผ ๆ สาง ๆ เมื่อ
เลิกเรื่องคุยเช่นนั้นเข้า ย่อมเป็นปกติต้องแบ่งเป็น

สองคน คือ คนหนึ่งเชื่อว่าผม และอีก
คนหนึ่งก็ถือว่าไม่มี อันเป็นข้อยุหาโต้เถียง
กันมาแต่กักค่ายรวพ ใน วงเรา คำอ่ำ เป็น
หัวหน้าฝ่ายที่เชื่อว่าผม และมีสมาชิกร่วม
คนด้วยอีก คือ นายอา, ทิดเปรม, ปลัดเที่ยง
ฝ่ายข้าพเจ้านั้นคำนวณว่าไม่มี ผู้ที่หล่อนยกนั้น
เป็นสมาชิกทางคณะข้าพเจ้า เมื่อการโต้เถียง
เป็นไปนาน และก็ยังไม่ตกลงกัน จึงเกิดลงถิ
กันขึ้น

“ไม่ยากอะไรเลย คุณเจิม” คำอ่ำพูดขึ้น
“ในโรงที่มหลังบ้านนั้นแหละ เคยลำแสงเดช
ให้คนเห็นอยู่เสมอ ถ้าคุณกล่าวจริงและเก่งจริง
โดยที่เชื่อว่าไม่มีแล้ว เกริไปให้ ได้คนเคียว
หน่อยเถอะนะ”

“กลืนน้ำลายยังมีติดคออยู่” ข้าพเจ้า
พูด “เป็นการง่ายเกินกว่าที่จะแสดงว่าไม่
กลัวหรือเชื่อว่าไม่มีฝนถล่มถ้ำ หาดินทาง
ให้ยากกว่านั้นสักหน่อยไม่ได้หรือ?”

“อ้อ! คุณเจิม คุณไม่รู้จักสังขสัย
แล้ว” คำอ่ำพูดเสียงเกือยสั่นด้วยเลศคนหนา
“ไม่ต้องให้มากมายอะไรหรอก เพียงเท่านั้น
ก็พอที่จะทำให้ คุณไปนอนจับไข้อยู่ที่ขาน จน
หัวโกรนไกที่เคียว ผมซึ่งคัน ๆ กันเสมอ
บางทีถึงแทบกลืนไม่อยู่ก็เคียว แต่หากชินกัน

ศิยาว

บน
เท่านั้น”

“เธออย่างนี้ละ” ปลุกเที่ยง สมาชิก
คณคาอ้าช่วยออกความคิดเพิ่มเติม “หา
คระขุนา ๔ นิ้ว สัก ๓ ตัว และ ค้อนหรือขวาน
สัก ๑ เล่ม ก็ได้อะ” มอຍให้คุดเจิมไปคุดกลอง
ย่นชั้นที่ทงศัพทพจนมมิตกะทานได้แล้ว นับว่า
คุดเจิมชนะในการเถียง”

“ก็ไม่เห็น จะประหลาดไป กว่าเก่า สัก ก็
มากน้อยเลย” พณช้านสมาชิกฝ่ายข้าพเจ้า
แก้แทนมาย “อย่างไร ขอรับ คุดเจิม”

“วิ่งช้ ท่านพณ” ข้าพเจ้าเห็นพ้อง
ด้วย “เธอเป็นอันคุดกลองได้ สั้นแรงกับเสียที่
ประเดียดเทศน์ก็จะจบ”

เมื่อ คาค่าได้ เตรียมเครื่องมือให้ ข้าพเจ้า
พร้อมแล้ว ข้าพเจ้าก็เริ่มเคียวออกจากศาลาคค
มุ่งตรงไปยังที่หมาย คือ โรงท่มไว้ศพลหลังสุสาน
ซึ่งไกลจากศาลาราว ๆ ๑๐ เส้น

พอเข้าเขตคยบริเวณสุสาน ข้าพเจ้า
รู้สึกเลียบและวังเวงซอຍภล ข้าพเจ้ากล้า
คุยได้ว่า ข้าพเจ้าไม่ใช่เป็นคนกลัวผี และ
ไม่เคยนักเคยฝันจนเป็นการเชื่อเลยว่าในโลกนี้
มีภค, ผี, ปีศาจ แต่ในครั้งน เป็นครั้งแรก
ที่จะพิศจน ความ กล้า หรือ ความไม่เชื่อ ของ
ข้าพเจ้า ตามทางเคียวเป็นทางละเพราะคนเคียว

เคียว สองข้างเต็มไปด้วยหญ้าคาและไม้ อื่น ๆ
ซึ่งซอຍชน รวม ๆ กันหญ้า มีต้นไม้ ใหญ่
ตั้งแต่ต้นกว้าง, ไทร, มะขาม, จนถึงต้นสารภี,
พิศล แม้กิ่งก้านสาขาปกคลุมบริเวณนั้น ทำ
ให้มืดครม แสงเคือนในวันเพ็ญทองแสง
ลงมาถึงพณคนได้ย่างเล็กน้อย พอแลเห็นทาง
ราง ๆ ขณะทีลมพัดทำให้ กิ่งไม้ ใหญ่ น้อย
แกว่ง โยนไปมา เสียง ดัง ชู่ช่า และ เขือก เข็น
เสียงของมะแสงเล็ก ๆ จำพวกกรงหรีก, จักกะจัน
และเรไร ร้องเป็นจังหวะเรอຍ ๆ ทำให้รู้สึก
หนาวสะท้านยั้งจัน ใจข้าพเจ้ารู้สึกผิดไป
กว่า เมื่อ นึ่งเถียงกันอยู่ ย่นศาลา แต่ยังไม่
มีความหวาดกลัวเกิดขึ้นเลย เคียวมาได้สัก
ครึ่งทาง ข้าพเจ้าต้องหยุดชะงัก และ ใจหาย
ววย เพราะมีสิ่งทมิฬชั่วตสิ่งหนึ่งคำ ๆ ขนาค
แมว แล่น ปรากผ่าน หน้า ข้าพเจ้าไปโดยเร็ว
และไปหยุดก้งยอยอยู่ในกอดันผัด โหมข้างคอกไม้
ตาย คอ ใหญ่ ริมทาง หัวใจข้าพเจ้าเต้นแรง
จนเกือบได้ยิน เพราะความงัຍย ข้าพเจ้า
พยายามรวบรวมสติ จนหายคละงแล้ว จึงเคียว
ตามไปยั้ง ๆ เข้าใจว่าเราถึงทมิฬช้วนคนก่าย
อยู่ หยิยเทียบใจในกะเย้าซึ่งคาค่าจกส่งมา
ให้กวย ชนชกไม้ ชกไฟ จกส่งคุด ข้าพเจ้า
เคียด จนเต็มกลืน เมื่อได้เห็นว่าเราถึงน คือ

ลูกหมูพลัดแม่มาจากฐานพระ ข้าพเจ้าเลย
ต้องทำตนให้เป็นนักฟยตอลชั่วคราว และยัง
ประตุเสีย อย่างสมัครก ทัมนยงอาทำให้ข้าพเจ้า
ขวัญแทบบิน ปรากฏว่าเจ้าลูกหมูตัวนั้นร้อง
ฮึก! อย่างเต็มเสียงโดยความตกใจ เควาะที่
ที่ข้าพเจ้าเหวี่ยงเอาลงเข้า ถ้ามันนั้นน่ากลัว
จะได้มีการ ทันหม ก็นับยัง ส่วนเจ้าหมูนั้น
พอได้ทำก็ออกวิ่งร้องไห้ไปทางเวียงกุญ

จะเป็นเพราะ การ ออกกำลัง เมื่อเตะลูกหมู
นั้นเอง ทำให้ข้าพเจ้าคลายความหนาว ถึง
ต้องเปลื้องผ้าพันคอออกจากรอก แล้ววิ่งต่อไป
พลองโรงทมิ ข้าพเจ้าก็เย็ดประตุ ความผิด
ของ ยานประตุ ทำให้ เกิด มีเสียง ดังเคียด และ
ยังยิง เพราะทำด้วยสังกะสี แต่ดังมาก จน
ข้าพเจ้าสะดุ้งทั้งตัว ข้าพเจ้าลอยหลังออกมา
ลึก ๒-๓ ก้าว เพราะกลิ้งแปลก ๆ ได้ตาม
ยานประตุออกมาด้วย และเมื่อให้ตาเคยกับ
ความมืด พวกเคยกับกลิ้ง ข้าพเจ้าจึงยืนนิ่ง
หลยาศักคัแล้วกลิ้งมาพึ่งจ้องเข้าไปภายใน
ขณะนั้นเอง ยน หลยาศาโรงทมิ ซึ่ง มุง ด้วย
สังกะสี ถึงโครม แล้วมีเสียง กลิ้งดัง ๆ ลงมา
ทางซ้ายขวา มีวัตถุสิ่งหนึ่ง กระแทกกับศีรษะ
ข้าพเจ้าก็ถกแล้วหล่นลงไปยังพื้นดิน ข้าพเจ้า
แทบคุมสติไว้ไม่อยู่ ขาสั่นร่ว ตัวนอนแข็งชา

ไปหมด พอได้สติจึงเอามือคลำหัวตรงที่ถูกล
กะทบ ข้าพเจ้าแทบหมดสติ เพราะที่ศีรษะ
ข้าพเจ้าเต็มไปด้วย น้ำ เหนียว ๆ เป็น เลือด
ข้าพเจ้ารู้สึก เจ็บแปลบ เมื่อมือไปถูกลงตรงที่โน
นั่น ศีรษะข้าพเจ้าแตกเสียเป็นแน่แล้ว จึงควัก
ฝ่าเช็ดหน้าออกซับโลหิตบนศีรษะ ข้าพเจ้า
หัวหมุนเวียน ชวนอยากทราบว่าสิ่งที่ตกมาถูก
ศีรษะข้าพเจ้านั้น คืออะไร จึงควักเทียนออก
จุดส่องหา ข้าพเจ้าแทบไขว่คว้าศีรษะข้าพเจ้า
เองที่ชุ่มซำจนเกินไป ในเมื่อไปพบผลจันทน์
ห้าม ๆ แดกแยะอยู่ข้างตัวข้าพเจ้า ให้แน่ใจ
ข้าพเจ้าแตะหน้าเลือด ๆ บนศีรษะฉมรส ปรากฏ
มีรสหวานประแล่ม ๆ

เสร็จพฤตคือการณคณัน ข้าพเจ้ารู้สึก
เสื่อสักระหลาที่ สวมอยู่ ออกจะหนาเกินกว่า
อากาศมากไป จึงปลดคลุมออกเย็ดออกเพื่อให้
ไกรยอากาศ ยึดผ้าพันคอลงกระเป๋ำ เมื่อได้
เรียกมึงเรียกขวัญ และ 'กุมสติทางไล่หยอง
ๆ ๑' เป็นต้นแล้ว ก็ย่างเท้าวิ่งเข้าไปใน
โรงทมิ

พย! พย! แล้วกัน! เทียนก็ดับแล้ว
ด้วยฤทธิ์ทางควา ข้าพเจ้ายืนนิ่ง อยู่สักครู่
พอตาชิน จึงค่อยเอื้อมมือไปยั้งขึ้นไว้คัพ

“ฮะ! ฮะ! ตาอ้า” ข้าพเจ้านึกในใจ

ศิษย์

สิงห์

“แกต้องหมอบกราบข้าพเจ้าละครวณ” ข้าพเจ้า
เริ่มทำกิจของข้าพเจ้าทันที คือกิ ตะป อก
ใหญ่ถนัดออกจากกระเป๋าร่วมกับคัน แต่
เสียท่าพาไม่ ชักไฟจะเจ็ดคนยี่หัวตะปสำหรับ
ระตอก ข้าพเจ้าลมทั้งไวเสียเมื่อครวณลุกขึ้น
ตกลุกศีรษะนอกโรงทมนั่นเอง แต่ไม่เป็นไร
พอกระเด็นลง ข้าพเจ้าก้าวขึ้นไปบนชั้นแล้ว
นั่งลง เมื่อ จก ตะป ลง บน พนไม้ ชัน แล้ว
ข้าพเจ้าเริ่มลงมือตอก ข้าพเจ้าวางคันตอก
ลงที่แรก เสียงดังสนั่นไปทั้งโรง ยึกใจในเอง
เสียงดังดัง ไครมคราม โฉ่งฉ่าง แกรกกราก ก็
บังเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ข้าพเจ้าทำลายไปหมก
คืบเงาและประกายวอยแวบไปในที่ต่าง ๆ มือ
ชักสั้นยั้งขึ้น บ้างทมิถันม ๆ ร้องจก้วงปราก
มาชนขาข้าพเจ้า แต่ด้วยความมานะแรงแข็งใจ
ตอกเรื่อยไป ถูกหัวตะปข้าง นวมือข้าพเจ้ายาง
จนรู้สึกกระหม่อมทอน ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีข้าพเจ้า
คงชีพข้างหนาเสียจริง ๆ ตอกเป็นหลายทีจึง
ทะลุถึงกระดาน ข้าพเจ้าอยู่ในที่นั่นของ ๆ อยู่
เช่นนั้นนานจนรู้สึกเมื่อยจึงขยับลุกขึ้น จะสลัก
แข็งขาเสียก่อนแล้วจะลงมือใหม่ พอข้าพเจ้า
ขยับลุก หนาข้าพเจ้าแทบคว่ำลงไปถลอกขึ้น
เพราะกระหม่อมมี อะไร มาถึงชายเสื้อข้างหนา
ของข้าพเจ้าไว้ พอกำลังมอง คาข้าพเจ้า

ลอคลงไปได้ขึ้น เอ้อ! เฮ้อ! ข้าพเจ้าสันสติ
จะร้องกร้องไม่ออก มั่นยืนตาทั้งคู่เป็นประกาย
เขียววาวอยู่ภายในนั้น ไม่เห็นสิ่งอื่น พร้อมกับ
เสียงคำราม ออกมา อย่างน่ากลัว ชายเสื้อ
ข้าพเจ้า ถูกลาก ลอคเข้าไป ภายใน จนติดแน่น
ข้าพเจ้าก่อนไม่ได้ถอนจากถลอกเลือดออก กอง
ไว้ รวยვნจนเต็มเท้า ออกจากโรงทมิ มีอะไร
ตามข้าพเจ้าคึก ๆ มา เสียงคึก ๆ ทางเบื้องหลัง
ข้าพเจ้าไม่พยายามเหลียว กลับไปดู ใจนัก
ภาวนาบท พระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ พระ
สังฆคุณ และเพิ่มกำลังยั้งขึ้น ข้าพเจ้าจำ
ไว้ว่า พอก้าวขึ้นบนศาลาที่ไม่รู้สึกตัวอีกต่อไป
จะนานสักเท่าไรไม่ทราบ ข้าพเจ้ารู้สึก
ตัวเมื่อ เสียง แม่ฮ่อน เรียกข้าพเจ้า ช่าง ๆ ตัว
ข้าพเจ้าขึ้นไปนอนอยู่ที่หอสวดมนตร์ รอยตัว
ข้าพเจ้ามี พระข้าง สามเณรข้าง และสมาธิ
วงคุษของเรานั่งอยู่พร้อม ก่อนที่ข้าพเจ้าจะพัก
อะไรได้ ร้องถาม ออกไปว่า “คุณแม่อยู่
ไหน?” ได้รับตอบว่า กลับบ้านก่อนนานแล้ว
ทั้งมารดาข้าพเจ้าและมารดาแม่ฮ่อน ข้าพเจ้า
ได้ รับความ ประคบ ประพรม จาก แม่ฮ่อน เป็น
อย่างก็ ช่วยหาพิณเสนาภคมให้ข้าพเจ้าเก็บ
และหาน้ำอบไทยปนน้ำโอ๊กโคโลน ชยผ้าเช็ด
หน้าข้าพเจ้า ทางปลายเท้าทมน้ำอันที่ทำการ

พ.ศ. ๒๔๓๑

ล่องดี

เป็น หมอนวัก อยู่ตลอดเวลา จนข้าพเจ้าได้ สติ
 ขยิบตา จังเกิดได้ถามกันขึ้น แต่เรื่องโดยมาก
 ลงความเห็นว่าข้าพเจ้าถูกหลอก ถึงกับ
 ท่านสมภารต้องทำน้ำพระพุทธรูปมนตร์ รศ. ศักระ
 ข้าพเจ้า คาอ่านขมิ้น ใบหน้ามีความสุข
 ไว้จนข้าพเจ้าชักค้น แต่ไม่ทราบจะทำอย่างไร
 เพราะเราเสียเปรียบ พวกฝ่ายเราหน้าร้อย
 ไปตามกัน แต่พวกตาอำมหิตหน้าเร้น ๆ ทงน
 ข้าพเจ้ารู้ สักเสียใจ และน้อยใจ จนแทบร้องให้
 ทศกธแห่งตาอำ และข้าพเจ้าก็ออกจะละมด
 เอาวณมกเทยว ทราบที่สุก ข้าพเจ้ากระดาก
 แม่อ่อนเป็นทศกธ อยากจะหลบหน้าไปจาก
 หล่อนเสียทีเดียว

“คิดนี้ไม่ทราบเลยว่า จะมเหตเช่นชน”
 แม่อ่อน พท “ถ้าทราบ คงไม่ยัก ที่จะให้
 คุณเริ่ม ทกลองสิ่งยา ๆ อย่างนี้เป็นแน่” แล้ว
 หล่อนหันไปถือคาอำเข้า

“อ้าว แม่อ่อน จะมาโกรธฉันลูกหรือ”
 คาอำเหลือกตาตอ “คุณเริ่มเองเป็นผู้ทำ
 ทางหาก”

“คิดนี้ชยาทรายนัก ว่าเสีย ของ คุณเริ่ม
 จะถูกมันคงไปไว้ไหน” แม่อ่อน กล่าวเป็น
 เสงหระอ “ท่านหม่นไปถักนหรือคะ”

“ง่า — เกยว — ง่า — เกยว น หรือจะ”

ท่านหม่น ตามตะกตกตะก

“คะ ไปเคยวันแหละ ไปกันมาก ๆ สิคะ”

“ก็เหมือนกัน” เสียงออกจากปากพวก

เราหลายคน

เมื่อได้ กระเตรียมตะเกียง จนพอแก่ความ

ต้องการแล้ว พวกเราก็ตอกเคียว มีคาอำ เป็น

มรรคเทศ ระวังทางต่าง ออกความเห็นกัน

ต่าง ๆ พอไปถึงในโรงทมิ ข้าพเจ้าเห็นเสื่อ

สักกะหลากของข้าพเจ้ากองอยู่ย่นขึ้น พอ

หยิบขึ้นดู หน้าข้าพเจ้าซาจนเกือบไม่รู้สึก

ข้าพเจ้าคอดกระป๋องขยเสื่อ ของข้าพเจ้าตก

กับชนไว้เอง คาข้าพเจ้าถูกความกลัวงักกับ

จนแลเห็นเป็นลูกถึงลงไปโน้น ข้าพเจ้า

เอาไฟมาส่องลงไปใต้ถ้ำขึ้น อ้ายตบของ

คาอำแห่งหน้า ชน มา มอง พร้อมกับคำราม

ฮือ ! คาเขยว เป็น ประกาย สิ้นเคราะห์ !

ข้าพเจ้าถูกข้าพเจ้าหลอกตัวเอง เพราะขาด

วิจารณ์

เมื่อสนเรื่องงงพากันกลับ ข้าพเจ้าต้อง

พาแม่อ่อนไปส่งบ้าน เพราะมารคาของหล่อน

ยังไม่กลับมารียหล่อน เกร็ดมาตามทางสมพิ

เรื่อย ๆ ทนาจนต้องเคียวชิด ๆ กัน ปาก

ข้าพเจ้า พว้าขอมคุณ ในการที่หล่อนช่วยเหลือ

ข้าพเจ้า

สิงห์

ศยา
บ

“ถ้าฉันเกรงจะยุ่งหล่นเช่นนี้ ต่อให้
มาจริง ๆ ก็ไม่ค่อยดี” ข้าพเจ้ากล่าวขึ้น
แก้เก้อ

“แต่ถ้าฉัน ตั้งขายเสื้อของคุณไว้อย่าง
เมื่อหัวค่ำละ” เจ้าหล่นสัพยอกถาม แล้วก็
ตั้งขายเสื้อข้าพเจ้า

“ก็ยิ่งดี ฉันจะไปปล่อยหน้าคามขายเสื้อ
ลงไปเช่นนี้” แล้วข้าพเจ้าก็ก้มทวนหน้า
เข้าไปจนใกล้หน้าแม่อ่อน และส่ายส่าย

พร้อมด้วยกลิ่นอันชื่นมื่นเข้าไปจนเต็มปอด
“อ้าว นี่กว่าจะไปรีบเทียว” เสียงมารดา
ของแม่อ่อนทุกคน เมื่อเราทั้งสองเดินไปถึงหน้า
ประตูบ้านหล่น เรารีบผละออกจากกัน
“ก็แล้ว คุณเจม่อตล่ำที่มาส่ง ขอบใจ
มาก”

เมื่อใกล้รุ่งเช้าให้ฟัง เรียบร้อยแล้ว
ข้าพเจ้าก็ถามมารดา และแม่อ่อนกลับบ้าน ถึง
ห้องนอน ลืมตัวลงนอน ผ่านทั้งรายและกิน

อวสาน

๑ คนโง่ล้าน ฟังขาน คนเฉลียว
โง่ไม่หยิ่ง ประวิงจำ ทุกคำควร

เพียงคนเกี้ยว เท่านั้น สุขสันต์ถ้วน
ไม่ช้าล้น ฉลาดทัน ตามกันเคย ๑
พระศรี นิพนธ์

เรื่อง ลูกอินทร์ ? หนังสืออ่านเล่นเป็นกลอนสุภาพ

ประเสริฐอักษร ปรณาแก้วคำถุ ในกรกฎ พ.ศ. ๒๔๗๑

รณจิต

๑ โอเรียนน้อย ห้อยน้อย กลอยชีวิต

เจ้ารณจิต จำรูรา แรมอาลัย
กำพร้าบิดา มารดา มาแต่ไร
เป็นบุญได้ ผายผิง ฟังพิชา
พระองค์หญิง ยิ่งแม่ ยิ่งเกิดเกล้า
ไพบูลย์เจ้า โรงเรียน เพียรศึกษา
เขขัน้อย กลอยบุรี เป็นครูบา
เนาถกน้อย ลอยหน้า ยามราตรี
ยามกลางวัน สอนชั้น แม่รุ่มร่า
ยามค่ำครัน สอนตัว กันกลวิ
เรื่องอ่านเล่น เป็นเหมือน เพื่อนชว
ดีกว่าเพื่อนคน รนนิทา
โอศิกน พโยมญ สยัสแล้ว
ไม่ว้าว ประวิเลห์ เสนหา

ถึงคุณหลวง พิตเยศ เจตนา
เฝ้าพยา ยามกวน ไม่ชวนรัก
เจ้ามุงมาท ชาตินี้ แม่มีค
ต้องเชิดชู ชีพพอง ยศสูงศักดิ์
สมันชาก ผากชวา สวมักก
ใช้หยกหยัก สักว่า มีสาม
มโนมณย์ คุตได้ กังไคร์คุ
โยยอมสกล แท้มัน พารัน
หาเครื่องล้อ ชลอย่าง ส่างก
สมศรีชี วิทหญิง กลอยกลิงโย
เกลี้ยงน้อย ชม้อยทาว คาววัย
ดวงจันทร์ดิย เมฆมอง แสงส่องไส
เหมือนเพชรพราย ผายชน พันธโร
น่ายวนใจ ขวนตา ครววิเว
อินรมัง กังวาล ข้างกันหน้า

ประเสริฐอักษร

สิงห์

นาฬิกา ของเรา ที่เก่าแก่
เสียงนาฬิกา เกลือกๆ เกลือกๆ

ใช้ฝึกเพลง ใครเรียน ทนเรียนเรา ๆ คำ

มิตมาเยอน

๐ ไฉนประทุ มอญก จังรีเท

อ้อคุณหลวง พาทะต สหายเก่า

ออกกึกกัก พิลิกทะ ทะระมา

ถึชวกละห์ ย่ำระทำ นำข้าครัน

กรากเข้ามา ในห้อง ยมย่องว่า

“น้อสา วรวิธ เหล้าสวรรค์

นักถึงหล่อน ก่อนใคร ใครก้านัล

เพอนไหน วันถึง ททงเชียว”

“ขอบใจยิ่ง แต่ผืนผืน กับสรา

มันไม่น่า นกถึง จะพงเคย

คุณหลวงไว้ ไช้คม ปลื้มคนเคย

เห็นเหมาะเกลียว กว้านำ มาก้านัล”

พอฟังตอบ ยอเบเลา นังเกา

เจ้าจะหนี นำเกลียว เป็นเคยคณันท์

เจ้าของเรือน ถึงเออน ไกรันครัน

ทำกระนั้น กระนั้นไป ก็ไม่งาม

จำนงลง ส่งกระบัง ยากะวิก

ใจก็กึกกัก คั่นปาก อยากจะถาม

ยังไม่หยอก อุตสาหิ พยายาม

มาเกี่ยวกวน ล้วนลาม อีกหรือไ

แต่นั่งเสียบ คึกว่า ไว้หน้าคิง

วางขงขง กักถั่ง ในคิงโชน

บอกหลายครั้ง เล็กทวัง มึงเป็นไ

เอาแต่ไข หูตระหน้า น้าว้าคาญ

“น้เมอไหว ใจห่อถอน ทัวถอนโลก

จะสาวไล่ก แสนทงง นำสังสาร

จะอ่อนลง หลงเหิร เสียบเกนกาล

กลัยสัมาน มึงขวัญ สมนันเพียร

ถึงโกรธขง ขงขก เผาพคัย

ก็เหลือคัก ความรัก ให้หักเหียน

ทกค่าเข้า เร้ากมล มวอนเวียน

ไม่เห็นนึก จิตเลือน ระเิกขัง”

“ไยก็กลุ้มใจ บอกเท่าไร ก็ไม่เชื่อ

อินเอย อินเอย ไม่เคยทวัง

จะแต่งงาน แต่มาร ขาอำปลัง

ไยทอย่าคัก นกเหมือน เป็นเพอนถัน”

“ก็ใครหัก แต่วัก เหลือหักหัก

ใครเป็นมิต ขังมิต ชนชิตขวัญ

หล่อนไม่ชอบ คอยรัก ซอยจักกัน

ชีวิตคิน ไหนจะพัน ทวนคอย”

นังออกออก เหมือนมอก ก็ก็ไม่กรุ่ม

กลุ้มเหลือกลุ้ม เมือหู ไม่รู้ถอย

ฉวยโนเวล อ่านเล่น เหม็นล้าชอย

ไม่คอยถ้อย สักคำ ก็ทำเนา

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกอินทรี
๒

อยากจะได้ เกรงใจ ไม่ไหวอีก
สกะปลีก ตัวหลบ เล็กพยเขา
มีโยอาน ท่านหลวง ไม่่วงเงา
เผ่าพคเอา พกเอา เขาพิกล
หทัยสกร คึกออยู่ กับมีกพก
เข็กร้องน วุ่นยก แก้วกาหล
รินแล้ววาง ข้างเขอ เทอเต็มทน
สาละวน อ่อนวน จะร้อนลา
“หล่อนโปรกัม ชิมหนอย อร่อยนัก
เสียแรงกล้า สวมักกัก คักมาหา
พอสมทวัง สมดัง เจตนา
ไภย์รึกา แดสมาน กลัษยานัก”
ขันไมคม เหมือนยม โอภาศกลัง
ให้ออยอิง กระเลื่อกระสน อยู่เณคัก
อเควาเคย มิเคยเห็น ไม่เว้นคัก
สู้กิมอก หมกแก้ว แลวกันที
ค่านิยมแล้ว ค่านิยมอีก ระวิกเสนห์
พิโอพิโอ อ่าลา นาคีองที
เกยวามือ รุมมือ หนอยถออีก
รวมที ครอบลือสอง จิงยองไป ๗ คำ

เจอนถวิล

๑ พโยมบัก ประคอง ตามหลังคิก
ลัมบักสวักซ์ ไฟเลียง แก้มเมียงใหม่
ถึงหลวงครู ยังอยู่ ที่บรรโท

กัษไฟ บักประคอง เหลืออยู่รอ
จะเข้านอน ออกร้อน นอนไม่หลับ
จำต้องกลับ เลี้ยงหลัง นั่งร้อนจอ
แขยงเมฆ คาวกิเรก เอกลธอ
โษยใจคอ เป็นโณน ไม่สยาย
จวนเที่ยงคืน ชื่นประทีน กลิ่นราตรี
นงพานพ พงเหมือน แสงเคือนหงาย
เงยแสงเงย เงยภมกล ทรนทราย
ซังหลวงเทอ เพื่อนาถาย บ้ายเกยววน
เอ็งหวาก ปลาตเมียง เหมือนเสียงเกือก
ใครทอยเลื่อ เกิรวน ถนนสวน
ลกขนมอง สยอจิด คิกเรรวน
โอ้ทหวล แว่วไป คนไม่มี
โผทอกกาย เกอหวาย คล้ายวง่วง
เพิ่นชมควง คาววะแวม แอว์มดี
คลังแล แชนท่วง แฝงเมฆ
ยวนอุก พโยมยวน วัณจวนยอน
“โอ้ออกสาว นัรวา กระโกสุม
เกาะกิงพุ่ม พฤษกแลลัม แยมเกสร
ไว้ ใครเก็ก ทูเรศเรือ เทยอภาม
มาเฟ้นพอน บ่อนแสง แห้วแห้งไป
บุญถูกเก็บ เทนัยกรวย สุวรรณะรัตน
ถวายกษัตริ์ วางเสถียร มนฑาษรใหญ่
หอมประทีน กลิ่นเจ้า เข้าอาลัย

ประเสริฐอักษร

สิงห์

เด็กเด็กไป ขยี้เล่น ไม่เป็นชิ้น

พโยมเป็น เทียงคร ขยี้โรงเรียน

ก็ไต่เพี้ยน กยักรัย ศรีวิไล

ใจเหมือนใจ อมระแมน เนาแกนกิน

ย้อมริ้วจิน คณาไคร้ ไล่คู่ครอง

แต่เช่นหลวง พิกเขก เคยมณนัย

เหลือร่วมชุก ร่วมชีวิต ร่วมมิต้อง

แม่บุญเรา เจ้าอำมาตย์ มามาทบ้อง

หรือของทอง หาญใจ ไม่โยก

ยิ่งเทวัญ เนาสวรรค์ สันนิวาสน์

ยิ่งสมมาท สมหมาย ไยหน่ายหัน

ไม่มารยา สาระพิท ไรสัตว์

หวังเช่นนี้ แทยทั่ว ทุกถ้วนาง

ถึงวาสนา ใช้อีกา พระยาใหญ่

โอ้น้ำใจ ไคร้เทวี เสียเกินอย่าง

สู้อำยวน สงวนทน กลน้าค่าง

กลึงอยู่กลาง ไยบัว มัวไมตรี

ไซ้คมี่ช่วย อวยคักกั รักเย็นโสท

ไม่ขอโลก ไชยคเคอเม ให้เลื่อมศรี

แม่ไซ้คช่วย อวยคักกั สมรักมี

คอยคัช สาวพโยม เป็นโน้มนใจ

ยิ่งคณัง ถึงชีวา อนาคต

ยิ่งวันทก ทอฮารมณ เหลือสมไหว

ยิ่งง่วงเหงา เสร้าสทอน ถอนทภัย

ยิ่งท่นัย เนตนาง พ่างสลับ ๗๒ คำ

พระอินทร์เหยียบ

๑ สักใจ เลียงอไร ในนางค

เหมือนทริยางค ทิพย วัชร อัครคิน

ยิ่งทริยพัง ถึงกระหม่อม ธรรมเมฆิน

พโยมฉิน พักตรนัง คงแซ

เห็นประกาย พรายฟ้า มาลิลลย

แนววิชัย พราวพ่วง เป็นทางแพร่

คล้ายกรวดฟ้า โกล้มา เพ่งตาแล

แม่แม่แม่ มุ่งเหมือน มาเรือนนาง

เอือรตฟ้า ละล้มา ถึงหนาคัก

แลพิลึก วัคมี ดีแพรวพราว

เจ้าอาชา ขนานหน้า เทียมดาทาง

คนนั่งกลาง วางท่า ขยิพาช

เทียมธดา หนาพนัก พยักยม

ท่ากรั่มกรั่ม อาของค ส่องวาคี

ทิพาภรณ์ รัตนา อาอินทริย

ลูกเควรี มาท เก้าอนอน

ฉวคัลล่า ขำคม ย่นอมยม

อยุทริม สาวเสนห์ เลห้อยศิริ

พ่างพิณทิพย ปวิธิปรีช เสดสนทร

“อ้า! สมร ออย่าประหวั่น พรนพยา

เหลือออมรัก หักเท อยเวหาสน์

ชรอยยุพเพ สันนิวาสน์ พาคนา

อเนกอนันต์ นางสวรรค์ ในชั้นฟ้า
 ไม่ต้องการ น่ายรรโลม เหมือนโฉมตรู
 โยอยู่เคียง เบียดยพัสลิก ในคอกัน
 ไปยกพิสูสถาน วิมานทร
 ขอดนอม กล่อมน้อง ให้พ้องฟ
 ภิรมย์ รน ชื่นชู ชัคกกา
 พโยมอง คตงัน สันตะท้าว
 เหมือนจันทนา น่ายพัสลิก นึกถึงชา
 “เรามาชม สุกเสนห์ กัญเทวา
 นึกเชื่อว่า เล่นเล่น ใจเป็นจริง
 เทวราช ยัสสางไฉน ว่าไม่มี
 ตามคัมภีร์ เพื่อกล่าว พังทวยาทภัย
 ไม่เคยเชื่อ เหลือเห็น เช่นประวิง
 เป็นแต่สิ่ง นึกฝัน กันลมลม
 นัยังใจ ไซ้ฝัน ประจันหน้า
 แท้เทวา หวังส มาคัสม
 มีวิคตย หมดยตง พักตร์ขังคม
 ชนังชม ชนทภัย ไม่เรธา
 “พโยมเอ๋ย พเคย แจ้งจิตเจ้า
 ย่อมไผ่เผ่า กัญชวัญ ร่วมทรรษา
 ทรวงยศักกิก หลีกสรวรค์ ชนณะมา
 ครนพิยา ออของ แล่นงโย
 ธรรมภา นาวี สมมิก
 เมื่อสพชชี สมชิต พิกมัย

พองคอินทร์ บินพา สรวลีย
 ยังจะไม่ สมครอง ทวอน้องรัก
 พระเออมกร ชื่อนปราง ไทนางเง
 พลาญมยง พังเคลย จิตประกัย
 เนตสพเนต เทเวศ อาเภทชัค
 ดึงอกัก โอฐคอง สนองพลัน
 “ข้าบาทไพร่ ไซ้ประยูร ทรูกลสง
 สกแค่นรง ใจเลศ สเมอฝ่น
 ทงมณย สุกเสนห์ กัญเทวัญ
 เห็น เก่นชวัญ สวณ้อย จะพลอยชอง
 ขอบพระคุณ กรณา ทาสาทรม
 ไม่นาม ทระลม ปลื้มสนอง
 พระกรณา ระยชา ฝ้าลตอง
 คัมภีร์ของ กันกาย รนวยปราง
 “ละข้างพก ข้างด้อม ยอมไหวหรือ
 วานอย่าดิ เลยน้อง ปรองสมาน
 สุ่มาหา หวังพา เยี่ยมพิมาน
 เชิญนางคราญ ปลงใจ ไปทวยกัน
 โอฐกัทรส กรกระหวัก สมผัสชิต
 พ่วนพมพิต ปรางพโยม ยรรโลมชวัญ
 ทรวงยอกก รัตกสทาน สรวนชวัน
 เลยบงัน สันชย เหลือทลยลา
 ประคองนาง บ้างไป โกลัพนก
 อ้อมชินพิก รุมพิต ชิกรัต

สิงห์

ประเสริฐอักษร

“ไปกับพี่ หนอร่อง ไยสงกา
พระพา ไปถนนม เป็นจอมนาง
คอยสักคำ สืออย่าทำ เป็นคักกะตา
ใคร่แรงจิต วนิกา เชิญอย่าหมาง
ไม่เต็มใจ ให้สงวน ระทวนว
เตรียมทำอย่าง จิตนัง หม่นหมองโย”

พุดแสนยาก แต่ปาก มันยากทล
โดยอาคร แต่ประหวั้น กลั่นไม่ไหว

“สศแต่ทรง กรณา สุกาไท
ไม่เห็นใคร ฟังฟัง บังพระองค์
จะสังหาร หรือสฆาน ไม่วิถี
ถวายชีวิต สุกแต่ แต่ประสงค
ขอยกหน่วง พวงราช บาทะยงสุ
ทลตามทรง จงใจ ไซ้มารยา”

“พชนใจ ไค้ฟัง สมหวังรัก
สมประจักษ์ ก็พระญาณ สว่างหา”
พระโอรุทนต์ หักดประคอง นองเกลื่อนมา
วางรดา พาพโยม โดมอัมพร ฯ ๔๕ คำ

เลียบนภะลำเนา

๑ ทรวงทวิทวิ ล้วนฟ้า แลตาลาย
สำนึกคล้าย เรือเหาะ เร็วเลาะร้อน
ค้อยวายหวน พรันธระ ฟังพระกร
จอมอมร กอกแอบ แนนพระองค์
เหลียวซ้ายขวา ทารา อวรามเรือง

คงยังเชื่อง บังพินิจ พิศวง
เคี้ยวโตปาน ขอยจาง เคี้ยวผ่านทรง
โตเท่าวง กระคังข้อม เคี้ยวพ้อมโต
รดผ่านเมฆ มองเล็ก ผ่านควันเล็ก
เย็นยะเยือก แลสลับ น้ำกลวไซ
มองโลกเรา ซโจกเปลว ร่มโน
ไม่เห็นโล กากิเรก ล้วนเมฆยัง
คงโสมแก่น เท้าแก่น ละคอนน้ำ
เคี้ยวแลมา ข้อมลง ไม่ทรงหวัง
ควายางคง ใหญ่หลวง เสียจริงจริง
สวรรค์วัง แลสวาง กังกลางวัน
คงอุทัย ไม่ใหญ่ เท้าใครเห็น
แต่ท้าวแก่น คงโต ไร่สวรรค์
พิลิกเหลือ เมื่อเห็น เป็นเช่นนั้น
แต่สู้กลั่น มนาคู ไม่ทูลซัก
พระอินทร์องค์ ที่ทรง ทหราน้ำจิต
เพลินจุมพิต อุ่มประทัย กับพระคัก
เห็นว้ายกลว วายตัว สันนังกัก
ทั้งออกรัก ออกยิ้ม กริมอาลัย

โดนพโยม แลชโยม กรกระหวัค
ถ้าพระหัตถ์ เข็มจริง อิงท่านได้
รู้จักตัว ทมกกลว ทมคโทยภัย
สหัสสนัย ปราโมทย์ โปรกจริงจริง
“พี่แลงรือ หวังพนธ ให้พอจิต

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกอินทร์
๒

ทวงชีวิต พินิจนา ประสาหญิง
ชมทวงทาว วาวเมฆ เกล่ประวี
งไม่วัง ทวอหว่ง ถึงวิมาน
เห็นหรือยัง พทวัง สวาทนึ่ง
หวงขึ้นชู้ ค่ประคอง ครองสถาน
ศิวิลย์ ไรท์กซ์ ชุกราควญ
ร่วมสำราญ บรรโลม พโยมน้อย”
“โอ้บุญเฮ้ย เคยหรือ สักมอหนึ่ง
ระว่าพึง ถึงเห็น เป็นหล่อยหล่อย
โก้ชียาท ราชอมร มาร้อนลอย
จึงไ้พลอย เห็นรหัส อัจฉรีย์
ขอฝากกาย ไ้บัง กษเรน
เลียบเป็นค่ หรือเลียบ เพียงทาส
ข้าบาทเทร เกินหน้า ผองนารี
ยอมเส้นช้ วาตมถววย ไม่ทมายศน”
“พวกไฟเราะห์ เสนาเท กว่าชโลม
สาวพโยม โลมชวี ไ้ให้พชน
เคยรักใคร ไม่ดบ ทุกภพพน
เหมือนแม่พน โสมนัส สหสันนัย”
เพลินพึงรส อมระพะ เนาทเลียบ
เอรดา มาเกียบ วิมานใหญ่
พินโอปอ ก่อถาย ลายอไร
ประกยรัต นามัย วิไลยเลอ
ลอยบนเมฆ เอกสอว องค์ปรางค์แก้ว

แสงรุ่งแวว วาวผก สุกเสนอ
ไม่กระตาก อยากชม ไ้สัมผัส
เกรงคนเกอ สู้สกต พนร่าพวรรณ ๗๒ คำ
เข้าวิมาน

๑ วชิระหัตถ์ กระหวักองค์ องคั่นอง
ค่อยประคอง ชนสถาน พิมานสวรรค์
ถนนโปรย โรยพลอย กลอยสุวรรณ
ย่างเหยียบคั่น บรรโค ไซ้ โมรา
เยี่ยมทวาว อู่ฟารแล แม่ลวกลาย
นพรัตน์ รัสสววย รยัยผา
พนทองหลาย สีสัสม์ แกมจินดา
แหงนคฟ้า เพดาล กระจกรเณ
พนทพทม วิมลธอ มรกต
เพองพิท้อย ย้อยหยก รยายเนน
ล้วนพวงเพชร สีต่าง สฟว้างเพลิน
ม่านแพรเคียว ทองพราว วาววิไล
พนสหย่น ลมุลยาท ยามยาคูเยอง
มลึงมเลอง ร่วงรัง ทองพงไหม
ล้วนแว้วว สอวงเขมย เยี่ยมทองโก
ก็ใหญ่ใหญ่ เลี้ยวลก ไม่ทมคงาม
ถึงวังใน ห้องโถง ก็ไ้ยา
ฝงนางฟ้า กรมา ส่งาหลาม
เลอแพกรอง ทองรยัย วรรยวาม
แลอร่วม วราภรณ์ สลอนตา

ประเสริฐอักษร

สิงห์

พระวางนาง ย่างหยิก ครัสกระชัย
ให้ไปหยิบ เครื่องประคัม กัญญา
มาอาโหม พโยมหญิง มิ่งชายา
แล้วทวดมา ครัสสัง ให้นั่งพัก
บนเขารพาค อาสน์กุดัน วายทวนจิต
ทรงร่มพิศ โอบรับ วางพระคัก
ฝ่งนางฟ้า กัมหน้า สวามิภักดิ์
มีกลักรัก แอมมอง ยมย่องกัน
“ฟ้าจาก ฝักน้อง ผ่องนางฟ้า
คอยพิทักษ์ รักษา จนอมขวัญ
ทวนกันหา สักสวญ อยู่ด้วยพลัน
วานอย่าทวน อันใด ในโพชชนคร
ต้องบอกข่าว แก่เหล่า เทพไทย
ที่ร่วมใจ ให้พร กระฉ่อนทน
ผลองเท วาภิเษก เอกมงคล
สมกมล พิศมัย ในพโยม”
พอครัสเสร็จ พระเสด็จ ลัษทวาร
พนังงาน อัยศร ลออันโถม
ท่างเข็ญเครื่อง ขี่ลันทนา มายวรโถม
ชวนน้องไน้ม โสมนัส ผลึกอาภรณ์
ภาษาเพอຍ เป็ลยชาย เป็นส่วยทิพย์
วาววิวิว ส่นอยแพรว ท้องแก่อ่อน
เครื่องประคัม เพชรวิชัย ทัยทองกร
เกยรช้อน ส่องสร้อย ห้อยกุดชาล

ประวิชวาว พราวพลอย สรวมสร้อยคอ
พิเชียระช่อ กลักสะโย อาโหมผล
วงโมพิศ อุดะทิก นิมิครักกล
สร้างคั่น คิวาลัย ไซ่คนเรา
เสียงกั—กาว สาวสวรรค์ รัชชัญชลอย
ให้ชนชอย ชูทรวง วายวงเหงา
เป็นบุญลย ประสพพโยม โฉมนงเยาว์
ขอใส่เล่า ปฏิบัติ อัยศร
จอมไตรครั้งสี่ พังพระทัย อาลัยเลียง
เป็นคเคียง เพ็รียงพร้อม ยอมเป็นข้า
ประสังค์ ไทน โปรตไค ไซ่นางฟ้า
ขอผลอง กรณา สาระพรรณ
“ฉันมนษย์ ชุกเลว หรือเหลวไหล
ทนงไซ่ นางฟ้า ให้นาหยัน
ชอยไน้ม แสคงรัก ก็ตามกัน
โปรคนกณัน เพียงมีค อย่าคิดเกิน”
ต่างแย้มสรวล ชวนชน วรรณเร่ง
ไม่ชันแข็ง กระเขยิกกระตัก ชักให้ชัน
เหลือพิลิก นึกโถม โยพะอัญ
บุญพะอัญ เห็โรกล เหลือไครนีก ๆ คำ

สมานมนโธรมย์

๑ พินิจองค์ พิศวง เหลือปลงเห็น

ว่าจริงจริง ทั้งเป็น เช่นนี้ คัก
เหมือนสบัน ถวิลไป ไระทัก

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกอินทร์
๒

ยังยงทรงก บังปลาท ในชาติเกี้ยว
เกศคนคน ไฉนวน คดสวรรค์
ขึ้นกันขึ้น วังกำริง สิ่งฉิบเฉียว
สมัยใหม่ ไคร่ซื่อ เหลือจริงเจียว
ถึงจะเที่ยว ปรกาศคน ไม่พ้นแล้ว
อมเรศ เปตลี มีที่ไหน
มีแต่ใน ไชยสถาน อานเลหวะแว
คงว่านั่น ว่าบ้า ทาเลวแถว
แค่นัยกเฮว เลี้ยวลก มาขยกัน
แต่มีนจริง หลึงพโยม ฉาโถมคักก็
พระอินทร์รัก วังพระทัย มีไฉ่นั่น
นั่นและหนอ ขอรหัส อัครวรย์
ถึงย่นยืน ไร่พยาน เป็นมารยา
มีवलันครอง มองไป ที่ไหนเล่า
พระเป็นเจ้า รอมสวรรค์ ผลันมาหา
ทรงเครื่องถอก ปลอกมกุฏ ชกเจ้าฟ้า
รักเกศา อุดเนทิศ โมพิศเปลือย
ผลององค แทนทรง หงส์ภยา
แค่ซังชา พระพผลึก งามเล็กเฉอย
ทรงทองกร ส่องพลอย บัวยกรรฐ์เยอย
กุดชาลเพชร เม็กเพอย เียงเกอยพล
ก่อนเห็นองค์ สังกัน ประทินหอม
นางฟ้าน้อม เคียวลา ไม่กล้าอยู่
แสงสว่าง ปรางค์อะไร ใจมิรู้

กลายทรูบร มเลื่องรัง นำมุ้งมอ
พระพักตร์ อม บัมลไม คล้ายลูกอินทร์
เหลือไคร่ฉิน พักตร์ฉิน หันชนอง
พโยมค้อย ชม้อยฉิบ ไร่รับรอง
ตระกองส่อง กรกม พลาจรมพิศ
“สงสารน้อง ต้องเปลี่ยว อย่เดียวเหงา
ถึงถึงเหล่า สรางค์เกรียว ก็เที่ยววิก
เร่าฤก ฝักพิ คุชิวิต
มาแนยชิก ชินชม สมไมตรี”
“จริงเพคะ ต้องผละ นิवासสถาน
เห็นแต่เบื้อง บทะมัลย์ ผ่านเกศ
ไปรคสำนึก เสนหา ของนารี
ข้อมมจริง ิจิตอยู่ มีรักคลาย
ไม่วริก ก็ประจักษ์ ไม่สักจิต
ครันหลงพิศ ะวาสแล้ว เหลือแล้วหาย
ยังข้าบาท ผงาคคัก รักเจ้านาย
ยังเป็นฝ่าย เสียเปรียบ เมื่อเทียบกัน”
พระประคอง เจ้าห้อง ทิพยัญจุฑา
พระหัตถ์ซ่อน ชินเพลา เร้ากระสัน
บนแท่นทอง ผ่องยัพ ทรคาควัน
นุมนมฉิน กลั่นกระยุ ฟูยาลัย
งามพรั่งแพรว เสนอนแก้ว โอปอทอง
อ่อนลออ เอกสม บรรณมัท
ประคองพุ่ม ประทุมมัลย์ ร่านระก

สิงห์

ประเสริฐอักษร

เคยรำน หนแรก แผลกว่านีก
 อ้อเนอทิพย์ นลย เล็ดยวรส
 เคยจับมือ มากบรุษ สักวัก
 ยัวปลายปลม ลิมชยาภ ปลายลัก
 ไม่เคยฝึก สัพพะเคย พระเชษชม
 “น้องนิกใหม่ โยพิ ไร่ไปเยอน
 รนลงเรือน โรงเรียน เจียนมิสม”
 “โอ้ยเหลือนิก เหลือนัน เหลือนันคม
 ขณอชมร ก่อนก่อน ยอนอานวย”
 “ละเกาเก้ง พลิ้ง ญาณรอยโลก
 เกษะไซค ซโงมอง เจอน้องสว”
 “ออกเกินจริง ยิงจน เป็นคนชวย
 ยิงนำชวย นาส์เทอม แคนเออมอินทร”
 “เกินจริงแล้ว แก้วพิ ความมัจจน
 สุกแต่คน คลังโลก โยยถวิล
 สวมมิสว นันักถวย ชวยใจจันค
 พักกสิน สาวพโยม โคมยอกงาม”
 โอฐลิตร์ส ชงนกระหวัก พักถรักทรวง
 ละลายละลวง เกินนิก รักหรือหยาม
 จะบองยัก ชักพระทัย ห้วนไทคว้าม
 ทุกทุกกล้า เนอระรว ไซกลัวภัย
 พระพักตรา ชยหนา ชนฉาวย
 พระหัตถ์ลย อระวิก ยักไมไหว
 านเสียว ยัวยอม ประนอมไ

สังวาคไท เทวินทร บันอัมพร
 ไม้รู้ปล่อย ล้าออยโอฐ โปทเสียด
 สามนุษย์ บังรส หมกอัคร
 สรวมสัมผล วัคไว ไม่ไกลกร
 อกเฮยพอน คือนชม เลียดสมปอง
 “ข้าบาทเฮย เลียดตัว เหมือนหัวชาก
 ลวาชัววาม เองค ทรวงสนอง
 เม็ดคายัง อยาหมาง รวากกรอง
 เช่นผลอง บาทกรก มทะบงส์”
 “แน้เจียวพิ ชาวคน ไม่มทง
 เมียยอกหญิง พโยมน้อย กลอยประสงค
 แม้ห้างพักตร ความรัก จักพวง
 สดแต่่ง คลสรงวน ควรรณโค”
 “อูโยเล่า เทพะเจ้า ไม่ปล่อยย่าง
 ไม่อยากห่าง เกรงเขือ เรือไกล”
 “ชอยใส่ความ หยามเย้า พะเจ้าไ
 พะเยนไม่ ไร่เยอ แม้นเอทิพย์”
 “เนอมนุษย์ ชดเลว ทรวิเลวลม
 ไซนางฟ้า ทาสม นิยมหิย”
 “มนษย์อย่าง น้องนาง ล้าอองดิย
 อัครลย ทิพะรส ล้วนสกเก”
 “พระเพลันชม ทรอผลม ให้ชิมชน
 จงเผาพ่น ว่มรส ไม่หมกแพ”
 “เสน่ห่แสน แม้นมนังค ไซวังแก

พ. ศ. ๒๕๓๑

ลูกอินทรี
๒

เว้นแต่แม่ อาจนาง จำทางเขย”
ทรวงสัเทือน เหมือนจะย่าง ทางบัญญัติ
พโยมลออัน โอยค้อ พ้อเคลือบ
“ยอมไม่ไหว ชื่นใจ ใคร่สยบ
เพราะพระเกย กอตกาย ท่วนย้ายโย”
กลีบสรว่มกอก โอรูปพลก พลาญกอกุบ
เหมือนแตกบัว บัวหุบ กลีบไม่ไหว
สองสังวาค พิศวาส ระชาทใจ
สำเร็จใน แท่นทอง กันสองรา ๖ ๔๔ คำ

ชมสวรรค์

๑ นภาพิชัย ไชรา พทธาสัน
แสนสวาท นางมนุญ สุกทรรษา
กระเหิมทวด ทวีตชวน พโยมมา
สถิตยเทพ ะริดา นภาพ
“สวนสวรรค์ ขวัญใจ ยังไม่เห็น
ไปชมเล่น เก่นทิเรก เมฆสิงขร
แม้วิมาน กระการฟ้า เวียฮาวรณ
คั่นเนตพอน จิตชิต จักรัญจวน
สวนสวรรค์ สุนันทวัน ขวัญสุริ
โยกขระณิ มีขยุผา นำสงวน
เวียกมนทา รพสม นิยมชวน
ยามยานชวน ชนกลั่น ประทินฟ้า
ฝูงเทวัญ ขรรเทิง สว่างรมย์
มาเซยคม กุสุมสวรรค์ เหมทรรษา

พื่อนล้าวัย จักรยา จำข้า
มิ่งสมา คมละลิต ทิพย์มรรเทิง
สวนมาลิต จิตรระดา น่านาเขิน
ขยุผาเลื่อน ะระกาเมณ แคว้นเล็ง
ล้วนต่างสี ต่างโฉม โรมสำเริง
ต่างกลั่นต่าง กลีบกระเิง เริงสัคนี
ประชันพว้อย ลอยรอย ขอบโกสุม
ข้างเป็นพุ่ม เป็นกอบ เป็นช่อกลั่น
ละกาเลียบ เพื่อยก้าน ล้วนยานทน
ใครไคยด ไค้คม คมชั้นทรง

สวนปารุส สกระวัน นันไม้ผล
ดินเจตน กลั่นแคว้น แท่นมะม่วง
ผลสุกแข็ง เพ็งส้ม ทิพย์ทิมยง
กินหมกพวง มีพ้ออ้ม กรั่มโอชา
โน่นสวนมิล สกระวัน เย็นชื่นเล็ด
สุ่มทุมเทิก เดิกสรรพะ ทั้งขวัญหล้า
ปลูกมิ่งไม้ ร่ายตลอด ล้วนยอดยา
อาวรึกษา ไรคมนุญ พินทรุกโทรม
โน่นพฤกษา เวียกปา วิระชาท
คอกแกงฉาก เหลืองแอม สดแซมโฉม
มทรักฤกษ์ เขิกขยุผา ส่างโหม
เสียงระโคม ครันครัน พินนางค์
สว่างคั้ว ะรมโน สโมสร
จักรยา จำพื่อน สดอ่นว้าง

ประเสริฐอักษร

สิงห์

งามทรวงทรวง งามองค์ ทรงสำอางค์
แต่แพ้นาง พโยมน้อย พักลอยใจ”

“นำปรีดา พนา พญาสวรรค์
ข้าบาทมัน จิตพะวง จึ่งหลงไหล
ขอให้แน่ แม้จริง ยังกรังใจ
เห็นเขียงใน โลกมนุษย์ สครำคาญ”

พอจอมนภ ปรยหัตถ์ ในขัณฑ์
เห็นเทวัญ เหาะมา ถึงหน้าลาน
ถวายบังคม สมเด็จพระ มัชฌิม
เยี่ยงรัชโช ไผ่ผ่น พิมานฟ้า
พระศรีให้ ไซ้เลย เกียโกสุม
เลือกกลียุทธ์ กลิ่นช่น รนนาสา
ตระหนักตรัส ยักใจ ไค้สะกา
เป็นหอยใหญ่ ไส้รักา ไช้น่าชม

“นี่คอกนิธ คนชา น้าแสง
ชาวฟ้าแต่ง กิพาลย์ ไผ่ผ่น
ร้อยพวงแขวน แทนพู่ วัคคัม
ชื่นใจสม สวงลง เล็กน้อยรัก”

เจ้าเลือกเกิด ท่อเช็ก หน้าพระน้อย
ยมชัมชอย เหมือนสนอง สมปองหนัก

“คอกอไร เพชรนี้ สีสวยนัก
คล้ายกล้วยไม้ โฉนจัก รู้จักนาม”

“ทวยเทวิน โกมิน กิฉินชื้อ
พระกาลอ มีไหม ในสยาม”

“มีไไหน ในยุโรป เหลือไทยตาม
พยายาม ทำทำเล อเมริกา”

“แต่สยาม สว่างงาม กว่าโกสุม
ฟ้าไปสุม มาไค้ รุ่งไหมทยา”

“มีหรือ อือเหะเหะ รุ่งเพ้า
ช่างตรัสถึง ละมุนน่า น่ารักจริง

เออโฉน ในเทพ วโนทยาน
พดุกษ์ตระกูล ไร้คณา บัณฑิต”

“เกรวี่ฉาน ป่านปลา อย่าประวัง
จะพึงพิง เนศวร อมรมั่น

แต่มนุษย์ ชุกฉลาก สามารถชอก
ยังขาดลอค ลุสรวง โลกหวงแหน

แต่พโยม โฉมสอง ยิงนางแมน
จิงอาแล่น ลัดถิ่น เพราะอินทรีพา”

“เออคงท้าว วาวฟ้า เมอมาแก่น
โยไม่เห็น ขนสวรรค์ ชันชนะชา”

“เพราะสูงเกิน ไกลเกิน เราเหิรมา
สุกสายคา นื่องเขม้น จิงวันทอง”

“เหตุโคทนอ หน่อมนุษย์ ชุกฉลาก
จิงไม่เห็น เทวราช สมมาทรวง”

“เพราะสวแพ้ว พโยมวิไลย์ ไซ้พิลวง
สมคักววง องค์อินทร์ ยินนา”

“ทวิสุขชวน ชมสวน สวรรค์พลาง
มพิศยวราง ปล่มช้วน กระสันสรว้า

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกอินทร์

เที่ยวหลายส่วน ทวลงเหว เสกขึ้นมา
เที่ยวธรรมา หน้าปรางค์ ขึ้นข้างใน ๗ ๔๔ คำ

วันปรามิโทษ

๑ รัตติกาล มีขบวน ร่านบรรโลม

สาวพโยม ยอดสวาท คลากไม้ไผ่
สรวลระริก ชิกชี พริพไร
ขึ้นพระทัย โฉมคร มิวร้าง
นางมนุญย สักเสนาห์ เทวราช
เร่งสังวาค ลมคิ้ว ลมกลั้วหมาง
หลงเป็นเหล่า สาวสรวรค์ ขวัญสว่างค์
ไรรคาง คเยอชู้ ฟุอาลัย
ครุ่นกลิ้งเกล้า เข้ายวน บ้วนคำอุษณ
ละเล็งกาม ลามพิมย์ พิศมัย
ชิมเคืองทิพย์ โอชาทวาร สำราญใจ
พิล่องไล สยสโอง กว่าโรงเรือน
ฝูงเทวศ มหาเกษ เขตอัมพร
ทวยภระฉ่อน ขาวลือ ออพาเหียร
มหิศรรย ขันกฤดา เทาะมาเยิน
ยังจำเนียร เนนวน ยังลั่นลือ
พระอินทร์องค์ หลงเฝ้า แคเข้าท
มิพิภมิ ปราสัย ก็ไม่ถือ
จนพวงเชนค เป็นฝรั่ง ไม่ยังมี
สู้ไขสือ มาประสังค์ ยลองค์นาง
ซ้องเตเจก เม็กเขียน ก็เวียนมา

พระอ้าหล่า มหมัก ไม่ชักขวาง
อุตล้าที่เขื่อน เหมือนมีคร แต่กึกคาง
ซุบเคอ แลยออ้าง ทางไมตรี
พยพระวิค ะณกรรม รันนำสาสน
ทูลมีขบวน ขอบพระทัย จากในที่
พระพิคณ ะวรเปื่อง เลื่องฤทธิ
เหิรทวช ทุนฟ้า มาขอพร
ท้าวโกษี เหลลล คฤบุตร
รุ่งกรนุช นางพโยม โฉมฉอน
ออกมานั่ง ยังคม ประนมกร
สาวอัยกร สนมอันม ล้อมมเมียร
พโยมเอัย เจยพิคต ะระหนกเนต
เห็นเทวศ เคียรข้าง อย่างเข้าเขียน
แสนกระหนก ออกสัน ประทวันเวียน
ร้องกรักเจียน แคยนิ วิสัญญ
ฝูงนางฟ้า พาทิพ ะโยทก
มาโสคชก พักตรา ฉ่าฉวี
จึงค้อยพน คินสม ปฤก
แคโกษี เพอนยาก กระศากกรัน
ข้างพระพิค ะณศวร สำรวร
“เอื่อนางนิ บุญครัน ชนสรวรค
แม่ทัวข้า วาคนา มีมาทิน
พยทญิงฉิน โฉมยุพิน ก็ยนิค
จักสงวน ชวนไป อยู่ไกลาส

ประเสริฐอักษร

สิ่งที

ร่วมภริยา สมสวาท ไว้ช้างที่
แต่ขอเคื่อน เพื่อนกัน คั่นทีไม่คร
สมโภช ปราโมทย์ สมโภชเมียบ
อวยโสภาศ เทวราช ชาศ์สวรรค์
ชนชมขวัญ สาวศรี ไม่มีเสีย
วังเหมเล่า ออย่าเฝ้า แต่เค้ล้าเคลือบ
ควรใกล้เคียง ชนช่วย รัชชวยพร

มีขวน พังสาร ขวัญผ้าขาว
ถึงกระดาก หากทรง อนุสรณ์
ก็เห็นชอบ คอยพร ะนาท
ระสมโภช บังอร อัครคน
พระพิเคเศศ สมเจก ะนาแน
ไม้ไค้เคระ ชัอันชัย ให้สยสน
ครลืออฉา ทรงพญา หนูคำณ
เหาะจากดาว ะดังสั่น อัมพร
พระอินทร์องค์ พระวงนาง ไม้ว่างกอด
ประคองชอก พโยมน้อย กลอยสม
เข้าในที ะระทวิง ชักยังอร
ยังสัถอัน อัสสยะประสาส์ อยู่ว่าไร
“โอ้ย น้ากัว หัวช้าง ท่าทางห้าว
ครลือกัวรวัว อ้าวอิง ถมึงใส่
หน้อยชอยโถม โถมสาว ชาวกรุงไท
ข้าบาทไม่ เป็นข้า อื่นน้ากัว
ถึงทรงคักก็ มีขวน หรือฐานโหนด

พโยมไม่ ยอมทเล้น รัชเป็นฉัว
พันอินทร์องค์ มีขอปลง เสน่ห็นัว
ถึงเสียตัว ทวีเสียอัน ถิ่นในใจ”
พระกอบุญ ลุยประลอง ทรงของหวง
โยมกลัยหน่วง แฉยสะยัก ทาผลึกไม้
ข้าสรว่มคอ พนออกก ฟอกฟอกไท้
ชนหทัย ลำพอง กันสองรา ๗ and คำ

สมโภชสมพร

๑ พโยมสาว ผัวสวาท เหลือคากถึง
เคยคนึง รุ่งเล่ที เสน่หา
ระทรายสรวัน รำนระวน ชนชีวา
เพิ่มอินเมือครา ร่วมรัก มีขวน
เจ้าเคยชวย หายกลัว กลัย้วยหยอก
กลายช่างพลอก ฉอกฉ่า น้ำคำหวาน
ทุกคืนวัน กระชั้นชู อยู่ทกวาร
ยังเนานาน ยังทวิ ไม่ครีกรม
“โอชาค้หญิง ะวังจิ คิคคิก
ไม่มีคู่ ชูเสน่ที ห่มน้หม่อม
เสียคายกาย เกิดหมาย ให้ชายชม
สมสวสม เสน่หา ทัวชาติ
พโยมหลง ทนงเลือก ไม้เลือกแล้ว
ขญแต่แท้ ลอยมา สมราที
ไม้เสียเก็ก เชิดสง่า ของนารี
เพื่ออวกก็ เชนชวย ถ้วยยบอง

พ.ศ. ๒๔๗๑

ลูกอินทร์

เห็นโกน เนตหรี บรรณนึ่ง
พโยมหยิ่ง โคมทาง ข้างบนของ
ชยพาหา ร่าจุมพิศ ฤทธิคนอง
พระย่มย่อง รุขยั้ง นางชนไน
“พี่ปราโมทย์ ะสมโภช สยัมพร
เชิณนิกร เทเวศ เกศใหญ่ใหญ่
มาอวยพร พโยมน้อย กลอชยาลัย
ระว่าไฉ่ ไรชา ขอหาฤา”
“ข้าบาทถวาย ชีวิต แล้วคึกไย
ระไปรทไฉ่ ตามพระทัย ไยไซลือ
ไปรทเยกอก หรือทอก น้ามันฮือ
ไม่มีมือ แล้วพโยม ไม่โถมยอ”
พระไม่ฆ่า แต่ว่า พระรุมพิศ
“คงชีวิต ข้างส่วออย คอยจนอม
วิศณุกรม ประจางาน คอยหว่านล้อม
พระค้อม ไปสั่ง ไม่นิ่งนาน
นอนเสียบหระ พโยม ะโรทมเศร้า
เอาแต่เฝ้า ฟุ่มพัก สัมผัสมาน
ย้าเรอพิ ฤทธิฉ้า เสริมสำราญ
ยงเสียนิก หนะวาน อย่างนึ่งคอย”
นางแสนหยอก กอกคือ ชัยกลอพิศคว
รุมพิศยวราง อย่างหนัก รักไม่ถอย
พระกัมพิศคว ฤทธิศก ทรวงสำนวน
แม่เต่งตึง คงระบอัย มายวนชม

เสด็จออก พระโรงหน้า เทวพรัง
คำรัสสั่ง เตรีบสมโภช ปราโมทย์สม
สยัมพร สัมระชู้ คูวิรมย์
เชิณสยัม ภาวะนาถ ประสาธนพร
ทวยเทเวศ เทศไท ในสวรรค
มาพร้อมกัน ไชย์โย สโมสร
วิศณุกรม คำนัย รัชอาทร
สมอมร มิ่งฟ้า ัญญาไช
ครันสังเสริฐ เสด็จกลับ ครรวไสยาสัน
เห็นนชานาญ นอนนึ่ง ไม่ถึงไท
หอมกลั่นทิพย์ ชัยฉวี ที่สะโย
ยวนททัย ไครโถม ประโถมถวน
เห็นนางหลัก ขยับยั้ง หวังสังสาร
มิรู้มาร ยาสัตถ์ กลัยเสรสรวล
ไฉชยเพลา เทพะเจ้า ทโยกเย้ายวน
พระอิกอวน เสน่ห์นึ่ง ประคองนอน
“หลับเสียบัน เล็กหนะชัน ไยอศดย
พิศกัวย ไช้กระกัง ทั้งสม
รัชัน มิ่งาน การอวยพร
เจ้าจะอ่อน อวาระทวย ด้วยเห็นอนันท์”
ระบรรทม ยงมีลัม บรรทมเฉย
พ้วนกอกเกย ก่ายชม สัมผัส
สองร่วมชน ยามคน ะรวนรัก
สองสัมผัส กอกประทัย ยามหลับเชย

ประเสริฐอักษร

สิงห์

เสียงคนตรี มีวามาน พระผ่านฟ้า
 พนัสยา อ่างค์ ไยทรงเคย
 พโยมอ่า องค์สององค์ เหมือนอย่างเคย
 พระคลอนาง ย่างเผย พิศุทธิ์คลา
 ครนถึงห้อง ท้องพระโรง โอโง่งแต่
 เทพคำแห่ง บริวาร ขนานหน้า
 แหกประเก เทวัญ ทุกชั้นฟ้า
 ค่างยรีกา ปราสัย สัมไมตรี
 พระอินทร์องค์ ทรงนำ นางพโยม
 เสนอโถม สวามนุษย์ ผดผ่องศรี
 ถวายตัว เทวัญ อัญชลี
 จอมคฤ โกลาส ประสาธน์พร
 “จงอยู่เย็น เป็นสุข ทำนุถุกัน
 เพื่อสืบสัน ตติพงศ์ สืบสังทรณ
 แผ่นพิชสุก เล็ดลมมนุษย์ ขนิกร
 สดาวร วุฒิโถม พโยมินทร์”
 ชยานันธิ์ ชมัยอมง สยของขวัญ
 เหมือนอ่านฉันทน์ สยามคม มีสัมสัน
 ไทโยเคยทอง คล่องทพย์ ไม้ไจจันท์
 ผองเทวินทร์ สันนิษาท เหมือนคาคเคย
 มหุร กิฤณย์ เข็กระยา อัมเรศ
 เชิญเทเวศ เสกขเดถึง เว้งเสวย
 ประทับเขาะ เพลาะกลุสย อโรเปรย
 งามหยากยัย ไทวลิย สวรรควัง

คังโคะทอง รองทิพ ะโกลชนถวาย
 ลูกไม้หลาย อย่างละเคียง เรียงสะลึง
 ล้วนของทิพย์ พยิมมิย ชุบกำย
 คุกทั้ง ลูกโป่ง โหยงเต็มจาน
 น้ำอาสา วักรส ชดเหมือนอ้อย
 ทงอ้อย ทงมีมา เหมือนเหล้าหวาน
 พโยมจำ ใจจิบ วยประทาน
 รัศมีสรวน กรัษะกาย กระหายลอง
 ค่างไม่เคย เสวยกระยา ผลาผล
 สวรรคสัน ขนาสมาน งานฉลอง
 ล้วนรณรมย์ ชมโถม พโยมน้อง
 สัมคัครอง อมรินทร์ ขึ้นฟากฟ้า
 ผงอัยศร ลออินกาย ลูกว้ายพ้อง
 ย่างชัยกลอน คุริยางค์ สอองอำ
 พังพยอกเหาะ เสนาะเพลิน เจริญตา
 ออขยรา เมืองฝรั่ง หริอหวังเทียม
 เทเวศา หลากภาษา แต่นำขัน
 พังครัสกัน เป็นไท เข้าใจเรียม
 เสียบแต่ซาก ซ่อมซ้อ้น ไม่ผ่นเตรียม
 ทกองค์เลียม รสแรง องค์
 คำทศรัส รหัสโรโท ก็โอรส
 สัมปรากฏ แก่พระอินทร์ ขึ้นวาศี
 กล้วยเผ่า เนาจทวัค บัดพิ
 เหมือนพาลิ ขอพระกลัน อินทะชา

พ.ศ. ๒๔๗๑

ลูกอินทร
บ.

ร่อนคันร้ง

คึกลงหน้อย ค่างล้อย นภาผ่าน
ค่างทรงยาน แฉกผัน ชันนักรหนา
พระหน้าช้าง อังธอวค ชัศวคฟ้า
พระคิ่ว ฆลคน นนทิการ
พระจักริษณุ ฤทธิรุตม์ ชัศวราแฉก
เพลิงขแวก พรหมทรง หงส์ค้อห่าน
กัศคิโยย เสกัจระไล มยุรยาน
มารุตทรง คุรงคผ่าน ฝอยงฟ้า
พิรุฬทรวง ฤชงครราช พอคาตถก
พระกาฬทรวง นกชุก เหาะเวหา
ประชนทรวง เมฆะธาสน์ ผาคนภา
พระยมทรวง พญา นกแฉกโคไล
อาทิกยทรวง สัทธิโถม พระโสมแสระ
อังคารควาย พุฒและ ทรงช้างใหญ่
พฤทิสกวาง คุกรโค โผกระไล
พระเสวรีเสื่อ เกตุไช้ นาคะยาน
ยังเทวา นานา ประเทศกลาก
เกลิงอาสน์ นานา เหาะถาผ่าน
หมคมแซกกลัย กัทธิย ทวารวิมาน
มัญจวน ขรรโถม พโยมคคธ
เสกัจเข้า เนาใน ห้องไสยาสน์
แสนสวาท นุชนาง มีางหนอ
ภิเษกแลก มเหสี กัทธิย
ยังพนอ ยังมณิ ศรัไตรทรวงส์ ๑๖๐ คำ

๑ เอ้ จวนร้ง พโยมสัถัง กังฟ้าผ่า

ยีนอินทรา ขรรคมคน สื่อน้อง
สาวกุมกร ฆลอันถาม ความลัถชง
เหตุโคจง ทรงกำศวล ครอบงูไค้กั
“ชนใจเอย เพลียเฉลย เอยไฉน
โอยฟ้าใจ ะชาคแล้ว น้องแก้วฟ้า
เราค้ครอง ต้องร่อน พรคัค
ประสาณที่ สโมสร์ ขันวราคิน
ให้เกิกยต สุกแสง เหมื่อนแข่งชัก
จึ่งนอกรัก ทรงกรรมภ ทัณถิล
เคยสมสั ชุชีวา อย้อาจิณ
โอยพิน เพอนยาก จำจากไกล
พิเชญท่าน มาสมาน ไมตรีกราย
เหมื่อนเชญสาย สาวรัก เช่นผลักไค้
สูกัยกัยาย ถ่ายเท กัวยเล่ห้ไค
ฤทธอาลัย เมียขวัญ เพลือกถนัควรรณ”
กลพระกาฬ ฆลาญพโยม โถมสรว่มกอก
สื่อนออก ฆลอันถาม ความกำศวล
“อังกักรรมภ วัณโย เหตุไรกวน
ไพบัณยวน ลำยาก อังกัจากัน
ประสัคไค้ใน ห้องไหน กัคัคัหมก
ย้อมสมยศ โอโรสฟ้า กระยาหัง
ฝุงอัศริ อาทรร อนุณันต์ กระย

สิ่งที

ประเสริฐอักษร

ครบขวัญ หนุนน้อย คอยเลี้ยง”
“เช่นนั้นหรือ พาช้อ ไทหรือน้อง

ความเคราะห์ต้อง จาจนช สุทกอส
อนนางฟ้า ขวรมทา กังคราช
ถึงครองคู่ ชัยบุษ บุกไม้
ทิพาลย์ ไวยาว กุมารศ

แม่สังเกศ กระหนกไท ไช้ไล่ลิ
พิศัยแก่น แสนทเวศ เพราะเพศน

อัยกิก พิศองพราก จากโพยม”
ฟังขบยา สายสวาท อนาถน

เห็นสมจริง สอนโอ โยโยโหม
พระปลอยน้อง ประครองขวัญ กอศบวรโลม

ทรงพระไทรม ะนัสทวย อยู่ก้วยกัน
“ทุกหม่อมแก้ว กรรมแล้ว กรรมข้าบาท

ถวายชีวาทม์ วาเชฟ้า ขออาสัญ
ไม่ขอพราก ผัวรัก แม่สีกวัน

ไปรพฟากพัน ขวรลย์ ในวิมาน”
“โอคิกผิก คงชีวิต คิกให้ถุก

เหมือนฆ่าลูก ออย่าอย่า นำสงสาร
รักยิกา ออย่าสลาย ลูกววยปรารถ

สมสमान หนุนน้อย คดลยบิภา
ถึงจากไป ไช้พราก จากเสมอ

อย่าเพื่อเพื่อ เคาประคัง ก่อนฟังว่า
จากกันเพียง เลี้ยงกันย ไร่ถึงควา

สมศึกษา ไคสัง เข้าโรงเรียน

พระวัย กลับมา ปรีกาสวรรค

อัยก้วยกัน เร่งรมย สมเกษยล

มสชทกช ลูกโดน ไคระเมียร

ผัวรักเวณ เขยมเยอน เขนเพอนน้อง

เขญอนงค ทรงผลก ญาเคม

บ้วยสเทม ไทยหวล กำศวลก้อง

ถึงพแสน พิศมัย ไคระประคอง

พิศก้อง ผ่าผน เหลือชินกรรม”

“โยย ฟังทอง โยคอง ค่วนกลยเวอน

อีกหลายเคอน คอกมณญ ชกเมืองคำ

หรือจกวาง ร้างรัก แกล้งปรักปรำ

ซึ่งไล่ค้ำ คอไป เสียให้พัน”

“น้องรักเอ๋ย เคยหรือ จะถิธก

มิควรคิก คลังคลัง ประกังกัน

พิเทวัญ ขวัญแคว แม่เป็นคน

ย้อมพิกล กว่ามณญ ชกสามัญ

อาประสูติ หนุนขวัญ ในวันพรุ่ง

ปานนิมิตร ชีวิตปร่ง เบรียยสวรรค

น้องรักพิ เชอพิ ฟ่านล

จริงทุกอัน ซาคน ไม่มีาง”

สททุกคอย ขอยเกศ ทเวศเร้า

ชยพระเพลา เจ้าสรวง ทรงผางผาง

พระจุมพิท สนิช้อง ประคองนาง

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกอินทร์

มาสำออง ฮ่องค้ เกรียงทรงเค็ม
 เกี้ยวของช้าง ขางสิ่ง กลึงอยู่ใกล้
 ก้วยจิตไม่ เป็นไร อาลัยเริ่ม
 กอกโกอินทร์ เพียงสัน ชีวาสเทม
 น้ำเนคยัม เนคพโยม ไทรมล้ำออย
 มัณวาน ถึงสท้าน ท้ายโคก
 วิประโยค บอกรัก รู้หักกลอย
 เน้าพนอ คลอโฉม พโยมน้อย
 เส้าจักล้อย เกลื่อนมา หน้าวิมาน
 รัจฉาประเทียบ เทียบย่าง อุ่มนางนัง
 มหิศวา ฉาทลึง กำลักร่าน
 มุ่งนคร อมระรัตน รัตติกาล
 มีทันทาน เกียบพนก สำนกเนา
 อุ่มอนงค์ ลงรด บทะระ
 วางมั่งอธ ฌท เก้าอู่เก่า
 สวาลันคิก จิตลอย หงอยเซาเซา
 พระรูปแล้ว รูปเล่า เล้าอาลา
 เหลือทลลอย ขอมเคียร วิงเวียนทิว
 ประนมนิ้ว เนคเต ชนังท่า
 ไหนทเวา สวามินทร์ พระอินทรา
 ทังธรา ม้าทิพย์ หายวียไป
 พโยมขึ้น สิ้นอ้วน รู้จวนรุ่ง
 อรุณพุง ขอมฟ้า วาไม่ไหว
 จำเซซัง ย่างย่อง เข้าห้องใน

ชั้นเตียงไม้ หีบทวาร สท้านครวญ
 “โอ้! กระนั้น เถียวนิหนา ชีวามนุษย์
 ไม่เพี้ยนพท โขวาท ศาสตร์กระสวน
 ประเดี้ยวสุข ประเดี้ยวทุกข์ รุมรกกวน
 สัตว์ชาตมัน บั่นบ้วน รวนทกขรอน
 เหมือนหลับยุ่น คันฟ้า มีสำเมค
 เกี้ยวกลับเพศ ผุขลัม เป็นอัคร
 เกี้ยวคังครวค้ ผันเป็น เช่นละครอน
 หรือเช่นกลอน กวีคิก ประคิษฐ์เภา
 เกี้ยวเร้งรมย์ ชมสรวรค์ วันสมโภช
 เกี้ยวกระโคค ลอยละเลื้อน มาเรื่อนเก่า
 เกี้ยวระคอง ออกสู่ พอรู่ไค้
 กรรมของเรา ขุนลือ ก้วยเกี้ยว”
 เสรวโคกา เทเวนา ในห้องนอน
 ทรวงสทอิน ขยั่นขยัค แสนทวากเลี้ยว
 ชีพระเวร เร่งฤทธิ โลทิกเขี้ยว
 หทัยเหี้ยว เอยวซบ สลบลอย ๑ ๕๐ คำ

สังเวชถวิล

๑. แสงแตกจำ ลืมตา น้าสยอง
 ประคตห้อง เขตกัง โอ้หญิงเอ๋ย
 ลูกไม่ขึ้น มินถวิล สิ้นสยบ
 กายนึ่งเลย ไขป่วน กำควลทรวง
 “นิจจริงจัง กังเป็น เห็นอยู่สิ้น
 หรือสุบิน นิมิตรลเมอ เพศผยอง

ประเสริฐอักษร

สิงห์

ไม่ใช่ฝัน มหิศวรย์ ใครฝันลง
 เล็กทำนอง แผลเห็น เรืองเป็นจริง
 อันสืบ เป็นขึ้น กระทอนกระแท่น
 นื่องแน่น คึกค่อ ช้อย่ง
 ยังกังกรร่า ฝันมนุช สุกประวิง
 ไม่ส่งสิ่ง ประเวณี หรือมีเอง
 อักลักหนอย คอยก เป็นรู้แน่
 แม่จึงแท้ องค์พยาน หลักฐานแสง
 ยั่งรำลึก นึกฉงน อลเว
 ยั่งยินเพลง พจนาท อนาคตฟัง
 “พโยมของพี่ ไยพิริ พิริครวญ
 เชื้อตงวน จิตนอม ประนมทวง
 ในวันหน้า จักพา แก้วตาบั้ง
 สวรรค์วัง กังฉลิ้ง ถึงอินทรา
 แม่ชื่นใจ ไว้ทวีปย์ จะรับจ่าย
 บัวยังงวด ทวนทราย ง่ายนักหนา
 มีเท่าไร จงให้ ไยแพงม้า
 โซโนคา แข่งดิน ตฤณะมัย
 พร้าพัง ถึงนุช ไม่หยุกหย่อน
 เคยเฟ้นพ่อน ล้ออันซึก พิศมัย
 ลมแล้วหรือ ยักมอ พกอโคล
 อ้อยไร จักกระเจ พเหลอลม
 พยุบนัน ชนชีวัน กระสันสวาท
 ยามสังวาท แนนนุช พิสุกปลัม

โอกรรมแล้ว กละแก้ว โกลเมน้ม
 มากคิม แดกระชัย เกี้ยววยไย
 เลี้ยงกระชัย กระชัยหุ โยมรู้ลึก
 ไช้นักนัก ความช้า ยิ่งจำได้
 ไม่อยากทอย ไม่ชอบ ลอยพิไร
 แต่ยังมี โอซูเอ่ย เฉลยพิช
 “ก็แต่ครัส สัตว์ ที่คิดถึง
 ใคว่ลกาย ผายฉิ่ง มาร่วมทอ
 ไม่เสด็จ ไพรคยาเผือก เม็ดพรายลือ
 พระเคยคลอ เคล็ดมื่อ หรือเมือโยม
 ทูลเท่านั้น ฝันไร เห็นไหมเล่า
 เทพะเจ้า งามคือองค์ ทอองค์โถม
 กอกประทัย รัชชัญญ ลอยขรรโถม
 รุมพิศแล้ว แล้วโถม หายววยไย
 พโยมฝัน ไฉน ลุกสงกา
 เกรือออกมา เฉลียงหลัง คลั่งสงสัย
 เอ่เช็ดหน้า ห่อพะกา เกี้ยวมาไว้
 เห็นซึกไช้ ฝันประวิง จิงทุกอัน
 หยิบมาใส่ ในกลัก ลันซึกคู้
 จะไค้กู เป็นพยาน วิมานสวรรค์
 ฝ่าชั้นสรวม หลวมฉ้วน แด่งกวนครัน
 ล้วนยืนยัน ทุกทุกสิ่ง จิงเหมือนเป็น
 หยิบเงินทก สิบบาท วากอักษร
 ไค้ยัยร่อน ฝากแพง ม้าแข่งเด่น

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกอินทร์

ลาโรงเรียน เขียนด้วย ขี้ขี้จำวัน
หัวอกเค้น ขาสนั่น ลงบรรลือ
หลวงพิทยะ เประคน รนมาเยาะ
โสมยามเคราะห์ ช่างน้ำหน้า ไม่ปราสัย
ถึงยมเก้อ เพ้อคลั่ง ก็ช่างใคร
เรียกนายใจ ไม่เป็น มอยเงินตรา
กัณฑ์หนังสือ โยมมือ ได้หลวงนั้น
พลางกลับฝัน พักตร์เร่ ชื่นเคหา
โถมทอของค์ ลงใน ที่ไสยา
มือยักดา สรวานส์ทอน นอนรทม
ไล่หนูหยก ยกสำรึก กลับไปสิ้น
ไม่ยากกิน อยากนอน ผ่อนผวม
ใครมาหา สร้อยา กวนอารมณ์
พโยม รยม กายนัก ขอพักนอน
จนมีคพา ไฟฟ้า หาเย็ดไม้
จนนายใจ เบ็ดส่วคช ฝึกแต่ก่อน
ต้นเคเพ็น นัยเงิน กระดาษชี่ยน
หลายนย่อน ตฤณะมัย ให้สามพัน
ถึงกลุ้มจิต พิชัยจน ไม่พ้นโลก
ลูกชนโทย เงินแท่ง ม้าแข่งขัน
สียากให้ นายใจ เป็นรางวัล
เกียกำยัน ถิ่นกฤณ แก้วรำฟิง
แม่เพื่อฝัน ไฉนนั้น มินะลูก
หัวใจผูก อมรินทร์ ถวิลถึง

รุ่งฝันไป สอน อารวม รัง
คิษยคลัง แลจวิต ผิดขบวร
สอนคำรา ณะศาตร์ กัฟลาขมอก
จะเรียกออก อินทนิล ใจชินทล
คอกพระอินทร์ ถิ่นพระวง หลงอำวน
จนแก้ชวน กันหัวเราะ เยาะรวัง
กระดากกระเคื่อง เคื่องใคร ไม่ละหมก
หลวงพิทยะ ค้วยท พยคัย
ไม่ผูกค้วย ขวอมิเป็น ทำเช่นถึง
มาส่งสิ่ง หยั่งขื่อ ไม่ท้อเลย
ถูกซาค อนาคตมอง เห็นท้องเย่ง
วันคืนเร่ ครรภโต พุทไธอัย
ปล่อยท่านไล่ ไม่เหมาะ คนเพาะเย้ย
จำใจอัย ลาออก นอกสังเวียน
เข้าห้องแถว แก้วอยู่ แสนจิต
เห็นหลวงพิท เยศยน ยังคลิ่นเทียน
แก้คำคำ ประจำวัน ไม่ผันเพี้ยน
เห็นโยมเอียน ใจตระหน้า ก็จำลา
จนประสูติ อุตสา อินทราแล้ว
อยู่โรงแถว หมอโกล ก็ไม่กล้า
ท้องพึงโรง พยาบาล ฐานเม็คตา
เสียงนินทา ขบขีบ สันคิย
ความจริงใจ ยอกใคร ไม่เชื่อหมก
เหมาว่าปก ว่ายา น่ายคัส

ประเสริฐอักษร

สิงห์

ยังกล้ากลืน ฝนยัง ราก
ก็ตามที่ เล็ดกรรม จำอย่างนั้น
ถึงถูกขยี้ตลอด คลอขยี้ สักสวาท
แลพิฆาต พังชนก ไม่ผกผัน
นางพยา ขาดหมอล ชุมพรอครัน
ฉวีวรรณ ถึงค้ำ คมขำพร้อม
อย่เถื่อนกว่า มาเกรว ห้องแถวพัก
เผ่าฟมพัก ลูกน้อย กลอยดอนม
ไม่วัยว รัอยู่ รัประยอม
อ้วนจ้ำม่ำ ยามย้อม น้าเอ็นดู
แสนล้ำยาก เหนื่อยยาก ทากรักลูก
จึงสู้ผก จิตขยัน อ้นอกส
พโยมเอ๋ย เคยแต่ เป็นแม่ครู
มิเคยรู้ ะระแ่ว เป็นแม่นม
ไหนจะเย็น แม่ร้าง รัยจางจาก
ถึงมปาก ก็เหมือนอเนบ ทเขยชม
ปรัยทกขั ใคร ไม่เชื่อ น้เหลอกรม
ข้าทัยถม คำทอ พ่อไม่มี
ทวดถวิล อมรินทร์ นิตราช
กัมพลธาสน ไม่กระข้าง ย่างทรอผ
จึงไม่เล้ง ทิพะญาณ ผ่านทางน
หรือพระม มนุษย์ อย ไปขึ้นแทน
เมื่อประสค อรสา นำมาเยยม
ปล่อยโยมเคี่ยม ครอบมทเวศ ทุเรศแสน

เจ้าสอน ชักชัก ทังรักแคน
อยากหยิกเพลา เข้าลักแวน ให้สาใจ
กำลังฟัน สอนอยู่ เอ้หูแวน
เสียงแผ่วแผ่ว พน้เคลือบ เคยจำได้
“พมาเยยม ลูกอินทร์ ในดินไท
โยมมีไ้ เห็นหน้า จึงกล้าเคือง
ในชาคน เป็นไม้ม ะลิมแล
ทังลูกแม่ ชงแหว่ง คอยฟังเรื่อง
เงินโตไว้ แม่ไซ้ เลี้ยงลูกเปลื่อง
เชญชำเลื่อง มโนคณัง ถึงผวลัย
ระสังพณ์ ยทกวิ ทพผก
มาเลี้ยงลูก พโยมเขียน อย่าเพี้ยนคัพท
ส่งชายหนิง ลือพิมพ์ เป็นขมวัย
ก็เกินวัย จำทน บ้วนขนิโย”
พโยมนัง ฟังสำเนียง เพียงใจชา
แลตากวาก หมดเขม้น ทาเห็นไม่
สคัยกวิน อินทรย์ชก ถลอลไว้
ทังชายไท่ แผงคัง หวังประวัง

(โคลงสุภาพบางบท ที่จดไว้)

๑ ความข้าสำหรับผู้ ฟังข้า

ข้าใช้สำหรับนำ นายหล้า
ข้าเหมือนเพื่อนรักจำ วางจิต กันเนอ
ข้าหมกเมอพะยัคยา รัท้าวานเหลอควันฯ
หลายร้อยโคลง โคงกั กวีพณ์

ประเสริฐอักษร

สิงห์

กล้าปวราภ รักเหลือ เชื้อฉันทะ
 เชื้อฉันทะเหมือน เพื่อนตาย อย่าร้ายและ
 ฉันทะเอง ปก ก็หมดความ”
 “อย่าไม่ไหว คำใคร ว่าไ้เสีย
 เอาเป็นเมีย หลับหลับ สบายสบาย
 กุลลิมึง หลั่งสุม กระทบกระทบ
 พยายาม อย่างเหี้ย ให้เสียคน
 แค่นี้ไป อย่าให้ ูกเห็นหน้า
 อ้ายหลวงบ้า หามานุษย์ พิรุณผล
 พกหล่อหลอก กลอกกลอน คึกขั่นกล
 ไปให้พ้น อึกสักร์ กุ๊กลา”
 เช่าเรือนน้อย ลอยหน้า อยู่ผาสด
 ท่านหลวงทกข ร้องดัง ขุกขบ้ำ
 เป็นไซ้ใจ อยู่ไป ไ้มีข้า
 วายชีวา มรคก ตกพโยม
 ครันลกรัก หลักเพชร ไ้ไ้เกษม
 สรีระว ยหน้าแดง ปานแสงโสม
 คึกไ้ร่ส่ง โรงเวียน เพียรบรรโสม
 แก่อกโทรม ทวียสิน เกือบสิ้นตัว
 “พโยมเอ๋ย ละเลย พโยมลัษ
 คงระคัย ใจหนึ่ง คึกถึงฉั
 แสนครอมกรม รทมกลีว แทยคินรว
 เพราะไ้รวัย เข้าพโยม โคมชนไ้
 เชื้อแม่เชื้อ ดือตัว ลอตระ

ราชกร ทาชาย เป็นหมายไ้
 พอค่าเล่า เวียนลูก สมผลใจ
 เลขหมายใบ สามพัน เก้าร้อยนั้น”
 หุสคัย อโรระชัย แก้มจุฬิต
 โยมวายจิต อุดเรือน เหมอนระฝน
 มองเห็นพัศตร มีฆวาน กระทบกัน
 กลิ่นสุคนธ์ ชรสปร่ง ทอมพวงเรือน
 ยังทาลาย หายวัย ไปฉัฉัฉั
 ขนลุกเกรียว แลหา หน้าจอจอ
 แน่วลิ ขันภา เทาะมาจอ
 เพาะจะจอ โอษฐ์ช่วย ไ้รวัยเงิน
 ก้วนชอตัว ลอตระ ทลระตรง
 ดึงระก่ง รากา ทาคเพน
 ไ้ระชอตัว คามกัน ทกคนเคิน
 มียอมเลิน เลือเรอ เชื้อเป็นรวัย
 เขาชายดัง สิบยาท สมปราคา
 พโยมกล้า ชอเขา เขาไม่ช่วย
 วันแข่งม้า อุดล้าห้เสอระ เตะขอมมัว
 นึกแนวรวัย มีฆวาน ประทานทุน
 พอญลช รือออก เหมอนขอกดาก
 สามหมื่นหก พันยาท สมมาทมน
 ไปโรงเรียน วชิรา พังการญ
 นึกเขาญ ฝงปลก เลียงลูกแทน
 มอขสามหมื่น ยาทแยง ผากแยงไว้

พ.ศ. ๒๔๓๑

ลูกอินทร์

คอกเย็บไค้ ทนทน สมบูรณ์แสน
พอค่าเล่า เรียนตลอด ห่มขอกแคลน
ขึ้นทวงแทน ลูกไว้ ไว้ความรู
เห็นอย่างหนอ ขอพระกลัน อินทร์สุตา
ฝากปลอ้งไผ่ ไว้วิชา น้าอกสุ
ไม่ใส่กลอน นอนหลับ หีบประทุ
จนถูกค้ มลทิน ว่ากินแมว
พระมณ สวามี ที่เจ้าเลือก
ภมแต่เปลือก จังม สมเทือกแถว
ถึงถูกเฉท อมเรศ ทรวงไถแถว
ค้องยักแนว แก่ชวย ช้วยสกา
ประโลมลุย รุยฟอก กอกลียอก
น้ำคาตก สอนชัก เสียหนักหนา
กรรมของลูก ลูกกำเน็ค เกิดกำพร้า
มมารดา ก็เหมือนไม่ สดใจแล้ว
ลูกอินทร์น้อย ลห้อยลา กุหน้าแม่
นั่งนั่งอง กลางขเม้ ตาแ้วแหวว
ถึงขิงยาว เคาท์ มัวแ้ว
ชยหัวแ้ว รุยลา ไว้อาลัย ๑๓๐ คำ
สิ้นเศร้า

๑ สิ้นห่วงลูก ผูกคอ ห่มข้อห่มอง
พโยมปอง เป็นผลเสื่อ เขยเขยหม้าย
รวเงินเข้า บ้านงาม คามสยาย
เพื่อนหญิงชาย ซอยคย ประจบประแจง

แต่งกายขึ้น ทนสมัย ไม่ประหยก
เชอหมกอยู่ อินทร์ ช้วย ช้วยแสง
เล่นกลอฟเล่น เต้นนิต ไม่กิดแปลง
พอยอแสง แก่หมก ชนรยจนคว
ค่าคหนึ่ง กละคอน ตอนกิดลง
ไปราชาวศ กัยเพอน มีเกลอนกลัน
สองสามเคอน เขยอนลูก ผูกกัจวล
นัยเป็นคน ปอปล่า ในนาร
อีกสองครั้ง เจ้าหวัง ะรวยขอ
ลตครว พชช ลตองมี
คัวยเจ้าเลือก เลชพระอินทร์ บินระ
ลูกทกที นัรหิสี อัครวย
เพราะรวยเงิน คาเพนลือ ซอคักพล
ถึงระ ไรจนอม จอมสรวรค
ถึงสาวใหญ่ ไม่พระวง ครวงเรณัน
ชายทมน หมายใจ ไซ้มี
พระขำนาญ ๑ หาญออก ทอดสนธิ
เกิเป็นเมิด ยักเป็นชู้ ซอยสลิ
พกล่วงเกิน เพลินรก แวงทกที
เกยวียโนน คล้าน ไว้ทเลียม
แรกพโยม โนมทำ ไม่สำนึก
ครันเห็นคัก เกินนิก ลักมาเขยม
เลือสมีง หยงชัก ไม่นักเจียม
ค้องเจียมเจียม ขวหิน ฤทธินคิง

พโยมควาก “อูมาทวี่เซลา เหมาผู้หญิง
เป็นสูงสิง ทัวหน้า ย้าทลิ่ง
ใช้คนชั่ว ผัวมี อวักกัก
ชายแรงทั้ง ไม่รู้จัก คักก็ชาครีย์”
แต่วันนั้น ท่านพระ เลยชยา
เล็กออกอาญ เจ้าผู้ เล็กสลุ
รู้สักรัก กลัวขนาบ กลืนทวงก็
เจ้าไม่มี พยาบาท อาณาใด ๓๘ คำ

เข้ากองไฟ

๑ ไก่ขาวโรง เรือนใหญ่ ให้ลูกอินทร์
ไปเที่ยวเล่น มลายู กัญชรใหญ่
พอวัยโท รลชยปลาก ขนาดใจ
ลูกเย็นไซ้ หักใหญ่ ไม่ไ้การ
รอไม่ไหว รอไฟ อีกสัวัน
เกรงไม่ทัน พรันใจ เช่นไฟผลาญ
ไปเรือไฟ เพื่อนไหน ไม่ไหววัน
เกรงหน่วงนาน พลากรเรือ เหลือเกือครัน
ออกปากน้ำ ลอยดำ ทล่อยัว
พโยมหนาว จำพอก เสนอกอ้อน
เห็นแคน้ำ กัญฟ้า กลางสาคร
มีคนจร จินผัวนั่งกัวยกัน
โดยสถานชั้น ที่หนึ่ง พังสังเกก
ฝรั่งเศ หน่าอ่อน ขันขยัน
คอยแผ่แผ่ เออเหมือน เพื่อนชวน

สารพรรณ พุกา น้าปรานี
คล้ายดา น้ายาก ระผากัก
ไม่ประจักษ์ ไฟพโยม ขรรโถมปลัด
ใช้จ้วงจาย หยามคาย ร้ายราศี
เขาผู้ก็ ปลอยเขา เราชิงไว้
โอ้ราศี ศรีสวรรค์ พระจันทร์เจ้า
ถึงแห่งเว้า เมฆแย้ม ยังแจ่มใส
การาวาว รววิเชียร เจริญใน

แข่งแซไซ วิวยัย รัชดา
พโยมเอน เก้าอหาวัย มีวายุรัก
ทวลรำลึก สำนึกเล่ห์ เสนหา
อมรินทร์ ยันสถาน วิมานฟ้า
ยังลูกยา บัวยไซ้ ไรบุญวน
ฝรั่งหนุ่ม กรุ่มใจ โฉนนี้
ลากเกอ นิ่งใกล้ ใช้สงวน
ให้ชันฉ่า ร่าเริง เป็นเชิงชวน
พโยมยวน เสนหา กว่าทปอง
ทแก้เขา รู้เค้า เราทไหน
ไม่รู้ไร รู้จัก แต่พักตร์ผ่อง
เราก่าสรวล ครอบคุว่า อยู่ถ้ำลอง
เขาแคนทอง แคนเขลา วุ่นเขาโย
“สพายไหม ไฟเงิน ก้าวันนี้
แจ่นอินทรี จมทวง ใ้หนังใกล้”
“ท่านอุคส์คำ มาปลอย คณขอยใจ

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกสินทร์
๒

ออกสยาย พอใช้ คลื่นไม่คัง"
 "ยังงั้นเจ้า ก็เง็ก้า สิงทะโปร
 ะอยโฮ เตลไทน เมื่อไปคัง"
 "ยังไม่แน แล้วแต่ แสรคัง
 บางท่ง เจ้าคุณ กงสโต"
 "เห็นดวงจันทร์ ไร้น คั่นคั่นคิก
 ฝากไมกั มีมิต ำมิจได้
 คุมานัก ไม่ยัก รัจักโค
 ำหญิงใน สยามรวร จ้วยจ้วยเยอะ
 ักคอกกาย ะตาย ในเมืองไท
 ะท้างไทญ์ ให้กั เกอตุเอะ
 กางวันคิก กิจการ ำงานพะอะ
 กางคั่นพัก จักเสอะ ไปหาโค"
 "แหม่มสวยส่วย สาวสาว รวาวะวาค
 มีเกลดอนกลาก ค้อนคิเนนคั พอเพนคั"
 "จริงยังงั้น แด่จัน มั่นรักไท
 รักน้าไ รักรั่ม เถาโถมาง"
 "จะต่างจิต ต่างกัคิก ไปต่างกัน
 เช่นตัวฉิน เย็นไท ในสยาม
 ไม่อย่เมือง เพ็งครัน ไม่ครันคร้าม
 ลงเรือข้าม ทลหา มลายู"
 "แม่ปโยค ค้องใจ จันเหมือนเคอะ
 กือปะเหยอะ ฝากจีวิต ไม่กิกหลั"
 พโยมนั่ง กรังใจ ในกระทู้

ขึ้นรัล มากชวน ให้ลวนลาม
 "โกมั้งจะ เอะนะหะ เกยรัจัก
 ันารัก เหมือนเคอะ เสอสยาม"
 พโยมนั่ง ยังคัยน มีครันคร้าม
 "ไ่มั้งจะ งามงาม คัเคอะเจอะ"
 พโยมขยัก ตัวล็ก ขึ้นระลา
 ะฉะกลั กอตก้า ทำอะระเอ
 "ยังหวัก้า ควำนอน ก่อนเคอะเอ
 ะค้องเพ้อ กลั่มก้า คล้าจันมา"
 พโยมสยัก กัทะหวัค เสอโย
 ะนัโยมโดย ำขามัง ทังยังหน้า
 เอะวามือ รือกลัย ำวนัลา
 คังนัทำ เอะละแทะ ลงทะโถม
 ะเข้าในห้อย หมองคัง คัคัคัคัค
 ะกลัยทรคั หรือจะเพน กลัษนัโดม
 ทวลคัคัคัคั พื่อพระอินทร์ ขึ้นพโยม
 คังเศรวาโถม ะนัสสุคั ถ้ายคัคัค
 หวังสยัแสร้ แพร่มนัย ชัคคัค
 สระชาคั ะอูคัคั ไม่สมหมาย
 ะอนักรัยน สทอนถวิล สันสยาม
 พ่วนพลิกหางย แล้วทะแง แสงไ
 อินทร์ ะราโมทย์ ะโปรยยัง หลิงมนัย
 เอะอ้านชัค ะคอนร่า ยังจำได้
 กาลัจะนา เมียสิทสา โคคมไพร

ประเสริฐอักษร

สิงห์

ยังลอยไป เป็นขี้ ไม้รู้ละ
พระนารศ เกศัน ที่เลือกคู่
ก็ปลอมตัว เป็นเจ้า ทุกขชะ
เยาวนงค ปลงพระทัย ได้ชนะ
พาสพระ วิมานแก้ว กวาวกิ่งส
นำจะมี ใครต่อใคร อีกไม่รู้
เชิงเจ้าขี้ ตะเป็นไม้ ไม้ใครถึง
พระไปรทโลม พโยมมัท เลี้ยววิ่ง
จอมใครทวัง ทวสโณน เป็นไม้ลง
คิตคิกมา นำหัวข้อ อิกอโนมิก
สมัยใหม่ โกลกระริก ถึงแทนสรวง
ก็ก่ายบรรพ นั้นพระอินทร์ หมิ่นลายลวง
เหาะมาควง เมียคนคน กลพิมาน
ครันทรงครมำ จอมสรวงค์ ตะครันจิต
ถึงส่งกลับ วนนิมิตร์ นีวาคันสถาน
มาพัก, กรุง ผดุงคักก็ มีขหวาน
เช่นนคราญ เกศัน พาลัครอง
พโยมโย ไม่ช่วย ขวยคฤหาสน์
ทั้งไม่ราช ะทานทรพย นัยักถอง
หรือใครให้ สพสมัย อินทร์ ใครครอง
สมทำนอง นิตสัน ไท สมัยกุลภ
บอกแต่เลข ลอกระวี กวีพาน
ให้คำขาย หมายชก เชยอกุหนน
มีขหวาน การพนัน ขันพระคุณ

ไม่ไปรทโย ไม่ลักระคัน ให้เมียแพง
หรือลักลัน กันโณน เชิงโกลเกล็ด
คนอนเสัย เมียววย ช่วยหรือแก้ง
หรือยคน ก็ไปลัมค ก็พลิกแพลง
ทิพาลัย มีให้แย้ง กัยแขวงคน
สุชาดา สุจิตรา สันนทา
สธรรมา เกศัน ไม้เกลอนกลัน
จติแล้ว หรือยังแก้ว ขอยไม้ลงบน
ไม้เห็นทน เคียวระหัง หิงพโยม
เกศัน ที่พา มาคละคย
เป็นมณุษย์ ยอพระกลัน โคภินทร์โธม
แล้วไปรทโย กลยสรวงค์ ร่วมมรรโธม
สมพโยม เชื้อทวส สหิตันย
ลงหทัยเนค สังเกต เอไกรกช
กระหม่นตลอก คัวพโยม โธมไม่ไหว
อือฉวีรัก พักตร์ผ่อง เป็นของโย
จุมพิตปรยาง พलगพิไร พระวาวา
“บุญของเรา ลูกเรา เข้าโรงเรียน
หมควนเวียน พระว้าพะวัง ห่วงหลังหน้า
พะรวัย พโยมน้อย ลอยฟากฟ้า
มิชอจาก แก้วตา รนลาตา
สรว่มนุษย์ สุกแมน ถึงแสนสว
เทียโยมทวย เทพะไท โกลกันหลาย
ฉวยอนงค์ ทรงครมำ มีวันกลาย

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลูกอินทรี
บน

ต้องคว่ำกาย กลืนนิวาสน์ บำราศอิง
จำทองกลอด ฟอกสรีร เหลือชีวิต
โฉมนิมิตร เล็กน้อย ให้น้องถึง
ทิพกระยา มีรูปร่าง สุขประวี
สมเป็นมิ่ง วิมานสุข คูอินทรา”
“ตามพระทัย ไม่ขัด ทุลลิตทาน
จะโปรดผาณ หรือจะเลี้ยง ไว้เคียงบ่า
แต่เมื่อไหร่ จึงจะให้ เหมือนนาวา
สุชาภา มีผิว กว้างขำน้อย—”
กำลังทล ค้างค้ำ ร่างเทวค
หายก่อนเนต ไม่เอ๋ย เผลอด้วย
พโยมผวา คาค้าง นิ่งขม้อย
ทั่วห้องน้อย ไม่ประสพ หลบเสียดนิย
ล้มควนอน สทอนจิต ผิดสังเก
หรือเทวค กว้างเรา เข้ากระกบ
ถึงชายา ยอดประยูร ทุลกระชบ
คสิพริบ คาเคียว เหลือไม่เจ
เสียงไกรนั้น สันประทุ อยู่ครึกครัก
คยคักคัก เหมือนเรียก ล้าเหนียกเข
พโยมหลับ เนตเหนียว ประเคียวเอ
พอเศษธ คาเขมัน เห็นประทุ
แก้มออกไค อ้ายฝรั่ง ทลึงรุก
ลั่นกลอนกรก ยืนขวาง ทางมีท
พโยมยัง ใจก็ ไม่มีท

วางท่าขู่ รุกถึง หน้าข่มอง
ฝรั่งเศ กิลสทหายบ จะปราบหรือ
เป็นไมทือ ไม่สลด สยดของ
มือโพล่หลัง ยมคำ ตาลุกพอง
ค่างคนร้อง คากัน จันอยู่นาน
“แม่จันใจ จะไหนร้าย คล้ายเข็ญ
ใจกระหน้า ยึดกรง นำสงสาร
จันเหลือรัก จักค่อม ยอมเกิดกาล
รักที่ปล้ำน เหลือหวัง จะรั้งัก
เคอรั้งใหม่ กังโน ห้องเรือน้อย
แต่สองใจ ไกรเปล่งเคอเทมหัก
จะเหลียวนิค จิตม ปอสมรัก
นั้นและรัก รอคิว กลัวคอบ
คังไม่ยอม ประณมจิต แลถึงฤทธิ
เป็นสุกรั รอคิว โยมัวแก
หาญเประรัก ใจรัก มารังแก
ไม่วอแว เล่นเล่น เขียงเจ็น
จะแต่งงาน สมานเคอ เสมอจย
ไม่มีดิย มีไค ให้ออก
เคออยู่เคียว จันก็เปลียว ใจออก
ถึงไกรรั เล่ห์สัน สติจินดา
รายกยหญิง สิ่งเสนห์ ประเวณี
เป็นคังมิ คกรแหง คุกแหล่งหนา
ไม่แหงหายบ ยากรรม ธรรมะคา

ประเสริฐอักษร

สิงห์

ว่าไฉน ทอหนอย อย่างอึ้ง”
 มีขกอม มีโยทอย กระเชอกระช่า
 โยมเม้มปาก จ้องหน้า ตาขมิง
 ไม่ยอมทูล สุ่มัน เล็กตะบันตะบิง
 ถึงจะแดง วายชีวิต ก็คึกคยอ
 ไม่เสียตัว เสียหัว เสียดีกว่า
 กำหมักมั่ง คงท่า ไม่ว่าล่อม
 ฝรั่งถลก แขนคั่ง ทลึงล่อม
 หมากระคร่อม ปลุกปล้ำ ทำคังใจ
 เจ้าถัยโถม เขากระโถม เข้าวรยมือ
 ไพร่หลังรือ ผลักถลา ยกขาไขว้
 เรียกคนช่วย เขากระชาก อุกปากไว้
 ก็นคกคัก ผลักไล่ ในทันอน
 ขณะนั้น พาลัน สนั่นเปรี๊ยะ
 ประเคียวเสียง ฝนคักคัก ขยักขยอน
 ไฟแดงพว้าง หน้าค้างแก้ว วาวแวววอน
 เสียงคนวอน วังทลึง ไปทั้งล้า
 โอ! ไฟไหม้ ไฟไหม้ ขนในเรือ
 พ้าผาเส้า กระโถงเพือ ผ้าใบคล้า
 ผ่าอกเปรี๊ยะ อักเปรี๊ยะ เสียงซ้ำซ้ำ
 ฝรั่งจำ ผละทิ้ง วังโรไป
 พโยมยู่ยง นุ่งซิ่น ไม่ห่มนวมหมัก
 คากพุงรัก เลื่อนนวม รีบสรวมใส่
 กลัวลมโศก เคียรโศก แพรสไป

แล้วโดย เล่ห์หนีมิตร ลึกเมือเย็น
 เผลนถึงปาก เรือสยง เห็นกองเพลิง
 กำลังเว้ง ลุกพลุก คักคักเขย
 เสียงไหม้แตก โลงผิง กังกระเค้น
 โยบ ใครเห็น นำแสง แวงโหมมือ
 คนทั้งล้า วังคล้า ถลาล้ม
 บ้างเลยหม ทลึง ลมออง
 กัยคั่นกระลา สักน ก้วยสันมือ
 สักกระวอ รถมฤทธิ กัยพิมเพล้ง
 พโยมเขม้น แลเห็น มีขวาน
 ยืนตระหน่ง กองไฟ วิไลย เกล้ง
 อ้าพระกร กวักสมร “โยรอนเว้ง
 รีบกระเง้ง ลูบมา หาส้ม
 พมารีบ พโยมกลัย พิมานบน
 เผารปคน ชิวาลัย ไปกัยพ
 แม่รักกัน เซอกัน มั่นฤก
 สิงสร้อย ทิพยวลัย นรินทร์”
 พโยมยัง ฟังครี๊ส อักทวยใจ
 ก้วยแรงไฟ คักคัก พลิกทลอน
 จะโผลโผล เสโท เม็กโคซอน
 โยฤทธิรอน ละล้าละลึง ยิงร่าฟง
 “พโยมถวาย ภายชีวิต แล้วคิกิโย
 ขอลุยลง กองไฟ ไปให้ถึง
 สันท่วงหมก โอริส ปลดคั่น”
 กระโศกผิง เข้าอึกคิ โหมณเอย ๑ คำ

ไตรตายนน

โดย

เจ้าจำปี

พอได้เวลา คือที่เรียกกันว่าลมตกนกร้อง เปนราย เรืองไทย ยิ่ง กับ ฝรั่ง ที่ ยากนัก
หรือย้ายควาย ที่หน้าร้านเจ๊ก โละ มักจะมี ก็แม่?"
นักเลงเก่าและใหม่ ทั้งเก่งและไม่เก่งพากัน "ก็หรือก แต่ก็มีคนรู้โดยมาก เพราะ
ไปหย่อนใจอยู่เสมอ นอกจากจะทำให้ โรง มีในจอหมายเหตุแล้ว" ลูกน้องคนหนึ่งคาน
งานอย่างขยัน ต้องทำงานมากแล้ว ยิ่งเพิ่ม หลีก "งั้นเรื่องรวมเกยรตเถอะ จีบเอาชอน
ลูกคิกของเจ๊ก โละ ไม่ให้ตกต่ำลงด้วย ซึ่ง หัวละมานแปลงเปนลิง เปนไ?"
เจ๊ก โละเองก็ต้องร้องว่า ฮือ ! ยิ่งเย็นลงเสียง "กูมันยังไ? อยู๋นาคูหลง" เจ้าคน
พบน้องหนะ ก็ยัง คิงขุ่น ทุกที จินจะไม่รู้ ว่า
เปนภาษาอะไร
ที่มมห้องเฉลิมยกานหนึ่ง มีชายปากหนวก
นั่ง อยุ่ กับ ลูกน้อง ๒-๓ คน นอกจากไม้
ตะพดเลี่ยมเงินอันเยื่อเรื่อแล้ว ทำทางยังแสดง
ว่า เชื่องไม่ น้อยกว่านักเลง อื่น ๆ เหมือน กัน
เมื่อกัน แก้ว เปลา่ กะทวย กักลงบนโต๊ะถึงสอง
ครึ่งเช้าเกดงาพคมวาจาแล้ว ชายนั้นเริ่ม
ฮารัมภพจน ขนว่า "อ้อ ! พวกเรามาวัน
หัวงะฟังเรื่องประหลาดโครมครามร? ม่าย
หวรคา เปนที่ครกครอง (กูแก้วเปลา่) อยุ่ สัก

เจ้าจำ

สิงห์

อีกใจ แล้วก็เริ่มเล่าต่อไป :-

“ในเมืองพริยพลัน (เกาะ โต๊ะ) ถ้าจะพูดถึงความพากพมกันแล้ว ใคร ๆ ก็ต้องออกปากชมเปาะว่า บ้าน ทิดถ่อ ถ่อยญญา ออกจะมั่งคั่งกว่าแห่งอื่น นอกจากจะอุดมไปด้วยข้าวไร่แล้ว แลยังมีขวัญบ้านขวัญเรือนอยู่ถ่องสองคนว่ากันทำไมมี—ง่า น่าน! พ่อเชียวคิดถก เอาคงไว้ก่อน”

เขาหันไปขอยใจ ผู้ที่ออกนามว่า พ่อเชียว แล้วก็เริ่มเล่าต่อไป “ว่ากันทำไมมี ตั้งแต่ ทิดถ่อได้มี ขิดาฝาแฝด คู่ แล้ว บรรดา สวิญญานถกทรัพย์ รวมทั้งพวกชายโสดและ โสด และสวิญญานถกทรัพย์ รวมทั้ง กษัตริย์ ซึ่งแต่เคยกว่าบรรณาการ ก็ ไหลมาเทมาจนมั่งคั่งสมบรรณ ชนทวณ เกือบ จะพูดได้ว่าส่วยเข้า มาทางเหนือ ส่วยเกล็ดมา ทางใต้ก็เคย เมื่อเป็นเช่นนั้น ทิดถ่อจะไม่เรียกว่าขวัญบ้านขวัญเรือนอย่างไรได้ และ แลมักจะคุยเสมอว่า ถ้าจะเปรียบกับขวัญเรือน ใน ภายประเทศแก่ของแล้ว ก็ไม่มีอะไรจะเปรียบ นอกจากหัวใจ ซึ่งเป็นใหญ่ในโลกสังขาร ของแก อัน ย่าง เข้า ๑๐ ปีเศษแล้ว ต่าง ว่า หักยัดถด ของ ทิดถ่อ ผิดจากคำวาทะวิศาสดา อยู่บ้าง เพราะมือทั้งซ้ายขวาก็จริง แต่

กระนั้นก็ยังขาคยอกหัวใจไป อีกดวงหนึ่งเสีย ข้า กล่าวกับนางสาวสมสิน ผู้ และ นางสาวสมสสัย ผู้น้อง ไก่เย็บมยุรโลกภายในอกไก่อีก ๔-๕ วัน ขอกหัวใจของทิดถ่อ ก็หักสยบ ล่องลอยลาลับโลก คงทิ้งไว้ แต่ ควนแห่งความสังสาร และความโศก อันยังติดกรุ่น อยู่ในทรวงอก ซึ่งจะมีเวลาลืมไม่ได้เป็น ชินชาต

จะเป็นด้วยทิดถ่อ เห็นแก่คำ ๆ หรือเห็น แก่ภรรยาขอรักก็ตาม ตั้งแต่ นั้น มา แก่ ก็ คงใจลงเป็นหนึ่งแน่ว่า จะไม่ขอคู่เคียงเรียง หมอแนกับสวศรีคนไรอีกเลย แม้แต่ แม่พรัง แม่ หมายทรงเครื่อง ซึ่งทิดแทนเพื่อนบ้านหนึ่ง ใจเกี่ยวกันมาแต่ก่อน มาชมโฉมให้ฟังว่า สวศรีนักสวหนา และคนก็ยินดีจะช่วยเหลือ สะพานให้เป็นทองแผ่นเดียวกันด้วย แต่ทิดถ่อ ขอกด้อยเสียทุกราย ข้าแสดงความเห็นซึ่ง ชายโสดทุกคนไม่เห็นด้วย ถ้าเป็นความเห็น ของทิดแทนก็ต้องขอกันทีว่า บ้า !

เหตุการณ์เป็นเช่นนั้น สรรพนามว่าทิด จึงจินาหน้าเข้ามาตั้งแต่หนุ่มคุ่มแก่

อ้อ! และสาวฝาแฝดก็ต้องเป็นทิดของ แก่อย่างสุดสวาทซาใจ ที่เกี่ยว แต่ทิดถ่อ คนนี้ออกจะมีนิสัยขี้นตรงกันข้ามกับพวกบ้านเรา

พ.ศ. ๒๔๗๑

ใครตายแน่

ไอ้อยู่ ถึงจะรักลูกก็ไม่ตามใจลูก แต่
ก็ไม่เคยไว้ ให้เป็นแก้วก้นห้องเหมือนอย่างบ้าน
อื่น ๆ ที่มรดกสาวในสมัยนั้น พวกอย่างสมัย
นี้กลัว ปล่อยให้เที่ยวตากโอ้การเสียยัง
แต่โอ้การก็เวียนกันแต่ก่อนผิดกันมาก

พ่อแม่บางคนอาจมีความผิดได้ ด้วยปล่อย
ให้ลูก ตากโอ้การเกินไป คือ ระวังรักษา
น้อยไป ภายหลังลูกก็โต ใจมีข้อแก้ตัวเสมอ
หรือที่เรียกว่าเลี้ยงไม่ตกฟาก แต่กลัวลูกจึ้น
ไ้ไว้ว พ่อแม่คอยค้อมมองอยู่ทุกฝั ก้าว ก็
เกิดความน้อยใจว่า ช่างไม่เชื่อใจเชื่อน้ำ
เราข้างเลย เมื่อเกิดความน้อยใจแล้ว ก็
มัก จะ ทำ อะไร นอก คอก นอก ทาง ไ้ต่าง ๆ
เหมือนกัน ความประสาความคึกใจ ๆ ของ
หญิงสาว ที่ค่อ คง ค้นพย เลขสวั ของสอง
จำนวนแล้วอย่างแน่นนอน จึงใช้ความอะลุ่ม
อล่วยปกครองสองชีวิตมาไ้ได้อย่างวรายรณ แต่
ที่จะปล่อยให้ลูก เที่ยว อีหลลค ด้กทาไป ทุก หวั
ระแหง จนเป็นขีปากของพวกเก็ก ๆ พวกนี้
ร้องไปทุกบ้านทุกช่องว่า “ แท้แรวแท้แต่ลูกสาว
ของแม่ จะ ไ้ไปแท้เข้ายินช ” นั้น ที่ค่อ
ขอตรวจหน้าว่าขันเลย

แต่นั้นแหละ พ่อ เขียว อะไร ๆ ในโลกนี้
ท่านสมุห์ไ้ทั้งท่านกว่าไม่เที่ยงแท้ ข้างออก

จะเห็นจริงตามท่าน คุณแต่เรื่องนี้ประไร ไม่ช้า
ความวรายรณนั้นก็เกิดเป็นมรดกมาไ้ ในว่า
สาวฝาแฝดคน ไม่ชั่วแต่จะหาตัวจับยากเท่านั้น
ชั่วรูปพรรณสัณฐาน ก็ละม้าย คล้ายกันเสียยัง
ก็แยะก็วย นิสัยใจคอยัง การโอภา
ปราสัยยัง ตลอดจนทั้งทางวางมากก็เป็น
พิมพ์เดียวกันไปเสียหมดคั้งนี้ ขย่าว่าแต่
มนุษย์เกิดกันอย่างเราเลย ถึงพระพรหมก็
ยังค้องชะงักวันละหลาย ๆ วัน ขอนแหละ
ที่ทำให้ วัคคอยู่ครัน ๆ

ต่อมาไม่นาน มี ชายหนุ่ม รูปงาม มา จาก
ต่างทิศ คนหนึ่ง เป็นบุตรคฤหวั พ้อคำ
นำศาลอยู่บ้านไร่มั อีก คนหนึ่งเป็นบุตร
พ้อคำทองบ้านยางสะพาน หน่วยก้านยอก
ว่าเป็นผู้ค้อมันระกินด้วยกันทั้งสองคน ไ้
ทอดสะพานเข้ามาซึ่งคนงานหวังว่าอย่างไร ๆ
เสียก็ค้องสำเร็จ เมื่อที่ทอดพอเห็นว่า สมน้ำ
สมเนื้อกันแล้ว ก็แสดงว่าจะรัยหมั้นไ้ตาม
ประเพณี ชาววันแหละทำให้พวกที่ซัดสะพาน
แหงนเอ่อกหายหน้าไป เกือบ ครึ่ง โหล อดพยพ
เข้ไ้ไ้ย่าง ออกหักค้าย่าง

กล่าวกันว่าวันนั้นเป็นวันแรมเดือน๗ จะเป็น
วันอุยาสน์หรือโลกาวินาศอะไรก็ไ้ไม่รู้ เคว้แก่
ทั้งสองฝ่ายไ้มาประคังเข้าในวันเดียวกัน ช้า

เจ้าจำ

สิงห์

มาในเหตุเดียวกันเสียด้วย ทักต้องร้ายแถม
ข้างโน้นข้าง คอย กับ แหก ข้างนี้ข้าง ขอส
มุ่งหมาย ทหารออกัน จึงยังไม่ ตกลง เรียบ ร้อย
ที่เกี่ยว แกร่งนักให้ ทั้งสองฝ่ายมาในวัน
รุ่งขึ้นใหม่ และทำความเข้าใจกันเสียให้
แจ่มแจ้ง เพราะเจ้าสาวทั้งสองนั้นเหมือน
กันมาก ได้เวลาเชตทั้งสองฝ่ายก็ลากลับ

ในคืนวันนั้นเอง บ้านที่ถนัด ถัดจากวังเพลิง
ไหม้หมดก ข้าไฟคลอกลูกสาวตายเสียคน
หนึ่งด้วย ทำให้แก่เสียใจจนสลยแล้วสลย
เล่า เขาว่าเหตุนี้เกิดจากพวกซีกสะพาน
แหงนเดือนนั่นเอง เมื่อเจ้าแก่ทั้งสองฝ่ายรู้
ข่าวกันพวกมันมาดั่งแต่หัวไก่ให้ ค้างพูกจา
โวหารพาลจะทะเลาะวิวาทกันขึ้น ข้ายืนยัน
ว่าเจ้าสาว ที่ตายนั้น หาใช่ คู่หมั้น ของคนไม่
ต่างก็หาซื้อเท็จจริงมาพิสูจน์และอ้างตัวเองเป็น
พระยานเสียด้วย ทักต้องเห็นท่าจะไม่ชอบกล
เกรงจะเกิดลูกหลานใหญ่โตขึ้น เป็นศึก ชิงนาง
กลางแปลงจึงพูกทักความว่า “ในเรื่องนี้ขอ
ให้ท่านทั้งสองฝ่ายสงวไว้ ก่อนเถิด และ
เวลาน้ำข้าพเจ้าก็อยู่ในเขตคักกัช จะไม่ทำการ
มงคลอะไร ๆ เป็นอันขาด อีก ๗ วันจึงค่อย
มาฟังกันใหม่ในระหว่างพวกท่านอย่าได้เรียก
กรวยเข้า มาในเขตคักบ้านข้าพเจ้า มิฉะนั้น

ข้าพเจ้าจะไม่ฟังเสียงเถิด!” เมื่อใด ฟังทักถ่อ
ยื่นคำขาดเช่นนั้นทั้งสองฝ่ายก็ลาไป

พอครบกำหนด ๗ วัน คิววาทักพากัน
มาดั่งแต่หัวไก่ให้อีก เพื่อจะชิงไหวชิงพริบ
มิให้เสียทีกัน แต่ กลับ ร้าย ขาว สดใจ ว่า
เจ้าสาวที่ใคร่สมใจ ตายคามันไป เสียอีกคน
หนึ่งแล้ว ซึ่งลูกฝาแฝด มันจะเียน เช่นนี้
หนึ่ง ๆ ส่วนที่ถนัดจะ โศกเศร้าสักเพียงไร
ไม่ต้องกล่าว แด่คอกซกหัวจวนโนเป็นลูก
มะกรูด เมื่อเจ้าแก่มาเยี่ยมเยือนปล่อยโยน
แก่ได้แต่พูกว่า “คู่หมั้นของใครก็เอาไปทำ
ศพ เอาเถิด” เมื่อมาเกิดเหตุโศกพอ ชน
เช่นนี้ทักใคร่จะต้องการไม่ ค้างฝ่าย
พูกเสียสละกันคือไปว่า “คู่หมั้นของข้างโน้น
เขาก็ให้เขาไปซิ” แล้วก็ลาไป

จะกล่าวถึงชายหนุ่มอีกคนหนึ่งเป็นลูกพ่อ
ค้าพริกไทยยังหัวดีจนทวย ได้มาเห็นสาว
ฝาแฝดคนก็มีความพอใจเป็นอันมาก จึงไป
อ้อนวอนยืมการคาให้มาทลายตามดู พอมา
ถึงก็ทักว่าสองเจ้าสาวตายเสียหมดแล้ว ก็
มีความเสียใจ เป็นอันมาก เพื่อว่าพ้น ถึง
ความรัก — ความอาภัพ และ ความอุกสาห์
พยายามของตัวที่ใด ข้ามหน้าข้ามทะเลมาต่าง ๆ
ใคร จะปล่อยโยน อย่างไร เป็นไม่รู้เรื่องทั้งนั้น

พ. ศ. ๒๔๗๑

ใครตายแน่

ทักล่อจึงพูดว่า จะมาร้องให้ใครไต่ถามเขา
อะไรเล่า จะให้กระตุกไปกระตุกหรือ ชาย
หนุ่มพูดทงนาคว่า “อย่าว่าแต่กระตุกเลย
แม้ชายสติโง่สักคนหนึ่ง ถ้าเป็นของนางแล้ว
ข้าพเจ้านึกถึงสัน” ทักล่อเห็นว่าชายหนุ่ม
คนนั้นโง่ค่อม มันคงนึก จึงพูดจาซัดไซ้ไล่
เลียงตบเป็นทีพอใจแล้ว พลังก็เรียกลูกสาว
ออกมาจากที่ซ่อน ทำตายชั่วคราว ซึ่งหา
ได้ตายจริงไม่ ทำให้ชายหนุ่มที่โง่เงาแทบ
ไม่รู้สึกลึกซึ้งว่า ยังเป็นคนธรรมดาอยู่ หรือ
เป็นคนครึ่งเทวดาไปแล้ว !

ทักล่อเห็นว่าถ้าจะอยู่ที่นั่นต่อไป ก็จะมีภัย
ไม่มีที่สัก แกร่งลาญาติพี่น้องไปอยู่เสียที่
อื่นดีกว่า ตามคำเชื้อเชิญของเขยใหม่ เวลา
เช้าวันรุ่งขึ้น เธอผลอมทะเลก็ถอน สมอ
แล้ว ออกจาก ปากอ่าว บ้านแหลมไป จนล้นตา
หยกกัน เธอ !”

ชายปากหนวกเล่า ขบถแล้ว จึงตั้ง
ขัญหาถามขึ้นเป็นทีล่องขัญหาสุกสมนว่า “ใน
เรือนใครจะเห็นอย่างไรบ้าง ใครจะตายแน่
จะเป็นคนพหรือคนน้อง ?”

มีคำทอต่าง ๆ กัน และอ้างเหตุผลพอ
ฟังทั้งนั้น แต่เมื่อพกรวม ๆ ก็คง เป็น สอง
อย่างคือถ้าพไม่ตายกันน้องก็คงตาย

“น้องคงตายแน่” เจ้าคนหนึ่งทำท่าทาง
ฉลาดเอ่ยขึ้น “เพราะธรรมชาติพยอมมีไหวพริบ
เขาตัวรอดได้ โดยเร็ว แม้เมื่อเกิดเหตุ
กะทันหันเช่นนั้น ส่วนน้องยังจะมีวังว้าง
ข้าเขา หรือตกใจจนหาหน้าค้างประตูปะไม่พเลย
ตายอยู่ในไฟนั่นเอง”

“พตายแน่ไม่ว่า” เจ้าคนหนึ่งค้าน
“เพราะธรรมชาติพยอมมีท่วง สักโน้น สักหนี่
ความฉลาดไหวพริบ ที่ระเกะระกะของพนั้นแหละ
เป็นช่วงชักเขาไว้เอง ส่วนน้องไม่ค่อยคิดถึง
อะไรนัก ลูกซนใดก็โยกเขวเขาตัวรอดไป
ฉิบ !”

แต่ชายปากหนวกหาได้ คัดค้าน หรือเออ
อวยว่าใครผิดใครถูกไม่ กลับนั่งนิ่งเฉยคอ
หาวเสียเฉย ๆ พอเขยรู้ทันเลยหันไปขยิบ
ตากัยแจ็กโละ

“น่าน ! ขางบ้าน พ่อเขยว คิด ลูก”
ชายปากหนวกชมเชยเขยเป็นเสียงกระโถน

นิกรก

๒๕๓๑

สงขลา

คุณลำปาง เพื่อนรัก

เมื่อวันอาทิตย์ที่แล้ว ทางบ้านผมฝัน

ตกพรำคงแต่เช้า แต่ก็ไม่หนักและมากพอ

ถึงจะร้องไว้ ใช้ไว้กินได้ แต่ก็พอทำให้

เขยอกไก่เมื่อเราเคี้ยวตากไป อากาศक्रमมี

ชุ่มชื้นเช่นนั้น ผู้ใหญ่ ๆ หรือหนุ่ม ๆ บาง

คนท่านชอบ ท่านว่ามันเย็นน่าอน และ

ท่านกินอนสบายใจจริง ๆ ทั่ว แต่ไม่หทัย บาง

คนนอนกหนึ่งลือ บางคนนอนหลับตาว่าฟัง

ถึงเรื่องต่าง ๆ บางคนทชเมื่อยซบ ท่าน

กินอนให้นางเล็ก ๆ มันนวก แต่บางคนไม่

เมื่อยซบเลยก็ยิ่งชอบนวกก็มี

ความจริงก็น่าเป็นสุขมิใช่ฤา แค่นี้สลับ

ผมมันไม่ชอบความสับสน ๆ เช่นนั้น ชอบ

ไปเสียทางคงคงโครมคราม อย่างที่ตอง

ออกเรียวออกแรง อีกประการหนึ่ง หากผม

ระนอนให้ ใครขยับใครนวกบ้าง แต่ไม่รู้

จะให้ ใครขยับ เพราะไม่มี ยิ่งกว่านั้น สมค ๆ

การขยับ การ นวกนั้น จกกระค จกกระเคียมเสีย

จริง ๆ และดูเหมือนว่า “เหตุที่เกิดขึ้นเพราะ

การนวก” นั้น ถึงกับหมีเข้าหมีแกลงแตก

เสียหลายลูกแล้ว บางรายต้องร้องถึงโรง

ถึงศาลก็ดูเหมือนมี คุณชัญญะเพื่อนเรา

เชื่อว่าโดนเข้าคง ๗๐๐ ก็เพราะ เจ้าเรือนวค

นั้นแหละ หมอคนนราคาส่งจริง ถ้าผมอยยคง

ดีมากแน่

ทั้งนี้ ผมจึงไม่นอนอย่างท่าน แต่ด้วย

ความรำคาญระทนคุดค้อยกับบ้านไม้ไผ่ จึง

ต้องออกจากบ้านไป ก็คิดว่าคาฝนแล่นเย็น ๆ

แต่ไม่ใช่ว่าระถึงไม่ถ่วงร่วมด้วย พอเคี้ยวไปถึง

หน้าบ้านคุณชุ่มพรเพื่อนเรา ก็ยืนเสียง

คุยกันฉัน ๆ ไร้วัดว่าผมเพื่อนที่ไม่ชอบนอน

กลางวันออกคนหนึ่ง จึงเลยเคี้ยวเรียวเข้าไป

พ.ศ. ๒๔๗๑

นักรัก

“อ๊ะ! อุตส่าห์กว้าฝนมาเที่ยววนเพื่อน
เรา” ชุ่มพรร้องทักเมื่อผมขึ้นบันได

“อยู่ไม่ไหว อากาศเย็นนักจนรำคาญจะ
ตาย” ผมตอบ

“ก็น่าลืมนักว่า พอฝนซาจะให้เทกไป
ตามตัวมาเที่ยว” ชุ่มพรว่า

“จริงเที่ยว ยังกัยมีอะไรกลใจ” ภรรยา
คุณชุ่มพรกล่าว

“มีสิ มีสิ่งกลใจ”
ผมพุกพลาวงเคียวเข้าห้องรับแขก ก็พอก

ต้องชะงัก เพราะในห้องนั้นนอกจากภรรยา
ชุ่มพร ยังมีสภาพสตรีอีกคนหนึ่ง แต่จะเป็น
ภรรยาใคร หรือไม่เช่นนั้นผมไม่ทราบ

“อ้อ! นั่นนายสุราษฎร์เพื่อนผม นั่นคุณ
ประทุม มาจากพระนคร” ชุ่มพรกล่าว
ชักนำ

“อ้อ—อ้อ” ผมกัยหล่น — คุณประทุม
อ้อ พร้อมกัน

ก่อนไปเราทั้ง ๔ คือ คุณ ชุ่มพร ผิวเมียบ คี
หนึ่งเป็น ๒ ผมกัยคุณประทุม (ไม่ใช่
ผิวเมียบ) จึงไม่เป็นคู่ เป็นคนละหนึ่ง รวม ๔
ก็คุยกันถึงเรื่องต่าง ๆ ค่อยไป

ผลกัยในตอนนั้นคงได้ความว่า คุณ
ประทุมเป็นสตรี (สาวหรือไม่เป็นไม่ทราบ แต่

โสคนะแน) บ้านอยู่ถนนนครสวรรค์ ตำบล
นางเลิง เขตตงแมนนุแฟกเจอร์ ทำของ

กินข้าวหวานต่าง ๆ ขาย เช่น กระบี่เมือง
ตราคมบรรจุไผ่ย่าง น้ำปลาร้าของบรรจขวด

ย่าง กัดด้วยตากสวรรค์โดยบรรจกระบี่
ย่าง มีหลายอย่างต่างพรรค ที่สุคน

ทอพิพิทอกระดาน ฯ เดียวนี้เธอกลับมาราก
ขึ้นนี้ การที่เธอไปก็โดยจะพบปะทำความตกลง

กัยเอเยนค ในเรื่องสินค้าของเธอ และที่
เธอแะมาส่งขลากก็เพื่อ เยี่ยมเยียน ภรรยา คุณ

ชุ่มพร ฉานที่ไปเพื่อนกันมา กัยคุลาคเลา
สัวหวักับการค้าขายด้วย เธอแสดงความ

ประสงค์ว่า อยากได้เอเยนค ที่เมืองนล็ก
คนหนึ่ง ชุ่มพรเขาโหวกให้เธอเลือกผม

และให้ผมรับ นี่ไม่ทราบว่าเขาเล่นบ้ายังไ
เพราะรู้อยู่แล้วว่าไปไม่ได้ แต่เขาไม่

ใช้พูดเล่น ขยิบตา ขยิบตา จะให้รับให้ได้
“คุณจริงกัยจิดินหรือคะ?” หล่น

ถาม
“อ้อ! ตรงตัวคุณ ผมไม่มีจริงกัยเลย”

ผมตอบ
“งั้นคุณจริงกัยกิจการของกิดินกะมัง?”

“หาไม่ได้ กิจการอันเป็นสัสมาชีพ เช่น
นี้ ควรใครจะจริงกัยฤา”

มรดก

สิงห์

“เช่นนั้น ทำไมคุณยฺยโส” หล่อน
ตงกะทืออีก

“โผโฮ! ผมทำไม่ได้ต่างหาก การ
งานของผมมีอยู่เต็มมือ ชุมพรก็รู้ อยู่เต็ม
ใจแล้ว เขาแกล้งนำให้คิดผิดใจผม เทำ
นั้นเอง ถ้าผมทำได้ โดยไม่มีผิดหน้ที่แล้ว
จะไม่พักต้องให้ชุมพรแนะนำเลย เพียงแต่
คุณออกปากคำเกี่ยวกับ ‘ยีนกรียผมเข้า
ร่วมงานกับคุณเท่านั้น’ ผมจะเซ็นสัญญา
ทันที”

ผมพูดคำนั้น ทำให้หัวเราะไปตามกัน
แต่ส่วนเจ้าหล่อน ผมสงสัยกว่ายิมโดยเลศนัย
พิกล

เราคุยกันอยู่พักหนึ่ง พอฝนซา แต่ยัง
ไม่ซาอีกเมื่อกี้ด้วย ชุมพรก็ชวนให้ ชีรต
เที่ยวชมภูมิเมือง ตกกลางเราไปด้วยกันสาม
คน เว้นภรรยาชุมพรไม่ไป โดยจะอยู่
ดูแลการทางบ้าน ชุมพรเขามัวดฟอรัชชะนิก
ทชิตเตอร์อย่างโบราณคนหนึ่ง เราไปโดย
รถนั้น ชุมพรเป็นโฮเพื่อร เจ้าหล่อน
นั่งกลาง ผมนั่งริมซ้าย ขนาบของรถ
ชะนิกมันแคบ คุณคงรู้จักแล้ว ฉะนั้น
โตนพอโฮ.ฟอรัชของเราค้นเกี่ยวกับ กักกัน
นั่งเข้าไปครึ่งหนึ่งแล้ว แลผมเจ้าหล่อนก็

เจ้าเนอไม่ใช่เล่น เฝ้มซุนอก จึงเหลือที่
สำหรับผมจะนั่ง อย่างที่เรียกว่าฝ่ามือเดียว
แท้ ๆ ผมรู้สึกอึดอ้วนก่อนจะขึ้น เพราะ
ความระวังรักษามรรยาท แต่เจ้าหล่อน
ชะยั้นชะยอ แสดงว่าไม่มีรังเกียจเลย ผม
จึง ไค ชุน นึ่ง ใน ที่ ซึ่ง เป็น ชอก เหมือน ลูกก
กอบบี้ น้ที่หาก ว่ารูปร่าง ผมสะโอดสะอง
ถ้าหาไม่แล้วก็ระนึ่งไม่ลงจริง ๆ ถึงกระนั้น
ก็ไม่ต้องบอก ว่า เรายังแยก-ชิต-คิกกัน
เป็นอย่าง คับกลัวยแซทหรือปลาตัยย่างที่เกียว
เจ้าโรโบราณคนที่เราชี้ แหนยคน
มันช่างอ่อนโยนก็เลยจริง ๆ กระทยอะไร
เข้าหน้อยไม่ได้ เป็นคองเซไปทางโน้นที่
มาทางนี้ ฉะนั้นไม่ต้องสงสัยว่าเราจะต้อง
กระแตกกันย่อย ๆ อย่างเล่นฟุตบอล ยาง
ครึ่ง หน้าผม กับหล่อน จักทะเล้นจะ จะเอ็กกัน
ยกคิมันยังกระโศกเชือก ๆ ถ้ามันจะคิดว่
วงเรียขรรคมคาไม่ทันใจเรา จึงออกสาหะระโศก
เค็มซุนด้วย คุณล้วย ๆ ช้มีาทเรยกอย่างภาษา
ลาวว่า “ว้างข้าหมา” ซึ่งอาการอย่างนั้น
ไม่ละเพาะแต่ผม คิดว่าใคร ๆ ลูกเข้า
ก็คงรู้ สักกระอึกเหมือนกัน ที่หนึ่งเมือรถ
กระโศกเชือกไปทางหน้า นระลาค ผมเกอยบย
กัยกระจก เคชะยฺยงูให้ผมวกเป็นเกราะกัน

พ.ศ. ๒๔๗๑

นักรัก

ไว้ ขณะนั้นเสียงเจ้าหล่อนร้อง ว้าย! แค
เมื่อเห็นผมไม่เปน อันตราย กลับหัวเราะคิก ๆ
ฝ่ายพ่อชุมพร ก็ขลุกขลิก ๆ อยู่ในคอ เป็นการ
เข่าขึ้นกันเย้ยผมเสียด้วย ทั้งนเพราะความ
จริงผมต้องนั่งตัวตรงช่วยอยู่ ไม่กล้าหย่อน
หลังพิง พระนั ก้วยเกรง จะเพิ่ม ความเยือกให้
คิกหล่อนยิ่งขึ้นอีก ครั้นเมื่อเลิกขบู่เหตุนั้น
เช่นนั้น เจ้าหล่อนก็ยังขบู่คิกครั่งหนึ่งว่า
“นั่งพิงให้สบาย ไม่ต้องเกรงคิสิ จะซา
หน่อยเปนอันตรายอย่างไร หล่อนจะเสียรางวัล
ด้วย” ทั้งนี้ ผมจะมีวิภาษามรรยาตอยู่ไม่
ได้ เยือกเปนเยือก คิกเปนคิก หา
ไม่หล่อนจะเห็นเป็นคนขี้ลาด

คุณเขีย ยิ่งค้นกันเข้า ยิ่งรู้ สักว่าหล่อน
เป็นคนใจก็จริง ๆ ผมได้นั่งอย่างเต็มตัว
และเยือกกันจนคิกแล้ว เมื่อหล่อนเห็นผม
กระเซ่นถากแค้นเสื้อข้างซ้ายของผม ยิ่งขบู่
ให้ขบู่ไปทางหล่อนอีก

“ขบู่มาอีกสิคะ ขบู่มาสิ”

“คว้าย—คว้าย” ผมก็ขบู่ตามสั่ง

“เกียเขยทวิทเพนทาวไป ก็จะมา
โทษคิฉัน”

ฟังเถะคุณเขีย ใจหล่อนก็จริง ๆ แหมล้า
ทั้งนี้เป็นคุณอย่างจะอย่างไร ซึ่งเราจะ

ไม่ทำอย่างเก็กพิงคำสั่งพิเลียงนั้น เห็นจะ
ไม่เหมาะแน่ เปนความจริง จริง ๆ ภายใน
เวลาไม่ถึง ๒ ชั่วโมง ผมยังเกิดความ
นัยถ้อยคำเกรงหล่อนเปนกองแล้ว

ความจริงฝนได้สาดตกแฉ่นข้างซ้ายผม
จนเยือกเย็น แต่ท้อคิกทอนอยู่ ก็เพื่อให้หล่อน
เห็นความกล้าอย่างลูกผู้ชายของผม เอ—คุณ
คุณ พอชขบู่เยือกเข้าไปตามคำสั่ง ทำไม่
แฉ่นขวาเกิดเย็นขึ้นอีก เย็น—เย็น—เย็น
อี—ฝนฟ้าไม่ได้ตก นี่เย็นอะไร เย็น
จนเข้าหัวใจ จนผมต้องเหลียวดู อ้อ—ฮัม
เย็นเนออนวล ๆ นุ่ม ๆ นึ่ง แฉ่นหล่อนกับ
แฉ่นผมเยือกกันใจ แฉ่นหล่อนไม่มีแฉ่นเสื้อ
ขบู่คิก เพราะแฉ่นเสื้อมีอยู่เพียงไหล่ จึงมี
แต่ แฉ่น แฉ่น ๆ นวลผ่อง ส่วนแฉ่นผมก็
ยังเจือมีแต่เสื้อแพรบาง ๆ ขบู่คิก ฉะนั้นจึงไม่
พอจะขบู่กัน ความเย็น ราก เนื้อเจ้าหล่อนได้
แต่ความจริงนั้น ผมก็ไม่ประสงค์จะให้
อะไรมาอีกกันหาได้ เพราะเหตุว่าความ
เย็นอย่างนี้ ไม่แสดงแก่โรคของผม หมอ
เขาห้ามเพียงแต่ไม่ให้ถูกเย็นชื้นเย็นซึก แต่
เย็นทวน—ทวนเย็นอย่างนี้ไม่เปนไร

คิกชุมพรแกล้ง ทำหน้าที่ โขเพื่อรำ กิ ริง ๆ
ตาแกจ้องมองแต่แนวนอน นาน ๆ แกล้ง

มรดก

สิงห์

พุดออกมาสักคำ แกล้งเราไปถึงสวนคนซึ่งมี
มะพร้าวมาก ผ่านสถานีวิทยุโทรเลข และ
วกเวียนตามถนนแทบทุกสาย แล้วจึงหยก
ตามร้านตลาดบ้าง จนทั่วเมืองแล้วจึงกลับ
บ้าน

เมื่อรับประทานอาหาร กลางวัน เสริฐ แล้ว
เรากระโดดไปแถมกันใหม่ว่า จะไปขึ้นเขา
คังกวานเพื่อตัว ซึ่งจะได้ทั้งทะเลหลวง
ทะเลสาบ เกาะ เขา และบ้านเรือนในเมือง
ทั่วไป คราวนั้นภรรยาคุณชุมพรไปด้วย แล้ว
จะไปอีกคนที่ชายทะเล และเลยอย่าน้ำ
ทะเลต่อไป

ครั้นได้เวลาเราพักกันที่ครัว ออกจากบ้าน
คุณชุมพร ไม่กล่าวถึงเชิงเขา แต่ก่อนขึ้น
เขานั้นแหละ ถึงแม้ว่าจะไม่สูงก็จริง แต่ก็
พอทำให้หอบกันได้ทุก ๆ คน

จากยอดเขา มองไปทางตะวันออกจะเห็น
แม่น้ำเขียวแลดูสุดสายตา ตรงปากอ่าวมีเกาะ
๒ เกาะเคียงกัน ชื่อว่า เกาะหินเกาะแมว
ซึ่งถ้าใคร ๆ จะเห็น เป็นแมว กำลังวิ่งไล่หนูได้
จริง ๆ จากปากอ่าวก็เห็นทางน้ำเข้าไปใน
เมืองจนถึงทะเลสาบ ปากช่องน้ำทั้งสองฝั่ง
เป็นเขา ค้างคาวขึ้นมันคงก็จริง ๆ ยิ่งคิดถึง
ในเวลาแต่ก่อนซึ่งมีมอมอยู่ทั้งสองฝั่ง ค้างคาวแล้ว

ก็ต้องเห็นว่า เรือแพนาว่า ข้าศึกศัตรูทั้งหลาย
จะเข้าได้ยากโดยแท้ เพราะถ้าขึ้นคันหลัง
ก็เข้าไป คงถูกมอมทั้งสองฝั่งขนาบแน
เป็นแน่ เห็นจะต้องจมลงที่ปากช่องเสียแหละ
มาก ที่ระอทนหลุดเลยเข้าไปได้ ถึงข้าง
โน้น ค่อนข้างมากแต่ที่ นักเขียวยกขึ้นของ
เกาะนั้น ของพวกนี้เมื่อครั้งมหาสงคราม ก็
น่าจะไม่มีอีกไกลกันนัก จะต่างกันอยู่ที่ช่อง
ของแขก คงโตกว่าของไทย และมอม
บนของเขา คง แข็งแรงใหญ่โตกว่าของเรา
ด้วยพ่อก่อนเขาขึ้นเขามันมาใช้ทั้งนั้น บน
พ่อก่อนเขาใหญ่โตเพียงไร ใครเห็นจะไม่รู้
รลึกกว่าพวกปาริศแน่นอน

“เขาสูงเพียงใดขึ้น คงถึง”

เสียงพ่อชุมพร ซึ่งเป็นเจ้าชู้เจ้ากลอนเฮ้ย
ขึ้น แล้วก็ร้องตะโกนโยเยให้คนอื่นต่อ
พลางเขาม้วนหน้ามาทางผม “ต่อฮิ ต่อฮิ
สุราษฎร์”

“ต่ออะไรกัน? กันไม่ใช่หนักแคง”

“โคลง & ง่าย ๆ อย่าเล่นตัว หนอย
เลยนะ”

“วิ่ง ๆ ต่อฮิคะ” ภรรยาเขาเดิม

“เฮ้, ให้ผมต่อมันจะถูกที่ไหน คุณ
สิเป็นคู่ที่ควรจะต่อกัน”

“เฮา ๆ คนละบาท คุณบาท ๒ คิลิน
บาท ๓ แล้วคุณประทุมบาท ๔ ตกลงนะคะ?”
นาง ชุมพร พุก พระยัก พระยัก กัย ฌม และ คุณ
ประทุม.

“ถ้าตามแกน ๆ ละได้” เจ้าหล่อนว่า
“ตกลง! ตกลง!” ชุมพรสนับสนุน
“ตกลงก็ตกลง แต่ต้องให้ฝ่ายหญิงต่อ
ก่อน ก็นะซึ่งเสียก่อน เสียมรยาท” ฌม
จนแค้นใจก็ ๆ จึงเสพอให้มีเวลาคึกยาว ๆ
หน่อย

“เฮ้าใช้ได้, หล่อนค่อก่อน” ชุมพร
บอกมรยา

“ว่ายาทกันใหม่สิคะ เมื่อกัฟ้งไม่ถนัด”
ฉวี “เขาส่งเพียรไคฉัน คงถึง”
เมียบ “ทางเย็นเกิรตะบึง สุกได้”
หล่อน “ซลลิกกัฟ้งยั้งฟั้ง ทวายเสีจ”
“อ้าวยังไจ ค่อชิต่อ” ชุมพรเร่งลัน

เพราะความจริงฌมยังคึกไม่ไค

“จนไม่ไคนะคะ ถูกปรัยเทียว” นาง
ชุมพรว่า

ฌมแลไปสพทาเจ้าหล่อน ฌมเชิงฌม
เยาะหรือสงสารก็ไม่ทราบ ทำเอาใจทวมทว่า
ก้วยความอาย จนอยากกระโศกเขาทายเสีย
เกียวนัน แต่เสียงกระทั้งคงคังว่า ๆ อยู่ ฌม

พยายาม นึกถึง พระ ราชนิพนธ์ ในรัชกาล
ที่ ๕ ได้ ก็คึกเปลี่ยนคำแล้วปล่อยโพลง
ออกไปว่า

“ยังแต่ใจคนไซริ์ ยากแท้จักทาย”
“แห่มรู้ลาคจริง นังนุกเสียนาน ก็ไค”
ความคึกว่าคนอื่นเขานะชั ใคร ๆ เขาค้องต่อ
ทันทีทงัน” นางชุมพร ค่อว่า
“เฮ้ ! แค้นแค้นจักทายใจใครนะ?” ชุมพร
ถาม เขาพทแล้วมอญคุณประทุม แล้ว
ฉวีเมียบกัยมกัน

ฌมมองเขา แล้วหันไปสพคุณประทุม
คัสหันหาเธอเปลี่ยนขาวเปลี่ยนแดง พักล เหมื่อน
กัน

“ชะ ! แกททายใจใคร สุรายฐั?” ชุมพร
ย้าอีก

“ชะ ! กันก็ทายสำหรับทั่ว ๆ ไปคาม
กลอน ทำไคค้องเป็นยัญทาด้วยนะ”

“แกสาบานไคว่า แกคัฟ้งใจทกทั่ว ๆ ไป?”
“ฮั ! แกนยังไจ ยังคัยให้ค่อโคลงแล้วยัง
จะให้สาบานอีก เหมื่อนเยอจิง”

“โหมล่า เลียงไม่หลก แหมล่า” แล้ว
เขาฉวีเมียบกัยมเป็นเชิงกัน แต่ฌมไม่อยาก
ค่อโคลงค่อความกัยเขาอีก จึงลุดขมเกิร
ฌมวิวไปเสียทางอื่น

มรดก

๑๔๖๗ ลึงทิ

พอเวลาสมควรที่จะลงอาบนํ้าทะเล เรา
ก็พากันลงจากเขา ผมจะไม่ยักยอกกับคุณ
ละ ยักยอกหัวใจผมมันไม่ชอบกลเสีย
แล้ว ทำไมจึงเล่าแต่เอาหล่อนมาคึกคักมา
ก็ไม่ทราบ เพราะว่าผมไม่เคยใกล้ชิด
ผู้หญิง เมื่อได้มาสนิทกันถึงเนื้อติดกัน ความ
รู้ใหม่จึงเลยเด่นชัดหัวใจ เช่นนั้นก็
ใช่ เพราะว่าเพราะหล่อนงามอย่าง ไม่มีใครจับ
จึงต้องเฝ้าต้องใจเช่นนั้นก็ไม่เชิง จึงอยู่
หล่อนงาม งามกว่าเมียหมอลงพระ และ
งามอย่างผมชอบ แต่ที่ใจผมไม่เคยรู้สึก
อะไรเร็วเช่นนั้นเลย เคยแต่คิด ๆ อก ๆ เป็น
แต่กลางใจคนตก ความทำไมมาเกิด
เห็นเร็วทำให้เลือดเดือด และคิดพิ่งอย่าง
ลม ๆ ไปก็ไม่ทราบ น่าจะเพราะน้ำใจอารีย์
อย่างคิงของหล่อนนั่นเอง ที่มารุงหัวใจผม
ให้วิ่งวนเป็นระลอกเลาะกรง ผมนึกกลาง
ลงจากเขาพลางจนผลัดหัว เลยพลางแยก
กันกระแตกลงไป สองคนผิวเมี่ยมซึ่งเคียว
ไปข้างหน้า หันมาหัวเราะเยาะ แล้วก็
วิ่งวิ่งห่างออกไป ส่วนเจ้าหล่อนคงเห็นชอบ
และไม่สนิทกับทั้งตามเขาไม่ทัน แต่ส่วนผม
ก็ยังล้าทีสุดอีก เราเดินตามกันเกาะเกาะ ๆ
ลงไป เราสองคนเหลียวสัพทากันบ่อย ๆ

แต่ก็ไม่ไปหุ้หุ้อะไร พอศึกเชิงเขา ก็เห็นค
ผิวเมี่ยมน้อยเชิงแยก ผมทำไม่รู้ ไม่ช
เพราะมัน ก็ไม่มีอะไรที่จะไปรู้ไปชั่ง ๆ คว้า
แล้วก็พากันไปยังหาดทรายแหลมสน อันเป็น
รมณีสถานของเมืองสงขลาอย่างวิเศษ
เราวิ่งประทานอาหารว่าง กัน ยังกินน้อย
แล้วก็ลงอาบนํ้าทะเล ผมถือเป็นคนเจนน
จึงออกก็วิ่งออกไปไกลกว่าเขา นึก ๆ ใน
ใจว่าอยากให้ปลาฉลามมาตอกหล่อน สักทีม
หนึ่ง จะได้เป็นโอกาสแสดงความกล้าหาญ
ทำการอย่างพระเอกสักที แต่แล้วมันก็
ว่า เจ้าฉลามมันไม่ตอกเหมือนปลาแซง
มันมักเล่นคาวเอาที่เคียว ฉะนั้นแม้หล่อน
ไม่ตาย ก็ต้องเสียโฉม และเมื่อหล่อนเสีย
โฉมแล้ว ผมก็จะต้องเสียตายมาก จึง
มานึกว่า ควรให้มันมาคาวพองหมอลงพระ
เถอะ เพราะเนื้อแก่มากคงไม่ฉีกฉีกคราย
ตอก แต่—เอ! คาซิมพมแก่ก็เฒ่าทะเล
ไม่หย่อนกว่าผม และกำลังของแก่มากก็เหมือน
จะมากกว่าของผมสักเท่าครึ่ง ฉะนั้นแกคง
มีความรักชาติได้พอเท่าผม และสามารถ
ยังกันรักษาตัวได้ ไม่หย่อนกว่าผม เห็น
จะไม่มีโอกาสได้แสดงความเก่งแก่ ๆ อีก
ประการหนึ่งช่วยผู้ชายที่ไม่มีชื่อเสียงเลื่องลือ

เท่าช่วยผู้หญิง ผมจึงนึกต่อไปอีกว่า ขอ
ให้มันมาคอยเมียตาชุมพรเถอะ ตาชุมพร
แกต้องรีบเข้าช่วยก่อน มันก็คงจะเอาแกอีก
คนหนึ่ง แล้วผมจึงเข้าช่วยเสียทั้งสองคน
ทันทีสองเสียงก็ระ โท้งกึ่งขึ้นเป็นสองเท่า และ
พลันก็คงมีความชื่นชุกรวดา ผม ชน เป็นสอง
เท่าเหมือนกัน จริงไหม?

แต่พอความนึกถึงยุคเท่านั้น ผมต้อง
ร้องขึ้นอย่างโศกกาเหว่า และรีบวิ่งเข้า
ฝั่งอย่างไม่คิดชีวิต อะไรไม่ทราบ พอมา
กะทบหลังเข้าก็รู้สึกปรายถึงหัวใจ ปวด
อย่างไฟรี สตรีทั้งสองต่างออกสั่นขวัญหาย
ครีครีละลานขึ้นหากมาคผม ผมคิดว่าอาย
ทลามาฝากเอาหลังหระแล้ว แต่เดชะบุญไม่ยัก
ใช้ ชุมพรเขามาถูกแล้วว่าถูกแมงกะพรุน
ไฟ หลังใหม่นึกหน้อยเท่านั้น เขากลับลง
น้ำอีก ไม่ช้าก็เอาไม้แทงแมงกะพรุนไฟ
ขึ้นมาตัวหนึ่ง ผมจึงเชื่อใจได้เห็นว่าหลัง
ไม่หระ ที่สุดก็เสียใจตนเอง ที่นึกได้
ร้ายเขา เลยมาถูกเข้าเอง ค่อยไปผมจะไม่
คิดอวดกล้าอวดกึกเช่นนี้อีกเลย ก่อนต่างก็
ชักหัวาก เลยหมกหัว สักครู่ ก็พากันขึ้น
กลับบ้าน แต่ชุมพรได้สั่งให้ผมไปรับประทาน
อาหารค่ำที่บ้านเขา และว่าจะได้มีคืนตรี

พอสันึก ๆ คับ
ครั้นค่ำได้เวลา ผมก็ไปบ้านชุมพร
ตามนัด มีเพื่อน ๆ อีก ๒-๓ คนมาประชุม
ด้วย พวกเราเขาคอนดริทิงนั้น กำลังลง
มือกันอยู่บ้างแล้ว ไม่ช้าได้เวลารับประทาน
ก็เขารวมวงพร้อมกัน ผมถูกเขาชักให้นั่ง
ข้างเจ้าหล่อน จึงต้องทำหน้าที่ปฏิบัติหล่อน

ตามธรรมเนียม แต่ยังไม่ทูลอ่อนไม่ค่อย
ปรารภณารับปฏิบัติของผมเลย เช่นผมส่ง
ไข่ให้ หล่อนไหลไปวางให้คนอื่นเขาส่งยา
มาให้ ครั้นพอเห็นหล่อนรับประทานยาที่
ตกไว้หมดแล้ว ผมก็เอื้อมไปหยิบมาส่งให้
อีก โดยเห็นว่าหล่อนชอบจึงไม่ต้องการให้คนอื่น
แต่ที่ไหน หล่อนกลับทำตาเขียวใส และ
ไหลบ่อกคนอื่นให้หยิบสักให้เสียอีก ผมเก็บ
๒ หนแล้ว หน้าซีดขาว ๆ ความจริงผมคง
ใจคอยปรนนิบัติหล่อน จนถึงตนเองไม่ได้
รับประทานก็คำ แต่คุณหล่อนไม่ค่อยจะรับ
ยาครับผมเลย

“โอ สุราษฎร์ กินไม่ลงคอหรือ?” ชุมพร
เขาถาม

“เอ๊ะ! คอฉันไม่มีหรือจึงจะไม่ลง”

“ถ้าจะไม่รอจะกระมังกระมัง จึงกินเข้าไม่
แห้วเลย” นางชุมพรว่า

มรดก

สิงห์

“อ้อ, ทรัพย์ขวัญ ผมนึกเข้าของ ที่สัพพสมเลยบอกว่า ผมเป็นแต่เข้าๆ แหม, คุณ ผมเคยชมมาก่อนแล้วไม่ใช่หรือ?” เขื่อนหันมามักผมถามว่าเที่ยว แต่ผมก็ไม่ได้

“นี่ไม่ใช่ผมนึกขึ้นนะละ เป็นผมนึก โกรธ เพราะแทนที่จะรู้สักใจ ผม

คุณประทุมทำท่าห่างๆ” นึกเข้าใจ ว่า เป็นการ แสดง ความ เป็น กัน เอง

“อ้อ! แต่ก็อ้อเหมือนกัน ทรัพย์ อย่างสนิทเสียอีก

ทุกอย่างจริง ๆ” “นี่เป็น การ เล่น ฐานที่ นึกถึงกัน นะคะ”

“อ้อ! กันแน่ใจว่า ฟังเห็นแก่ตักเข้า เขาว่า “ไม่ใช่เป็นการ ขอ ผสม ว่ากันว่าเก่ง

เปล่า ๆ กันคำ ๑ หรือ ๒ คำ แต่เกรงรู้สึ มีได้ ฉะนั้นถ้าใครวิ่งเกียงไม่รวมวง ก็ควร

กับข้าวหมกทุกสิ่งแล้ว” ชุมพรว่า ถือว่าวิ่งเกียงไม่นับถือกัน”

“อ้อ! ผมก็ขอที นะสิคะ” เจ้าหล่อน เขพุดอย่างหนึ่ง เล่นเอาผมคอดก

กล่าวชวนแล้วหันมามเป็นเชิงเย้ย ทำให้ นางชุมพรหันมาพ้อหนักกับผมหนึ่ง ๆ คง

เขาชาผมทงวง เพราะกิดชุมพรชาผมผมเที่ยว คิดว่าผมฟังไม่เข้าใจ แต่จะให้ผมทำอะไร

ทันผมเลยรับจำใหญ่ เพราะความจริงที่ มันไม่เป็นจริง ๆ ว่าถึงขลุ่ยผมก็เคยขอมา

ผมยังไม่ได้ รับประทาน ก็โดยมีวประณินยิต หักเข้า แต่แตกเสียไปตั้ง ๓ เล้าแล้วมันก็

หล่อนนั่นเอง ไม่เป็น หีบเพลงก็เคยขอมาซัก ซากเสีย

พอเสร็จการรับประทาน เขาก็งวง ตั้ง ๓ หีบแล้วเหมือนกัน ขอแกนก็เคยขอ

คนตัว คุณประทุมขอรับคิขิม จะด้วยคา มาอีก เคยวนกันถึงทั้งอยู่ที่บ้าน แต่ก็ไป ๆ

ชุมพรหรือภรรยาเขาไม่ทราวยไปเธอเข้า เธอ จนอ้ายเกิดที่บ้านมันอกไม่ไหว มันหลุก

จึงมีธุชาให้ผมเข้าขลุ่ย เล่นเอาผมตาเหล่อก ออกมาว่า

เพราะคุณก็รู้อยู่แล้วว่า เรืองคนตัวผมไม่ “๓ ยี่แล้ว ผมฟังคุณก็คิด แต่ก็ไม่เห็น

สันทีก็ อย่างที่เรียกว่ามันยิบไม่ถ้วน แต่ ฟันเพลงเขมรยแก้วก่อน ๑ ไปสักทีเลย”

เธอก็ยังคิดว่าผมเล่นตัว พกขะยั้นขะยอ คน ก็นั่งตั่งแต่นั่นผมก็เลยหยุกกิด ตั้งใจ

อื่น ๆ ก็พลอยขะยอกใหญ่ พวกเหล่านั้นก็ ระรอนให้ คัดก่อน ๒-๓ โด่ หรือจนอ้ายเด็ก

รู้ก็อยู่ด้วยกันแล้ว มันมันแก่งทมกกันแท้ ๆ มันเดิมก่อน ๑ เสียก่อนจึงระคิกใหม่ แต่

พ.ศ. ๒๔๗๑

၂၁၁

มีคน เจ้าหนูก่เลขขออาศัยเข้าทำรังอยู่ในหีบ
ขอแทนอย่างสละบายเฉิบ

นางชมพวงคงเห็นท่าไม้ไ้การ รุ่งยณิง
 มาให้ผม พรอ้มกัขยบหขยบคา “เข้า
 ไม่ทำอะไรก็คิดไปเถะ” ด้วยสาขคา
 ของเชอขิงคย และเพอแสดงคามนยถด

ต่อเจ้าหล่อน ผมจึงจำต้องปฏิบัติตาม

คนครบเพลงเพลงเรื่อยไป ดังของผมกั
เรื่อยไปเหมือนกัน พอคืนสักรัณยผมกัคลาย
ประพม่า ดิง-ดิบ, ดิง-ดิบ, ดิบ-ดิง, ดิง-ดิบ
ผมชักอรัยชวนว่าเรื่อย แก่พอสพทาเจ้าหล่อน
กัเห็นนายคยงอย่างนำกลวักแล้ว มงก
หนาคอน ๆ เห็นเขมมาโผผมกัตกน

กิตติคุณพระผู้สร้างโลกนี้ ทำทั่วทั้งก. ใ
สมเป็นเชิงบอกไว้ว่า ถึงผิด ผมนักเปลี่ยนเข้า
ตามใจหวะทั่วเขาทั้งก. แล้วเขาก็กวัก

เล็กตามองไปทีปลายเท้าเขา ผมมองดูตาม
เห็นเขาใช่ เขาก็คิดเป็นจังหวะ ก็เข้าใจ
ได้ว่าเขาให้ “คู่กันเขาเป็นครู” ครั้นมอง
ตรงไปตามเท้าคนอื่น ๆ ก็เห็นเขาคิด ๆ
อยู่ทั่วกัน อ้อ—คงเพราะเขาอาศัยจังหวะ
สิ่งของผมไม่ได้ เขาก็พากันใช้คืนเป็น
จังหวะของเขาเอง ผมก็ไม่ใช่ว่าไม่รัก
คุณแม่จริง เพราะสิ่งให้ ตรงกับเท้าที่เขา คิด

แต่เท่าที่ข้าพเจ้าพบแกลยู่ไกล มอ่งลำบาก และ
ระยมีนห่างอาททำให้ จังหะชาไ้ไ้ไ้ มอ่ง
ค^๕เท่าคนอื่น ๆ ค่อเข้ามา แต่โดยมากก็
สักรอกเต็มที ท่านพวกเหล่านั้น อาจเป็น
คนสะเพวว่าไม่หมั่นล้างเท้าไ้ไ้ จังบางคน
ก็มีดินตก บางคนฝนตก บางคนเลียออก
ขาวไม่ยักคัก บางคนเป้นแผล บางคนถึง
เลียกอกก็มี ถ้าจะเป้นคว้อย่างทำจังหะ
กัสกรอกนยนาเต็มที ทสิดเกาเจ้าหล่อน
ซึ่งอย ไ้ไกล ทสิดและสะอาททสิด สวทสิด
ไม่มาทหาอย่างไ้ แม่ ชไ้ลสิดกันกไ้ไม่
และหล่อนไม่ไ้กระคิกทั้งเท่า ไ้เพียงทว
แม่เท่ากระคิกนิก ๆ เท่านั้น ผมเห็นเหมาะ
และส้าพ สัมควรจะยคถอยเป้นหลักไ้คกว่า
ไ้ครทงหมก จังไ้เคาะผิงตามจังหะเท่า
ทล่อนค่อไ้

กำลังมองเพลิน และทีเพลิน ยังไม่
 ประเดืวเห็นเท่าทกเข้าไปเสียแล้ว ทนทก
 วิสัฎว่าจ้างหระของสมพลาก พอแยกหนานนค
 ทไทนไก เจ้าหล่อนคั่นเอา ๆ จนสมค้อง
 หลบ คล้ายว่าถกขวางักขยิ

เอ—ถ้าหล่อน คงนึก ว่าผม กำลัง ชม โคม
เท้าของหล่อน คงไม่เข้าใจว่าผมเอาเท้า
หล่อนเป็นครเป็นแน่ แต่หล่อนก็ไม่ควรรังเกียจ

พ. ศ. ๒๔๗๑

นิกรัก

อยากฟังเสียงคนทรวงเหมือนน้องอย่าง ผม
หน้าชายัง ชนอีก แต่ สักทีระ ปรุเสให้
เพราะความ—ว่า—นับถือในหล่อน ผมจึง
ต้องร้องทง ๆ ที่เสียงเป็นอย่าง แต่ไม่ใช่
เป็นทงตัว, เป็นละเพราะเสียงเท่านั้น.

“แต่ปางหลังยังมีสตรีหนึ่ง บุรุษ
ทั้งหมยรักเป็นนักหนา ด้วยความ
งามขามพิศติดต้องตา สุตจะหาใด
เทียบกับงามนาง แต่จนจิตต์ไผ่คิด
ฝ่ายเดียวเปล่า มิกล้ากล่าวเกรงน้อง
จะหมองหมาง ผันอารมณ์ลอบชมแต่
ลางลาง นับวันทางใจหายเสียด้ายเอ๋ย”

นี้เป็นเนื้อเพลงที่สมร้อง แต่สมร้อง
เพลงอะไรก็ไม่รู้ จักขอ และเนอนใด จามา
จากที่ไหนกลมเสียแล้วเหมือนกัน

พอ ร้องจบ หันไป ประสพเจ้าหล่อน กำลัง
ร้องผมอยู่ด้วยอาการใจลอย แต่แล้วหล่อน
ก็ยม และผมก็ตงยม เพราะด้วยความ
จำ—นับถือ แล้วมองไปตคนอื่น ๆ เขาก็ยม
เหมือนกัน แต่พอชมพรมยเมย เขายมกัน
แล้วยังยกตัวให้ กันอีก นำจากแท้ ๆ ผัว
เมยมายกตัวกันค่อนหาประชมชนกได้

ขอเล่าต่อไปถึงตอนด้วย คือทุกคน
ยกตัวกันคนละเพลงค่านก เจ้าหล่อนเป็น

ผู้เริ่มก่อน เกยเพลงลาวแพน แต่อย่าลืม
ว่าผมต้องเป็นคู่กับหล่อน คือถึงตงคย
เขาคยตามขรรคมก หลักจทระที่สมตง
ตาม ก็คือถารกระคิกเท้าของหล่อนนั้นแหละ
เพราะขคกหล่อนเอาออกจากที่ช่นแล้ว และ
ทงผมก็ ลลลลล พอ ทีระไม่ จ้องคยอย่าง ครังก่อน
คงแต่ซ้ำเลื่องทางคาคูเท่านั้น

แม่—คุณเอ๋ย ฟังรู้สผมเจ้าหล่อนตง
เคยวนเอง มันช่างเพราะหวานจยใจจริง ๆ
เสียงขมกขประคระเสียงคนทหวานอย่างกลม
กล่อมทสทรวงเพลงทเคยว คิกว่าเสียง
หม่อมส่มจันทีระ ไม่เทียบได้ เสียงโทยทวล
วังเวงใจ ทำเอาชนผลกลฆ่า ๆ เทยว จน
คิกว่าถาเวลาทวเขาใด ฟงกนกันทหายทว หรือ
ถ้าได้ ฟงกนทลออกปัสัก ๓ วัน ๓ คน ทีระ
ไม่ตงกนเข้าไม่ตงนอนค้อย่างแน่ ๆ ทเคยว

พอลงบทรว ยิงอวยมากชน ดิงของ
ผมก็ชะชุกใหญ่ เสียงดิง—ดิง—ดิง—ดิง
เข้ากันอย่างกลมกลน ทูเพลนฟงมอเพลนค
ทากเพลนทหล่อน ไม่ได้ทจทระเทยเสียแล้ว
และ ใจก็เพลนคค—คค แต่คคระไรก็ชอกไม่
ถูก ประเคยทหล่อนก็ทลยวมาทงผม

“อย่ารูกนกลีคระ” หล่อนมอ
ผมหาเข้าใจว่าอะไรไม่ จงยันทน

มรดก

สิงห์

เข้าไปเพื่อฟังอีก

กล่าว

“จังหวัดไม่ถูก และอย่ารักนักสิคะ”

หล่อนขอกข้าสมใจรัก

จริงก็เคย เวลานั้นผมไม่ได้คิดงั้นหรือ

เคาะดัง มันกลายเป็นจริง เพราะมือ

สั้นเหมือนคนขายน้ำในฤดูหนาว และไม่ได้

มือ แขนแมนเนอตัวล่อจกหน้าใจก็พลอย

สั้นไปหมด พอยเพลงผมก็หอย เพราะ

ความร้ออย่างเร็วเพลินจนไม่รู้ สักตัว แต่

หล่อนก็หอยเหมือนกัน แน่ก็เคยหล่อน

ต้องเหนื่อยมากกว่าผมแน่ เพราะหน้าท

ของหล่อนหนักและยากกว่าผมนัก แต่เรา

ก็คล้ายเหนื่อย กล้วยเสียงขมมือให้เกยรติยศ

ของผิงฟงหลาย อันแสดงว่าเขารู้ สัก

ข้อยเหมือนกัน

เมื่อการ วันเรึง ทำเนิรไป สมควร แก่เวลา

แล้ว เราก็ยติ เจ้าของบ้านเลี้ยงเครื่องว่าง

อีกครึ่งหนึ่ง แล้วต่างก็ลาแยกกันไป ส่วน

ผมเมื่อยประทานแล้ว รู้สึกลังไม่หายร้อน

จากธุระที่ทนมอคน จึงได้เลิยออกไปที่

ระเบียง เพื่อยบายเสื่อผ้าและวัยอากาศสดใน

เวลาค่ำคน พอประเดี๋ยวเจ้าหล่อนก็ตาม

ออกไปยัง

“เห็นจะเหนื่อยมากนะ?” หล่อน

“ไม่เท่าไรคอกครับ แต่วันทมาก คุณ

เองแหละคงเหนื่อยมากกว่าเียว” ผมตอบ

“ไม่เท่าไรคอกคะ เพราะเคยเล่นอยู่

เสมอ ๆ แต่คุณรักจังหวัดเต็มที จึงต้อง

ระวัง ทำให้เหนื่อยสักหน่อย”

“โอ! ขอโทษเถอะครับ ความจริง

ผมเลอตัวก็เียว เพราะมีวเพลินเสียใน

ความโอชะแห่งรสผอ”

“เอะ! จะต้องขอยะไรกันอีกล่ะคะ”

“มิไ้, เป็นความจริง ไม่ใช่ขอ ว่า

แต่ว่า จ่า-จ่า-เมื่อไร, ผมจึงจะมีโอกาส

ไ้ริยความช้นยานเช่นนอ”

“คุณพอใจ, สำราญใจแต่ด้วยเสียง

ดนตรี เช่นนระ?” หล่อนพุดำนทำ

เอาผมต้องนั่งอยู่เป็นนาน

“หามิไ้ครับ, ไม่ใช่เพราะแต่ดนตรี

ต้องมพร้อมทุกประการถึงทีเป็นอยู่เียว”

“อ้อ, ก็ระยากอะไร พวกคุณก็อยู่กันทน

พร้อมแล้ว ยากช้นยานสำราญใจเมื่อไร

ก็เรียมารวมกันไ้ง่าย ๆ”

“หามิไ้, ผมควรจะขอโอกาสพุดทง ๆ

ว่า ก็ผมยังเกิความช้นยานนั เพราะ

เหตุด้วยมีคุณมารวมอยู่ กับ พวกเราด้วยต่าง

พ. ศ. ๒๔๗๑

นิกรัก

หาก ถ้าพิงคน^๕ของพวกเขาได้เคยมีกัน
เสมอ แต่ก็มีได้เคยทำให้ผมยังเกิดความ
ชานเช่นเคย^๕ และผมก็มีได้เอาใจใส่
ฉะนั้นแม้แต่สิ่งก็เข้าไม่ถึง^๕ไม่ถูก^๕

“คุณออกจะฉลาดพุกมาก”

“เปล่าเลย, คำพูดของผมได้ประทุษ^๕
จะให้เพราะอย่างเพลงมิได้ ผมอยากขอ
ให้คุณเชื่อว่า ผมพุกกับคุณด้วยน้ำใจจริง
แท้ ๆ”

“คะ, ขอบพระคุณละ และคิดก็รู้สึก
เป็นเกียรติยศที่เป็นผู้ได้ ทำให้คุณชาน^๕”

“ผมขอถามสักคำเถอะครัย ว่าคุณ
จำเป็นจะต้องกลับพุกนี้จริง ๆ เทียว หรือ ?”

“เพราะอะไรคะ?”

“เพราะ—ความจริง, ผมไม่อยากให้
เป็นเช่นนั้น”

“ด้วยอะไรไม่ทราบ?”

“ด้วย—ง่า, ผมก็พุกไม่ถูก แต่รู้สึก
เคอะหรือระงวนระวายใจ คล้าย ๆ คนเป็น
ใจเมื่อหมดไปเสีย ก็เปลี่ยนใจ พุกง่าย ๆ ก็
คือ ผมเสียคายความชาน จะร่วงโรยไป
เร็วนัก”

ผมหลกทะกุกทะกักออกไป โดยตนเอง
ก็ไม่เข้าใจนักว่ คนพุกอย่างไรและประสงค

อย่างไร ส่วนเจ้าหล่อนองกระทั้งอยู่ขณะ
หนึ่ง

“คุณสุราษฎร์” เจ้าหล่อนเอ่ยชื่อผม
อย่างชัดเจน ทำให้ผมชินใจขึ้นทันที “คุณ
คิดว่าคิดเป็นเสมอ หรือเป็นวัตถุทำให้
คุณชานใจ เช่นนั้นหรือคะ?” หล่อน
กล่าวและจ้องหน้าผม

“คุณประหม—ผมพุกไม่ถูก ผมจะบอก
ได้อย่างเดียวแต่ว่า มีอะไรหรือคุณจะเป็น
ยังไงก็ไม่ทราบ แต่—อะไร? นั่นแหละ ได้
ช่วยย้อมหัวใจผมให้ชุ่มชาน^๕ชาน^๕ชาน^๕ชาน^๕ชาน^๕ชาน^๕
ตั้งแต่ขณะแรกที่ได้เห็นคุณ จนต่อมาเมื่อ
ได้ฟังเสียง เห็นผมมี สังเกตกิริยา ตลอดจน
จนได้พิศร่างกายของคุณทั่วไป ในโอกาส
ที่ได้สมาคมกันเพียงแต่บัดนั้น ผมก็เกิด
ความมีจริต—ความนัย—ความเกรงใจ—
และความ—ความชอบ! คุณ ด้วยน้ำใจ
จริงอย่างนั้นคงก็เทียว”

“คุณ—จะไม่รู้สึกหรือสนิท หรือคะ?”

“แน่นอนเทียวคุณ ผมไม่ใช่คนรัก ไม่
ใช่คนชานานุก, แต่ก็คิดว่า พระผู้เป็นเจ้า
ย่อมทรงกรุณาแก่ผู้มีดวงใจสุจริต ย่อมทรง
บรรเทาให้ วิตถักดวงใจนั้น นั้นในทาง ที่ชอบ
ก็นั้นผมจึงมั่นใจว่าเป็นสิ่งทรงแห่งทางของ

มรรค

สิงห์

พระผู้เป็นเจ้า กระนั้นจะไม่อะไรเลย”

“ขอพระคุณคุณมากที่ให้อภัยคุณ
แต่คิดเป็นอย่างสูง และคิดเห็นแล้ว ใน
ความผิดที่ผิดของคุณ”

“แต่—คุณจะไม่ มีอะไร บ้าง?”

“อ้อ, แน่แน่นอนค่ะ และไม่น้อยกว่า
คุณเลย”

“คุณประทุม” สมชานซื่อหล่อนด้วย
ความถึงโลกใจ

“คะ” หล่อนรีบเสียนั่นแล้ว

คุณภาพได้ครอบงำเธออยู่หนึ่ง ผม
นี้กว่าจะพระผู้เป็นเจ้านั้นดวงสวรรค์ ถ้าถึง
ขอพรแก่เราทั้งสอง ด้วยทั้ง พระองค์ และเรา
คงเข้าใจความนึกแค้นแค้น เป็น อย่างถูก
ต้องที่แน่นอน

ที่ลืกล่อน ได้บอกกับผมว่า จำเป็น
ต้องกลับกรุงเทพฯ พงัน โดยจะลืกล่อนไม่
ได้ เพราะได้บอกกำหนดไปทางบ้านแล้ว
แต่อย่างไรก็ตาม วันหน้ายังมีอุดมไป ต่อ
จากนั้นผมก็ลาเจ้าช้อย่านกลับ

คืน เมื่อเช้านอน เวลาที่ล่วงถึงวันใหม่
แล้ว รีบให้ หลบมือเร็ว ๆ เพราะจะต้องคืน
แก้มกับเพื่อไปส่งเจ้าหล่อนจนรถไฟ แต่หัวใจ
เกิดกระสับกระส่าย เวลาก็ผ่านไปวันหนึ่ง

พ้นจากข่วงมารไปได้ เล่นนอนไม่หลับ

พยายามตั้งใจสมาธิเท่าไร ๆ ก็ระงับใจไม่ลง เลย
ขึ้นชื่อว่าความรัก มนุษย์ทุกคนปรารถนา
ย่อมรู้จัก แต่ทว่าที่หาผู้เข้าใจในใจ

ของความรักจริง ๆ น่าจะยากอยู่สักหน่อย
เพราะสิ่งที่บุคคลรู้สึกว่าเป็น ธรรมดาแล้ว ก็มัก
จะไม่คิดหาเหตุผลเสียทีเดียว แต่เมื่อใครได้

เผชิญ กับ รัศมี อุทิศของ ความรักแล้ว
นั้นแหละ, จึงจะเกิดสำนึกที่ซึ้งภายใน
และจะร้องว่า “อ้อ! ความรักไม่ใช่ของ

เล่น, ไม่ใช่ง่าย, เป็นของสำคัญสำหรับ
ชีวิต เป็นสิ่งที่ต้องใช้ความวิจิตรอย่าง
สูงมากทีเดียว” ทั้งนี้ เพราะว่าความรัก

เปรียบ ประดุจ ต้นไม้ ต้นเดียว อันมนุษย์มีอยู่
สำหรับจะใช้ปลูกเป็นพันธุ์ เมื่อปลูกลงแล้ว
จำต้อง ให้ เป็น ต้น และ เกิด ดอก ออก ผล ถึง

ปรารถนา ไม่ใช่เป็นของเสียดาย ที่จะปลูก
แล้วทลายที่ปลูกใหม่ได้อีกเช่นนั้น ฉะนั้น
ก่อนปลูกจึงจำต้องเลือกภูมิพิน เนื่อที่ทน ทลอด

จนดินฟ้าอากาศ ให้ถูกต้องเหมาะเจาะกับ
พันธุ์ ไม่เสียก่อน จึงจะบังเกิดผลที่ประเสริฐ
วิทยาศาสตร์ แห่ง พฤกษชาติ เป็น วิชา

ยากยิ่งเพียงไร แต่วิทยาศาสตร์แห่งความ
รัก ยิ่งยากยิ่งกว่าเสียอีก

แต่ชาวโลกไทยมากพากันเห็นว่า การ
ผูกความรักเป็นของง่าย เพราะความรัก
เป็นเพียงธรรมชาติธรรมดาอย่างหนึ่ง เปรียบ
เท่ากับ การ ปลูก ต้น ไม้ ซึ่ง ไม่ ยาก เหมือนกัน
ด้วยคงเราเห็นอยู่ว่า มันไม่หลายชนิด
ไม่พิถีพิถันปลูก เพียงแต่ขุด ๆ ฝัง ๆ ลงในดิน
ถึงออกงามเป็นต้นเป็นกอได้ ยิ่งกว่านั้น ทช
ไทยลำพังเองก็มิชอบเต็มโลก

แต่—ข้อนี้แหละ, ที่ทำให้ชาวเราต้อง
ประสบทุกข์อันใหญ่โตโดยนานปีการ เป็น
จำนวนมากมาย และยิ่งจะทวีจำนวนยิ่งขึ้น
อีกไทยไม่ต้องสงสัย เพราะอะไร ? เพราะที่
เห็นความรักเป็นของง่ายของเล่น นั้นแล
เอ — นี่ผมเกิดมาเป็น ปราชญ์เทศน์ ฟังเสีย
แล้วหรือนั้น ความประสังศิก เพียงจะบอกว่า
“บัดนี้ผมเกิดความรัก นักรัก คุณประทุมขึ้นแล้ว”

และที่คงกล่าวอารมณ์กลายก็ยากพอให้เห็น
ว่า ความรักของผมที่เกิดขึ้น ผมได้นึกได้
คิดถามหลักตลอดแล้ว ไม่ใช่รักง่าย ๆ
หรือรักเล่น ๆ เลย แต่เป็นความมั่นคงจริงจัง

หนึ่ง คุณอย่าสงสัย ในข้อที่รักเร็วนัก
เพราะคุณคงไม่ลืมคำว่า “บุพเพสันนิวาส”
และผมเชื่อแน่ว่าอีกว่า “สามภริยา
ทั้งหลาย บ่ยอมเป็นคู่กันมาแต่ชาติปางก่อน

และพระเป็นเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้แล้ว ให้เป็นคู่
กันจึงมาได้กัน แม้ยุคคนละมุมโลกก็ยังต้อง
มาพบกันได้กัน” ฉะนั้นการรักง่ายรักยาก
รักช้า รักเร็ว จึงไม่เป็นปัญหาสำคัญอย่างไร
อีกข้อหนึ่ง ที่คุณอาจแคลงใจ คือว่า
เจ้าหล่อนจะไม่ได้อะไรจากผม อย่างที่ผมรัก
หล่อนอยู่เกี่ยวกระมัง ข้อนี้ก็เป็นความยากที่

ผมจะขอร้องให้ หล่อนช่วย บอก กับ คุณเองได้
หรือจะหาทางให้คุณเห็นน้ำใจหล่อนได้ แต่
ประการหนึ่งโดยอ่อนน้อม ของผมที่ยังมิได้เคย
บอกกับคุณเลยว่าผมได้รักหญิงคนใด นอก
จากครั้งนี้ และอีกประการหนึ่งโดยพฤติการณ์
เป็นไปตามที่ไปเล้ามาแล้วนี้ ก็หวังว่าคุณ
ผู้ยิ่งใหญ่ และถึงแม้จะไม่รู้ ไม่เห็นแก่ดี ก็คง
จะลงมติตัดสินไว้พอแล้วมิใช่ฤาว่า หล่อน
รักผม

“บัดนี้ ผม ได้เพาะ พืช ประจำ ชพ คือ
ปลูกรัก ลงแล้ว ในวันกินอันมิโอชะ คือหญิง
งามและดี” นี่วันนี้จะคอยแต่เก็บดอกเก็บ
ผลต่อไปเท่านั้น

หวังว่า คุณคง ยินดี ด้วยใน โชค ของ ผม
และคงไม่วิธยา แต่เมื่อไร คุณจึงจะประสพ
ผลเช่นผมบ้างเล่า! ผมคงทูลบงได้ เมื่อคุณรักผมจนรูป

มรดก

สิงห์

อันงามดึกดําของหล่อน นึกถึงการอาชีพ
ของเราในภายหน้า มองเห็นถนัดเกี่ยวกับ
กระบี่, น้ำปลา, กล้วยตาก, คอฟี่, และ
อะไร ๆ ของเรามากหลายอย่าง จะแพร่หลาย
ไพศาลไปทั่วโลก จะมีเยนส์สาขาอยู่ทุก
หัวตะแคง ยิ่งงี้, คุณจะมีรับเป็นเยนส์
บ้างหรือ? คนไม้ของผมจะออกดอกออกผล
ปาน ประ หันกัน กลับปลูกษ์ ไม่ต้องสงสัย
ยิ่งก็พอคุยได้แล้วมิใช่ฤๅ ว่าเกิมาไม่
เสียทีเกิดแล้ว คำครองที่มั่งคั่งขยับร่นสุข
ต่างเห็นกันด้วย ต่างเห็นกันงาม ต่างเห็น
กันดี ต่างถูกใจกัน และต่างก็รักกัน ๆ เช่น
นั้น ถ้าไม่เรียกว่าสวรรค์ ก็จะมีสวรรค์ไหน
อีกเล่า

แต่ผมคงหล่นลงได้ไม่นาน ก็ต้องตน
เพราะกะกิ่งนาฬิกาปลุก รีบลุกขึ้นอาบน้ำ
แต่หัว ตรงไปสถานี พบคุณชุมพรพลเยี่ยม
และเจ้าหล่อนของผมไปอยู่ก่อนแล้ว ชุมพร
และ ภรรยา เขา จะไปส่ง หล่อน ถึง หาดใหญ่
ชวนให้ผมไปด้วย แต่เงินใจที่ผมจะต้องพบ
ทำธุระกับนายท่านในตอนเช้านี้ จึงไปไม่ได้
ขณะที่นั่งสนทนากันอยู่ สองคนพลเยี่ยมเขาคง
รู้แถว เขาจึงพากันเลี้ยวไปเสียทางอื่น ปล่อยให้
ให้ผมอยู่กับหล่อนแต่ลำพัง ตรงนั้นไม่จำเป็น

ต้องบอกมิใช่ฤๅ ว่าเมื่อเราได้โอกาสกันนั้น
เราจะไม่พุดกันเสียให้เสียใจ แต่อะไร ๆ ผม
ก็ได้พุดแล้ว ยิ่งแต่จะบอกความจริงในใจ
ให้หล่อนทราบ และจะขอทราบความจริง
ใจของหล่อนเสียด้วย จะได้ ไม่ต้องยากใจ
ต่อไป แต่คำพุดก็ขึ้นมาติดอยู่ที่เพียงลวดเงือก
และพออย่าปากก็ค้าง พยายามตั้งใจสลับ
อารมณ์ ว่าภาณานะโนเป็นหลายรอบ ก็ยัง
ไม่หายคนอยู่นั่นเอง แต่เชื่อว่าหล่อนก็คง
มองเห็นทะลุถึงหัวใจผมแล้ว ด้วยเช้าวัน
นั้น เชื่อมแยมแยมใส่กลิ่นกว่าเมื่อวาน มาก
พอเสี่ยงระฆังตี แก้ง!—แก้ง! เคือนว่า
รถจะออก สองคนพลเยี่ยมก็รีบมายกให้ไป
ขึ้นรถ

“ผมหวังว่าคุณคงไม่ลืมความ ครักครัน
เมื่อคนนั้น” ผมถามหล่อนขณะทั้งสองก็รีบ

“แน่นอนทีเดียว เป็นความซึ้งซึ้งนานใจ
อย่างยิ่ง” คำตอบของหล่อนหวานเข้าหัวใจ
ผมเทียว

“—และ—ส่วนตัวผม คุณก็คงไม่
ลืม——”

“อ้อ! ก็ฉันจะ ลืม คุณไม่ได้เป็นอันขาด”

หล่อนคอยพลางเหลียวกลับมาผม

“สมมติใจจริง ที่คุณกรุณา ้วยเห็น

พ.ศ. ๒๔๗๑

นักรัก

หนังก็นึกขำโม่ง จึ่งเกรงจะล้มไถ่ง่าย”

“ความจำเอน——ความจำเอนอย่างไร

หล่อนหันหน้ามาร้องผมแล้วพูดว่า “คุณ
มีอะไรอยู่สิ่งหนึ่งทีกกตกใจกิดัน ฉะนั้นจึง
จะไม่มันล้มเลย”

นักเที่ยวๆ?” ผมพุกด้วยเสียงสั้นเครือ
เพราะความเศร้าใจและคิโระคนกัน

ผมชนลูกข้ากั๊ว

“อากิคุยแล้วคะ ที่กิดันมา จังคิกดิง”

“ผมขอหวังค่อว่า ภายหน้าจะมีความ
ช้นยานยังกว่าน” ผมพุกขณะหล่อนเยยม

หล่อนกล่าว รดไฟที่เคลอนออกเคิร

หน้าค่างรด และผมยื่นขยที่ซาลา

“คิกดิงร, คิกดิงอะ——?” ผมถาม

“กิดันกัชขอหวั่นเช้นน, นัถาทกไม่
จำเอนจริง ๆ แล้ว กิดันะยังไม่กลัยเอน
อินชาก”

ขณะรดเคลอนออก

“คะ, คิกดิง——ลูกคะ”

“เหอ, ฮะ! ลึกเหลือ-ลึก——!”

ผมวิ่งตามถาม.

“คะ—สองคน, ยังเล็ก ๆ อยู่ด้วย”

หล่อนกล่าวแล้วทำตาแคง ๆ น้ำคากลือ
หน่วย เห็นไก่อว่า ด้วยความฮาดยจริง ๆ
อนิจาหล่อนฟั้งจะมายัดหัวใจจริงให้ยระกั๊ย
เกียวน้อง ผมแทยจะกะโศกเข้าอกทเอาท้อ ๆ
เกียว

คุณล่ำปาง เพื่อนรัก

ขณะนั้น ผมนอนขยอยู่ที่ โรงพยาบาล
สงขลา เอนโรงพยาบาลรักษาคณไชของ
สุขาภิบาล ไม่ใช่โรงพยาบาล อย่าง
ปากคลองสาร ทามิไค

ลพธิลามะ

สรีสุทธโกศุติ และ นาคะประติป

(ต่อจากหน้า ๓๖๗ ฉบับกรกฎ ๒๔๗๑)

พระคัมภีร์

ทอง (สมุดคำ). คัมภีร์ กาทักขุร แบ่ง
เป็นสามตอนเรียกว่า ตรีวิภูก คือ.

พระธรรมคัมภีร์ ของ ดิเบต ล้วน แปรจาก
คัมภีร์ ในภาษาสันสกฤต, การแปลนั้นนักปราชญ์

(๑) กุลวิ (วินัย) พระอุบาลีเป็นผู้

ชาว ตะวันตก ยกย่อง ว่า แปร ถูกต้อง คี มาก
ไม่ขาดตกเลย, ส่วนที่แปลออกจากคัมภีร์

รวบรวม มี ๓๓ เล่ม.

ภาษาอื่นออกตอนหนึ่งก็มี. คัมภีร์ เหล่านี้แบ่ง

(๒) โท (สูตร) พระอานนท์เป็นผู้

ออก เป็น สอง หมวด; หมวดหนึ่ง เรียกว่า

รวบรวม มี ๖๖ เล่ม รวมทั้งลพธิลามะด้วย.

กาทักขุร เป็นตัวพระคัมภีร์, หมวดสองเป็น

(๓) จะโธสนอน ปะ (อภิธรรม) มี

อรรถกถาเรียกว่า ทางคยร. คัมภีร์ หมวด

๒๓ เล่ม รวมทั้งคัมภีร์ ปริชาตญาณามิตา ของ

กาทักขุร นมหมกด้วยกันร้อยหนึ่งหรือร้อย

นาคารชุนด้วย.

แปลเล่ม เล่มหนึ่งราวพันหน้า. คัมภีร์ ทั้งหมด

พระศรีวิภูกณดลว่า พระวินัยเป็นโอสธ

แบ่งเป็นเรื่องไคพันกยแปลสิบ. คัมภีร์ ดิเบตใช้

กัจจกาะ, พระสุตธกัจจกเทวม (โทษะ),

ตัวพิมพ์ ไม่แกะเป็นทั้งประโยคพิมพ์ขึ้นกระคาย

และพระอภิธรรมกัจจกโมหะ.

ข้อ; ตัวเขียน ใช้ใช้กระคายขึ้นหลายแผ่น

ถ้าจะ แบ่ง หมวด โท หรือสูตร ออกเป็น

อีกกันแล้ว ทาสคำ เขียน เป็น อักษรตัวเงิน หรือ

ห้าภาค, คัมภีร์ ตรีวิภูกทั้งหมดแบ่งออกได้

เป็นเจ็ดภาค คือ

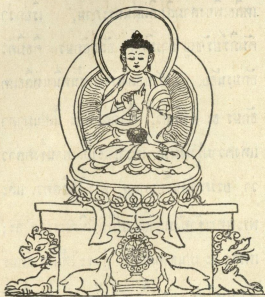

(๑) กุฬวิ หรือ วินัย. วินัยของเถรวาท เหลือเพียงสามสิบสี่แผ่นกระดาษ, เรียกว่า ของเดิมเป็นของนิกายธรรมวาทวิภาต แบ่งเป็น วินัยวัตร, มีชาตกและอภินิหารนันทะกถาวิชัย ตลอดจนไป; ปราติโมกษสูตร, วินัยวิภาต; วิกิณฺฑีปราติโมกษสูตร, วิกิณฺฑีวินัยวิภาต; วินัยกัณฑ์วัตร; และวินัยอุทฺตวรรคินฺท.

(๒) คัมภีร์ปรัชญาปารมิตา มี ๓๓ เล่ม, เป็นคัมภีร์อันแสดงด้วยข้ออธิษฐาน. ใน ๑๒ เล่ม ต้น เรียกว่า ศตสหัสริกา คือมีคาถาได้ ห้าแสน, กล่าวถึงหลักปรัชญาปารมิตา โดยปริยาย. ส่วนนอกนั้นก็เหมือนกัน ๑๒ เล่ม ต้น, เป็นแต่ย่อเข้าให้สั้นความ, เช่นใน สามเล่มที่ถัดมา เรียกตามภาษาเถรวาทว่า คีรีติ คัมภีร์คาถาได้สองหมื่น, สำหรับวัตรหรือบุคคล ที่ไม่สามารถจะขอหรืออ่านได้ทั้งหมด. ที่ทำ รวมย่อไว้เป็นเล่มเดียวก็มี เรียกว่า อัญญสหัส ริกา คือมีคาถาได้แปดพัน, สำหรับภิกษุที่ ยวชาใหม่หรือภิกษุสามเณรศึกษา. รูปพระ โพธิสัตว์มัญชุศรี ถึงเล่มสุดท้าย อยู่ในหัตถ์ซ้าย ก็คือคัมภีร์เล่มอัญญสหัสริกาเอง. สำหรับ เกณฑ์เวียนและคฤหัสถ์ ใช้เล่มย่อลงมา

เหลือเพียงสามสิบสี่แผ่นกระดาษ, เรียกว่า คัมภีร์ปรัชญาปารมิตา อธิษฐาน หรือ คัมภีร์ อธิษฐาน, แล้วย่อลงมาจากต้นที่เหลือแต่ อธิษฐาน อะ ตัวเดียว, ซึ่งถือว่า อะ นั้นเป็นมาตา แห่งความบริสุทธิ์มวล. เพราะฉะนั้น ท่านจึงกล่าว ว่า บรรดาอริยบุคคล, พระโพธิสัตว์, และ พระพุทธเจ้าทั้งหลายย่อมมีกำเนิดมาจาก อะ; เพราะ อะ เป็นธาตุตัวต้น อันจะให้เกิด อธิษฐาน คำ ประโยค และเรื่องราวทั้งมวล. สูตรที่ชัก มาจากคัมภีร์ปรัชญาปารมิตาย่อเล่มหนึ่ง เป็น หนังสือไม้กั้นหน้า ซึ่งประชาชนมิไฉนทราบทุกคน, เรียกว่า วิวัตรเจตกาสูตร (หัตถ์เพชร). ในนั้น กล่าวไว้ว่า พระภควัตวิตรัสสอนพระสุภิกษุสาวกถึง ข้อความอันแท้จริงแห่งปรัชญาปารมิตา.

(๓) คัมภีร์พุทธชาดก (ชุมนุม พระพุทธเจ้า) ว่าด้วยพระศาสดาทุกพระองค์ และ โพธิสัตว์ทั้งหลาย, สูตรนี้เรียกโพธิยสูตร. กล่าวไว้ว่าเมื่อพระพุทธเจ้าได้สำเร็จพระโพธิญาณ เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วราวสองสัปดาห์, และ ก่อน ได้ ทรง แสดง พระธรรมจักร เทศนา พระองค์ ก็ได้ตรัสเทศนาพระสูตรนี้. และ

เทสนาพระธรรมจักร

พระธรรมเทศนานี้ ค้อมาได้ทรงแสดงแก่บริษัท
ถึงแก่ครั้งในที่ต่าง ๆ เจ็ดแห่ง, เพราะฉะนั้น
จึงจักไว้อ่อนพระประณมเทสนา.

(๕) คัมภีร์คันถุ (ขอกแก้ว), ว่า
ด้วยพระพุทธรูปและพระธรรมคุณ.

(๕) พระสูตรหรือไตรปิฎก, ถ้าแก้ให้
พิสดารขึ้น, เรียกว่าโพธิยสูตร.

(๖) นิรวาณ (มหาปริณิพพานสูตร).

(๗) ตันตระ มี ๒๐ เล่ม, กล่าวด้วย
ลักษณะเทพและเทวีต่าง ๆ, วิธีทำมนตราหรือ
ยันตร์สำหรับอัญเชิญเทพเหล่านั้น, พิธีเช่น

พลีบูชาสวดมนต์และมนตร์ ฯลฯ นอกจาก
นี้ ยังมี ไทโรศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ และอื่น ๆ
แทรกอยู่ด้วย.

หมวดธรรมดถา

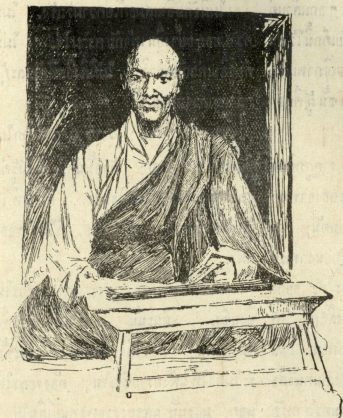
คัมภีร์ธรรมดถาแก่พระคัมภีร์ของอินเดีย
เป็นหนึ่งในธรรมดถาวิชาความรู้ทุกชนิด,
มีแยกแยะถึง ๒๕ เล่ม; แบ่งออกเป็น ๒ ภาค:
ภาคหนึ่งแก่พระสูตร, อีกภาคหนึ่งแก่ตันตระ.
ที่แก่พระสูตรมีอยู่ ๓๐ เล่มซึ่งแก่คัมภีร์ปรัชญา
ปารมีตาของนาคาจารย์.

นอกจากคัมภีร์สองหมวดนี้, ยังมีคัมภีร์
ที่เรียกว่าเตระมะ, ซึ่งอ้างว่าเป็นของคุรุบทม
สัมภพ ทั้งได้เล่าไว้แล้ว.

คณะสงฆ์ลามะ

ในลัทธิลามะ แบ่งชั้นคณะลามะออก
เป็นสี่, คือ:

(๑) ผู้อยู่ในระหว่างศึกษาเรียกว่า เก
เฉน, ตรงกับคำว่าอุบาสก. ท่านมีความหมาย
เป็นสองนัย: อย่างหนึ่ง หมายความว่าคนผู้
ที่สมาทานศีลห้า; อีกนัยหนึ่ง หมายความว่า
ผู้เข้าสู่สำนักลามะ อยู่ในระหว่างฝึกหัดข้อ
การศึกษา มีการถือศีลเรียกว่าพันเค.

เณร คัตสอ

(๒) เณร คัตสอ ผู้ที่เลือนการศึกษ
ขึ้นไปอีก ขึ้นหนึ่ง, แต่ยังไม่ใช้วิทยุแท่ง
เพราะมีการถือศีล ๘๐ เท่านั้น.

(๓) เณร คง คือผู้ ใ้ข้อปสมบทเป็นภิกษ
แล้ว, ถือศีล ๒๕๓, และมีอายุเลย ๒๕ ปีแล้ว.

(๔) ชนโป ผู้เป็นเจ้าอาวาส หรือ
อุปายาย (คุปชฌาย) ซึ่งเป็นตำแหน่ง
สูงส่ง. เหนือชนโป ก็ลามะชนที่ถือว่าเป็น
พระพุทธรูป, หรือพระโพธิสัตว์ หรือคุรุ

ภาชื่อนี้ต่ำกว่าอันดับชาติมา
โลก, แต่ก็น้อยอยู่ในตำแหน่ง
ขึ้นไป เหมือนกัน.

ผู้ที่ถูกเลือกสรรจะให้เป
ลามะ ต้องเลือกแต่เมื่อมอช
ยังเป็นคน. อายุตั้งแต่ ๘ ขวบ
ขึ้นไป, ให้เข้าไปศึกษาอยู่
ในวัด อย่าง นักเรียน กินนอน
(ลูกศิษย์). เมื่อจะรับเข้า
อยู่ในสำนัก, จะต้องตรวจ
ร่างกายเสียก่อน ว่ามีอาการ
ช้ำรอยผรุสประการไรบ้าง;
ถ้าพบเป็นอย่าง แขนขาออก
หรือพิการ อย่างไร ๆ ไม่รับ.

เมื่อตรวจร่างกายปรากฏว่า
บริบูรณ์ตามกำหนดแล้ว, ก็มอบเท่นั้นให้อยู่
กับลามะองค์ใดองค์หนึ่งที่เปนญาติผู้ใหญ่ของ
บิดาหรือผู้ปกครองเท่นั้น. ถ้าไม่มีญาติ, ก็ให้
คำนวณดูดวงชะตาของ เด็ก ตาม ตำราโหรา
ศาสตร์, และกำหนดให้ลามะผู้มีอาวุโสรูปใด
รูปหนึ่งเป็นอาจารย์ ผู้ปกครองเท่นั้น. ผู้ที่ ถูก
รับ เป็น อาจารย์ จะต้อง พาเด็กที่เป็นศิษย์ไปใน
ห้องกลาง ซึ่งเป็นที่ชุมนุมสงฆ์ลามะ, แล้วปฏิบัติ
ให้ที่ชุมนุมทราวยว่า เด็กคนนี้มีเหล่ากอเป็น

โลจิสติกส์ และ นาคะประทีป

บุตรคนนั้น ๆ และข้อความอื่น ๆ อีกแล้วแต่การณ; เสร็จแล้วขออนุญาตไว้เป็นศิษย์. เมื่อทบทวนจนหมดด้วยคุณภาพแล้ว, เด็กคนนั้น ก็นับว่าได้เข้าอยู่ในชั้นผู้ศึกษาเริ่มต้น.

ผู้ศึกษาเริ่มต้นนั้นไม่ผิดอะไร จากลูกศิษย์รัก, เพราะอยู่ในความปกครองของอาจารย์ และทำงานต่าง ๆ เช่น ยกกวาดแผ่นดิน; การแต่งกายก็ธรรมดาอย่างที่สุด. ผู้เป็นอาจารย์ในชั้นต้นจะสอนอักษรมี กะ ชะ คะ อย่าง ก ข ก่อน, แล้วสอนอย่างต่อหนังสือคำ ให้ อ่านและท่องจนใจอย่างน้อย ๆ ไปก่อน, เช่น คัมภีร์ ๘ ตอน (ตำนาน) ซึ่งเป็นหนังสือสวดมนตร์ของพุทธศาสนา, มนต์สำหรับขับเข้าภัย, คัมภีร์ปรัชญาปารมิตาอย่างละเอียดทีละบทเพียง ๖ ใบ ฯลฯ นอกนั้นก็จะต้องศึกษาสัทศาสตร์เพื่อความประพฤติปฏิบัติไปด้วย. สัทศาสตร์ที่ศึกษานี้มีตัวอย่างดังนี้:—

สิ่งใดไม่เป็นที่พอใจแก่ตัว, ก็จงอย่าทำแก่ผู้อื่น.

สิ่งใดอันเป็นความสุขในโลก, ย่อมเกิดขึ้นจากความปรารถนาให้เป็นประโยชน์สุขแก่ผู้อื่นทั้งนั้น. สิ่งใดอันเป็นทุกข์, ย่อมเกิดขึ้นจากความเห็นแก่ตน.

สิ่งนี้

ไม่มีลักษณะของความรู้อย่างแท้จริง. ไม่มีลักษณะของความขบถอย่างรุนแรงเท่ากับความโลภ. ไม่มีลักษณะของความขบถอย่างรุนแรงเท่ากับความโลภ. ไม่มีสิ่งอื่นที่ก่อให้เกิดความตาย.

ลักษณะวาจา: วาจา ถ้ายาวมากเกินไป, ก็เหมือนน้ำว่าคาญ; ถ้าสั้นนัก, ก็ไม่รู้คำในความหมาย; ถ้าโหดหยาบ, ก็ทำให้ใจผู้ฟังสั่นสะเทือน; ถ้าอ่อนโยน, ก็ไม่พอใจของผู้ฟัง.

ความดีของการของวาจา: วาจา ควรให้ ช่างแข็ง, มิฉะนั้น จะไม่ทำให้ผู้ฟังซมกัซมกัน; ต้องให้ละเอียดถี่ถ้วน, มิฉะนั้น จะไม่ทำให้ผู้ฟังทราบชัดเจนน; ต้องจบลงให้พอ, มิฉะนั้น ผลของวาจาจะสูญเสียไป.

ลักษณะวาจา: วาจา ต้องให้กล้าหาญเหมือนสีห์, ให้สง่างามเหมือนมณีนมอมเหมือนกะต่าย, ให้เห็นเด่นจริงดังกิ่งอสรพิษ, ให้แหลมเหมือนลูกธนู, และให้เท่าเทียมกันเหมือนวชิระ (มีคมแหลมทั้งสองด้าน) ที่ใช้ถือในท่อนกลางเป็นต้น.

วชิระ

ความสัมพันธ์ในวาจาที่ประการ: คำถาม

ควรกล่าวก่อน, ข้อใดเคย ควรให้เรียนของ
กัน, ให้สัมพันธ์ในข้อนี้และข้อปลาย, ความ
สำคัญ ควรกล่าวไว้, ความหมาย ควรแสดง
ด้วยตัวอย่าง.

วาจาควร ให้เรียน ลอยไป ไม่มี ติง ค้าง
เหมือนอย่างนกเหินในอากาศ, และให้ประจักษ์
ถึงพิสดารของอินทรีย์ของเทพยดา, เมื่อเริ่ม
ขึ้น ควรให้ ความ มุ่งหมาย แห่ง วาจา ชัดแจ้ง
เหมือนท้องฟ้าปราศจากเมฆ, วาจาควรทำเนิ
รต่อไปเหมือนอย่างขลุ่ยทพ, ข้อใดเคยควรฟัง
ปราศออกไปเหมือนกวางที่ถูกคันก็กำลังเปลี่ยว
ไล่จับ โดยไม่มีเรววนหรือรอ.

ที่ประชุม—ชนประชุมเพื่อประโยชน์สาม
ประการ, คือ เพื่อ (๑) ความสุข, (๒)
เพื่อความทุกข์, และ (๓) เพื่อพுகากันตาม
คติโลก.

ที่ประชุมสำหรับความสามัคคีสาม, คือ
(๑) เพื่อการขุด, (๒) เพื่อสักการบูชา
ในโบสถ์, และ (๓) เพื่อสร้างบ้านและ
เลี้ยงลูก.

ที่ประชุมสำหรับการขุดขุดสาม, คือ
(๑) ที่ประชุมสงฆ์, (๒) ที่ประชุมคฤหัสถ์
เพื่อสักการบูชา, (๓) จารกและลอกคัก
พระคัมภีร์, และ (๔) การให้ทรัพย์สินเป็นทาน,

การชุมนุมเพื่อสักการบูชาสาม, คือ ที่
ประชุมแห่งคนสาม, ที่ประชุมแห่งสามัญชน
ในที่หนึ่งต่างหาก, ที่ประชุมเพื่อแสดงการ
ของ คณะ ของ ผู้ ทอศ พิน จาก อำนา ศัตร,
พ่อค้าที่รอคอยกลับมาได้กำไรงาม, คนเจ็บ
ที่รอศ พินจากปากของมฤตยู, และผู้ ที่อยู่ใน
วิญญูมิได้ชัยชนะ.

โทษเสียประการ—ไม่เชื่อหนังสือ (พระ
คัมภีร์), ขาดความเคารพอาจารย์, กระทำ
ตนเองให้เกิดความไม่ผาสุกใจ, โสภ, พมมาก,
เย้ยความทุกข์ยากของผู้อื่น, ใช้วาจาที่ร้าย,
โกรธคนสง้อยหรือสัตรี, ยืมสิ่งของคน
ให้ไม่ได้, และฉกฉก.

มนตร์ สำหรับ สวดขอพรให้ วาจา คล่อง
แคล่ว: “ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งตรวิคินเป็น
เทพ. ขอให้ข้าพเจ้าบรรลุความถึงพร้อมซึ่ง
ความเจริญอุดมไพศาล และเป็น ประโยชน์
แก่สัตว์. พระผู้ซึ่งไถ่ข้าพเจ้าไปสู่ความ
สว่างนั้น อยู่ที่ปลายชีวหาข้าพเจ้า, และ โอม
อันขาว อันเกิดขึ้น เพราะ พยางค์ อักษรนั้น อยู่
เหนือพระจันทร์. และอิติ (สระ) อันขาวก็
ไปทางวงขวา, กลิ (พยัญชนะ) อันแดง
ไปทางซ้าย, และ กคินสณฺธิ (ไม่ทราบว่
อะไร) อันเขียวนี้เงินไปทางขวา. เมื่อได้

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

เรื่อง... สิ่ง...

พิจารณาทุกสิ่งแล้ว, ข้าพเจ้า ขอสาธยาย
โดยย่อ (คือ :-)

“โอม อ ฮา อี อึ อู อู ฤ ฤ ฤ ฤ ฤ เอ
ไอ โอ เออ อ๋ สวาท (ว่าสามหน). โอม
ก ข ก ฃ ก ฎ ก ฏ (สามหน). โอม
เย โชรุม (เย ชรรมา) ฤตา (ว่าสามหน).
อาศัยแสงแห่งพิชุลกะประมาณครึ่ง และอำนาจ
พรแห่งวารา, ข้าพเจ้าขออัญเชิญความสำเร็จ
ผลแห่ง วรรคยัสสริท (อะไรไม่ทราบ) อัน
ประเสริฐทั้งเจ็ด, และลักษณะอันรุ่งเรืองทั้ง
แปดประการ” ถ้าท้องถิ่นนั้นครั้นน้อย ๆ จะทำ
ให้มีวาจาสิทธิ์.

ในระหว่างที่นักเรียน ญาติของเด็กจะมา
เยี่ยมเยือนละคร้้ง เพื่อได้ถามการเรียนและ
โรคภัยไข้เจ็บของเด็ก กับใช้คำกินอยู่และ
คำเล่าเรียนด้วย. เมื่อเล่าเรียนวิชาชั้นต้น
อยู่สองหรือสามปี, พอท่องจำคัมภีร์ ทำเป็น
ไวยากรณ์สมควร, ก็ขออนุญาตเข้าบวชเรียน
เรียนชั้นต้นทั้งสองคหฺน ๓๕ คหฺน.

ถ้าเมื่อผู้อาจารย์ จะเข้าไป ขออนุญาต เจ้า
อาวาส, ถวายผ้าคลุม ห่มผ้า และเงิน
(ทักษิณา) สิบรูปี. เด็กขออนุญาตบวช,
ถ้าร่างกายบริบูรณ์, ก็จะไ้ทำสัญญาญากันเป็น
ลายลักษณ์อักษรหน้าเจ้าอาวาส. ข้อคำถามใน

การบวชคือ “เก็นเจ้ามาด้วยใจสมัครหรือ ?
เป็นทาส เป็นลูกหนี้ เป็นทหารหรือเปล่า ?
มีผู้ค้ำค้ำนไม่ยอมให้บวชบ้างไหม ? มีร่างกาย
บริบูรณ์เป็นปกติ มีโรคค้ำค้ำหรือเป็นโรคลม
บ้างหรือเปล่า ? ไ้ละเลยค้ำค้ำข้อค้ำน สาม
ประการหรือเปล่า ? ไ้ประพฤติกเล็ดละโม
ทั้งยาพิษลงในน้ำ ขว้างก้อนหินจากเขา ฤตา
หรือเปล่า ? มีชาติตระกูลเป็นอะไร ? และมี
การทำมาหากินอย่างไร ? อยู่ที่ไหน ?” ทั้งนี้
เป็นต้น. เมื่อตอบคำถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว,
ให้ว่าพระคัมภีร์ ที่ ไ้เล่า เรียน มา ด้วย ปาก
เปล่า; ถ้าเป็นที่พอใจ, ก็ให้เด็กและ
ข้ออาจารย์ลงเป็นลายลักษณ์อักษร, และ
ประทับตราด้วยหัวแม่มือ, แล้วแล้วก็ให้ห่ม
ผ้าคลุม. ถ้าเด็กไม่ยอมให้ค้ำค้ำออกจากวัด,
และผู้เป็นอาจารย์ต้องมิโทษลูกโดยสองสามที,
และเสียคำเสียหาย เป็นนํ้ามันนํ้า สำหรับความ
ประทีป.

ผู้บวชแล้ว พร้อมด้วยอาจารย์ จะต้อง
นำจิวร ห่มผ้าเงินหนึ่งรูปี ไปถวาย เจ้าอาวาส
วัดใหญ่, ของกตบิณชิตยและอาจารย์
และข้อสำนัก, เพื่อทำผลอย่างไ้ระไ้บริบูรณ์
ไ้สะดวก. เมื่อจากบิณชิตยมาแล้ว, ถ้า
เป็นผู้มีนํ้า จะต้อง เลี้ยง นํ้าชา แก่ผู้ร่วมสำนัก

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลัทธิลัทธิ

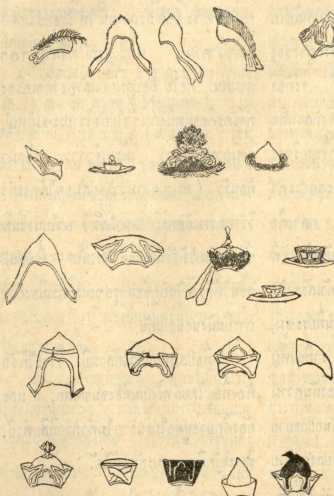
ทุกคน; ถ้าไม่มีญาติพี่น้องจะช่วยเหลือใน
การเลี้ยงดู, ก็ระงายข้าให้จากคลังกลางของ
สำนัก. ถ้าไกรยชามาจากญาติ, จะต้อง
แบ่งออกเป็นสามส่วน: แบ่งเป็นของกลางเสีย
ส่วนหนึ่ง. ต่อไปจะไกรยชิวและเครื่องบริวาร
ด้วยชาติหนึ่งด้วย แบ่งหนึ่งถึง และลูกประจำ
หนึ่งพวง. และการอุปสมบทนั้น กล่าวคือ
ในวันอุโบสถ จักการปลงผมให้เหลือไว้ที่
กระหม่อมอย่างเล็กน้อย, ทรงผ้าเสร็จแล้ว
เข้าไปหาอุปัชฌาย (อุปัชฌาย) ในที่ประชุม,
กล่าวถวายบังคมขอขมา ทักทายกันว่าท่านผู้
เป็นพ่อของกันความละอายและเพื่อบอกกันความ
ทวนความร้อน ๗ ๗ เท่านั้น. ผู้เป็นอุปัชฌาย
ออกขอผู้อุปสมบท, ถามว่ายอมปลงผมด้วย
ความเบิกบานใจหรือ. เมื่อตอบเรียบร้อยแล้ว,
อุปัชฌายจะคักปอยผมที่เหลืออยู่, แล้วให้
ผู้อุปสมบทคุกเข่า, อุปัชฌายจะขนานฉายา
ให้ใหม่, และทักทายให้ถือศีล ๓๐ และ
สิกขาบท ๓๐, ก็ให้ถือว่าได้ลาสิกขาเป็น
พระพุทธรเจ้าอุปัชฌายมาเป็นมนุสย. เสร็จพิธี,

อุปัชฌาย จะ บอก สรรพคุณ ให้ ผู้อุปสมบท
แยกแยะความ: พุทธ สรรพ คัมภีร์ ๗ ๗
สามหน. ต่อไป ผู้อุปสมบทแล้วต้องถือเครื่อง
ทำวัตรคืออยู่หนึ่งกำเข้าไปยังโรงประชุมใหญ่,
จะมีลามะเรียกว่า เพื่อนเจ้าสาว เข้ามา
ต้อนรับ (หมายความว่าผู้อุปสมบทได้กระทำ
วิเวกกรรมกับพระศาสนาแล้ว) พาไปยังในที่
ซึ่งกำหนดไว้ซึ่งเพื่อนเจ้าสาวนั้น ซึ่งเป็นผู้
สอนให้ทราบในกฎข้อสารของลามะเนื่องด้วย
การยืนนั่งนอน เป็นต้น.

ผู้อุปสมบทแล้วได้ลามะ จึงจะไกรย
ซึ่งทอใยโดยลำพังเป็นห้องขนาดเล็ก, และ
ต้องศึกษาอยู่ต่อไปจนอายุ ไม่ต่ำกว่าสิบห้า,
จึงจะปฏิบัติเป็นลามะอันแท้ได้.

เครื่องนุ่งห่มของลามะ
เครื่องนุ่งห่มของลามะ มีหมวก, เสื้อยาว
รัดคอ, เสื้อชั้นใน, เสื้อคลุม, กางเกง,
รองเท้า, และลูกประคำ: ทั้งหมดอย่าง เพราะ
อยู่ใน ประเทศหนาว. เรายัง หมวก สำหรับ
พระสงฆ์ ไม่มี กล่าวไว้ ใน คัมภีร์ พระพุทธ

• คงมาใช้ในเมืองไทยเรา เช่นการบวชนาครที่วัดสมณานันท์วิหาร (วัดฐาน) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม
ปีนี้.

หมวกลามะ

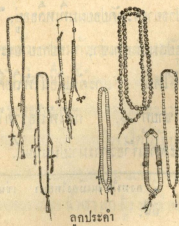
ศาสนา, ถึงในพระพุทธศาสนาในอินเดียยุค
หลังต่อมาที่ไม่ปรากฏมี, ซ้ำยังเป็นของต้อง
ห้ามในพระวินัยเสียด้วยว่า “น ภิกขเว กณฺฐกั
ชาเรคพุทฺ, น คิริฏฺ, น เวฏฺชนํ. โย ชาเรบฺบ,
อาปคฺติ ทฺถกฺกฺกุสฺส” แปลว่า ภิกษุทั้งหลาย,
เธออย่าทรงเลื้อ, อย่าทรงหมวก อย่าทรง
ผ้าโพก. เธอองค์ใดทรงเหล่านั้น, ต้องทุกกฏ.

ที่ลามะต้องใช้หมวก เห็น

จะเป็น ของ จำเป็น เพราะ
อากาศหนาวเฉียบ. หมวกที่
ใช้ล้วน ทำด้วยผ้าขนสัตว์
อย่างหนา, แล้วเลี่ยมสีเป็น
เครื่องหมายของนิกาย เป็นสี
เหลือง แดง และดำ และรูป
ก็ต่าง ๆ กัน, ตลอดจนทำ
พิธีก็ต้องใช้หมวกอย่างหนึ่ง
(เช่น พระ ญวน พระ จีน)

หมวกสีเหลือง เป็นของนิกาย
เคลศปะ, สีแดง เป็นของ
นิกายเดิม.

ลูกประคำเป็นของจำเป็น
ของลามะ, แต่เป็นของเกิด
ขึ้นภายหลัง เมื่อ ครั้นมีลัทธิ

ลูกประคำ

มนตรยาน. ลูกประคำนี้มี ๑๐๘ เม็ดเหมือนกัน.
ที่มีจำนวน ๑๐๘ กล่าวไว้ที่วังประสงค ให้
ภาวนาเพียงครบร้อยครั้ง, แต่อาจะขาดตก
หรือลูกประคำแตกหายไป เกรงจะไม่ครบ
จำนวนหนึ่งร้อย, จึงเติมให้เกินไว้ อีกแปดเม็ด
เป็นการรอมคอยเผื่อขาดตกบกพร่อง.

กิจวัตรของลามะ

กิจวัตรประจำวัน ของลามะ มีต่างกันบ้าง
เล็กน้อยในคณะต่าง ๆ แล้วแต่ลามะนั้นอยู่ใน
วัดใหญ่ หรือ ประพฤติ คน เป็น ฤๅษี อยู่ ที่
โคกเกี้ยว. ลามะโดยมาก มีการค้าขาย
และประกอบอาชีพช่าง, ฉะนั้นในหุบเขาต่ำ
ลงมาและในป่า ก็ทำไร่นา, ที่จะเป็นภิกษุ
ละภิกษุสงฆ์โดยแท้กันนั้นไม่มี.

กิจวัตรของลามะ, เมื่อนอนหลับและตื่น
ไม่ว่าเวลาใดจะเป็นเพียงคืนก็ตาม, ต้องลุกขึ้น
จากที่นอน, กราบลงที่หน้าแท่นในห้องสามหมื่น,
ภาวนาโดยตั้งว่า “ข้าแต่พระผู้นำทาง
แห่งมหากาพย์, ขอจงสถิตย์ คำข้าพเจ้า,
ข้าแต่พระผู้นำทางอันการุญ, ขอให้ข้าพเจ้า
สามารถวิญญาน ๕๕๓ รวม ทั้งการ งัดเงาจาก
การร้องรำทำเพลง คึกคักโดยภักดี สมบัติ บริโภค
อาหารอันโอชะ หรือถือเอาสิ่งของที่เขา
ไม่ได้ ให้ ฯลฯ”; จบแล้วสวดว่า “ข้าแต่

พระพทเจ้าและพระ โพธิสัตว์ทั้งสิบทิศ, ขอ
ได้สถิตย์คำอันอ่อน อ่อนรู้สึมนกตนของข้าพเจ้า,
ข้าพเจ้าเป็นภิกษุผู้มีใจบริสุทธิ์, และ ความ
ปรารถนาของข้าพเจ้า ก็เพื่อสละตนเป็น
ประ โยชนแก่สรรพสัตว์; และเมื่อใดอุทิศ
ร่างกาย และ ทรัพย์สิน ของ ข้าพเจ้า แก่ การบุญ
กุศลแล้ว, ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า ความ
มุ่งหมายอันยิ่งใหญ่ของข้าพเจ้า ก็คือจะให้
สรรพสัตว์ ได้รับประ โยชน”; แล้วว่ามนตร์
“โอม สัมภร สัมมา ชพ หู” เจ็ดหน และ
“โอม รุจิ รมีนิ ปรวตฺตฺย หู!” อีกเจ็ดหน
แล้วจึงมนตร์ว่า “โอม เชเวร คณย ทวี ทวี
สวห!” มนต์บทหนึ่งนี้ ถ้าว่าสามหน, แล้ว
ดมเชพชะลงบนฝ่าเท้า, บรรพาสัตว์ที่ตายไป
เพราะถูกเหยียบฆ่าในระหว่างวันนั้น, จะไปเกิด
เป็นเทวดาอยู่แดนพระอินทร์!

เมื่อเสร็จพิธีข้างต้น, เวลาเย็นก็อยู่
จะกลีบเข้านอนอีกก็ได้. ถ้าเป็นเวลาใกล้รุ่ง,
จะเข้านอนอีกไม่ได้; ต้องใช้เวลาร่วมมนตร์
เรื่อยไป, จนกว่าได้ขึ้นเสียงระฆังเช้าเรียก
ประชุม ซึ่งมักกำหนดให้ก่อนอรุณขึ้น. เมื่อ
ขึ้นระฆังแล้วได้สวดมนตร์ เพื่อให้ลามะคนทั่วกัน
ทุกคน, แล้วเข้าคัมภีร์เป็นอาณัติสัญญาณ ให้
ครองผ้าออกจาก ห้องไป ยัง พื้น แผ่นดิน ซึ่ง

เสวียนโกเศศ และ นาคะประทีป

สิงห์

กำหนดไว้เป็นที่ชำระล้างกาย. เมื่อไปถึงที่
แผ่นหิน ก่อนเริ่มชำระล้าง, ให้ยืนประชัน
กันว่ามนตร์, และพิจารณาถึงบาปต่าง ๆ
แก่ตน และสิ่งไม่วิบูล์ที่ซ่อนอยู่ในกาย
เพื่อชำระล้างให้หมดไป. มนตร์นั้นว่า “โอม
อรุณ คุสุม ฆิณเส! อุกุสุม มหา โกโรช
หุมผลัก!” ว่าเสร็จแล้ว, เอาภาชนะทองแดง
ตักน้ำ, เอาทังใช้ทังสยู่ดและชำระล้าง
ร่างกาย (เคยวนท์ใช้สยู่ดก็มิ). ชำระล้าง
ร่างกายแล้ว, ชักประคำว่ามนตร์ระลึกถึง
พระโพธิสัตว์ หรือเทพองค์ใดองค์หนึ่ง ที่ ตน
นับถือ, ให้ ไถ่มาครั้งยั้ง.

ถ่วงสักหนึ่งภาคนาฬิกา เข้าตั้งอีก
ครั้งหนึ่ง. บรรดาสามจะต้องกราบลงที่หน้า
ทวารอุโบสถ; ส่วนผู้ที่ยังไม่ได้อุปสมบทเป็น
สามเณรโดยบริบูรณ์ กราบลงที่ลานนอกออกมา.
กราบเสร็จแล้ว, เข้าไปในอุโบสถและนั่งซัก
สมาธิลงบนเสื่อ ตามลำดับชั้นเรียงกันเป็นแถว
ระวางอย่าให้เท้าออกมานอกเสื่อ, และอย่าให้
เสื่อห้อยลงมาจากเสื่อที่นั่ง, ถ้าผ่านข้อห้าม
แม้แต่นิดเดียว, จะถูกละเม. ผู้มีหน้าที่พิธีกรรม
เขาไม่คิดเป็นการลงโทษทันที.

ถึงเวลาเข้าตั้งอีกครั้งที่สาม, ให้เริ่ม
สวดมนตร์เพื่อวาจาสิทธิ, สวดมนต์และคำ

สวดของทั้งสองชะปะ, เมื่อสวดเสร็จ, เลี้ยง
น้ำชา. แต่ตามผู้เป็นประธานในที่นั้นจะต้อง
เป็นคณบดีสวดระลึกพระคุณในพิภพก่อนบริโภค
อาหาร, แล้วถามว่าตามพร้อม ๆ กัน.
บทธสวระลึกพระคุณก่อนบริโภคอาหาร มี
ถ้อยคำอันกล่าวถึง พระมหา กรุณาธิคุณ ตาม
หลักในพระพุทธศาสนา, แต่มีถ้อยคำบูชาผีต่าง
แทรกอยู่ด้วย. เป็นอันแสดงให้เห็นได้ว่าคติ
มหายาน ซึ่งมีอยู่ในอินเดียยุคหลัง และซึ่ง
ฉิบสยู่ดไปนับถือ ออกจะพื้นเมืองไป ด้วย
ลักษณะอย่างนั้น. ก่อนกินน้ำชา, ต้องเทเลื
ยั้งเล็กน้อย เป็นการกรวดน้ำแผ่กุศลให้แก่
เทพและญาติผู้ตายต่าง ๆ.

เสร็จการเลี้ยงน้ำชาแล้ว สวดมนตร์ ช้อ
มหาการุณย์ สวดระลึกพระคุณพระเจดพุทธ
สาวกสวดบูชาเทพต่าง ๆ ฯลฯ การสวดนี้
กินเวลานาน จึงต้องหยุดพักดื่ม น้ำชาในระหว่าง.
เวลาหยุดพัก จะมีเรื่องอะไรอันเกี่ยวกับกุศลสิ่ง
ก็จัดทำไปได้: เช่นมีผู้มาขอให้ทำพิธีในลักษณะ
เกี่ยวกับขี้เข้าโรคลงใช้เจ็บ หรือสวดส่ง
วิญญาณผู้ตาย. ในเรื่องหลังนี้ จะต้องแจ้ง
ให้ทราบทั่วกันว่า ผู้นั้น ๆ ตายไปเมื่อวัน
นั้น ๆ; ญาติผู้ตายชดด้วยชา หรือสิ่งของ
หรือเป็นเงิน เพื่อขอให้คณะสามเณร สวดส่ง

พ. ศ. ๒๕๓๑

ถัทธิลามา

วิญญาณไปจนสวรรคตสาวก. แล้วเรื่อง นมัสการ. ของอำนาจพรให้ความปรารถนา เหล่านี้, ก็สวดทักคำอยู่ต่อไปจนจบ. บริโภค ของข้าพเจ้าถึงซึ่งความสำเร็จผล. ข้าแต่เทวี, น้ำชาและน้ำชบ, แล้วสวดมนตร์ อีกบทหนึ่ง. ของพิทักษ์ข้าพเจ้าให้พ้นจากภัยแปดประการ คือ ศัตรู ไรฝุ่นร้าย สัตว์ร้าย อสรพิษ คอไปก็ออกจากโอบสัด: แดงขาวออกก่อน, แล้วแก้มแดง; ผู้ที่ซ่อนอาวุธโอบอกหน้า เรียงกันที่ละรูป: เป็นลำดับจากตำแหน่งต่ำ ไปหาสูง. ลามะผู้มีอาวุธโอบอกที่ลึก ซึ่ง

เป็นพระ โพธิสัตว์องค์ใดองค์หนึ่ง อวดการ มาเกิด, ออกที่หลังที่ลึก. คอไป กลืนเข้าท้อง, จะสวดมนตร์ภาวนา, หรือจะเซ่นบูชาอาหาร นกเทพกษัตริย์อย่างใดก็ได้. โดยปกติ เมื่อ จะสวดหรือทำกิจใดๆ, ย่อมหมั่นจะยกมนตร์ ไปด้วย.

เวลาเช้าพอเห็นตะวันเป็นครั้งแรก มีพิธี สวดมนตร์พร้อมด้วยการประโคมกังขมร และ ถอดทหมวก หันหน้าสู่ดวงตะวัน ยกมือขวา ชนม์นมัสการ, แล้วสวดว่า “ชนแล้ว, ชน แล้ว, ผู้สร้างศัมา ชนแล้ว. เทวมีจิ (อูมา) ชนแล้ว โอม มรจินามสวหา!” สวด ทั้งนี้ทุกบท, แล้วสวดต่อไปว่า “ข้าพเจ้า ระลึกถึงนามท่านเมื่อใด, ข้าพเจ้าก็ได้รับ ความคุ้มครองพ้นจากภัยเมื่อนั้น. ข้าพเจ้า ขอสวดก่อนนอนเพื่อความสุขบรรลึงซึ่งมหาวิบูลย์สุข. ข้าแต่ มรจเทวี, ข้าพเจ้าขอนอบน้อม

การประชุมครั้งที่สองเรียกว่า ภายหลัง ความร้อน. เริ่มพิธีในเวลาสายประมาณ ๘ นาฬิกา, เมื่อรู้สึกว่าแก่ครันจิตแล้ว, พอไต่ขึ้นเสียงสังข์, ต่างคนไปสู่ที่ถ้ำยมคร; พอเข้าคังขครทั้งที่สอง ก็ไปรวมกันอยู่ที่ลาน, ถ้าฝนตก เข้าไปอยู่ในที่มหลังคา; ระวังนั้น จะอ่านหนังสือ หรือทำอะไรก็ตาม. ล่วงสัก หนึ่งภาคนาฬิกา เข้าคังขครทั้งสาม, เข้า มาประชุมพร้อมกันใน โอบสัด, กระทำพิธี เชิญพระธรรมบาล (ภุคทริยเป็นมิตรภยาพระ ศาสนา). ใน ระวังพิธีมีการเลียงน้ำชา สามครั้ง, จบพิธี ต่าง ออกจาก โอบสัดไป, ส่วนพวกนอกนถกศึกษาคัมภีร์ หรือฟังคำ อธิบายจากอาจารย์.

การประชุมครั้งที่สามเรียกว่า เทียงวัน. มีการ เข้าคังขสามครั้ง, ทำพิธีเรียกว่า ขุชา สักสประ และสักถนวะ; มีการเลียงน้ำชา

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

สิงห์

สามครั้งเหมือนกัน, เสฐียรโกเศศต่างถ้อย,
พลบชาเทพนยดล มีชวายนล่างอย่างสะอาด
เอนมา กคเป็น รอยสันน, และสวคปารุพระ
ไทรรัตน.

ถักไป คุฤทิสต์จะนำอาหารเข้ามา มี
น้ำชา เนอสต์ว และแบ่งก้อน ทำด้วยข้าวคั่ว
เรียกว่า ปากะ. อาหารนี้ จะต้องแบ่งเป็นพล
แก่เปรตทอชยาก และหริศชาทิน (รากษส
ชะนิคหนึ่ง) ก็ยล. ส่วนอาหารที่เป็นพลน
คนใช้จะเก็บเอาไปโยนทิ้งไว้นอกวัด ให้เป็น
อาหารแก่คนยากและนก. เสฐียรโกเศศอาหาร
แล้ว, จะทำกิจส่วนตัวอย่างไร ๆ ก็ได้.

การประชุมครั้งที่เรียกว่า น้ำชาเวล่าย
ขึ้นคืน. เริ่มพิธีรวบ่าย ๑๕ นาฬิกา, มี
การเข้าสังขสามครั้ง, ทำกิจพิชและเสงนำชา
สามหนเช่นเคยกัน.

เสฐียรโกเศศ, ลามะทิมฮาว โสนอย
สาขบายยทสวคต่าง ๆ; ส่วน ลามะทิมชน
เห็นชวนไปเป็นชนกลาง เรือน ออกเสียง เป็น
ทำนอง สรรณญะ และผลึกคึกค้ายเข้าคังช
เข้าแตร บางทีมีการสักการในข้อศาสน
ธรรม, เป็นยลวาลิชชนา เพื่อให้มีความรู้
แตกฉานยิ่งขึ้น.

การประชุมครั้งที่ห้าเรียกว่า น้ำชาเวลา

บ่ายขึ้นสอง. กำหนดเวลาราวค่ำ ๑๘ นาฬิกา
มีพิธีเหมือนกันแล้วมา. เสฐียรโกเศศ, ต่างไป
สู่ห้อง. พวกนอกนั้นต้องบ่มนตร์เพื่อให้ชวน
เจนใจต่อหน้าอาวราช, จนถึงครึ่งหนึ่งครึ่งที่สาม
ต่างเข้านอน.

กิจวัตรทั้ง เล่ามาข้างต้น สามะใน
นิยายเก่า หรือ สามะที่ประจำหมู่บ้าน ก็ปฏิบัติ
คล้ายคลึงกัน, จะผิดแปลกกันก็เพียงเล็กน้อย
เท่านั้น.

อาชีพะของลามะ

ลามะ แบ่งออกเป็นแผนกรรม และ
แผนกโลก. พวกที่มความรูสูงไม่ต้องประกอบ
กิจทางโลก: ใช้เวลาทำพิธีกรรมและสวด
มนตร์ภาวนา. ส่วนพวกที่มความรู้น้อยกว่า
มีหน้าที่ต้องทำไร่นาทำการค้าขาย เพื่อได้ผล
ประโยชน์กำไรมาจ่ายใช้สำหรับวัด, หรือ
มีคณิน กับหน้าที่เป็นผู้เก็บค่าเช่า ถักปลาหรือ
ทำกินไร่นา ผลิตสิ่งอื่น, เป็นช่างคักเคือ ช่างทำ
รองเท้า, ช่างพิมพ์หนังสือ ฯลฯ; พวกที่
มีความรู้สูงขึ้นไป เป็นโหร ผูกดวงชาตาราคี,
เป็นช่างเขียน ช่างทำรูปเคารพ, หรือ ทำกิจ
ต่าง ๆ อันเป็นทางจะได้เงินมาบำรุงวัด.

อาหารของลามะ

อาหารของลามะ มีข้าว นมเนย ชุบน้ำชา

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลัทธิลามา

และเนอส์ตัว. เนอส์ตัว ที่บริ โภคได้ มี
เนอแพะแะ และจามวี. ปลาและไก่ ห้าม
ไม่ให้บริ โภค. น้ำสุราเมรัย บริ โภคไม่ได้,
แต่ใช้เช่นพลี ยศาทตามลัทธิได้.

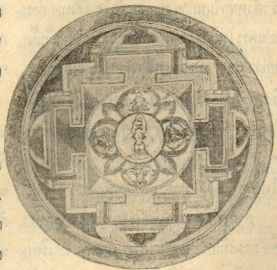
ทั้งนี้กาย เกล็ด ไข่ ชน มีความเจริญในอำนาจ
เป็นลำดับ, จนหัวหน้าลามะในนิยานี้ ได้
เป็นราชาผู้ปกครองประเทศทิเบตด้วย มาจน
ทุกวันนี้.

ลักษณะปกครองลามะและลามะฮอวตาร

พระพุทธศาสนาในชั้นเดิม ไม่มีการ
ปกครอง เป็นคณะสงฆ์ คงอยู่รวมกันอย่าง
ภราดร. แม้ต่อมาภายหลัง พระพุทธเจ้าเสด็จ
ดับขันธปรินิพพานแล้ว, สงฆ์ฆราวาสมีความ
เจริญแผ่ออกไปกว้างขวาง, มีพระราชหิณดี
ทรงอุปถัมภ์, ก็ยังไม่มีการปกครองเป็นชั้น
ตำแหน่ง. พระเถระที่สงฆ์สรรหาในสงฆ์ฆราวาส
ก็ไม่มีอำนาจบังคับบัญชาโดยเด็ดขาดได้ทั่วไป.
ถึงกาลต่อมาในรุ่นหลัง พระพุทธศาสนาใน
อินเดียก็แบ่งกันอยู่เป็นอาราม, มีสังฆปริณายก
โดยละเพาะ; ต่างอาราม ต่างปกครองกันเอง
โดยลำพัง. ลักษณะเช่นนี้น่าจะมีอยู่ในทิเบต
มาแต่เดิม จนถึงพุทธศักราช ๑๘๐๐.

เรื่องที่จะมีมหาลามะปกครองลามะตลอด
ไป คงจะเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ยุคศักราชที่กล่าวแล้ว
เมื่อ พระเจ้า หุขีโลชาน กษัตริย์ลามะใน
วัคัสติกยะ เป็นสังฆราชา มีอำนาจสิทธิขาด
เหมือนอย่าง สังโศปายาของลัทธิคิริสตี. ต่อ
มาเมื่อพุทธศักราช ๑๙๖๐ ลามะ ศสองชะ ไข่

ลามะ ผู้ที่ได้เป็นประธานลามะ และทั้ง
เป็นราชาแห่งทิเบตคนแรก ชื่อ นัควังโลยัง
ซึ่งได้รัยตำแหน่งทั้ง เป็น ทไลลามะ ทั้งได้เล่า
มาแล้ว. ทไลลามะ องค์นี้ เป็นผู้มีความ
สามารถฉลาดที่สุด, เมื่อมีอำนาจขึ้น, ก็ออก
กำหนดว่าผู้เป็นประธานในนิยานคน เป็นองค์
พระโพธิสัตว์ อวโลกิโต อวตาร มา, แล้ว
กระทำให้เกิดมีประวัติขยายอำนาจและลักษณะ
ของ พระอวโลกิโตให้วิเศษพิสดารออกไป ตก
อยู่แก่ผู้สืบสันตติ เป็น ทไลลามะ, และจัก

บันตรอวโลกิโต

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

สิ่งที

สร้างที่สถิตขนิบนโหล่เขาโลดกรง ละหวส
ให้ชื่อว่า โปตล อันเป็นชื่อที่สถิตของพระ
ชวโลกิตในประวัติ; มิใช่แต่เท่านั้น, ยัง
รวรวิ กวิ อน นิภาย อน มาไว้ใน อานาฬ ของ
นิภาย เกลด ปร, และกำหนดให้มี สันคิ
ทโลลามาละวัน เป็น พระชวโลกิต ชวตารมา สย
ต่อกันมาเป็นลำดับ.

ส่วนลามาะในนิภายอน ตามบรรพชา ก็
ต้อง บอม หรือ ถักยังคัย ให้บอมรยว่า ควรต้อง
เป็นเช่นนั้น, คือบอมรยว่าทโลลามาะแห่ง
กรง ละหวส เป็นประมุขแห่งลัทธิลามาะ, และ
องค์ชวโลกิตชวตาร ลง มา เป็น; แต่ การ
ปกครองคงเป็นอยู่ต่างหากส่วนหนึ่ง. เรือง
ชวตารนี้ นิภายอน ๆ เห็นเข้าที่, จึงเอาอย่าง
ว่าหัวหน้าในนิภาย หรือใน วัดใด วัดหนึ่ง บอม
เป็นพระโพธิสัตว์ต่าง ๆ ชวตารลงมาเป็นดังนี้,
กล่าวคือ เมื่อหัวหน้าลามาะ มรณภาพ ลง,
วิญญาณของหัวหน้าลามาะนั้นจะไปเกิดเป็นเด็ก
ใหม่. ที่ระรู้ไว้ว่าเด็ก คนใด เป็น ลามาะ
คนเก่ามาเกิด ก็อาศัยการเสี่ยงทายตามหลัก
โหราศาสตร์ เป็นดังนี้สืบต่อกันไป.

ลามาะที่มตำแหน่งรองจากทโลลามาะลงมา
คือ ลามาะที่เป็นประธานในวัด คยิลทุนไป เรียก
ว่า คยิลลามาะ, ซึ่งถือกันว่าเป็นพระพุทธรเจ้า

อมีตลามาะ ซึ่งเป็นธรรมนิมิตของพระโพธิสัตว์
ชวโลกิต ชวตารมาเป็น. ถัดลงมาถึงลามาะอน
ที่ล้วนเนื่องมาจาก ชวตาร, แบ่ง ออกมาเป็น
สองชั้น: ถ้าเป็นพระอรหันต์ หรือพระเถร
ชาวอินทีย ชวตารมาเป็น, ถิ่น้อยอยู่ในชั้น
ที่หนึ่ง เรียกว่า ชุกฤ, หรือเรียกในภาษา
คาทมกคลว่า ชุกฤ; ถ้าจะเทียบ ก็เห็นจะ
ตำแหน่งสังฆราช. ลามาะชวตารชั้นที่สอง
คือที่เป็นพระอรหันต์ชาวทิเบตชวตาร เรียกว่า
กุโส หรือ ชุกฤ ชั้นสามัญ, หรือในภาษา
คาทมกคลเรียกว่า ชุกฤ ชาน; ลามาะชั้น
โดยมากทำตำแหน่งเจ้าอาวาส, แต่ส่งกว่า
เจ้าอาวาสสามัญที่ไม่ใช่ ชวตาร ซึ่ง เรียก ว่า
กันไป. ในนิภายเก่า ลามาะเจ้าอาวาสเป็น
ชนิดที่ไม่ได้ ถือ พรหมวรยศ, เมณวิริ, เพราะฉะนั้น บุตร ของ เจ้า อาวาส บ่อม ได้ รับ
ตำแหน่งสืบต่อ.

ลามาะชั้นสูงนอกจาก ทโลลามาะ คยิลลามาะ
แล้ว, ที่นิยมกันว่ามีศักดิ์สูง แล่ของสอง
ตำแหน่งข้างคั่นกันเท่านั้น, คือ ประธานลามาะ
ของคาทมกคล สถิตเมืองอรุณคัย ในนิภาย
สัตถยะ, ถิ่น ชวรมราช แห่ง แคว้นโกทาน.
นอกจากนี้ยังมี ลามาะผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส
ทะเลสาบยมโทก, ถือว่าพระเทววิชรวราหิ

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลัทธิลามา

ฮวการมาเป็น.

การเลือกคางลามะที่ฮวการ: เมื่อลามะที่ฮวการที่ชัยพลง, ถือว่าวิญญาณ (อาตมัน) จะไปสใน ภายเกิด คนใดคนหนึ่ง ซึ่งเกิดภายหลัง ที่ ลามะ นั้น ด้วยชีพ แล้ว สอง สามวัน. วิธี ค้นหา เกิด ที่ วิญญาณ ของ ลามะ ไป เกิด อาศัย เกิดตามหลัก วิธีการ เลือกคาง ที่ โกลามะ กิ่งจะได้เล่าต่อไป.

บางคราว ที่โกลามะ ก่อนด้วยชีพไป ได้ พยากรณ์ ไว้ว่าจะไปเกิดในที่นั้น ในตระกูลนั้นๆ ความปกติจะต้องสืบเชื้อ บรรดาเกิดผู้ช่วยต่าง ๆ ที่เกิดภายหลังที่โกลามะด้วยชีพไปแล้วไม่กี่วัน, และเมื่อเกิดเกิด มีการอัครวัยแปลกประหลาดกว่าปกติ; กรรมกรผู้เลือกสรรจะต้องเป็นคนละลามะที่ฮวการ และเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองชั้นผู้ใหญ่ ให้เขาเครื่องใช้สอยต่างๆ ปนกับเครื่องใช้ประจำวัน ของ ที่โกลามะที่ ด้วยชีพไป มาวางปนให้เกิดหยิบ. ถ้าเกิดหยิบ ถูกเครื่องใช้ของ ที่โกลามะ, ก็ให้เก็บข้อเกิดนั้น ๆ ลงไว้ ในชั้นกระชายแล้วมัน และฝนกแน่น บรรดาไว้ในโลกทอง. ถ้าหนักให้ลามะชั้นหัวหน้าร้อย กว่ารูป ผลักเปลี่ยนกันสวดยุชาตลอดเวลาที่กลาวจนถึงกลางคืน อย่าให้ขาดระยะได้จนครบกำหนดหนึ่งเดือนหรือเดือนกว่า.

พอได้กำหนด ลามะ ผู้มี ตำแหน่งสูงในที่ประชุม นั้น หยิบคัมขาวลงไปคืบฉลากข้อเกิด ในโลกตามบุญตามกรรม. ในสมัยก่อน เมื่อครั้งเกิดเขายังขึ้นแก่เงิน ฉลากข้อที่หยิบขึ้นมาได้ จะต้องส่ง ให้ข้าหลวงจีนซึ่งประจำอยู่ในทิเบตเป็นผู้คลและอ่านข้อเกิด. ถ้าถูกข้อเกิดคนใด, เกิดนั้นก็ได้รับตั้งเป็นที่โกลามะ มีการแห่แหนเด็กจากเมืองที่กำหนดไป สู่กรุงลหาสะ อันเป็นที่สถิตของ ที่โกลามะ. ตามปกติเกิดที่ถูกเลือกเป็น ที่โกลามะยังมีอายุน้อยมาก, และอาจเป็นบุตรของชาวย่านนอกยากจน; เมื่อเป็นเช่นนั้น หลวงผู้เป็นมารการจะต้องติดตามไปให้นม. แต่มีกฎห้ามมิให้ผู้หญิงเข้าไปในบริเวณวังไปตล, จะต้องรักษาอาศัยพักอยู่ในเมืองใกล้เคียงกัน, และใช้วังของ ที่โกลามะอีกแห่งหนึ่งอยู่ถัดออกมา เป็นที่อยู่ของเกิดชั่วคราว เพื่อให้มารคามายืมได้ในระหว่างเวลาเช้า ๗ นาฬิกา ถึงบ่าย ๗ นาฬิกา. บิการมารการของเกิดจะต้องเป็นทาสตลอดชีวิต. วังที่อยู่ห่างจากวังไปตลไปทางตะวันตกประมาณ สี่สิบเส้น, และผู้เป็นบิดามักจะได้รับฐานันดรศักดิ์ชั้น กิ่ง กล่าวกันว่าเป็นตำแหน่งยศสูงของจีน.

เมื่อ ที่โกลามะ มีอายุได้ สี่ ขวบ จะได้

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

สิ่งที

ครองผ้าอย่างลามะ ปลงผม และโก้มือขวา
ใหม่ในศาสนา, แล้วขึ้นครองวังไปคล่มการ
สมโภชกันพิชัใหญ่. ระวังนั้น ต้องเลือกสรร
ลามะที่มีความประพฤติ บริสุทธิ์ หาท่างพร้อย
มิได้ และทรงความรู้ ในคัมภีร์แตกฉาน
เป็นอาจารย์และอาจารย์ผู้ช่วย สั่งสอน ทไล
ลามะ; เมื่ออายุครบแปดขวบ ได้รับสมมติ
เป็นลามะโดยบริบูรณ์, และได้รับตำแหน่ง
ทไลลามะ, แต่มีผู้สำเร็จธุระการแทนแทนกว่า
จะมีอายุครบสิบแปดปี, จึงจะปกครองได้ตาม
ลำดับ. โดยมาก ทไลลามะ มักจะกบิษีฟ
เสียก่อนอายุครบสิบแปดปี, ทั้งนี้เพราะ
ผู้สำเร็จธุระการเป็นผู้ทำให้ตาย, บุคคลนี้เค้ายู่.

วัดลามะ

วัดในธิเบตเรียกว่า โคน ปะ หรือแปลว่า
ที่วิเวกหรืออาศรม. เพราะวัดโดยมาก แม้
จะไม่อยู่ในที่เปลี่ยวเปล่าจริง ๆ อย่างน้อย
ก็ต้องทิ้งให้ห่างไกล จากที่ประชุมชนออกไป.
วัดจะต้องให้อมีประเทศอันมีสง่า, ให้มองดูไป
ทางตะวันตกออกไปไปรุ่ง เพื่อให้เห็นแสง
อาทิตย์เมื่อแรกขึ้น, และควรตั้งอยู่บนสัน
ไหล่เขาตามแนวยาว; และถ้าข้างหน้ามี
ทะเลสาบ, จะห่างออกไปยิ่งไกลเท่าไรได้
ยิ่งดี. ประตูหน้าโบสถ์และห้องประชุมต้อง

สร้างให้หันหน้าสู่ทิศตะวันออก, ถ้าหันไป
ทางทิศอื่นไม่ได้ ก็ควรให้เป็นทิศตะวันออก
เฉียงใต้, หรือไม่ได้ ก็ควรเป็นทิศใต้. ถ้า
มีลำธารผ่านไป หรือมองลงมาเห็นลำธาร
ถือว่าไม่ดี, เพราะบุญจะหนีไปทางลำธาร
หมด. แต่ถ้ามีน้ำตก, กลับเป็นดั่งที่มี
มงคล. ที่สร้างวัด จะต้องทำพิธีเสกเข้า
เสียก่อนจึงจะก่อสร้างได้, คือมีลามะสวด
อัญเชิญเทวดาที่เคารพ มาพิทักษ์สถานที่จะก่อ
สร้างให้พ้นจากการทำอันตรายของมนุษย์และ
ยัศาจ. เมื่อตอนวางศิลาก่อสร้างก่อนแรก
จะต้องสวดและทำพิธีในลักษณะ มีการบรรจุ
สิ่งทีเคารพ ลงใน ศิลาถ่วง ที่วางเป็นถ่วงนั้น
ต่อไป ก็ทำการ สถาปนาได้. ถ้ามีการ
ปฏิสังขรณ์, จะต้องทำพิธีคล้ายคลึงกัน.

ขนาดของวัดในธิเบต บางแห่งใหญ่โต
มาก : ลามะได้ตั้งแต่สามพันรูปจนถึง
หมื่นรูปก็มี, เพราะในธิเบตพลเมืองเป็นลามะ
โดยมาก. วัดใหญ่มักมีลักษณะคล้ายเมืองเล็ก
เมืองหนึ่ง, มักเป็นแถวสองชั้นหรือสามชั้น
บ้าง, ล้อมลานน้อย ๆ, กลางลานมักมีแท่น
บูชา. สถานที่สำคัญ คือ โรงประชุม หรือ
อุโบสถนั่นเอง. นอกจากนั้น ยังมีศาลาสำหรับ
เป็นที่สอน ลัทธิศาสนา คล้ายการเปรียญ หรือ

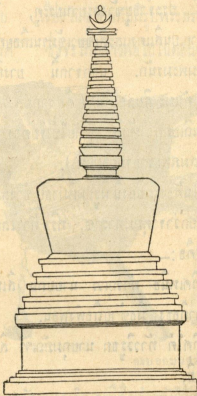
พ. ศ. ๒๔๗๑

ลัทธิลามา

โรงเรียน

ดิเบต^๑ทำไม้^๒ใช้^๓ไถ^๔ยา^๕ก เพราะ ภูมิ^๖
ประเทศมีแต่ภูเขา^๗ไค^๘มาก, เพราะฉะนั้น^๙
จึงใช้^{๑๐}ถ่อสร้าง^{๑๑}ด้วย หิน^{๑๒}หรือ^{๑๓}ดิน^{๑๔}แผ่น^{๑๕} ตาก^{๑๖}แห้ง^{๑๗}
ต่าง^{๑๘}อิฐ. หลังคา^{๑๙}ไค^{๒๐}มาก^{๒๑}แบน^{๒๒} แต่^{๒๓}เป็น

ของพระภิกษุสงฆ์^๑ในพระพุทธศาสนา^๒ มักจะ^๓
มุ่งหมาย^๔ถึงส่วน^๕หรือ^๖ยา^๗ไม้^๘ซึ่ง^๙มี^{๑๐}วัด^{๑๑}ตั้ง^{๑๒}อยู่. แต่^{๑๓}
ในดิเบตซึ่ง^{๑๔}ทำ^{๑๕}คัน^{๑๖}ไม้^{๑๗}ใหญ่^{๑๘}ไถ^{๑๙}ยา^{๒๐}ก, คำ^{๒๑}ว่า^{๒๒}
ฮาราม^{๒๓}จึง^{๒๔}หมาย^{๒๕}ความ^{๒๖}ว่า^{๒๗} เป็น^{๒๘}ที่^{๒๙}แสดง^{๓๐}ธรรม^{๓๑}
เทศนา^{๓๒}หรือ^{๓๓}หอส^{๓๔}มุข^{๓๕}ไว้^{๓๖}คัมภีร์.

จอรเตน

อย่าง^๑แบบ^๒ตัก^๓จีน^๔กัม. ตัก^๕จีน^๖ล่าง^๗ไม่มี^๘หน้า^๙ต่าง^{๑๐}
ใช้^{๑๑}เป็น^{๑๒}ที่^{๑๓}เก็บ^{๑๔}พืช^{๑๕}ผัก^{๑๖}และ^{๑๗}อาหาร, มี^{๑๘}บัน^{๑๙}ไค^{๒๐}ชัน^{๒๑}ไป^{๒๒}
ชัน^{๒๓}บน^{๒๔}ไค, หรือ^{๒๕}มี^{๒๖}ฉนวน^{๒๗}นี้^{๒๘}ใช้^{๒๙}ไม่^{๓๐}ทอ^{๓๑}ค^{๓๒}หยัก^{๓๓}
ให้^{๓๔}เป็น^{๓๕}ชัน.

ระวาง^๑ทาง^๒จะ^๓เข้า^๔วัด^๕ มี^๖ของ^๗จารึก^๘มน^๙ตร^{๑๐}ปัก^{๑๑}เป็น^{๑๒}
แถว^{๑๓}สูง, และมี^{๑๔}จอร^{๑๕}เตน^{๑๖} หรือ^{๑๗}เจดีย์^{๑๘} และ^{๑๙}
สถูป^{๒๐}ขนาดใหญ่^{๒๑}หลาย^{๒๒}จอม. นอก^{๒๓}จาก^{๒๔}นี้^{๒๕} ที่^{๒๖}ใน^{๒๗}
บริเวณ^{๒๘}วัด^{๒๙} มี^{๓๐}แท่น^{๓๑}หิน^{๓๒}เรียก^{๓๓}ว่า^{๓๔}บัลลังก์^{๓๕}
สำหรับ^{๓๖}เจ้า^{๓๗}ฮาราม^{๓๘}นั่ง^{๓๙}เมื่อ^{๔๐}สอน^{๔๑}ศิษย์^{๔๒} กลาง^{๔๓}แจ้ง.
วัด^{๔๔}ใน^{๔๕}ดิเบต^{๔๖} มี^{๔๗}จำนวน^{๔๘}หมก^{๔๙}ด้วย^{๕๐}กัน^{๕๑}สาม^{๕๒}พัน^{๕๓}กว่า.
บาง^{๕๔}วัด^{๕๕}ก็มี^{๕๖}ประ^{๕๗}วัติ^{๕๘}ศักร^{๕๙}ย^{๖๐} กล่าว^{๖๑}ถึง^{๖๒}เมื่อ^{๖๓}เวลา^{๖๔}
เริ่ม^{๖๕}สร้าง^{๖๖} เกย^{๖๗}ว^{๖๘}เนอง^{๖๙}ไป^{๗๐}ด้วย^{๗๑}ปรา^{๗๒}ติ^{๗๓}หาร^{๗๔}ย^{๗๕} แทย^{๗๖}
ทง^{๗๗}นณ.

วิหารลามา

วิหาร^๑ ใน^๒คัน^๓พุทธกาล^๔ไม่^๕ปรากฏ. เกิด^๖
มี^๗ขึ้น^๘ก็^๙เมื่อ^{๑๐}มีการ^{๑๑}บูชา^{๑๒}พระ^{๑๓}สารี^{๑๔}ริก^{๑๕}ศา^{๑๖}ค และ^{๑๗}พระ^{๑๘}
พุทธ^{๑๙}ปฏิมา^{๒๐}กร^{๒๑}ใน^{๒๒}ตอน^{๒๓}หลัง. วิหาร^{๒๔}ของ^{๒๕}ลามา^{๒๖}
เรียก^{๒๗}ว่า^{๒๘}ลหะ^{๒๙}ชัน แปล^{๓๐}ว่า^{๓๑}เทพ^{๓๒}คฤ^{๓๓}ห^{๓๔} มัก^{๓๕}ตั้ง^{๓๖}
อยู่^{๓๗}กลาง^{๓๘}แจ้ง^{๓๙}หรือ^{๔๐}เป็น^{๔๑}คอก^{๔๒}ที่^{๔๓}ส่ง^{๔๔}ม้า^{๔๕}ผ่าน^{๔๖}เคย^{๔๗} อยู่^{๔๘}ใน^{๔๙}วัด^{๕๐}
นั้น^{๕๑} และ^{๕๒}อยู่^{๕๓}โดย^{๕๔}ลำ^{๕๕}พัง^{๕๖}ไม่^{๕๗}คึก^{๕๘}คัก^{๕๙}ดก^{๖๐}ดก^{๖๑}อื่น. รูป^{๖๒}
หลัง^{๖๓}คา^{๖๔}วิหาร^{๖๕} ก็^{๖๖}คล้าย^{๖๗}คลึง^{๖๘} กับ^{๖๙}หลัง^{๗๐}คา^{๗๑}ตัก^{๗๒}จีน,
ไค^{๗๓}มาก^{๗๔} มัก^{๗๕}เป็น^{๗๖}ตึก^{๗๗}สอง^{๗๘}ชั้น^{๗๙} มี^{๘๐}บัน^{๘๑}ไค^{๘๒}ชัน^{๘๓}อยู่^{๘๔}ข้าง^{๘๕}
นอก^{๘๖}ทาง^{๘๗}ขวา, กั้น^{๘๘}หน้า^{๘๙}ทำ^{๙๐}เป็น^{๙๑}มุข^{๙๒} มี^{๙๓}บัน

ฮาราม หรือ^๑สังฆาราม อัน^๒เป็น^๓ที่^๔พัก^๕อาศัย^๖ นอก^๗ทาง^๘ขวา, กั้น^๙หน้า^{๑๐}ทำ^{๑๑}เป็น^{๑๒}มุข^{๑๓} มี^{๑๔}บัน

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

สิงห์

ออกมา, และประคองเข้าที่อยู่ทางคัน
ตะวันออก.

เมื่อไปถึงประตู่วิหาร, จะต้องเลี้ยวตาม
กำแพงไปทางขวาเพื่อทำประทักษิณ. ตาม
ฐานวิหารสูงจากพื้นทางเกวียนสองศอก มีเป็น
ช่องน้อย, บางคราวใช้บรรจุกระบอกมนตร์.
ผู้ผ่านไปมักจะมีถาดมือนำเข้าไปเซ่นใส่ขอม
มนตร์เรื่อยไปทุกช่อง. เมื่อถึงประตูใหญ่
มีบันไดสองสามขั้น, แล้วถึงช่องทางไป
ระเบียงห้องแรก, บางทีมีม่าน ทำด้วยขน
จามรห้อยลงมา สำหรับกันฝนและหิมะที่จะ
สากเข้าไปในระเบียง.

เดินไปตามระเบียงถึง ประตูใหญ่ อีก ชั้น
หนึ่ง มีรูปโถววิกิ รูปรางน้ำ เกลียก น้ำกลั้ว
ประจำประตู (อย่างรูปที่บานประตูศาลเจ้า)
รูปเหล่านี้มักมี (๓) รูปยี่สิบห้าประจำแผ่นดิน,
มักเป็นพวกยี่สิบห้าคน มีรูปรางน้ำคาเพียร
วาทให้น้ำเกลียกที่สุก นึ่งหนึ่งเสื่อถืออาว
ต่าง ๆ; (๔) รูปยี่สิบห้า จำพวกเล็กน้อย
ประจำตำบลต่าง ๆ กัน เช่นทั่วทั้งแห่งหนึ่ง
เป็นรูปยี่สิบห้าชื่อ คยัล ไปสกลน มีหน้าเป็นสี
น้ำตาลนึ่งขนข้างเผือก, ยี่สิบห้าคนหน้าคิถอน
เป็นลามีะชื่อโสทมนัสศรีสะ ประ, ถูกใส่ความ

ว่าประพฤติการุณามาก ต้อง ถูก ถอดออกจาก
ตำแหน่ง, เมื่อตายไปมีจิตผูกพยาบาทจึง
มาเป็นยี่สิบห้ากรวย บรรดาให้เกิดโรคภัย
ไข้เจ็บและเหตุร้ายต่าง ๆ แก่ผู้ที่ไม่เคารพบูชา
คน; (๕) ยี่สิบห้ารูปรูปร่างน่ากลัวเหมือน
กัน ประจำอยู่ข้างสะพานประตู, ยี่สิบห้า
มักายเป็นสี่แฉกและสี่เหลี่ยมเจ็ดแฉกคำ ข้อ
สะเอมพระมนัก. นอกจากนี้ บางทีมีรูป
นาง คันมะ สิบสองคน (คือ รากษส ๓๒ คน
อยู่ในนิเคยทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ซึ่ง
ยี่สิบห้าสมภพปราบจนยอมแพ้).

ในห้องระเบียงนี้ มีรูปหมินาอยู่ ข้างละ สอง
คนเรียกว่าจากุมมหาราช, หรือ ท้าวโลกบาล
ทั้งสี่ คือ:—

ทิศเหนือ ท้าวเกรว นายอินทร์ สี่เหลือง
มือขวาถือขมม มือซ้ายถือพิงพอน,

ทิศใต้ ท้าววิรุทธ นายกุมภภัณฑ์ สี่เหลี่ยม
ถือกระบี่,

ทิศตะวันออก ท้าวสุทราษฏร์ นาย
คนธรรพ สีขาวถือพิณ,

ทิศตะวันตก ท้าววิรุฬหก นายนาถ
สี่แฉก มือถือ จอระคน หรือเกย มือซ้าย
ถือมณีหรือขลุ่ย.

(๖) รูปยี่สิบห้าท้าวทักขิณกรมลาสน์ เมื่อเข้าไปถึงห้องแรก.

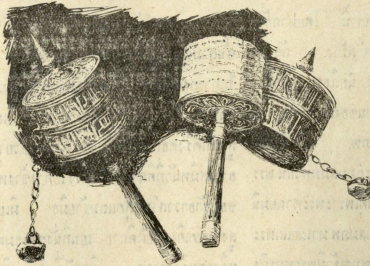
พ. ศ. ๒๔๗๑

ลัทธิลามา

ท้าวจากมหาราช^๑ประชาชนนิยมนับถือ
มาก ว่าถ้าไปอื่นนอนยชา อาจระ
ประสาท ลามมงคลหรือช่วยยับยั้งเหตุร้ายอัน
เกิดขึ้นเพราะผู้^๒ศำกรกระทำ. บางทีก็ตาม
ผนัง^๓ระเขยง^๔ มีภาพธรรมจักรเป็นรูปน
และรูป^๕ เรือง ในซำกตกกับรูปพระอรหันต์
๑๑ องค์^๖ ซึ่งจะให้กล่าวต่อไปในตอนหลัง.

มนตร์มี เครื่อง ล่ามไปถูกโลกให้ ๓๖๕ วัชรยะ
คว้ง, เพราะฉะนั้นจะได้ ยินระฆังไม้จากสาย,
แต่เสียงระฆัง ต่าง ๆ กันจึงไม่ทำให้ หนวกหู
นัก. ขานประตู^๗มีขนาดใหญ่โตเกินส่วนปกติ,
บางทีกลิ้งกลิ้งคล้ายอย่างหยาย ๆ ย้ำตะป
หิวเห็ดทองเหลือง.

ในวิหาร มีเสาแล่นตลอดห้องเรียงกันไป,

กระบองมนตร์

ตามวัดขนาดเล็ก จะมีคักสำหรับไว้กระบอก
มนตร์ขนาดใหญ่หลายอันเมื่ออยู่ต่างหากไม่ได้
ก็นำเอากระบอกมนตร์ขนาดใหญ่ อันหนึ่ง หรือ
สองอันไปไว้ตามมุมในห้อง ระเขยง. ใครไป
ใครมา ก็กระบอกมนตร์ ทุมน เท่ากับได้สวด

แย่ง ออกเป็น ตอนนอก
ตอนใน, ตอนในไป
สู่คอง เป็น แท่น ขุชา.
ตามฝาผนัง มีรูป
พระรูปเจ้า ขนาคใหญ่
เท่าคน แต่ไม่เรียงกัน
เป็นลำดับ. ตามมรดก
ทาสีแดงเขียนลายคอก
ขั้วหรือลายอื่น ๆ. บน
แท่น มีรูป ปีกทอง
ขนาดใหญ่เป็นรูปนั่งเรียกว่า พระผู้ประเสริฐ
สุดทั้งสาม (ไม่ใช่พระไตรรัตน์). รูป
ทั้งสามนี้มีรูปโดยข้าง แล้ว แล้วหัวหน้านั้น เป็น ของ
นิยายโชน. ตามปกติ รูปกลางมักเป็น
พระปฏิมากรของพระศากยมุนีพุทธเจ้า, ข้าง

(๑) ในวัคมังกรกลาสน์เอาไว้ห้องใน ฉัดหิ้งท้าวโลกบาลเข้าไว้.

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

สิ่งนี้

ชาย (ของคนที่) เป็นรูปของ คุรุ ปัทมสมภพ หรือรูป ศตองชะ ปะ, ข้างขวา (ของคนที่) เป็นรูปของพระโพธิสัตว์อวโลกิต, ซึ่ง จะ ใ้ภรรยาต่อไปในตอนหลัง.

พระพุทธปฏิมากร มีกัมมรูปอัศรสวาก คือ พระ โมคคัลลาน์ สหายคู่ ยืน อยู่ ข้างขวา, ถือไม้เท้าและบาตรทั้งสององค์, ถ้าในวิหาร ของนิกายเก่า มีรูปปัทมสมภพมีชายาประจำ ข้างขวา. รูปเคารพเหล่านี้ โดยมากอ้าง ว่า เกิดขึ้นเองไม่ใช่ มนุษย์ สร้าง. ถ้าเป็น วิหารในนิกาย เกดุก ปะ นับถือรูป ศตองชะ ปะ เป็นประธาน. ถ้าเป็นของนิกายเก่า ก็ ย่อมมีรูปคุรุปัทมสมภพ, ซึ่ง อ้าง ให้ วิศวกร ชน ไปว่า คุรุปัทมสมภพ เป็น พระ พุทธเจ้าที่สอง, เหตุเพราะพระศากยมุนี พุทธเจ้า คริสต์ ใต้ ให้ ปัทมสมภพ มาเผยแผ่พระ ธรรมในอินเดีย, เพราะพระพุทธเจ้ามีพระพุทธรูป จะเสกมาด้วยพระองค์เองไม่ได้. บางวิหาร ไม่มีพระพุทธรูป, ถ้าเป็นเช่นนั้น, ต้อง มี รูป พระฉานพุทธ ทรง นาม ว่า อมิตายะ หรือ อมิตายุส. ในนิกายย่อย มักยกให้ ผู้ที่นั่งภายใน คนมีรูปบูชาแทน.

เรียง ลำดับ อยู่สองข้าง รูปพระประธาน ทั้ง สามคน มีรูปขนาดใหญ่อื่นๆ. ถ้าเป็นวัดใหญ่,

รูปที่มีลักษณะ เป็นยักษ์มาร จำพวกที่เป็นธรรม บาลรักษาลัทธิเถยต มักยกให้ อยู่ห้องข้าง หาก สำหรับจะ ใ้ เช่น พลับชาติด้วยการ ฆ่าสัตว์และสละสมาธิตามลัทธิพืชี ซึ่ง ไม่ เป็น การ สมควร จะ ให้ ทำ รวม อยู่ ใน สถานที่ เคารพบูชาของพระพุทธศาสนา.

แทน สำหรับ ลามะ นั้น ความ ฐานานุศักดิ์ ยกเอาไว้เป็นลำดับเรียบร้อย. สองข้างทาง วางเบาะเคี้ยว ๆ ไว้เป็นแถว สำหรับลามะ ขึ้นสามัญและผู้ที่ยังเป็นสามเณรอยู่นิ่ง. ถัด ไปทางสุดขวามือ มีเบาะสูงราวศอกครึ่งเป็น ที่นั่งของเจ้าอาวาส. ถัดลงมาข้างล่าง มีเบาะ สูงสักครึ่งศอกเป็น ที่นั่ง ของ ลามะผู้ช่วย เจ้า อาวาสมีหน้าทศคล้าย. ตรงไปทางข้างหน้า ของเจ้าอาวาสในทิศแถวซ้ายมือ มีเบาะ สูงขนาดเดียวกับผู้คล้าย เป็นที่นั่งของอมตเส หรือรองเจ้าอาวาส มีหน้าทศเป็นคันเสียง. ถัดลงมาข้างล่างมีเบาะของลามะผู้ช่วยคันเสียง มีหน้าทศคล้ายขนาดใหญ่ ทางประตูคันแถวขวา มือ เป็นที่นั่งของลามะผู้คล้าย มีหน้าทศ ระวังมิให้ ผู้ ใ้ ผ่าฉนวนระเบียบ ข้างหลังริม เสา มีไม้ ใ้ ผ่าฉนวนไว้, ไม่น่าสำหรับโยย ผู้กระทำความผิด. เวลาลามะทั้งปวงเข้าไปหรือ ออกมา, ลามะผู้สูงศักดิ์ จะยืน ระวังทุก

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลัทธิลามะ

ประท. ถัดจากข้ามลามาขึ้น^๑ไป ทางคันแคว
ซ้าย เป็นที่นั่งของเจ้ากิจการเลี้ยงน้ำชา. ทาง
ขวาประทายมีโต๊ะวางเครื่องน้ำชาและน้ำช^๒
สำหรับเลี้ยงในระหว่าง. ระยะเวลาทำพิธีบูชา
ลัทธิ ใช้เด็กที่ยังกำลังศึกษาเป็นผู้ประเคน
เลี้ยง.

เคียว สลักเป็นลวดลายทองกบหรือลายอื่นๆ.
ข้างหลังโต๊ะ มีเบาะที่นั่ง เอาพรมสีเขียว
หรือเหลืองทาบยื่นออก^๓, หรือมีฉนวน^๔ไม้ไผ่
หนึ่งสี่อัน. บนโต๊ะ มีก้อน ข้าวพลี,
ขี้ฉะแวง, ธรรม, โทรม (วชิรราช),
และหมอนำมนคร. ลามะที่มีโต๊ะของตนเอง

ใช้เด็กประเคนเลี้ยง

ทางขวาของแท่นบูชามีโต๊ะของเจ้าอาวาส ไป สัมมติว่าเป็นอากาศทั้งฟ้า เขียนเป็น
ขนาดยาวประมาณศอกครึ่ง สูงราวครึ่งศอก มังกรก้นเมฆ. แท่นบูชา อย่างน้อยต้องทำ

ได้ก็อีกสองรูป คือลามะผู้ต้นเลี้ยง
กับลามะผู้กลัฟ^๕. บนโต๊ะของผู้
ต้นเลี้ยง มีหมอนำมนคร, ธรรม,
วชิรราชและฉาบขนาดใหญ่. บน
โต๊ะของผู้กลัฟ^๖ มีหมอนอยู่,
ธรรม, และวชิรราช.

คามเส้า ห้อยธงแพรห้าแฉก
ขนาดเล็ก. คามเพดานก็ห้อยธง
ขนาดเล็กเช่นกัน แต่มีข้อไปอย่างหนึ่ง.
สองข้างแท่นบูชา มีธงรูปกลม
ขนาดใหญ่อยู่ข้างละอัน.
แท่นบูชา ซึ่งตั้งไว้ที่ สุก ของ
ห้องภาคในตอนกลาง มีพระพุทธรูป
ตั้งไว้ใกล้ไว้แล้ว, เหนือแท่น
ห้อยฉัตร และแพรขนาดเล็กอยู่อย่าง
เศวตฉัตร. บนเพดานเหนือฉัตรขึ้น

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

สิงห์

เป็นสองลอน. ลอนนอกต่ำกว่าลอนในหน่อย
และแคบ เป็นทวารเรียงเครื่องบูชา เช่นน้ำ,
ข้าว, ขนม, ดอกไม้ และตะเกียง.

ซึ่งพนักงานวัดเป็นผู้จัดทำทุก
วัน เป็นข้าวพลีทิศแก่ทวยต่าง ๆ ทั้งหมก.
น้ำและข้าวพลีของฆราวาส ใช้ใส่ใน

ที่หน้าแท่นตั้งตะเกียง ทำเป็นรูปสามม
ฐาน ใช้น้ำมันเนยทุก ใส่ ไข่ ไข่ไก่. น้ำมัน
เนย โดยมากคือความหวานกึ่งแข็ง, เพราะ
ฉะนั้น เวลาจุดจึง มีลักษณะเท่ากับเทียน.
ขนาดตะเกียงต่าง ๆ กัน แล้วแต่เป็นของ
วัดเล็กหรือวัดใหญ่. ถ้าเป็นวัดใหญ่ มี

จานโลหะประสมมีทองเหลือง เงิน ทองคำ และ
เพชรนิลค่าขึ้นกันแล้วหลอม. จำนวนจาน
ต้องเป็นห้าหรือเจ็ด; ตามปกติ มักเป็น
จำนวนห้า. บรรดาข้าวขมเป็นรูปเจ็ดยี่สิบ
สองจาน. ข้าวพลน ต้องเปลี่ยนข้าวทำ
ทุกวัน. แต่ข้าวในโบสถ์มีราคาแพง, จึง

คน มา ทำบุญบูชา
มาก ก็มีขนาดใหญ่,
เพราะถือ ว่า ถวายน้ำ
มันเนย เพิ่มเติมน้ำบูชา

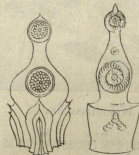
จำนวนห้า

เป็นการไถ่บุญ. ตามปกติ อย่างน้อยต้องมี
ตะเกียงดวงหนึ่ง; แต่ถ้าใด ถึงสองสาม
ดวงยิ่งดี. ในคราวมีพิธีพิเศษ บางทีเพิ่ม
ตะเกียงขนาดเล็ก อีก เป็น จำนวน ร้อยแปดดวง
บ้าง หรือถึงพันดวงก็มี. บางทีเอาตะเกียง
เหล่านี้ประดับกันเป็นรูปคอกขวิดก็มี.

มักใช้น้ำเป็นพลีเปลี่ยนแทน. เครื่องพลีอีก
อย่างหนึ่งเป็นขนมรูปเจ็ดยี่สิบ
เนยและน้ำตาล และย้อมสีต่าง ๆ กัน, เอา
บรรจุ ลงใน จาน โลหะ ตั้ง บน โต๊ะเล็ก สามขา.

ข้างล่างแท่น มีหม้อมันมากกรวยสำหรับเติม
หม้อ เล็ก. จานใส่ข้าวเมล็ด สำหรับ พลี,
กระดาษข่อยและแจกันปักดอกไม้หนึ่งคู่. ทาง
ขวามือ (ของคนบูช) มีโตะเคียววางพุ่มข้าว;
พุ่มข้าวนี้วางประดับเป็นสามชั้น ขนาดเรียว

เพื่อไม่ต้องทำขนม
พลนย่อย ๆ มักใช้
ขนม สมมุติย้อมสี
ให้เหมือนแทน.

เจดีย์ทำด้วยเบ้ง

บน แท่น มัก
จะมีสิ่งของเหล่านี้
วางเรียงไว้ :-

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลัทธิวิลามะ

- (๑) รูปเจ็ดยี่ชานากเล็ก.
 (๒) คัมภีร์เล่มหนึ่งหรือสองเล่ม วางบนแท่นข้างละเล่ม.
 (๓) ไทโรเซหรือวีรราชูและระฆัง.
 (๔) หมอน้ำมันหรือเทียนฟั่น, มีไม้ประชนากยาว ค้ำมีหางนกยูงเป็นรูปปัก และเทียนคาพันไว้.

- (๕) ลูกศรเสียดแทง มักด้วยไหมห้าสี.
 (๖) แวนโลหรือเงาขนาดใหญ่ สำหรับฉายรูปของปีศาจ.

(๗) ฉายสองคู่, คู่หนึ่งใช้ในพิธีบูชาพระพุทธรูปหรือเทพชั้นสูงเรียกว่า สัณเฑาะ, มีขนาดวัดก้นกลางกว้างยาว ๑๒ นิ้ว มีมุมกลางเล็กใช้ติดตามตั่งเบา ๆ ; อีกคู่หนึ่งเรียก รอลโม ใช้สำหรับบูชาเทวดาชั้นรองหรือยักษ์ ปีศาจ, ขนาดเล็กกว่าครึ่ง แต่มีมุมกลางใหญ่ใช้ติดตามนอนให้แรง ทั้งคู่มาก.

- (๘) คังขั มีกระ เลี่ยม ด้วยโลหะเพื่อให้มีเสียงแหลม ใช้พร้อมกันกับฉายสัณเฑาะ.
 (๙) ขี่ทำด้วยทองแดงหนึ่งคู่.
 (๑๐) แคร ทำด้วย ทองแดง ขนาดยาว แบ่งออกเป็นสามตอน รูปคล้ายกลองสองตุ้มกลองหนึ่งคู่.

- (๑๑) แครทำด้วยกระดูกกระดูกโพกคนหนึ่งคู่. แครกระดูกคนใช้กระดูกของนักโทษหรือถ้าได้กระดูกคนตายโง่งยิ่งดี. เวลาทำต้องมีพิธี ร่ายมนตร์บริกรรม กันอย่าง พิธีการ: ลามะผู้ทำพิธีต้อง กินหนึ่ง ทอดก กระดูก เล็กน้อย, มิฉะนั้น แครจะไม่มีเสียงดัง และมีอำนาจไม่พอเรียกผี ศาลา.

- (๑๒) แครทำด้วยกระดูกกระดูกโพกเสือโคร่งหนึ่งคู่.
 (๑๓) กลอง :—

- (ก) กลอง ทमार หรือมีดเขาวัวหนึ่งใบ ใช้สำหรับตีเย็นจึงหว่า เวลาทำพิธีบูชา.
 (ข) กลองใหญ่เรียกว่า โจนหรือกลองโนลัทธิ มีสองชนิด. ชนิดหนึ่งใช้แขวนตมื่อทำพิธีบูชาพระพุทธรูป, อีกชนิดหนึ่งใช้หิ้ว.

- (ค) กลองทำด้วยกระดูกกระดูกคน มีรูปคล้ายมีดเขาวัว
 (๑๔) หม้อกรวบน้ำ รูปคล้ายบ้านเหล้าของจีน.

วิหารกรุงลหาสะ
 บรรดาวิหารในลัทธิวิลามะทั้งหมด วิหารในกรุงลหาสะเป็นใหญ่ที่สุด. วิชานมชื่อว่า

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

เรื่อง สังข์

ไซโวกัน หรือนาคฤห, ค้อยู่กลางกรุง
สหะซึ่งแปลว่าสลาเนพระเจ้า สืบมาจาก
ชาววิหรานเอง. วิหรานคือว่าเป็นกลางใจ
ของประเทศอินเดีย และเป็นหัวใจของลัทธิ
ลามา. ถนนต่าง ๆ ต้องมารวมทางกันที่
วิหราน พระเจ้าสรองคะสันคัมโปทรงสร้าง
สำหรับประดิษฐานพระปฏิมากรวิเศษซึ่ง มเหสี
สององค์เป็นผู้อุปัชฌายา. ของเกิมคงไม่
ใหญ่โตนัก, ที่ใหญ่โตก็คงเนื่องมาจากสร้าง
เพิ่มเติมและขยายกันในตอนหลัง.

หน้าวิหารหันไปทางทิศตะวันออก. ก่อน
ถึง มีลานสี่เหลี่ยม, ตรงกลางปักเสาสูง
ประมาณเจ็ดวา, ฐานเตี้ยขึ้นจากมรร
และแกะสลักห้อยไว้. ตัววิหารสูงสามชั้น,
หลังคามุงด้วยกระเบื้อง นัยว่าทำด้วยทองคำ.
ปากถาวรทำเป็นห้องโถง มีเสาไม้รองรับ
หกเสา. เสาเหล่านี้ สลักเป็นลวดลายยักทอง.
ฝาผนังห้อง เขียนเป็นเรื่องราวของผู้คนลัทธิ;
กลางห้องมีประตูคล้ายแฉ, ข้างนอกเป็นโลหะ
ยอรอนซ์, ข้างในเป็นเหล็กสลักลวดลาย.

เมื่อผ่านประตูนี้เข้าไปถึงลานใน ข้าง
บนเพดาน เป็นชั้นที่สอง. ที่ฝาผนังตรงข้าม
ทางเข้า มีประตูสำหรับเข้าไปข้างใน ซึ่ง
มีรูปโลกบาลขนาดมหึมาข้างละสองรูป. ดัก

เข้าไปถึงห้องใหญ่ มีเสาประคองแบ่งเป็น
สามตอน; ตอนกลาง ตอนข้างตามยาว
และตอนขวางสองตอน. ตอนกลางเพดาน
เจาะช่องกรมน้ำมันโปร่งแทนกระจก เพื่อ
ให้ มีแสงสว่างพุ่งลงมา เพราะตามข้างไม่
มีหน้าต่าง. ตอนนอกเสาคามยาวก้านเหนือ
และก้านใต้ (เพราะทางเข้าอยู่ทางทิศ
ตะวันออก) มีกฏิน้อยเรียงกันเป็นแถวข้าง
ละสี่ลัทธิ. ส่วนตอน นอกเสาคามขวางเป็น
ก้านสลักมีลวดตาข่ายเงินกัน, ตอนนี้เป็น
ที่นั่งของลามะสามรูปในเวลาประชุมสวดมนต์.
ทางทิศตะวันตก มีบันไดขึ้นไปสู่ที่ศักดิ์สิทธิ์
ที่สุด, ขึ้นบันไดทำด้วยเงินราวสี่ห้าชั้น
สูง ด้วย เพชร นิล เงินค่า
ต่าง ๆ มีลวดลายและ
รูปภาพในลัทธิ. เมื่อ
ขึ้นบันไดไปแล้วถึงห้องมี
ลักษณะคล้ายคลังกับห้อง
ข้างล่าง, กลางห้องเป็นที่
ตั้งแท่นบูชา, อีกข้างหนึ่ง
เป็นช่อง ประดิษฐาน พระ
ปฏิมากรของพระศาสดามุนี
พระพุทธเจ้า. ข้าง
ซ้ายเมื่อเวลาเข้าไป ถึง

พระศาสดามุนี

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลัทธิวิลาส

มีบัลลังก์ ของ ทโลลามา ประทับ ประคองอย่าง
วิจิตร มีหมอนเกยบริศวางไว้หาลก. ข้าง
บัลลังก์ของทโลลามา มีบัลลังก์ ออกทหนึ่ง
ลักษณะคล้ายคลึงกัน เป็นที่นั่งของภริยามะ.

ต่อไปเป็นที่นั่งของลามะจำพวกอวการ เป็น
ลำดับไปตามศักดิ์ฐานันดร. ส่วนลามะที่
ไม่ใช่ชั้นอวการ แต่เป็นชั้นหัวหน้า นั่งกัน
ตามระเบียบตอนขวาง. ตรงข้ามบัลลังก์

ของทโลลามา มีเกาอี้หนึ่งของลามะตำแหน่ง
ธรรมราชา มีศักดิ์ต่ำกว่าลามะชั้นอวการ
แต่สูงกว่าลามะชั้นอื่น ๆ ที่รองลงมา. ข้าง
หลังเกาอี้ เป็นที่นั่งของลามะธรรมเสนา
สี่รูป แต่มีศักดิ์ไม่สูงไปกว่าลามะชั้นสามัญ

ทางด้านตะวันตกของช่องกุฏิ มีแท่นสูง
ซ้อนกันเป็นหลายชั้น; ชั้นล่างตั้งเครื่อง
บูชา, ถัดขึ้นไปตั้งเทวรูปและรูปอรหันต์
ทำด้วยเงินและ ทองคำล้วน, ชั้นสูงสุด

ประดิษฐานพระปฏิมากรบิณฑของพระศาสดา
มีพุทธเจ้าขนาดใหญ่มาก มีสังวาลประดับ
ด้วยเพชรพลอย ซึ่งประชาชนถวายเป็น
พุทธบูชาไว้. พระพุทธปฏิมากรองค์นี้ มี
พระนามว่า ไชโยวินโยปี หรือมณีนม
สง่า, เป็น พระพุทธรูปปางพระมหาปรินิ

พทุธเจ้า มีพระชนม์ได้ สิบหกพรรษา. ตาม

ตำนาน ที่เขานับถือ กันว่า พระพุทธรูปองค์นี้
สร้างในแคว้นมคธสมัยพุทธกาล; กาลล่วง
ต่อมา พระเจ้ากรุงมคธมียศถวายพระเจ้ากรุง
จีน เพื่อทรงคอบแทนคุณที่พระเจ้ากรุงจีน
ยกกองทัพช่วยปราบชาตินวน (กักร) ซึ่ง
ยกไปรุกรานแคว้นมคธเมื่อพุทธศักราช ๗๐๐;
ภายหลังพระเจ้ากรุงจีนประทานไปถวายพระวิภา
ซึ่งไปเป็นพระมเหสีพระเจ้าแผ่นดินทิเบต. นอก
จากพระพุทธรูปองค์ ซึ่งเป็นที่เคารพบูชายิ่ง
แล้ว ในวิหารยังมีรูปเคารพอื่น ๆ อีกมากมาย
เช่น ในห้องหนึ่งต่างหาก มีรูป พระศรีเทวี
(พระลักษมี), พระอวโลกิต, รูปพระเจ้า

พระอวโลกิต

สวองค์สันคัมโป และพระมเหสีทั้งสอง.

เลวร้ายโกศ และ นาคะประทีป

สิงห์

นอกจากนี้ ในวิหารยังมีสิ่งของศักดิ์สิทธิ์อันมีค่าสำหรับการบูชา, ของถวายสักการบูชาแล้วด้วยเครื่องเงินเครื่องทอง. สิ่งของเหล่านี้ เขาออกมาให้มหาชนชมในคืนเดือนสามของจันทกย.

รอบวิหาร มีกระบอกมนตร์ ทำด้วยไม้ ย่างทองแดง ย่างวางอยู่มากมาย. คีกรอยนอกซึ่งเข่นยอกออกไปจากวิหาร เป็นคลังเงินสำหรับเก็บสรวพพิศุอันเป็นเครื่องอุปการณแก่ลัทธิพหิ. กุญแจมะ, หอเทศน์บนชั้นสูงขึ้นไป, เป็นที่อยู่ของลามะชั้นสูง, กัยมีห้องพิเศษหลายห้อง เป็นที่อยู่ของทโถลามะ. บริเวณที่กล่าวนี้ทั้งหมด มีกำแพงล้อมรอบ และมีหอคอยระวังเหตุร้ายไป. ห้ามผู้หญิงอยู่ภายในกำแพงนี้ในเวลากลางคืน.

สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ วัดดุสิตดุสิต

และการไปนมัสการ

การไปนมัสการสถานที่ที่หรือวัดอันศักดิ์สิทธิ์ในลัทธิศาสนา เป็นกิจที่ประชาชนในอินเดียนิยมกันมาก, เพราะ

ตลอดไปในประเทศ มีสถานที่ และวัดอันของพระพุทธเจ้าที่พุทธคยาในอินเดีย, ดัคไปศักดิ์สิทธิ์อยู่มากมาย เช่น ลามะผู้เฒ่า, ที่ที่เสด็จ กัยขันธิ ปรีนิพพานในเมือง กุณิศร,

พระพุทธปรกโลกขึ้นเอง, พระพุทธสิริราช, พระพุทธบาท, เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งมีมาช้านานมาช้านานไปบูชาถวาย ของอัน มีค่า กันเนื่องในศก. ถ้ามีกำลังและศรัทธาถาถาแห่งจะไปในมัสการสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ นอกประเทศก็เคยก็มี เช่น ไปถึงประเทศจีน, โภคาน, สิบิม, เนปาล, กัยมีระ, ตุรกีสถาน และอินเดีย.

สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สักตามความนิยมของชาวอินเดีย คือ ดันคัมมหาโพธิอันเป็นที่ตรัสรู้

เสด็จดับขันธิปรีนิพพาน

พระศกเปกัยบรมพระบรมราชาแห่ง, ยอด
เขาไปคลซึ่งถือว่าเป็นที่สถิตของพระโพธิสัตว์
ของโลกคือยู่ทางทิศใต้, แคว้นนี้มีกลอย
ทิศเหนือ, แคว้นนุทยานอันเป็นที่ชาติกำเนิด
ของคุรย์ทรมสัมภ, ภูเขาสามลูกหรืออุโต
ชันอยู่ทิศเหนือของประเทศจีน อันเป็นที่
สถิตของพระโพธิสัตว์มีณูซุศรี.

ที่กัยซันชี่ ปวินพพาน คณะลามะเชื้อ
ว่าอยู่ในแคว้นอัสสัม (Assam) หรือการมรป.
ชาวทิเบตถือว่าสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุด ดัก
จากพุทธศาสนาแล้ว ก็คือแคว้นอัสสัม. ความ
จริง แคว้นอัสสัมอยู่นอกเขตต์ของพระพุทธ
ศาสนาไปมาก. หลวงจีนฟาเทียนและหลวง
จีนเทียนจิง ซึ่งไปสืบพระพุทธศาสนาใน
อินเดีย ไม่กล่าวว่าแคว้นอัสสัมมีสถานที่
ศักดิ์สิทธิ์ในพระพุทธศาสนาเลย. หลวงจีน
เทียนจิง ซึ่งรับคำอัญเชิญของพระเจ้าแผ่นดิน
การมรปไปยังกรุงเคาหกี ก็ยังกล่าวไว้ชัด
เจนว่าแคว้นการมรปหรืออัสสัม ไม่ปรากฏว่ามี
ม่อนสูงส่วรีย ในพระพุทธศาสนาเลย. เมื่อ
เช่นนั้น ที่ชาวทิเบตเอาลงว่าพระพุทธเจ้า
เสด็จกัยซันชี่ปวินพพานที่เมืองกุคในแคว้นอัสสัม
นั้น, ไม่ทราบว่าจะอ้างหลักฐานอะไรมากล่าว.
ตามที่ยอมรับรองกันแล้วว่า พระพุทธเจ้า

เสด็จ กัยซันชี่ ปวินพพาน ฅคงไม่จริง สอง คัน
ใกล้เมืองกุคินครหรือกุคินคร อยู่ในอินเดีย
ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ, ห่างจากเมือง
โคริซปุระ ไปทางตะวันออกราว ๓๕๐๐ เส้น,
และห่างจากเมืองพาราณสีไปทางทิศตะวันออก
เฉียงเหนือราว ๔๘๐๐ เส้น. สถานที่เสด็จกัยซันชี่
ปวินพพานนั้น เสือ เอ กัณนิงแสมและผู้อื่น ๆ
ได้ ไปสำรวจ พบ ถูก ต้อง ตรง กับ ที่ หลวงจีน
ฟาเทียนและหลวงจีนเทียนจิง ได้บอกแห่ง
ไว้ โดยปริวรรต. คำว่ากุคินครแปลว่าเมือง
หญ้าคา ซึ่งทิเบตแปลเป็นภาษาของคนไ้ว ใน
คัมภีร์.

ที่ฝั่งเหนือของแม่น้ำพรหมบุตร อยู่เกือบ
ตรงข้ามจากเมืองเคาหกี อันเป็น กรุงเก่า ของ
แคว้นการมรป มีหม้ายันเก่าแก่อยู่แห่งหนึ่ง
ชื่อว่า สาลกุต (ไม่จริง—หญ้าคา), ตั้งอยู่
ตรงทางระหว่างเมืองเคาหกีกับเขาเทวัญศรี ซึ่ง
เป็นปากช่องเข้าไปยังแคว้นโวกทานและ ดิเบต,
มีผู้คนไปมาบ่อย ๆ. ลามะคงมีความรู้ ใน
เรื่องภูมิศาสตร์อินเดียน้อย เมื่อได้ ยินต์
นั้นมีชื่อว่า สาลกุต, ก็เลยทึกทักให้เป็น
ซึ่งพระพุทธเจ้าเสด็จกัยซันชี่ปวินพพาน. เหตุ
ฉะนั้นมี สถานที่ปวินพพานจึงพลอยเข้า
ไปอยู่ในแคว้นอัสสัม.

เสวียรโกเศศ และ นาคะประทีป

ยังมีทศกัณฐ์อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งชาว
 ภิเษกนิมิตและพากันไปชามาก คือพระ
 สกุนตมฤค, ขยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
 ของกรุงชคคิมันที เมืองหลวงแคว้นเนปาล.
 ชาวภิเษกเรียกว่า พระสกุนต ชะรณะโคร.
 นิยมกันว่าพระสกุนตองค์นี้ ถ้าผู้ใดไปบูชา
 อธิษฐานขอลาภยศ ขอบุตรหรือขอสิ่งใด ๆ
 ย่อมสำเร็จมโนโรด.

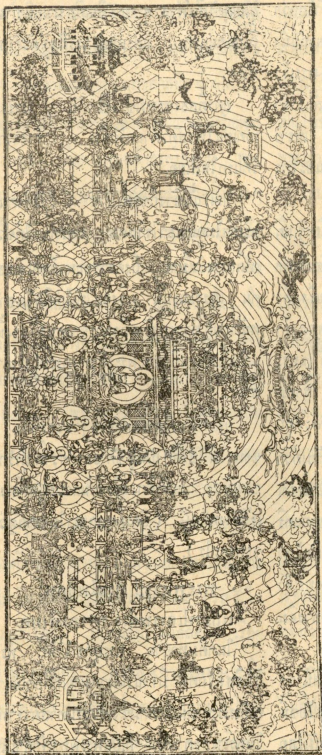
พระสกุนตนี้ ถือว่าเป็นที่บรรพพระวิญญูญาณ
 ของ พระพุทธเจ้า สิบทิศ และ พุทธเจ้า ครีกาล
 (คือ พระพุทธเจ้า อคิณ ขัณขุณ และ อนาคค)
 และทั้งของบรรดาพระ โพธิสัตว์, เป็นทรง
 รั้งพระธรรมกายของพระพุทธเจ้าด้วย. มี
 ประวัติกถาสร้าง พระสกุนตนี้ กล่าวเป็นครุ
 ฑ์บทสมภาพแสดงเรื่องแก่พระเจ้านิสรองเทศสัน
 ทิทรงถาม ว่า—

เมื่อกลียก่อนโน้น อันเป็นเวลาล่วงแล้ว
 นานไกล ไม่สามารถจะคำนวณคะเนได้,
 พระมหาสัตว์ อวโลกิเตศวรไป เฝ้า พระศาสดา
 อมิตาภะ, ทูลขอให้ทรงช่วยสรวรพสัตว์ ซึ่ง
 รมอยู่ในห้วงแห่งยาปล. และเมื่อได้ช่วยสัตว์
 เหล่านั้นจากทุกข์แล้ว, พระอวโลกิเตศวร
 ก็เสด็จไปเสวยยาปล, ทอดพระเนตรเห็น
 สัตว์ที่ยัง คอยอยู่ในห้วงทุกข์ มี จำนวน เหลือ

อวโลกิเตศวร

คณนา ประคองทั้งกองเมล็ดหญ้า. เมื่อทอด
 พระเนตรเห็นเช่นนั้น ก็กรรแสง. น้ำพระเนตร
 อันหยาดด้วยพระกรุณาสองหยด ไปเกิดเป็น
 เทพธิดาในสรวรค. ชื่อกัญญะและกัญจนมะ.
 เทพธิดา คน เหล่านี้ มีความผิด เพราะลัก ยอกไม้
 สรวรค. ถูกคำปลงมาเกิดเป็นนางมณเฑ,
 เป็นธิดาของคนค้าข้าว, เลี้ยงสุกรที่เมืองมฤค
 ในแคว้นเนปาล, ได้ชื่อว่าสมพร, นาม
 มารดาว่ายุณา. ครั้นเมื่อเจริญวัยเป็นสาว
 แล้ว, ก็มีสามีเกิดยุคสัตว์คน. แต่สามี
 ถึงแก่ความตายไปก่อน; นางสมพรจึงตั้ง

สสารที่ ของ อมิตะ

รับหน้าที่ เป็น ผู้ปกครอง เลี้ยงดู
ครอบครัวแต่คนเคียว, รับจ้าง
เป็นผู้เลี้ยงท่านให้เศรษฐี. ต่อ
มานางมีความเจริญสมรสกับ
ไวได้เป็นอันมาก, ก็ประสงค์
จะสร้าง พระสถูป ขนาดใหญ่
บูชาพระศาสดาเจ้า. นาง จึง
ไปเฝ้า พระราชา แห่งประเทศนั้น
ทูลขอเนือทสำหรับสร้างพระสถูป
เท่าขนาดที่ นาง จะเอาหนึ่งตัว

ปูวางลง. พระราชาทรงอนุญาต
ตรัสว่า ชะรุน (แปลว่าทำได้).
นางจึงตัดแผ่นหนังให้เป็นชั้นบาง
ยาวอย่างเชือก, วางทาบลงแล้ว
โอบล้อมได้ ขนาดเนือทใหญ่เท่า
กับที่ พระสถูป ตั้ง อยู่ในเวลานั้น,
แล้วนางพร้อมด้วยบุตรสคน คน
ใช้หนึ่งคน มีช้างหนึ่งเชือก
และลาหนึ่งตัว เป็น สัตว์พาหนะ
ช่วยกันขนกิน และหิน เริ่ม
ก่อพระสถูปเจกีย ด้วยลำพัง แรง
กำลังของตนเอง.

วันถึงอมาคย์ เห็นว่าถ้า
จะปล่อยให้ แม่ลูกสร้าง ตามที่

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

สิงห์

ปรารถนา จะมีความงามใหญ่เกินหน้าไปกว่า
สถานที่ พระศาสนาของหลวง, จึงพากันนำ
เทวกรายทูลพระเจ้าแผ่นดิน. แต่พระเจ้า
แผ่นดินรับสั่งว่า ชะไร (แปลว่า ล้นวาจา
แล้ว) จะคืนค่าทำการชดชวามิได้. เพราะ
ฉะนั้น พระศกยนี้ จึงมีชื่อว่า ชะรุนชะไร
ซึ่งแปลว่า ทำได้เพราะศกยแล้ว.

เมื่อก่อสร้างมาได้ สิ้นแล้วเสร็จเพียงฐาน,
นางสพมรก็ถึงแก่ความตายไป; บุตรจึงก่อ
สร้างสืบต่อมาจนสำเร็จ. เมื่อสำเร็จแล้ว
นำพระธาตุ ของพระ ศกยาค กาศย พุทธเจ้า
(กัสสย) หนึ่งโถรมณช บวรไว้ ในพระ
ศกย. ขณะนั้นยังเกิดอศักรย ปรากฏ
รูปพระกาศย ลอยอยู่บนอากาศเหนือพระศกย
มีพระฉานพท พระโพธิสัตว์ พร้อมด้วย
บริวารเหลือคณานาแวกล้อม. ข้างที่ไปรยฝน
ตกไม่ ทวยเทพก็กลัศักเข้าเครื่องคนตรี
ทิพย์ และไปรยฝนหอม ยังเกิดแผ่นดินไหว
สามครั้ง. และอศักรยมีแห่งพระพุทธรเจ้า
และพระโพธิสัตว์ ปรากฏว่าไม่มีกลางคืน
มีคำอยู่ถึงห้าวัน.

บุตรคนหนึ่งที่ชอพรว่า ในชาติหน้าชอ
ให้ไปเกิดเป็น ปราชญ์ใหญ่ เพื่อทำ ประโยชน์
ให้แก่มนุษย์ชาติ. ท่านผู้นี้คือ ฤณมิตส์มิโกท

ผู้แปลคัมภีร์ต่าง ๆ ของ อินทีย มาเป็น ภาษา
ฉิเบตคนแรก, และเป็นผู้ ประพันธ์ ทั่วอักษ
ฉิเบต.

บุตรที่สองชอพรเช่นเดียวกัน และมา
เกิดเป็น โพธิสัตว์ คานตรกนิช เจ้าอาวาส
วัดแรกในฉิเบต.

ขณะนั้นข้างที่ชอพรข้าง ว่าสองคน
ละเลยไม่ดูแลเอาใจใส่ตน และตนก็ได้ช่วย
เหลือเป็นอันมาก ถึงคราวชอพรก็ชอแก่ของ
ตน เพราะฉะนั้น จึงชอให้ ไปเกิดในชาติ
หน้าเป็นผู้ ทำลาย ล้าง อธิการของคนทั้งสองนี้.
แล้วข้างก็มาเกิดเป็น พระเจ้าลางธรรมผู้ทำลาย
ลามะ.

บุตรที่สามได้ยินคำอธิษฐานของข้าง ก็
ชอพรให้ ไป เกิด เป็น ผู้ ชัก ขวาง ความ มุ่งร้าย
ของข้าง, แล้วจึงมาเกิดเป็นลามะผู้ ทำพระ
เจ้าลางธรรม (บุตรทั้งสองและลาไม่ปรากฏว่า
ชอพระอะไร).

พระพุทธรูป พระโพธิสัตว์

และรูปเคารพต่าง ๆ ของฉิเบต

ในคัมภีรหยาบ พระพุทธรเจ้าก็ พระ
โพธิสัตว์ก็ มีจำนวนมากมายเหลือคณานา.
แม้พระมหาสมณโคดมซึ่งเป็นบรมศาสดาจารย์
ในพระพุทธศาสนา ก็เป็นพระพุทธรเจ้าสามัญ

พ. ศ. ๒๔๗๑

ลัทธิธาลามะ

องค์หนึ่ง เสมอกับพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่มี
มาแล้วและที่จะมีต่อไป ทำให้เห็นพิเศษ
เหมือนความนิยมของ พุทธศาสนิก ฝ้ายใด ไม่
พระพุทธเจ้าตามคติมหายาน เริ่มด้วยพระ
อาทิพุทธ คือพระพุทธเจ้าองค์ปฐม พระ
พุทธเจ้าอื่น ๆ พระโพธิสัตว์และสรรพสิ่งต่าง ๆ
ทั้งมวล ย่อมออกจากพระอาทิพุทธทั้งสิ้น
พระอาทิพุทธเป็นพระสวามีเกิดขึ้นเอง ไม่
มีเชตคันและเขตปลาย เพราะฉะนั้น จึง
มีลักษณะอย่างพระเป็นเจ้าของพราหมณ์ หรือ
พระโยวาของคริสต์ และพระอ้าหล่าของ
อิสลาม. พระพุทธเจ้าอื่น ๆ ก็แบ่งออกเป็น
พระฉานพุทธ และพระมานุสิพุทธ. พระ
ฉานพุทธ เกิดขึ้นจากอำนาจของพระ
อาทิพุทธ แต่เป็นอุปโลก คือเกิดขึ้นโดย
ไม่ต้องมีบิดามารดาให้กำเนิด. พระฉานพุทธ
ไม่ใช่ พระพุทธเจ้าที่เสด็จลงมาตรัสรู้ใน
มนุษยโลก, มีแก่นอันเป็นที่สถิต เรียกว่า
พุทธเกษตร. ส่วนพระมานุสิพุทธ คือ
พระพุทธเจ้าที่เสด็จลงมาตรัสรู้ ในมนุษยโลก,
อย่างพระศาสดาของพระพุทธเจ้า หรือพระ

พุทธเจ้าอื่น ๆ ที่มีปรากฏในตำนานว่า ลง
มาตรัสรู้ก่อนพระศาสดาผู้มี เช่นพระที่ยังกร
พุทธเจ้าเป็นต้น. ส่วนพระโพธิสัตว์ ก็แบ่ง
เป็นโพธิสัตว์ อันเกิดจากอำนาจของ
พระฉานพุทธเจ้า และพระมานุสิพุทธเจ้า.
ในยุคหลังเมื่อเกิดลัทธิคตินครชนในอินเดีย,
จึงเกิดลัทธิศักติ ประจักษ์ พระพุทธเจ้า และ
พระโพธิสัตว์. ในลัทธิฮินดู พระศิวะ
และพระอุมา มีทั้งปางดีและปางร้าย เช่น
พระศิวะมีปาง เป็นภูเตศวร นายนล และ โกรธะ
นาคตัว, และพระอุมาก็เป็นพระกาลิตรีราย
เป็นต้น. ลัทธิพุทธคตินครชนมีเช่นเดียวกัน
คือเกณฑ์ให้พระพุทธเจ้าและโพธิสัตว์ ย่าง
ปางมีพระลักษณะร้ายนาคตัว เพื่อปราบ
ปรามภูติผีศาให้คลายพ่ายแพ้ไป, ซึ่ง
เสอร์ซาลส์ เอลดอยท์ กล่าวไว้ในหนังสือ
เรื่องพระพุทธสมัยว่า ไม่สมควรจะเรียก
คตินี้ว่าพระพุทธศาสนาเลย.

ลัทธิธาลามะ ได้คิดเรื่องกึ่งข้างกันมาจาก
ในที่ต่าง ๆ รวมเข้าไว้ในลัทธิทั้งหมด, ตลอดจน
จนทวยเทพและยักษ์มารของประเทศใกล้เคียง

เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

ลึงห์

ก็รวมเข้าไว้ด้วย. เพราะฉะนั้นจำนวนพระ ลัทธิชินคุ ๑๑

พุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ ทวยเทพ และ (๖) จ้าวผี.

ยักษ์ ภูติผีต่าง จึงมีมากมายและซับซ้อนยุ่ง (๗) พลผี.

ยากมาก; แม้แต่คณะลามาเอง ก็ยังรวม รูปแห่งวัตถุที่เคารพเหล่านั้น มีลักษณะ

รวมแห่งหมวดหมู่ เป็นจำนวนเท่าไรไม่ลงกัน ต่าง ๆ กัน, แบ่งออกได้ ดังนี้:—

เพราะเพิ่มชั้นเสมอ, พอคณะรวมได้เท่านั้น, (๑) แขนงพระมนี คือแขนงพระพุทธ

คณะนั้นเพิ่มชั้นมาอีก; พอรวมของคณะนั้น ปฏิบัติการโดยปกติ เสรีที่จะประทับอยู่เหนือ

เขาพระโคธะเข็ญ, คณะ โนนกัเดิมเข้ามาอีก; คือกบฏ แสดงว่ามีพระชาติกำเนิดทิพย์.

ไม่มีลักษณะย่อยลงเลย. ถ้าจะรวบรวม (๒) แขนงพระโพธิสัตว์.

ให้เป็นหมวดหมู่, ก็แบ่งได้เป็นเจ็ดชั้นดังนี้:— (๓) แขนงโกรธ อย่างรูป รุกข, และ

(๑) พระพุทธเจ้า มีพระฉานีพุทธ มรุต ซึ่งเป็นเทพประจำฟ้า ครึ่งสมัยพระเวท.

และพระมานุสยิพุทธ (๔) แขนงกุร้าย คือมีลักษณะกุร้ายยิ่ง

(๒) พระโพธิสัตว์ มีพระฉานีโพธิสัตว์ กว่าชนิดที่สาม.

และพระมานุสยิโพธิสัตว์ ซึ่ง ชนิดที่สามและชนิดที่สี่ มีอยู่เฉพาะ

สงเคราะห์ คณะจารย์ชาว อินทีย ลัทธิพุทธตันตระ, คือ เกณฑ์ให้ลักษณะอาการ

เช่นนาคารชุน อสงค ๑๑๑ เป็นไต่ถึงสองชั้นหรือสามชั้น. คือ มีเวลา

และลามาบางรูป เป็นมานุสยิ ปกติ โกรธ และโกรธจัก, เช่นพระโพธิสัตว์

โพธิสัตว์ด้วย. มัญชุศรีผู้เป็นนาคะแห่งปัญญา ในปกติก็เป็น

(๓) อิกัม (พระผู้พิทักษ์). ชนิดพระโพธิสัตว์, ถ้าเวลาโกรธก็มี

(๔) ขรรคมายา และทากินี (นางยักษ์) รูปและชื่อเป็นอีกอย่างหนึ่ง เรียกว่าไกรววิชร,

(๕) ทวยเทพ อสูร ยักษ์นาค ใน ถ้าโกรธจักก็มีรูปพทหน้าท่าทาง กุร้าย ขึ้นไป

พ. ศ. ๒๔๓๑

อีก; กันเป็นต้น.

ลักษณะรูปแบบพระ โพธิสัตว์ ทำเป็น
รูปกษัตริย์ อันเกียตุนุ่ม ประทับอยู่เหนืออกอกบัว
ประทับด้วยเครื่องถนิมอาภรณ์วิบุรณ. แบบ
โกรวมักทำให้มีหน้าตาน่าเกลียดที่สุด, ศัระ
ใหญ่ผิดส่วนปกติ, ขนงขมวก เนตรขุ่น, รอย

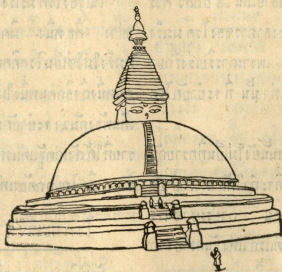
โขนรู้อำมเขยวงอก,

ดวงหนึ่งอยู่กลางลาต,
ทำด้วยกระดูกมนุษย์.

คล้ายคลึงกับแบบโกรธ

และมักมีเนตรอก
มีเครื่องประดับ
แบบที่ร้ายโกรธจัก
แต่มีลูกประคำ
และมีคัมเป็นเปลวเพลิงไทย
เพี้ยย่ำไปจนร่วงมนุษย์.

— ยังมีต่อ —

สตูป

๑ กตัญญู เป็นผู้ สะทุงโลก
หมกกตัญญู ญดลวย เลี้ยง้วยการ

อัครัตัญญู ญโตก ตามสังหาญ
แม้แต่मार ภาหุค เลี้ยง้วยการ
พระศรี นิพนธ์

แถลงการ สาธารณสุขบดีเดช

เรื่อง

“อาณัติแห่งอันตรายของโรคมะเร็ง”

ผู้ใหญ่มากคนซึ่งมีอายุเกิน ๓๕ ปีแล้ว ควร
ได้รับคำบอกเล่าในเรื่องอาการของโรค มะเร็ง
ตั้งแต่เริ่มปรากฏ เพราะการรับแจ้งรักษา
พยายาลเสียแต่แรกเท่านั้น ที่ จะยับยั้งโรค
มะเร็งไว้ .

เหตุของโรคมะเร็งนั้นยังไม่เป็นที่ทราบกัน
แน่ชัด แต่ก็มีทฤษฎีที่จะทำให้สามารถยับยั้ง
โรคนี้ได้ ดังต่อไปนี้ว่าแต่ก่อน ถ้าประชาชนจะ
คอย ระวังสังเกต อาณัติแรก แห่งอันตรายจาก
โรคมะเร็งยิ่งกว่าในเวลาอื่น

หวังว่าผู้ที่ได้อ่านแถลงการสาธารณสุข
เรื่องนี้แล้ว คงจะเข้าใจเพื่อประโยชน์แห่ง
ตนเอง แล้วและช่วย บอกเล่า เรื่องมะเร็งนี้
ต่อ ๆ กันไปด้วย เพื่อเห็นแก่สวัสดิภาพของ
เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

ในเรื่องโรค มะเร็ง เรามีความรู้ยู่สอง
อย่าง คือ หนึ่ง มีความเห็นพ้องต้องกันว่า
มะเร็งไม่ใช่เป็นโรคติดต่อ — คือติดต่อกันจาก
คนหนึ่งถึงอีกคนหนึ่งไม่ได้ และสอง เป็นที่
เห็นพ้องกันว่า จะยับยั้งมะเร็งได้ ก็เฉพาะ
รายที่ได้สังเกตรู้แต่แรก และทำการยับยั้ง
รักษาเสียโดยถูกต้องเท่านั้น

โรคมะเร็งทางพันธุกรรม

ข้อที่บิดามารดา หรือ ญาติพี่น้องของบิดา
มารดาท่านเคยเป็นโรคมะเร็งมาก่อนนั้น ไม่
จำเป็น ต้องหมายความว่า ท่านจะต้อง เป็นโรค
มะเร็งด้วย แต่หมายความว่าเมื่ออายุของท่าน
ใกล้แก่ถึงที่จะเป็น มะเร็ง — คือตั้งแต่ ๔๐ ถึง
๕๕ ปี — แล้ว ท่านควรต้องระวังสังเกตอาณัติ

พ.ศ. ๒๕๓๑

แถลงการณ์สาธารณสุขพิเศษ

ของโรคมะเร็งไว้ให้มากกว่าผู้อื่น

ถ้าในครอบครัวของท่านเคยมีใครเป็นโรค มะเร็งมาก่อน ท่านควรระวังสังเกตความ ระคายเคือง อย่างเร็ว รัง ที่ เป็นแก้มือหนึ่ง และ เยื่อชุ่ม เพราะมะเร็งมักจะเจริญตามบริเวณ เหล่านี้ พยายาม อย่างกินอาหารเกินไป เพราะมะเร็งเกิดง่ายและอย่างรวดเร็วแก่คนใน ครอบครัวที่เป็นมะเร็ง ซึ่งกินอาหารอย่างอุดม เกินไป ถ้าในครอบครัวท่านมีใครเคยเป็นโรค มะเร็ง งดแลรักษาฟันของท่านให้สะอาด อยู่เสมอ ถ้าเป็นแผลเยื่ออย่างเรื้อรังที่ใด ควรขูดเสีย หากงานที่ท่านทำเป็นเหตุให้ ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายต้อง ระคายเคือง อยู่เสมอแล้ว งด แลดยน อาบน้ำด้วย หรือ มีคนนำพายามอย่าให้ส่วนอวัยวะนั้น ระคาย เคืองใดต่อไป โรค มะเร็งในระยะแรกนั้น ไม่เจ็บปวด ทั้งไม่ทำให้น้ำหนักตัวลดลงด้วย

จะบำบัดมะเร็งได้หรือไม่?

กล่าวกันว่า อาจ บำบัด รักษา ด้วย โรค มะเร็งได้ ๑๐๐ ละ ๖๐ ของจำนวนผู้ป่วย ทุกวัน ความรู้ ในเรื่องโรคมะเร็งได้ก้าวหน้ากว่า เมื่อ ๒๐ ปี ก่อนมากแล้ว เกือบแล้วกันว่า มะเร็ง ไม่ใช่ว่าเป็นโรคที่เกิดทั้งตัว เพียงแต่เกิดขึ้น

ที่มเล็กเช่นตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งเมื่อเป็นแรก ๆ อาจตัดออกได้ ถ้าการบำบัดได้ทำโดยทันที และอย่างถูกต้องแล้ว มักสามารถบำบัดโรค ให้หายขาดได้ หากละเลยต่อที่มเล็ก ๆ นั้น ปลดปล่อยให้เจริญโต โดยไม่รักษา มะเร็งจะรุกรามโดยรวดเร็ว ไม่ช้าก็เหลือที่จะแก้ได้ การ ระวัง ในการบำบัด ความเจริญ ของมะเร็ง เป็นอันตรายมาก

อาณัติแห่งอันตราย

๑. ผิวหนัง ทุก ปาน เนื้อหนา

ปานแดง แผลเป็น และลักษณะอาการผิดปกติ อย่างอื่นของผิวหนัง เหล่านี้ ควร ระวังไว้ ระวังถ้าสิ่งเหล่านี้ใหญ่ขึ้น มี โลหิตออก ชัน หรือ รุกราม ออกโดย มาก ขี้มตามผิวหนังในบุคคลซึ่งมีอายุเลย ๓๕ ปี แล้ว igitต้องตัดออกเสีย

๒. ริมฝีปาก รอยแดง หรือ ขาว ที่

ปรากฏตามบริเวณอื่น หรือ ริมฝีปาก หรือ เนื้อแข็งที่ริมฝีปากล่าง เหล่านี้ควรให้แพทย์ igitตรวจเสียโดยเร็ว รักษาปาก ให้สะอาด อย่าใช้ยาทาก เช่น กรดคาร์บอิลิก โอโอติน ฯลฯ ยาเหล่านี้ทำให้เกิดความระคายเคือง เท่านั้น

จำไว้ว่าการย้ายที่ทาง ผ่าตัด แต่ แรกใช้
เวลายืด หรือ เอ็กซเรย์ เป็นอุปกรณ์ในการ
กำกวมโรคมะเร็งได้อย่างดี

๓. นม ระวังคอยสังเกตบวมซึ่งปรากฏ
ที่นมของผู้มีอายุเลย ๓๕ ปีแล้ว บวมทั้งสัน
ไม่ใช่มะเร็งก็จริง แต่ต้องให้แพทย์ไปตรวจ
เสียเสมอ เพราะบวมเหล่านั้นบางทีก็เป็นมะเร็ง
ในระยะแรก แต่ยังไม่ถึงขั้น ถ้าหากหรือ
ผื่นแดงปรากฏขึ้นที่หัวนม ควรให้แพทย์ไป
ตรวจเสียทันที

๔. ทวารหนัก ถ้ามีโลหิตออกจาก
ทวารหนัก ซึ่งโดยมากไม่เจ็บปวด และเป็น
แก่ชราที่มียาเข้าเกิดจาเป็นโรคมะเร็ง คือ
๕๐ ปีขึ้นไปแล้ว อาจเป็นอันตราย อย่า
ละเลยต่อโรคร้ายที่ทวารหนัก ระวังย้าย
หรือคัดออกเสีย ถ้ามีโลหิตออกจากทวาร
หนัก ควรขอคำแนะนำจากแพทย์ทันที

๕. กระเพาะอาหาร ดับ และ ถ้าได้
ผู้ที่มีอายุประมาณ ๕๐ ปี ถ้ามีอาการท้อง
ผูกหรืออาเจียน และแม้จะลดอาหารลงแล้ว
หรือ ๓ วันยังไม่หาย ควรให้แพทย์ไป
ตรวจเสีย ถ้าได้ตรวจทราบอย่างถ่วงแล้ว
หาก เป็นโรคมะเร็ง ก็จะได้รู้ได้ มะเร็งใน

กระเพาะอาหารนั้น โดยมากเกิดแก่ผู้ที่มีอาการ
อาเจียนมานาน บ้างก็อาเจียนอาเจียน
ที่เป็นมานาน ทดลองเอาไข่ ๓๕ ถึง ๕๐ ปี
แล้วพออายุเลย ๕๕ ปี ผู้ที่มีน้ำหนักตัวลด
ลงทันที และกลับ มีความผิดปกติขึ้นแก่
กระเพาะอาหารนั้นอีก ซึ่งทำให้กำลังกายลด
น้อยลง และเบื่ออาหาร อย่าลืมนึกว่า การมี
น้ำหนักตัวลดลงทันทีเมื่ออายุเกิน ๕๐ ปีแล้วนั้น

ควรจะทำให้เราเร่งเร่งถึงโรคมะเร็งเสมอ ถ้า
จะย้ายที่โรคร้ายแรงให้เห็นผลสำเร็จได้ ก็
จำเ็นต้องได้รับการรักษาพยาบาล จากแพทย์
โดยทันที ที่รู้ถึงว่าอาการอาเจียนอาเจียนเมื่อ
อายุประมาณ ๕๐ ปี

๖. เนื้อหนัง และกระดูก เนื้ออก
อย่างร้ายแรง คือ โรคมะเร็งชนิดหนึ่ง ซึ่งรัก
ลามไปโดยรวดเร็ว เมื่อมีอายุเลย ๕๐ ปีแล้ว
ถ้ามีบวมเกิดตามหลัง แขน ไช้ขา หรือขา
ควรคัดออกเสียทีเดียว ในรายที่ปวดกระดูก
จนตำแหน่งที่ถูกต้องหรืออย่างอื่น ควร
ย้ายที่เสียทันที ด้วย เอ็กซเรย์

ในรายเช่นนี้ ควรนัดการย้ายที่ทางผ่า
ตัดก่อนอื่น ไม่ใช่ถึงไว้จน "หมดหนทาง"
แล้วจึงล่า จำไว้ว่าการย้ายที่ทางผ่าตัด

พ. ศ. ๒๔๗๑

แถลงการณ์สาธารณสุขพิเศษ

ใช้เรเคียม และเฮกสเรย์นั้น เป็นอุปกรณ์ ทันที และอย่างถูกต้องด้วยอันสมควร
แก่เราอย่างที่สุดที่สุดในเรื่องโรคมะเร็ง

๗. มดลูก ผู้หญิงอายุเลย ๓๕ ปีแล้ว
นั้น ถ้ามีโลหิต (แม้จะน้อยเพียงไรก็ตาม)
ซึ่งไม่ใช่โลหิตที่ถูก ถ่ายออกจากมดลูกแล้ว
ควรต้องระวังถึงมะเร็ง และควรให้แพทย์
ได้ตรวจเสียโดยทันที ในรายเช่นนั้น การ
ระวัง—คอยให้เจ็บเสียก่อน—เป็นอันตรายมาก
เพราะเมื่อรู้สึกเจ็บ ก็มักจะเจ็บมากถึงกับยาก
ไม่ได้เสียแล้ว

การป้องกันมะเร็งที่ปากมดลูก สำหรับ
หญิงซึ่งคลอดบุตรแล้วอย่างถูกต้องนั้น คือ ต้อง
ย้ายที่อาการชอกช้ำแห่งมดลูก ซึ่ง เนื่องจาก
การคลอดบุตรเสียทันที และให้แพทย์ได้ตรวจ
เป็นกำหนดเวลาเสมอไป

พึงระลึกไว้ว่า ถ้ามีโลหิตออกแม้เพียง
เล็กน้อย หรือ โลหิตออกปนกับขี้สวะแล้ว
ย่อมเป็นอันตรายแห่งอันตราย หันทางเดียวที่
อาชญาภัยได้ คือ ต้องรีบทำการรักษาเสียโดย

กล่าวกันว่า ผู้หญิงที่มีอายุ ๓๕ กับ
๔๐ ปีนั้น คายด้วยโรคมะเร็ง มากกว่าผู้ชาย
ถึง ๓ เท่า

เท่าที่ได้บรรยายมานี้ ไม่มีความมุ่งหมาย
ที่จะให้ผู้่านรู้สึกหวาดเกรงมะเร็ง จนถึงกับ
คิดว่าตนจะต้องเป็นมะเร็งทุกคนไป มะเร็ง
ไม่ใช่เกิดขึ้นเพราะความกลัว หรือความกังวล
ถึง ถ้าท่านมีอาการ อย่างใดอย่างหนึ่ง ดัง
กล่าวมานี้ จงให้แพทย์ตรวจเสีย หาก
แพทย์บอกว่าท่านไม่เป็นโรคมะเร็ง ก็เป็นอัน
หมดกังวลต่อไป

ทุกวันนี้ ครึ่งหนึ่งของพยาธิวิทยาที่เกิดขึ้น
เรานั้น เกิดโดยการ ละเลยต่อร่างกาย เพราะ
ใช้สมองเป็นกังวลข้อสิ่งอื่น เกียวนแรมชีวิต
ยืนนานกว่าบรรพบุรุษ แต่เรามักได้รีบหัก
ทรมาน มากกว่า เพราะความวิตก และกังวล
ร้อยแปดอย่าง บรรพบุรุษของเราเหนื่อยแต่
ที่ กล้ามเนื้อ ส่วนพวกเรา เหนื่อยประสาท
ซึ่งละเอียดกว่ากล้ามเนื้อมา

วิชาวารี

ค. ร. พรรณะโกศ

รวบรวม

กินสอคำถ้ำเหลาให้แนบอย่างปากเข็ญสัก
หน้อย เวลาเขียนจะรู้สึกว่าหักยากและชุ่ม

เมื่อพอก ครั้นจะด้วยสย ถ้าใช้น้ำมะนาว
พอกซำออกสักครึ่งหนึ่ง เมื่อผสมแห้งแล้วจะ
รู้สึกว่ามันกระหายและไม่เหนียว

มะนาว ท่านใช้มือคลึง จนนุ่ม เพื่อให้มี
น้ำมาก แต่จำก่อนใช้ต้องไฟเสียให้ทั่วผลก็
จะมีน้ำมากได้เหมือนกัน

ผัก ซึ่งเราใช้ของด้วยน้ำส้ม ถ้าเคี้ยว
สารส้มลงในน้ำส้มสักหน้อย จะทำให้ผกนั้น

กรอบนารับประทาน

น้ำร้อนผสมด้วย แอมโมเนียสัก ๑ ช้อน
ใช้ล้างแปรง ๆ ผสม หรือหัว จะสะอาดหมดทุก

ถ้าใช้น้ำที่คั้นนาน ๆ มักจะมีเมือกจับอยู่
ภายใน จงเทน้ำร้อน ๆ ลงในภา เติมน้ำ
ประสารทองลงสัก ๒ ช้อน คั้นให้เคือกสัก
๑๕ นาที แล้วล้างจะสะอาด

วัตถุที่ทำด้วยหินอ่อน ถ้ามีรอยเปื้อน
จงใช้โซดาผง ๒ ส่วน หินปูนสับ (Pumice
Stone) ๑ ส่วน ผงซอร์บิละเรีย ๑ ส่วน

พ. ศ. ๒๔๗๑

วิชานารี

ผสมกับน้ำจนเหนียว ถูรอยเขือนให้ทั่วตัว
สิ่งที ผสมนั้น แล้วล้าง ด้วยน้ำ กับ สบูก็ จะ
สะอาดก็

ครึ่งออนซ์ ใส่ลงในชามโต ๆ เติมน้ำร้อนสัก
๑ ควอท (ประมาณขวดเบียร์ใหญ่) และ
หินปุมิสซึน (Pumice Stone) & เอานซ์ คน
ให้เข้ากัน พอเย็นจะขึ้นเป็นน้ำมันคาน ใช้ผ้า
อ้อน ๆ แคะสิ่งทีผสมถูรอยเขือนนั้นจะหาย

ผ้าขานทีถูกไฟไหม้รอยเกรียม ๆ ingsong ใช้
น้ำส้มสั๊ก ๑ ด้วยชา สบูสั๊กครึ่งเอานซ์ กิน
ทีใช้ผ้าผาแยง (Fulles Earth) สั๊ก ๒ เอานซ์
มะนาวสั๊ก ๑ ผล หยอกนาค ผสมไว้ นึ่ง
บน รอย เกรียม ทิ้งไว้ ให้แห้ง แล้วซักน้ำอีก
ครึ่ง ๕ นัยว่ารอยเกรียมนั้นจะหายไป

มือทีเขือนชันเวลาเยาเรือใช้น้ำมันมะพร้าว
ถูให้ทั่วแล้วเช็ดให้หมก แล้วชำระด้วยน้ำก็
จะสะอาด ถ้าไม่มีน้ำมันใช้ กินเหนียวคั่งไป
คั่งมากก็

ยื่น การเขือนให้ เป็นผง ropy ไว้ ใต้ ท่อนให้
ทัวะของกินมี ให้หมกปลวก จนทำร้าย หรือทำ
ความรำคาญได้

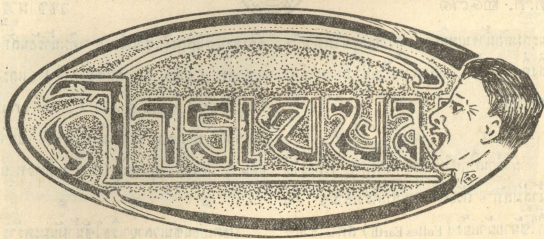
ถ้า จะ เชื่อม เหล็ก อย่างง่าย ๆ ให้เอา
โยแรกซ์ ๑ ปอนด์ ออกใช้ค่าของแมงกานีส
๓ ออนซ์ เหล็ก คา ยอนเนต ๑ ออนซ์ กลก
ให้เข้ากัน ให้ ทีจะเชื่อมเหล็ก ๒ ท่อน ให้ ติ๊กกิน
ได้ โดยไม่มรอย และแข็งแรงก็เหมือนกัยเหล็ก
ท่อนเกีย

ถ้าได้ เกีย การเขือน แท่งไว้ ใต้ ท่อน เวลา
เข้านอน จะเขือนกันทัวก็

ปูนแดงชนิดกินกัยหมาก ละลายน้ำ ถอน
พิษน้ำร้อนลงได้ก็ ทิ้งก้นไม่ให้แห้งพองก้วย

น้ำมันสนหรือกรกชาลิก ถ้าจะ โสมยนต์
อักษรหรือรูปซึ่งเขียนด้วยสีน้ำมันบนแผ่นกระก
และปล่อยให้ ชุ่มลงไป ในเนื้อ แล้ว จะทำให้ก้วย
อักษรหรือรูปหลุดออกได้ง่าย

เมื่อ จะล้าง รอยค่าง ที เขือนมือ หรือ หม้อ,
กระ, ด้วยชาและสิ่งอื่น ๆ ingsong สบูสั๊ก

สมศรี “วันนี้ เป็นวันเกิดคุณ ของเธอไม่ใช่หรือ?”

สมทรง “นั่นนะซี ฉันอยากจะทำของแปลกไว้กานัลเขา แต่ยังไม่ตกลงจะทำอะไรก็?”

สมศรี “บอกอาบจริงของเธอสี่ เขาคงแปลกไม่น้อย”

นักประพันธ์ “ชาวก็เหลือเกิน เรื่องที่กันเขียนไว้.....”

เพื่อน “บรรณาธิการ นำ ลง ให้แล้วหรือ?”

นักประพันธ์ “ไม่ใช่! แต่กันได้ทราบดีว่าหนังสือพิมพ์คงให้อีกฉบับหนึ่งกันจะส่งเรื่องไปให้เขา”

ยอมให้คนงาน สู้ ขยัน ใน เวลาทำงาน?”

ผู้จัดการ “เพราะเป็นทาง ห้ามการฉ้อโกงของเขาได้อย่างก็”

หมอก “หล่อน จะ ต้อง แต่ง งาน กับ ชายฉิวท่า ผู้มีนิสัยชั่วร้าย”

หญิงสาว “.....!”

หมอก “ใน ๑๐ ปีแรกหล่อนจะต้องลำบาก เพราะความทารุณของเขา”

หญิงสาว “แล้วหลังจาก ๑๐ ปีละ?”

หมอก “หลังจาก ๑๐ ปี หล่อนจะชื่นความโหดร้ายมากขึ้น”

นนทุกซ์

เจ้าของห้าง “แล้วกัน เต็มที่จริง ทำไม่จึง นกมวย “วิชามวย เป็นกีฬาที่ใกล้ หู

ภัยอันตรายมากนัก เพียงแต่ ไป “ระวังข้า, สักหน่อย, คอยให้”

ผู้ใดที่แทนนี้ยังรู้สึกขอย้ำมาก
ซึ่งผิดกับวิชาอะไรทั้งสิ้น”

อรุโณ

นักประพันธ์ “โอ! เธอที่รัก การเขียนเรื่อง (หันไปถาม เด็กนักเรียน ๔ คนที่มา
ให้ผู้อื่นอ่าน พอใจในเชิงสำนวน โรงเรียนสาย) “ทำไมเธอจึงมา
ไวหรรษา ในเรื่อง ของคนนั้น โรงเรียนสายมาก”
ย่อมเหลือวิสัยแห่งปัญญา จักพึง เด็กนักเรียนคนที่ ๑ “เพราะนาฬิกาที่บ้านผม
กระทำได้” เกิรเข้าไป

นักดนตรี “เสียงจำพวกเครื่องดนตรีทุกชนิด ” ๒ “ผมไปซื้อกระดิ่งยี่สิบสามตัว
ผมไม่รัก เท่า เสียง ซอ ฝรั่ง ในเมือง”
และเป็นซอฮิไตเลียนด้วย ” ๓ “ขณะที่ผมเคิรวโรงเรียน
ผู้หนึ่ง เป็น คน ที่ ชอบ เล่น กีฬา ใน ฝืนญู ตก ลง ไป ใน คลอง
วิชา มาก ” ต้อง กลับ ไป บ้าน เพื่อ เปลี่ยน
เครื่องแต่งตัวใหม่”

การสนทนากันนักทั้งสาม จะได้ผลอย่างไร?

พอครูหันไปทางเด็กคนที่ ๔ ๆ ก็เริ่มตั้งต้น

หนุ่มสาวคู่หนึ่งลอยรักกันแต่อยู่คนละบ้าน
ไม่มีโอกาสได้พบเพื่อสนทนากันได้ ฝ่ายชาย
จึงใช้ ออบาย โดยร้องเพลงเป็นนัยว่า “คำ
วันน, พชอ, นักรอพบ ใกล้ฝั่งศพ, วิตสามปลื้ม,
อย่าลืมหนา”

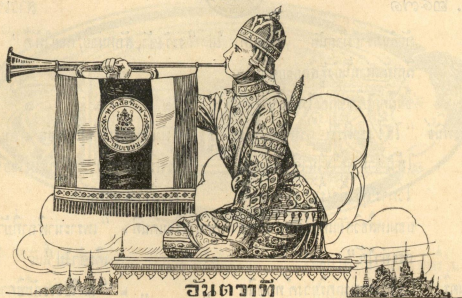
ร้องให้
ครูจึงถามว่า
“มีเรื่องอะไร เกิดขึ้น แก่
เธอหรือ”

เด็กคนที่ ๔
“เปล่าครับ เพราะคน
อื่น ๆ ให้ คำ แก่ ตัว ที่ ผม
นึก ไว้ เสีย หมก ผม ไม่ รู้
จะ แก่ ตัว ว่า อย่างไร”

ฝ่ายหญิง คอยว่า “ค่ะ จะไป, ให้กัน,
กาลเวลา ----”

ฝ่ายพ่อได้ยินเข้าชักไม่พอห ร้องต่อตอบ

ศ. ร. เวศยานนท์

อินทวาทิ

ในเบื้องต้นมีชาวพิเศษและสำคัญที่จะแดง
ให้สมาชิกไทยเขมรทราบทั่วกันว่า

ทั้งนี้เคยเป็นกันไป จะใดก็ให้ มี
หนังสือไทยเขมรรวมข่าว (Review) ออกเป็น
รายสัปดาห์ เป็นภาคผนวก (Supplement) ของ
หนังสือรายเดือนไทยเขมร หมายความว่า ผู้
ใคร่หนังสือไทยเขมรรายเดือนอยู่แล้ว จัก
ได้อ่านหนังสือไทยเขมรรวมข่าวเป็นพิเศษโดย
ไม่ต้องเสียค่าจ้างเพิ่มอีก เดือนละ ๔ ระเบียบด้วย
อีก ๑๐๐ หนึ่ง

หนังสือไทยเขมรรวมข่าวนี้ มีระเบียบ
การชำระรับ คือบรรดาข่าวที่ประมวลได้

จากความเห็นต่าง ๆ ของหนังสือข่าวทั่วไป
(Review of Reviews) ประมวลเหตุการณ์

สำคัญต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกพระราช
อาณาจักร เปิดหน้ากระดาษไว้สำหรับความ
เห็นของเอกชน และจดหมายร้องทุกข์ ซึ่ง
เอกชนได้ รับการเยี่ยมเยี้ยจากความอยุติ
ธรรมกตัญญูโดยมีชอชด้วยกฎหมาย หรือ
ได้ รับความเดือดร้อนต่าง ๆ อันน่าจะเป็นภัยแก่
ความสงบของบ้านเมืองส่งมาลง แต่ความเห็น
หรือจดหมายของเอกชนนั้น ๆ ต้องได้ รับความ
พิจารณาว่าจะไม่เป็นภัยภัยคือความสงบของ
บ้านเมือง หรือเสื่อมเสียในพระบรมเดชานุภาพ

พ.ศ. ๒๔๓๑

อันตวาทิ

หรือเสียสละ บุคคลอื่นอันไม่เป็นธรรมเนียมจึงจะ
นำลงให้ เอกชนผู้ส่ง เรืองก้องลงนามจริง
รวมทั้งคำบลที่อยู่ให้ บรรณาธิการหนังสือไทย
ทราบโดยชัดเจน และบรรณาธิการจะถือเป็น
หน้าที่ลงนามเป็นความลับโดยเคร่งครัดทุก
บรรดาของบรรณาธิการ

ข้อสุดท้ายที่สุด แต่กลับสำคัญที่สุด
คือ ท่านคงคิดทั้งหลายเกือบไม่มีใครหรือ
หากจะมีบ้าง ก็น้อยทว่าสามารถรับหนังสือชาว
ฮานไคทุกฉบับ หนังสือไทยเขมรรวมชาวฮาน
ทว่ารวมชาวสำคัญๆ จากหนังสือชาวทั้งหลาย
เรียบร้อยแล้ว ท่านรับหนังสือฉบับนี้โดยทั่วทุก
ฉบับหนังสือชาวของ ประเทศสยาม ทุก ฉบับ เป็น
การ ที่นันทวิทย์ ของท่านมาก

ถึงท่านจะอยู่ในกระทรวงมหาดไทย
หนังสือชาวทุกฉบับก็ ท่านก็หาเวลาที่จะ
อ่านหนังสือ เหล่า นั้น ไค ทุก ฉบับ ทุก วัน ไปไม่
หนังสือไทยเขมรรวมชาวทำหน้าเลือกเฟ้นชาว
ที่ท่านอยากทราบแล้วควรทราบทั้งภายในประเทศ
และนอกประเทศอยู่แล้ว ท่านอ่านหนังสือ
ฉบับนี้ก็ช่วยบอกความรู้ และ ที่นเวลา ของ

ท่านมากมาย
สองข้อนี้แสดงประโยชน์ของท่านเอง อัน
จะพึงได้จากหนังสือไทยเขมรรวมชาวโดยชัด
เจนอยู่แล้ว หนังสือไทยเขมรรวมชาวจึงจะ
ไม่รบกวนในการชักชวนให้ท่านช่วยรับหนังสือ
นอก

ทางการที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งนี้ เป็นเพราะ
กิจการของโรงพิมพ์ และหนังสือไทยเขมร
ไคเจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างน่าปลื้ม ดังนั้น
คงจะมาเห็นพ้องกันว่า สมควรที่จะตั้งคณะ
กิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นการตอบ
แทนความเชื่อใจ ซึ่งไค อาศัยจากการอุดหนุน
ของสมเด็จฯ และทางอื่นบ้าง มิให้เป็นทาง
เอาเปรียบเสียเปรียบกันและกัน เหตุฉะนั้น

ขอแจ้งว่า การทำหนังสือไทยเขมรรวมชาว
ซึ่งเคยเป็นภาคผนวกนั้นเพื่อเป็นการแถมพกตอบ
แทนเท่านั้น หากไคเจตนาจะคิด เป็นรายได้
เพิ่มพูนอย่างอื่นมิได้
อนึ่งหนังสือไทยเขมรรวมชาวรายสัปดาห์
นี้ จะไค จัดส่งไปพร้อมกันหนังสือไทยเขมร
รายเดือนเสมอ คือส่งไปเดือนละ ๔ ฉบับก็พอ

บรรณาธิการ

สิงห์

ถ้าท่านมีความประสงค์จะให้ส่งตามกำหนดเวลา เป็นสมาชิกหนังสืออย่างใดก็ค่าจ้าง...
 ที่ออก (สัปดาห์) แล้ว คือให้ส่งทุกอาทิตย์ ๑ ปี เป็นเงิน ๕ บาท
 โดยทางไปรษณีย์ (แต่ถ้าจะไปรษณีย์สำนักงาน ๖ เดือน ,, ๓ ,,
 ้วยตนเองทุกวันอาทิตย์ก็ได้) ก็ขอได้โปรด ๓ เดือน ,, ๑.๕๐ ,,
 ส่งเงินค่าไปรษณีย์กร เป็นจำนวนละ ๒ บาท (คือค่าส่งด้วย) เงินค่าจ้างต้องส่งล่วงหน้าเสมอ
 ด้วัน หรือถ้าประสงค์จะให้ส่งทางอากาศ หนึ่ง คณขอชอใจ คณหนังสือพิมพ์
 ไปรษณีย์ก็คิดปะ ๔ บาทวัน คณจะไปรษณีย์ หนึ่ง กรุงเทฯ ๒ เกลิมส์ ได้กรุณาส่งหนังสือพิมพ์
 การให้ไป ตาม ความ ประสงค์นั้น หนึ่ง หนังสือไทยเซมรวมข่าว ะได้ ทักว้าง ึ่งได้กล่าวนามมาแล้วให้วันละ ๑ ฉบับ คณ
 หนังสือไทยเซมรวมข่าว ะได้ ทักว้าง ึ่งได้กล่าวนามมาแล้วให้วันละ ๑ ฉบับ คณ
 จำหน่ายปลีกตามร้านขาย หนังสือ ทั่วไป ักได้ ้วยความชอบคุณยัง
 ราคาเล่มละ ๑๐ สตางค์ แต่ถ้าปรารถนาจะ บรรณาธิการ

